

GPR

Gminny Program Rewitalizacji

Zębowice 2024

AUTORZY OPRACOWANIA

Opracowanie powstało dzięki zespołowi specjalistów **Opolskiego Centrum Zarządzania Projektami**, w składzie:

mgr Artur Glenc - koordynator zespołu

mgr inż. Katarzyna Oszańca

dr inż. Łukasz Dymek

dr Anna Romaniewska

Adam Rogala

dr Wojciech Rogala

Zespół autorski wspierali pracownicy **Urzędu Gminy w Zębowicach** oraz **gminnych jednostek organizacyjnych**.

W opracowaniu wykorzystano fotografię autorstwa Sławomira Milejskiego

Opolskie Centrum Zarządzania Projektami Sp. z o.o.
ul. Technologiczna 2
45-839 Opole
e-mail: biuro@oczp.pl
www.oczp.pl

Gmina Zębowice
ul. Izydora Murka 2
46-048 Zębowice,
e-mail: ug@zebowice.pl
<https://www.zebowice.pl>

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
GMINY ZĘBOWICE NA LATA
2024-2030**

ZĘBOWICE 2024

Spis treści

1. Wstęp	6
2. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	8
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	12
3.1 Wprowadzenie	12
3.2 Struktura przestrzenna.....	12
3.3 Obszar społeczny.....	13
3.4 Obszar gospodarczy	19
3.5 Obszar środowiskowy	22
3.6 Obszar funkcjonalno-przestrzenny.....	26
3.7 Obszar techniczny	31
3.8 Lokalne potencjały rozwoju oraz potrzeby rewitalizacji.....	35
3.9 Potrzeby rewitalizacji	36
4. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy, województwa oraz kraju	38
5. Opis wizji obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	53
6. Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań	54
7. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	55
7.1 Charakterystyka podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	57
7.2 Charakterystyka dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	67
7.3 Mechanizm integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	74
7.4 Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji.....	79
8. Zarządzanie gminnym programem rewitalizacji.....	81
8.1 Struktura zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji	81
8.2 Szacunkowe koszty zarządzania	82
8.3 Ramowy harmonogram realizacji projektu	82
8.4 System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji.....	83
8.5 Opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji.....	84
8.6 Specjalna strefa rewitalizacji	88
9. Określenie zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego.....	89
10. Określenie niezbędnych zmian w uchwale dot. Komitetu Rewitalizacji.....	89

11. Realizacja gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	90
12. Spis tabel.....	91
13. Spis rysunków	92
14. Spis załączników.....	94

1. WSTĘP

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) jest istotnym elementem planowania i wdrażania strategii rozwojowych na poziomie lokalnym. Różni się on od ogólnej strategii rozwojowej tym, że skupia się na działaniach skierowanych na obszary uznawane za zdegradowane, czyli te, które wymagają szczególnej uwagi i wsparcia. Dokument ten nie tylko przedstawia i wyjaśnia założenia GPR, ale także podkreśla jego ważną rolę w poprawie jakości życia mieszkańców oraz w ożywieniu wybranych obszarów gminy. Został on stworzony z myślą o szerokim gronie odbiorców - mieszkańcach gminy, lokalnych przedsiębiorcach, organizacjach społecznych i pozarządowych, a także przedstawicielach instytucji samorządowych i rządowych, aby umożliwić im lepsze zrozumienie i zaangażowanie w procesy rewitalizacji.

Rewitalizacja jest dynamicznym i wielowymiarowym procesem, którego celem jest odnowienie i ożywienie obszarów gminy dotkniętych kryzysami. Jest to strategiczne działanie, mające na celu przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców oraz odnowę przestrzeni publicznej. Proces ten obejmuje różnorodne działania, od interwencji urbanistycznych, poprzez inwestycje infrastrukturalne, aż po inicjatywy społeczne i gospodarcze. Realizacja projektu przewiduje uzyskanie wielowymiarowych korzyści rozwojowych, takich jak odnowa przestrzeni publicznej, poprawa ładu przestrzennego gminy, odnowienie więzi społecznych oraz poprawa warunków życia, jednocześnie wzmacniając lokalną tożsamość. Oczekuje się, że te działania przyniosą rezultaty w wymiarze środowiskowym, gospodarczym i technicznym, wpływając korzystnie nie tylko na obszary kryzysowe, ale także na całą gminę. Punktem wyjścia do powstania GPR jest analiza zjawisk kryzysowych i przypisanie ich do konkretnych terenów, co pozwala na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Jest to warunek konieczny do podjęcia dalszych prac nad tym dokumentem. Powstanie i realizacja przedmiotowego GPR znajduje umocowanie w następujących aktach prawnych:

- Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28, 1688.)¹;
- Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 poz. 1079)²;
- Uchwały nr LI/341/2024 Rady Gminy Zębówice z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Zębówice³.

GPR jako dokument o charakterze strategicznym łączy w sobie podejście kompleksowe i zintegrowane. Takie nastawienie uwypukla znaczenie wkładu interesariuszy tego procesu oraz zwiększa zaangażowanie lokalnej społeczności. Tym samym GPR jest komplementarny względem ogólnej strategii rozwoju i doprecyzowuje ją w wymiarze przeciwdziałania realnym lub potencjalnym zjawiskom kryzysowym. GPR dla Gminy Zębówice, stworzony zgodnie ze wskazanymi powyżej aktami prawnymi

¹ W trakcie prac nad GPR, a w szczególności w trakcie prowadzenia prac delimitacyjnych nastąpiła aktualizacja niektórych zapisów Ustawy o rewitalizacji w związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 1688). W związku z tym prace delimitacyjne, które prowadziły do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji prowadzone były w oparciu o obowiązującą na ten czas ustawę.

² Ustawa potocznie przyjęła nazwę Ustawy wdrożeniowej. We wskazanym akcie prawnym w art. 36 wskazuje się na wymagania prawne jakie powinien spełnić dokument strategiczny, aby można było go zakwalifikować jako Inny Instrument Terytorialny (IIT) i na tej podstawie wnioskować o wsparcie ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

³ Wskazana uchwała stanowi akt prawa miejscowego i dopiero na jej podstawie możliwe jest rozpoczęcie prac nad opracowaniem GPR

jest rozbudowanym narzędziem. Jego zastosowanie pozwoli nie tylko odbudować zdegradowane obszary ze stanu kryzysowego, ale również zapobiec potencjalnym zagrożeniom w przyszłości. W celu uporządkowania terminologii wykorzystywanej w przedmiotowym opracowaniu konieczne jest przybliżenie kluczowych pojęć z zakresu problematyki rewitalizacji⁴:

- stan kryzysowy - w kontekście obszaru gminy definiuje się jako sytuację, w której występuje skoncentrowanie wielu negatywnych zjawisk społecznych, ekonomicznych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, które prowadzą do znacznego pogorszenia jakości życia mieszkańców;
- obszar zdegradowany - obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy obejmujący negatywne zjawiska społeczne oraz zjawiska w co najmniej jednym z wymiarów analizowanych dla stanu kryzysowego;
- obszar rewitalizacji - obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk opisywanych w stanie kryzysowym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację (powierzchnia takiego obszaru nie może stanowić więcej niż 20% całkowitej powierzchni gminy oraz nie może być zamieszkała przez więcej niż 30% mieszkańców gminy);
- partycypacja społeczna – aktywny udział w wydarzeniach, które dotyczą danej społeczności, czyli możliwość zabierania głosu, uczestnictwo społeczności w podejmowaniu decyzji;
- komitet rewitalizacji – stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta;
- interesariusze rewitalizacji - są to przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele i zarządcy nieruchomości, lokalne przedsiębiorstwa i organizacje społeczne, jednostki samorządu terytorialnego i ich organy doradcze, władze publiczne, oraz inne podmioty realizujące uprawnienia Skarbu Państwa na obszarze rewitalizacji.

Integralną częścią przygotowania GPR jest wspomniana partycypacja społeczna, która umożliwia nie tylko opracowanie rozwiązań zgodnych z oczekiwaniami i potrzebami lokalnej społeczności, ale również stanowi ważny impuls do zwiększenia zaangażowania i przyjęcia celów do realizacji. Dokument składa się z ośmiu rozdziałów, które spełniają wymagania ustawy o rewitalizacji oraz ustawy wdrożeniowej. Rozpoczyna się od części diagnostycznej. W pierwszym rozdziale opisano proces wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. W kolejnym rozdziale przedstawiono szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, zwracając uwagę na negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne, a także lokalny potencjał rozwoju i potrzeby związane z rewitalizacją. W rozdziale trzecim omówiono powiązania GPR z innymi dokumentami strategicznymi gminy, regionu i kraju. Rozdziały czwarty i piąty zawierają część postulatywną, zaczynając od wizji obszaru po rewitalizacji, której konsekwencją są cele i kierunki działania przedstawione w rozdziale piątym. Ostatnie trzy rozdziały, od szóstego do ósmego, opisują metody i narzędzia realizacji programu. Ta część zaczyna się od opisu planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z określeniem ram finansowych oraz mechanizmów ich integracji. W rozdziale siódmym omówiono sposób zarządzania programem, uwzględniając system monitorowania i partycypacji społecznej. Ostatni, ósmy rozdział, przedstawia wpływ GPR na inne uchwały i decyzje podejmowane w gminie.

⁴ Opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28, 1688)

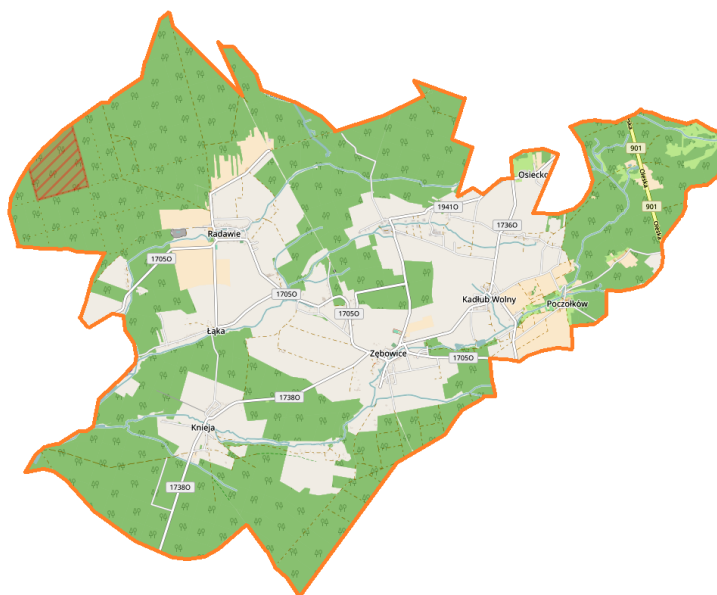
2. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

Podstawę prawną dla wyznaczonego w gminie Zębowice obszaru rewitalizacji stanowi Uchwała nr LI/341/2024 Rady Gminy w Zębowicach z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Zębowice.

Zgodnie z metodyką prac przyjętą na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego, w pierwszej kolejności dokonano podziału gminy Zębowice na niepodzielne jednostki analityczne. W trakcie dokonywania podziału gminy Zębowice na jednostki analityczne skorzystano z istniejącego już podziału administracyjnego co wynika z faktu posiadania relatywnie niewielkiej liczby danych opisujących jednostki, a także ich szczegółowości co najwyżej pojedynczej ulicy, wyznaczając tym samym na obszarze gminy 9 jednostek, które pokrywają się z granicami sołectw. Wśród nich wyróżnić należy:

- Kadłub Wolny;
- Knieja;
- Łąka;
- Osiecko;
- Poczołków;
- Prusków;
- Radawie;
- Siedliska;
- Zębowice.

Rysunek 1. Mapa gminy Zębowice.

Źródło: wikipedia.org/wiki/Powiat_oleski, dostęp dnia: 16.06.2023 r.

Szczegółowe dane dotyczące wyodrębnionych jednostek analitycznych gminy Zębowice zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 1. Podział gminy Zębówice na jednostki analityczne.

Sołectwo	Liczba mieszkańców (os.)	Udział	Powierzchnia (ha)	Udział
Zębówice	1309	38,42%	1674,87	17,51%
Kadłub Wolny	474	13,91%	1133,28	11,85%
Poczołków	129	3,79%	502,26	5,25%
Siedliska	113	3,32%	186,28	1,95%
Osiecko	78	2,29%	111,37	1,16%
Prusków	114	3,35%	1173,26	12,27%
Knieja	235	6,90%	2167,76	22,66%
Łąka	139	4,08%	173,20	1,81%
Radawie	816	23,95%	2442,98	25,54%
SUMA	3407	100,00%	9565,26	100,00%

Źródło: Opracowanie własne.

Następnie wykonano analizę wskaźnikową, której celem było zbadanie natężenia negatywnych zjawisk kryzysowych występujących na obszarze gminy Zębówice. Na potrzeby analizy zabrano dane obejmujące strefy:

- Społeczną (bezrobocie, przestępczość, ubóstwo, kapitał ludzki, poziom edukacji, aktywność społeczną, infrastruktura higieniczno-sanitarna, niepełnosprawność i choroby, niepożądane zjawiska społeczne);
- Gospodarczą (aktywność gospodarcza);
- Środowiskową (emisja szkodliwych substancji);
- Przestrzenno-funkcjonalną (dostępność usług opieki zdrowotnej, dostępność infrastruktury transportowej, dostępność infrastruktury kulturowej, dostępność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej);
- Techniczną (stan techniczny przestrzeni publicznej).

Zgodnie z założeniami metodycznymi, do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny natężenia zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest niższy niż 0 oraz dla których zidentyfikowano przynajmniej jedno negatywne zjawisko w przynajmniej jednej z 4 sfer wskazanych Ustawie o Rewitalizacji.

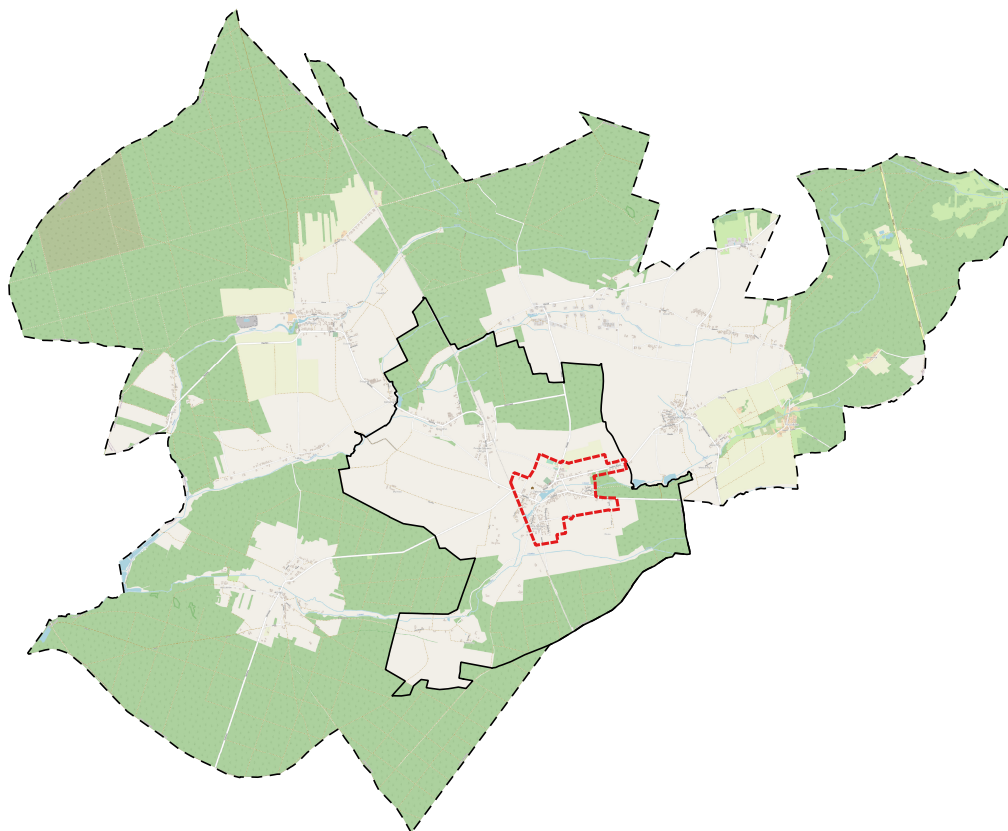
Analiza obszaru społecznego wykazała, iż negatywna sytuacja w gminie obserwowana jest w jednostce analitycznej obejmującej Zębówice. Biorąc pod uwagę założenia metodyczne, jednostka Zębówice jako jedyna w Gminie spełnia kryteria, w których założono uznanie za zdegradowany obszar, w którym zidentyfikowano negatywne zjawiska w przynajmniej 1 z 4 obszarów, do których zaliczają się sfery gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna.

Tabela 2. Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego natężenia zjawisk w gminie Zębówice.

Wyszczególnienie	Społeczna	Przestrzenno-funkcjonalna	Środowiskowa	Gospodarcza	Techniczna
Kadłub Wolny	0,125	-0,195	-0,461	0,003	0,650
Knieja	0,281	0,031	0,275	0,078	-0,469
Łąka	0,245	0,031	0,656	-0,008	-0,469
Osiecko	0,161	-0,304	0,762	-0,042	0,650
Poczołków	0,116	-0,530	0,694	-0,082	0,650
Prusków	0,025	-0,414	0,666	-0,099	0,334
Radawie	0,015	0,089	-1,062	0,347	0,334
Siedliska	0,286	-0,640	0,732	-0,082	0,650
Zębówice	-1,255	1,930	-2,261	-0,116	-2,332

Źródło: Opracowanie własne.

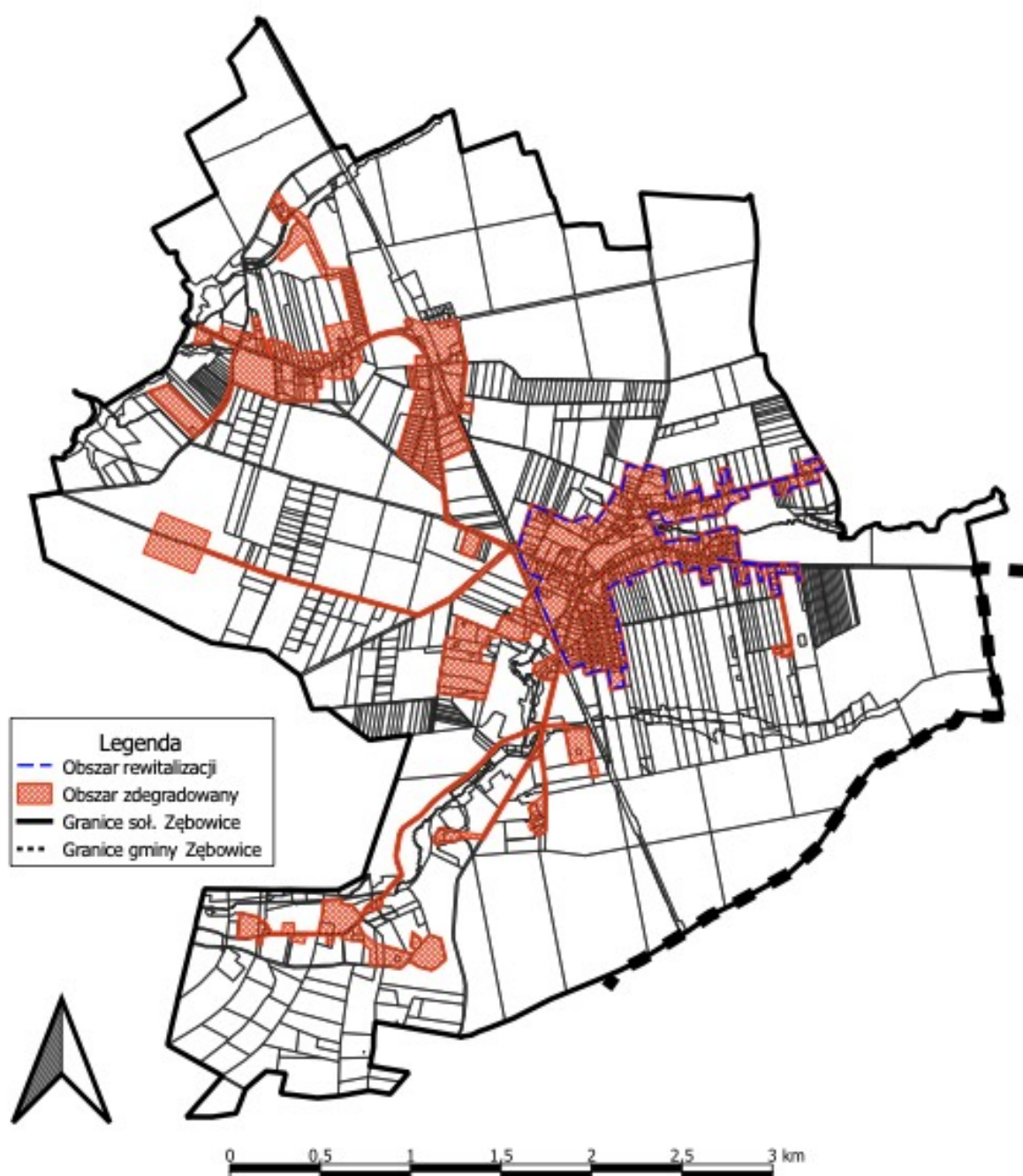
Na podstawie przyjętych założeń obszar zdegradowany stanowi 17,51% powierzchni gminy oraz jest zamieszkały przez 38,42% mieszkańców jednostki. W związku z koniecznością zachowania wytycznych wskazanych w Ustawie o Rewitalizacji, zgodnie z którymi obszar rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy, kolejny etap prac obejmuje analizę obszaru zdegradowanego w celu wskazania wewnątrz niego obszaru rewitalizacji.

Rysunek 2. Obszar zdegradowany gminy Zębówice.Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy zasadniczej oraz mapy podkładowej www.openstreet.org

Na podstawie ustaleń wynikających z wewnętrznych konsultacji w gminie, które opierały się na debatach, rozmowach i uzgodnieniach pomiędzy władzami samorządowymi, jednostkami organizacyjnymi, instytucjami pożytku publicznego, a także mieszkańcami gminy przy jednoczesnym wsparciu zespołu ekspertów jako obszar rewitalizacji wyznaczono jednostkę analityczną Zębów obejmującą ulice: Astrów, Borowiańska, Bratków, Dobrodzieńska, Izydora Murka, Josepha Eichendorffa, Krótka, Niezapominajek, Oleska, Opolska, Osiny, Stokrotek, Strażacka, Tulipanów, Zamknięta.

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje swoim zasięgiem 0,77% powierzchni gminy oraz jest zamieszkanym przez 26,33% mieszkańców gminy Zębów.

Rysunek 3. Obszar rewitalizacji Gminy Zębów.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie mapy zasadniczej.

3. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

3.1 WPROWADZENIE

Diagnoza obszaru rewitalizacji obejmuje jednostkę analityczną Zębówice (ulice Astrów, Borowiańska, Bratków, Dobrodzieńska, Izidora Murka, Josepha Eichendorffa, Krótka, Niezapominajek, Oleska, Opolska, Osiny, Stokrotek, Strażacka, Tulipanów, Zamknięta).

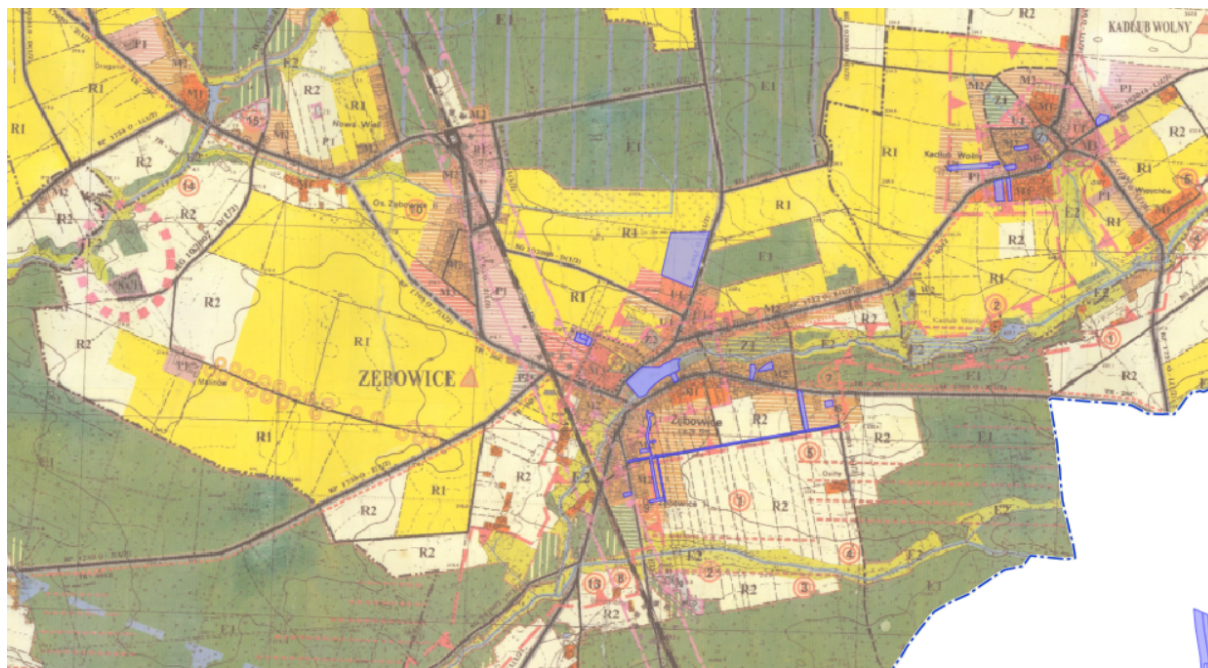
Poszerzona diagnoza obejmująca obszary społeczny, gospodarczy, środowiskowy, funkcjonalno-przestrzenny oraz techniczny ma na celu określenie występujących na obszarze wskazanych jednostek zjawisk kryzysowych. Rozdział stanowi rozszerzenie diagnozy, która miała na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji za pomocą wskaźnika syntetycznego. Dodatkowo pogłębiona diagnoza ma na celu określenie lokalnych potencjałów rozwoju, które sprzyjają wyjściu obszaru z stanu zdegradowanego.

Pierwotna analiza wykazała obecność niekorzystnych zjawisk w obszarach społecznym, środowiskowym, gospodarczym oraz technicznym.

3.2 STRUKTURA PRZESTRZENNA

Obszar rewitalizacji obejmujący jednostkę Zębówice stanowi wielofunkcyjne centrum gminy. Jego umiejscowienie w centralnym obszarze gminy wpływa na naturę struktury przestrzenno-funkcjonalnej, co znajduje swoje odzwierciedlenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.

Rysunek 4. Plan zagospodarowania przestrzennego gminy Zębówice obejmujący obszar rewitalizacji.

Źródło: <https://zebrowice.e-mapa.net/>

Położenie obszaru, który obejmuje miejscowość Zębówice, odgrywa istotną rolę dla rozwoju gminy. Zębówice są centralnym punktem gminy zarówno geograficznie, jak i pod względem koncentracji instytucji pełniących kluczowe funkcje społeczne. To tutaj mieszkańcy gminy zaspokajają swoje różnorodne potrzeby, ze względu na położenie na terenie obszaru instytucji pełniących funkcje administracyjne (Urząd Gminy Zębówice), edukacyjne (przedszkole i szkoła podstawowa), kulturalne (Pałac w Zębówicach), opieki zdrowotnej oraz społecznej (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej).

Dodatkowo jednostka stanowi centrum gminy mając na uwadze ilość instytucji pełniących funkcje usługowe. Analiza obszarów problemowych wykazała jednostkę jako najbardziej zdegradowaną w gminie biorąc pod uwagę obszary społeczny, środowiskowy, gospodarczy oraz techniczny.

3.3 OBSZAR SPOŁECZNY

Obszar Zębówic charakteryzuje się największym w gminie nagromadzeniem występowania negatywnych zjawisk w strefie społecznej. Obszar gminy objęty rewitalizacją charakteryzuje się znacznym natężeniem zjawisk społecznych takich jak niski poziom edukacji, bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność i choroby, starzenie się społeczeństwa oraz niska aktywność społeczna. Obszar Zębówic stanowi jedyny zdegradowany obszar gminy mając na uwadze kwestie społeczne.

Uczniowie zamieszkujący obszar rewitalizacji w 2023 roku osiągnęli znacznie niższe wyniki z egzaminu 8-klasisty niż uczniowie zamieszkujący pozostałą część gminy. Średni wynik uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji był niższy o 7,08 p.p. z części humanistycznej, 20,25 p.p. z części matematycznej oraz 28,33 p.p. z części językowej w porównaniu z uczniami zamieszkującymi pozostały obszar gminy.

Tabela 3. Średni wynik z egzaminu 8-klasisty w 2023 roku z części humanistycznej, matematycznej oraz językowej z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Wyszczególnienie	Gmina	Obszar rewitalizacji	Pozostały obszar gminy
Część humanistyczna	55,46%	51,42%	58,50%
Część matematyczna	45,57%	34,00%	54,25%
Część językowa	51,11%	34,92%	63,25%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębówice.

Bezrobocie, przyjmując różne formy, stanowi istotne wyzwanie dla gminy. Zjawisko obejmuje grupy osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, bezrobotnych powyżej 50 roku życia oraz poniżej 25 roku życia, a także bezrobotnych nie posiadających wyższego wykształcenia, takie jak osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym. Termin bezrobocia odnosi się do sytuacji, w której osoby zdolne do pracy nie posiadają obecnie zatrudnienia i aktywnie poszukują pracy. Miernik odzwierciedla obecny stan rynku pracy na poziomie gminy, regionu lub kraju. Wysoki poziom bezrobocia może oznaczać trudności w znalezieniu pracy dla niektórych grup mieszkańców, co z kolei może wpływać na ogólną jakość życia lokalnej społeczności.

Jednym z trudniejszych problemów jest bezrobocie długotrwale, które dotyczy osób, które przez dłuższy okres czasu nie mogą znaleźć pracy. Bezrobocie długotrwale może prowadzić do utraty umiejętności zawodowych, obniżenia poczucia własnej wartości i trudności finansowych. Osoby niepełnosprawne również borykają się z wyzwaniami na rynku pracy z powodu swoich ograniczeń. Niepełnosprawność może wpływać na zdolność do podjęcia lub utrzymania pracy, co wymaga specjalnego wsparcia ze strony pracodawców i instytucji publicznych. Młodzi mieszkańcy gminy często mają trudności z zatrudnieniem, zwłaszcza gdy brakuje miejsc pracy dla osób bez doświadczenia zawodowego. Osoby starsze mogą również napotykać na trudności w znalezieniu pracy ze względu na swój wiek. Natomiast osoby z niższym wykształceniem, mogą mieć trudności ze znalezieniem pracy na rynku, który coraz bardziej wymaga wykształcenia lub specjalistycznych umiejętności.

Ilość osób bezrobotnych zamieszkujących obszar rewitalizacji w przeliczeniu na 100 mieszkańców znajduje się na znacznie wyższym poziomie niż w porównaniu do pozostałej części gminy.

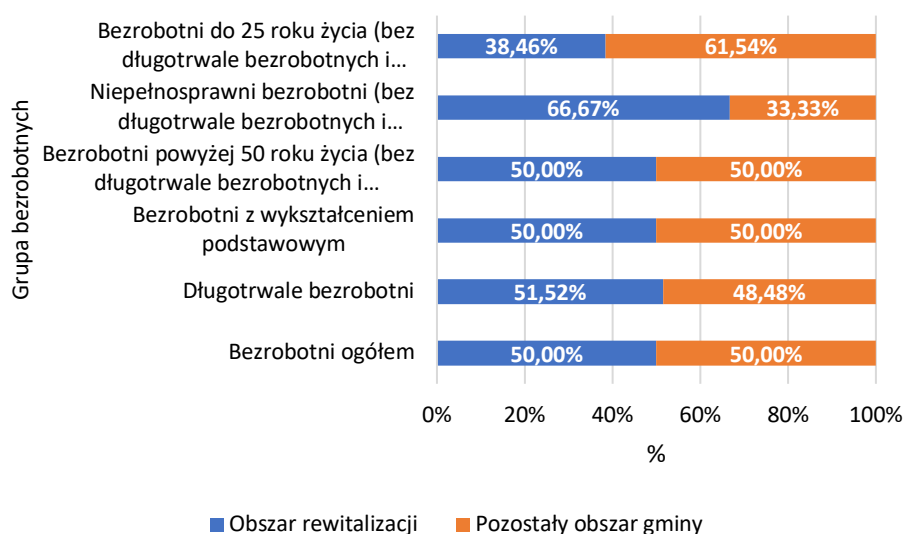
W 2023 roku obszar rewitalizacji zamieszkiwało 35 osób bezrobotnych (50,00% wszystkich bezrobotnych w gminie), 17 osób długotrwale bezrobotnych (51,52%), 9 osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym (50,00%), 9 osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia (50,00%), 5 osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 roku życia (38,46%) oraz 2 niepełnosprawne osoby bezrobotne (66,67%).

Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Wyszczególnienie	Gmina	Obszar rewitalizacji	Pozostały obszar gminy
Bezrobotni ogółem	2,055	3,902	1,394
Długotrwale bezrobotni	0,969	1,895	0,637
Bezrobotni z wykształceniem podstawowym	0,528	1,003	0,359
Bezrobotni powyżej 50 roku życia (bez długotrwale bezrobotnych i bezrobotnych z wykształceniem podstawowym)	0,528	1,003	0,359
Bezrobotni niepełnosprawni (bez długotrwale bezrobotnych i bezrobotnych z wykształceniem podstawowym)	0,088	0,223	0,040
Bezrobotni do 25 roku życia (bez długotrwale bezrobotnych i bezrobotnych z wykształceniem podstawowym)	0,382	0,557	0,319

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie.

Rysunek 5. Miejsce zamieszkania osób bezrobotnych z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie.

Kolejnym z problemów gminy jest ubóstwo, które odnosi się do braku wystarczających zasobów materialnych i finansowych, które umożliwiają godne życie, dostęp do podstawowych potrzeb i uczestnictwo w życiu społecznym. W kontekście gminy, ubóstwo może przybierać różne formy i dotyczyć różne grupy społeczne. Wśród nich wyróżnić należy ubóstwo obejmujące grupy osób korzystających z zasiłków Ośrodka Pomocy Społecznej z tytułu ubóstwa oraz bezrobocia, a także uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej i pobierających stypendium socjalne.

W 2023 roku na terenie obszaru rewitalizacji zamieszkiwało 43,75% wszystkich osób z gminy korzystających z wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej (dalej OPS) z tytułu bezrobocia, 28,00% pobierających zasiłki z OPS, 33,33% korzystających z wsparcia OPS z tytułu ubóstwa, 36,36% uczniów korzystających z posiłków finansowych przez OPS, 30,00% uczniów pobierających stypendium socjalne, 26,09% osób korzystających z wsparcia OPS z tytułu alkoholizmu, 30,30% osób korzystających z wsparcia OPS z tytułu niepełnosprawności oraz 32,50% osób korzystających z wsparcia OPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Obszaru rewitalizacji nie zamieszkują osoby korzystające z wsparcia OPS z tytułu narkomanii. Dodatkowo na obszarze rewitalizacji w 2023 roku nie zostały wydane niebieskie karty.

Tabela 5. Ilość osób zmagających się z problemami ubóstwa, przemocy, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezrobocia, narkomanii oraz alkoholizmu w przeliczeniu na 100 osób z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Pozostały obszar gminy
Korzystający z wsparcia OPS z tytułu bezrobocia	0,780	0,359
Pobierający zasiłki z OPS	1,561	1,434
Korzystający z wsparcia OPS z tytułu ubóstwa	1,338	0,956
Uczniowie korzystający z posiłków finansowych przez OPS	0,892	0,558
Wydane niebieskie karty	0,000	0,120
Korzystający z wsparcia OPS z tytułu alkoholizmu	0,669	0,677
Korzystający z wsparcia OPS z tytułu narkomanii	0,000	0,040
Korzystający z wsparcia OPS z tytułu niepełnosprawności	1,115	0,916
Korzystający z wsparcia OPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby	1,449	1,076
Uczniowie pobierający stypendium socjalne	0,334	0,279

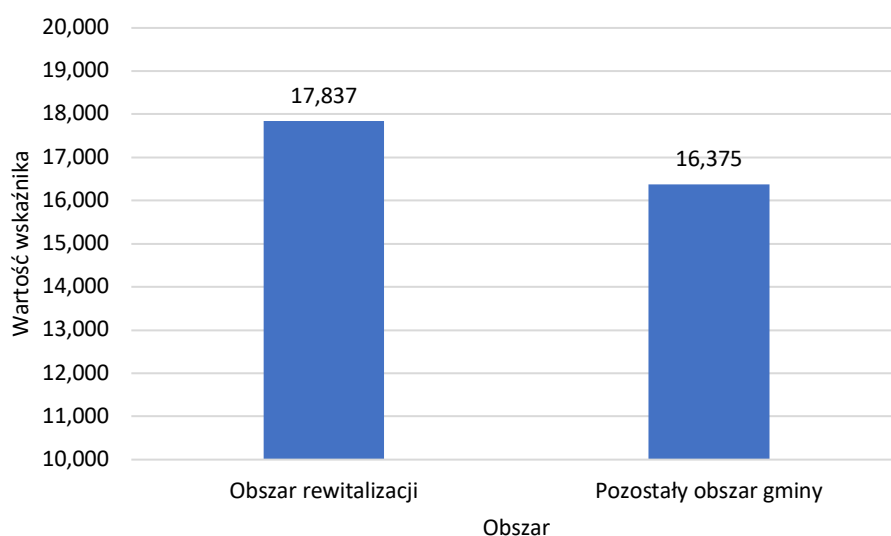
Źródło: Opracowanie na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębówicach.

Podłączenie do kanalizacji jest jedną z kluczowych kwestii dla poprawy jakości życia mieszkańców gminy. Infrastruktura nie tylko ułatwia codzienne życie, ale ma również wiele korzyści zdrowotnych, środowiskowych i społecznych. Kanalizacja zapewnia skuteczne i higieniczne usuwanie ścieków, co redukuje ryzyko rozprzestrzeniania chorób oraz zakażeń. Dodatkowo poprawa warunków sanitarnych przyczynia się także do obniżenia poziomu zanieczyszczenia środowiska.

Ponadto, dostęp do kanalizacji zwiększa komfort życia mieszkańców, eliminując konieczność korzystania z nieekologicznych i niewygodnych rozwiązań, takich jak szamba czy przydomowe oczyszczalnie ścieków. Umożliwia wygodne korzystanie z pomieszczeń codziennego i innych udogodnień w domach, co poprawia ogólną jakość życia.

Gmina Zębówice nie jest całkowicie skanalizowana. Ilość budynków z podłączeniem do kanalizacji w przeliczeniu na 100 mieszkańców znajduje się na wyższym poziomie w obszarze rewitalizacji niż na pozostałym obszarze gminy. Wartość wskaźnika wewnątrz obszaru rewitalizacji osiągnęła wartość 17,837 w porównaniu do 16,375 na pozostałym obszarze gminy.

Rysunek 6. Ilość budynków z podłączeniem do kanalizacji w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębówice.

Rozkład wiekowy ludności zamieszkującej gminę jest kluczowym elementem sytuacji demograficznej gminy, mającej znaczący wpływ na różne sfery życia społecznego, ekonomicznego i publicznego. Wartość stanowi odzwierciedlenie liczby i procentowego udziału różnych grup wiekowych w ogólnej populacji gminy, co stanowi istotne źródło informacji dla lokalnych władz, instytucji publicznych oraz organizacji społecznych. Wskazane informacje wpływają na procesy planowania oraz podejmowania decyzji na różnych szczeblach.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy istotnie wpływa na zapotrzebowanie na usługi publiczne. Rozkład wiekowy populacji kształtuje potrzeby związane z edukacją, opieką zdrowotną oraz potrzebą wsparcia społecznego. W miarę starzenia się społeczeństwa, gmina może być zobowiązana do dostosowania i rozbudowy tych sektorów, aby skutecznie odpowiadać na potrzeby osób starszych. Ponadto gminy z przewagą starszych mieszkańców mogą doświadczać wyzwań na rynku pracy, podczas gdy te z młodszą populacją mogą mieć większy potencjał rozwoju gospodarczego. Gminy z młodszym społeczeństwem często są postrzegane jako bardziej atrakcyjne dla firm i inwestorów, co może sprzyjać rozwojowi gospodarczemu i tworzeniu miejsc pracy. Wartości te odnoszą się także do potencjału inwestycyjnego gminy, co ma znaczenie przy ocenie jej atrakcyjności dla przedsiębiorstw i inwestorów.

Niekorzystana sytuacja demograficzna w przypadku obszaru rewitalizacji w porównaniu do pozostałego obszaru gminy obserwowana jest w przypadku ludności w wieku poprodukcyjnym.

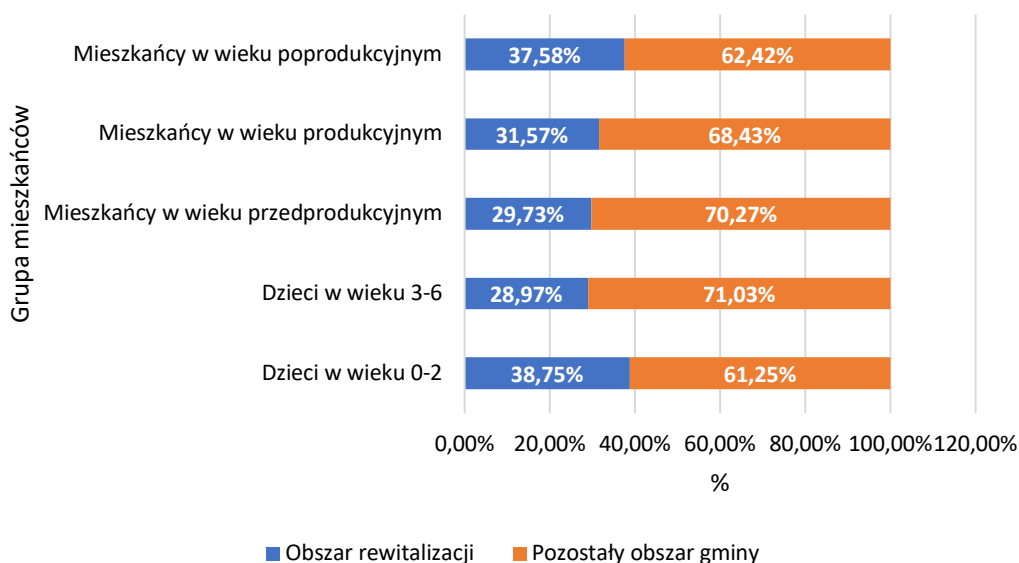
Tabela 6. Ludność w poszczególnych grupach wiekowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji i pozostałą część gminy.

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Pozostały obszar gminy
Dzieci w wieku 0-2	3,456	1,952
Dzieci w wieku 3-6	4,682	4,104
Mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym	11,037	9,323
Mieszkańcy w wieku produkcyjnym	77,035	59,681
Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym	27,648	16,414

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Żębowice.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania ludności w poszczególnych grupach wiekowych z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy, obszar rewitalizacji zamieszkują najmniejsze ilości ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz dzieci w wieku 3-6 lat. Z kolei największa ilość mieszkańców obserwowana jest wśród mieszkańców w wieku poprodukcyjnym oraz dzieci w wieku 0-2 lat.

Rysunek 7. Miejsce zamieszkania ludności w poszczególnych grupach wiekowych z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Żębowice.

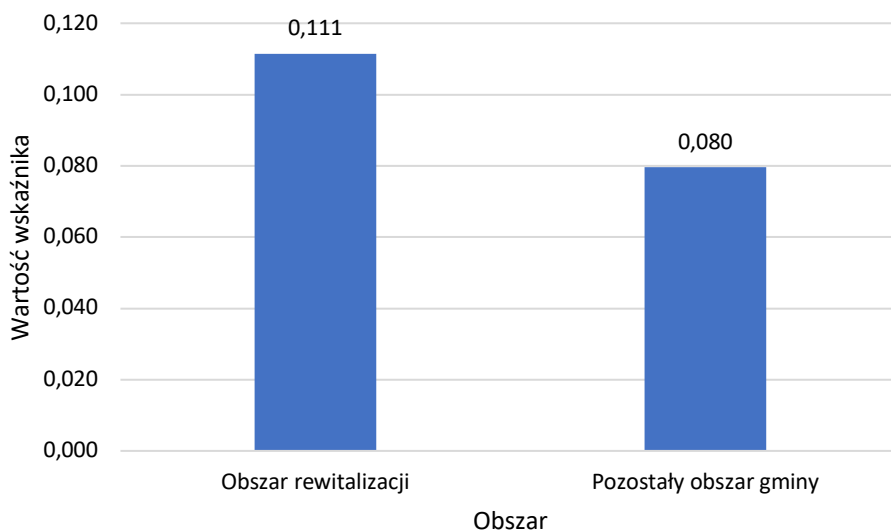
Aktywność mieszkańców to kluczowy czynnik wpływający na budowanie relacji pomiędzy członkami lokalnej społeczności. Aktywność odnosi się do zaangażowania i udziału mieszkańców w różnych aspektach życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego gminy. Zaangażowanie mieszkańców wpływa na wzmacnianie zaufania społecznego, a także spójności i integracji lokalnej społeczności.

Działania społeczne, takie jak wolontariat, organizowanie wydarzeń kulturalnych oraz udział w inicjatywach społecznych, stanowią narzędzie budowania więzi międzyludzkich i tworzenia poczucia wspólnoty. Poprzez uczestnictwo w wskazanych działaniach mieszkańcy przyczyniają się do społecznego rozwoju jednostki.

Ponadto, aktywni mieszkańcy wpływają na rozwój kulturalny gminy. Poprzez uczestnictwo w wydarzeniach artystycznych, zakładanie grup artystycznych czy wspieranie lokalnych działań kulturalnych, przyczyniają się do wzbogacenia życia kulturalnego społeczności.

Biorąc pod uwagę ilość fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 100 osób, mieszkańcy obszaru rewitalizacji należą do najbardziej aktywnych w gminie. Wartość wskaźnika ilości fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w obszarze rewitalizacji wynosi 0,111, z kolei na pozostałym obszarze gminy 0,080.

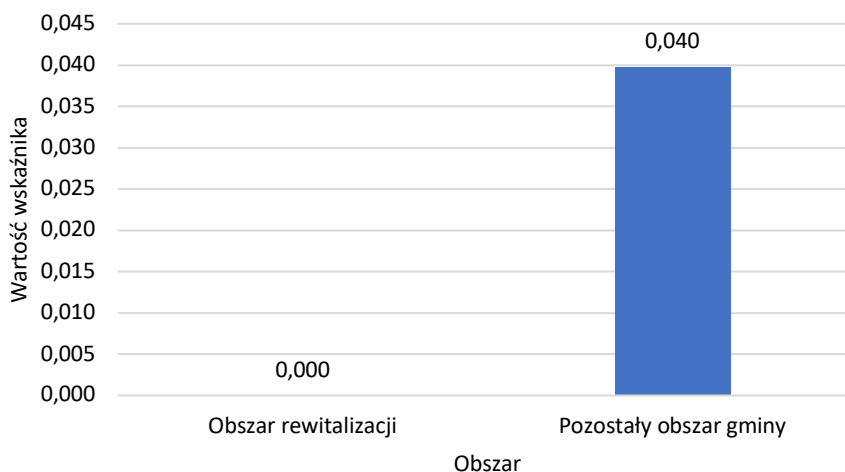
Rysunek 8. Ilość fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębów.

Na terenie gminy Zębów funkcjonuje jedno Koło Gospodyń Wiejskich, które zlokalizowane jest w Radawiu.

Rysunek 9. Ilość Kół Gospodyń Wiejskich w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębów.

3.4 OBSZAR GOSPODARCZY

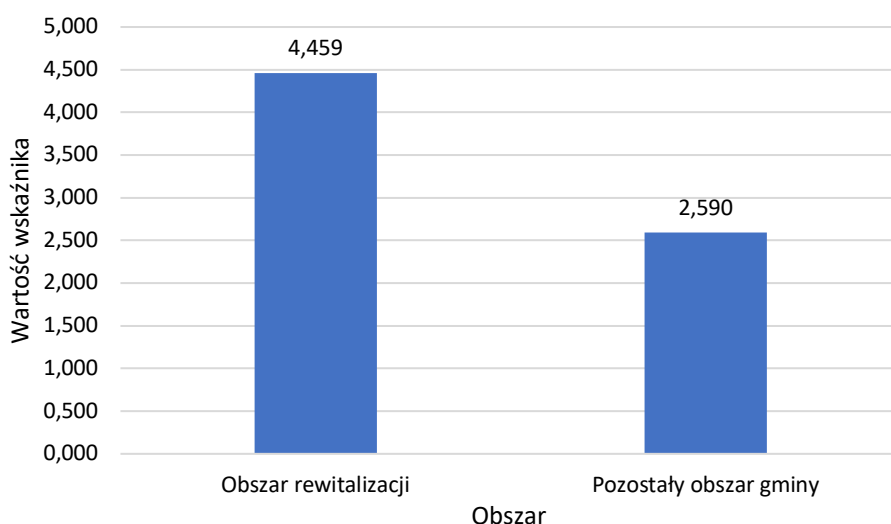
Obszar gospodarczy gminy stanowi kluczowy element dla rozwoju i życia mieszkańców. Jest to przestrzeń, która odgrywa istotną rolę w kształtowaniu lokalnej ekonomii oraz zapewnieniu zrównoważonego rozwoju społeczności. Gmina, jako jednostka samorządu terytorialnego, posiada szereg zadań i kompetencji związanych z obszarem gospodarczym, które mają wpływ na jakość życia jej mieszkańców. Wstępna analiza wykazała, iż obszar Zębówic należy do najbardziej zdegradowanego w gminie w strefie gospodarczej.

Na obszar gospodarczy gminy składają się różnego rodzaju przedsiębiorstwa, które dostarczają mieszkańcom usługi i dobra konsumpcyjne. Dzięki obszarowi gospodarczemu mieszkańcy jednostki odnajdują zatrudnienie, zarabiają pieniądze, rozwijają swoje umiejętności zawodowe i tworzą źródła utrzymania dla swoich rodzin. Poprzez generowanie miejsc pracy, obszar gospodarczy gminy wpływa na obniżenie bezrobocia i poprawę poziomu życia mieszkańców.

Co więcej, rozwój obszaru gospodarczego gminy przyczynia się do wzrostu dochodów gminy, co pozwala na finansowanie projektów społecznych, edukacyjnych czy infrastrukturalnych. Dzięki temu możliwe jest tworzenie nowych miejsc rekreacji, edukacji, czy kultury, które wzbogacają życie społeczności lokalnej.

Obszar rewitalizacji stanowi centrum gminy biorąc pod uwagę ilość aktywnych podmiotów gospodarczych. Ilość aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców osiąga wyższą wartość w obszarze rewitalizacji niż na pozostałym obszarze gminy. Wartość wskaźnika ilości aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 4,459 na obszarze rewitalizacji oraz 2,590 na pozostałym obszarze gminy.

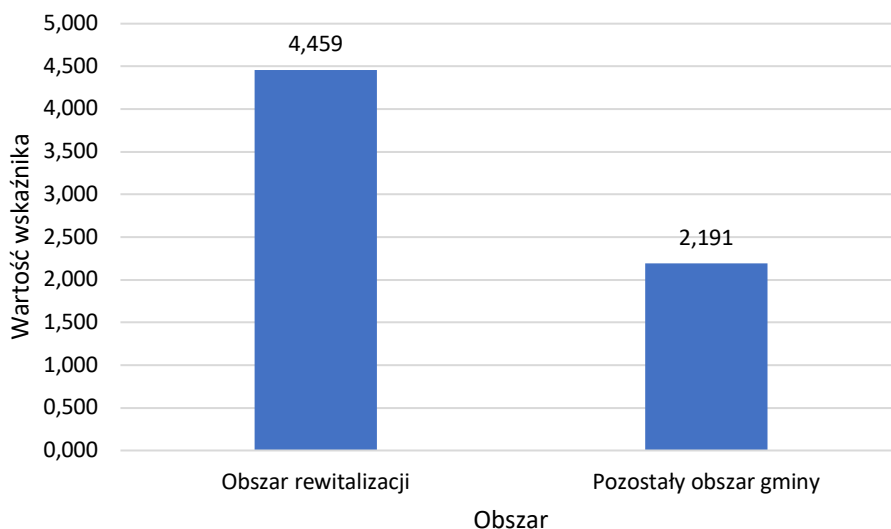
Rysunek 10. Ilość aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębówice.

Niekorzystna sytuacja obserwowana jest na terenie obszaru rewitalizacji mając na uwadze ilość wykreślonych podmiotów gospodarczych. Ilość wykreślonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2023 roku osiągnęła większą wartość na terenie obszaru rewitalizacji niż na pozostałym obszarze gminy. Wielkość wskaźnika ilości wykreślonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiągnęła wartość 4,459 na obszarze rewitalizacji oraz 2,191 na pozostałym obszarze gminy.

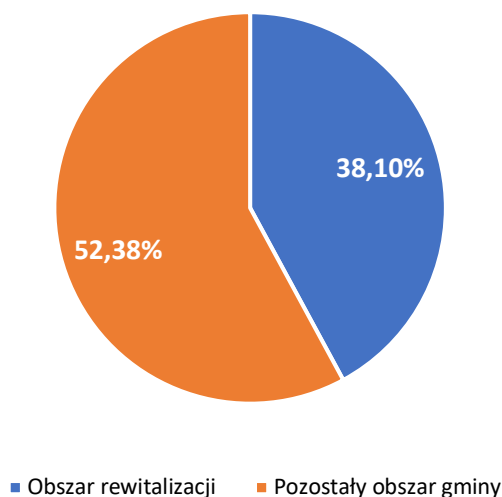
Rysunek 11. Ilość wykreślonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębowice.

Biorąc pod uwagę rozmieszczenie przestrzenne wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych, 33,10% wyrejestrowanych podmiotów znajdowało się na terenie obszaru rewitalizacji. Pozostała część podmiotów (52,38%) była zlokalizowana na pozostałym obszarze gminy.

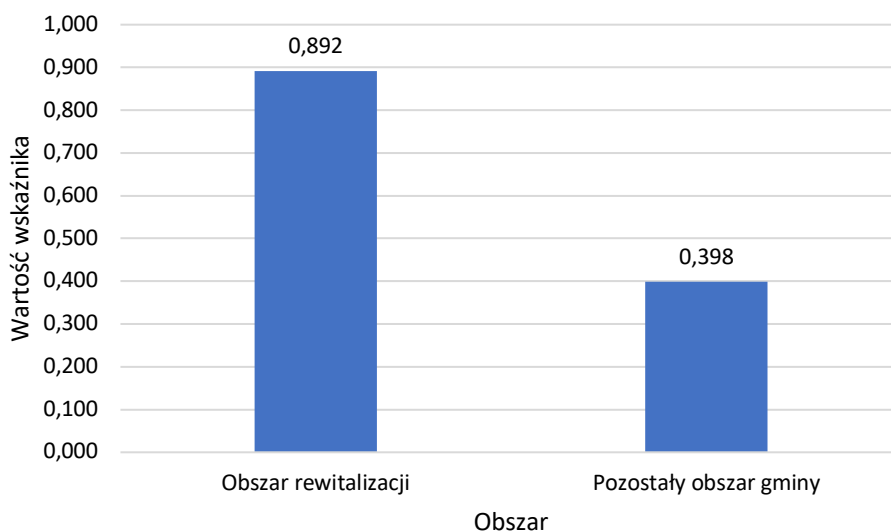
Rysunek 12. Położenie wykreślonych podmiotów gospodarczych z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębowice.

Podobnie jak w przypadku ilości wyrejestrowanych podmiotów negatywna sytuacja obserwowana jest w sytuacji ilości zawieszonych podmiotów gospodarczych. Ilość zawieszonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców osiągnęła wyższą wartość na terenie obszaru rewitalizacji niż na pozostałym obszarze gminy. Wielkość wskaźnika ilości zawieszonych podmiotów gospodarczych wynosi 0,892 w obszarze rewitalizacji oraz 0,398 na pozostałym obszarze gminy.

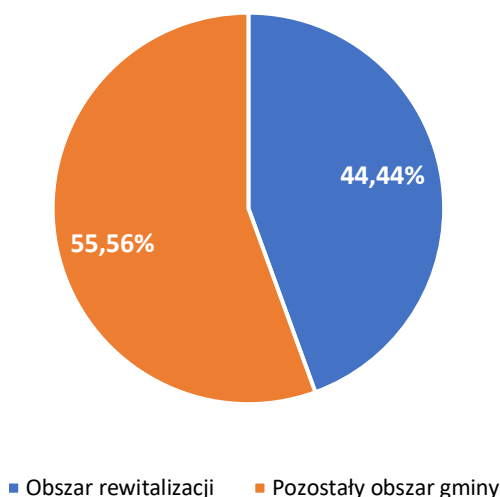
Rysunek 13. Ilość zawieszonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębowice.

Mając na uwadze rozmieszczenie przestrzenne zawieszonych podmiotów gospodarczych, 44,44% zawieszonych w gminie podmiotów gospodarczych zlokalizowanych jest w obszarze rewitalizacji. Pozostała część (55,56%) zawieszonych podmiotów zlokalizowana była na pozostałym obszarze gminy.

Rysunek 14. Rozmieszczenie zawieszonych podmiotów gospodarczych z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębowice.

Do największych podmiotów zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji, pod względem ilości osób zatrudnionych zaliczają się podmioty z obszarów administracji publicznej, edukacji, handlu oraz ochrony zdrowia.

3.5 OBSZAR ŚRODOWISKOWY

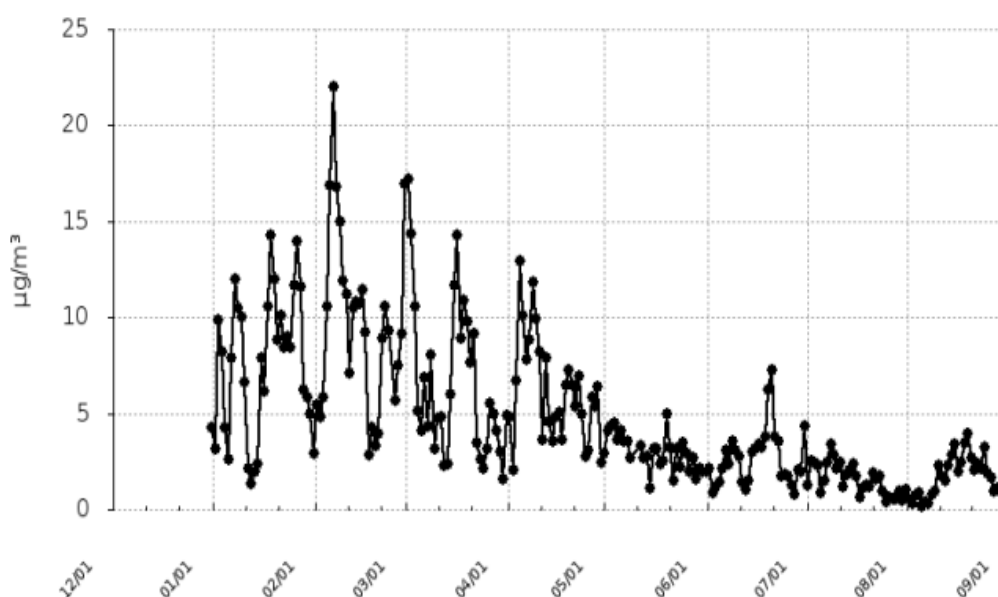
Wstępna analiza wykazała, iż obszar Zębów należy do najbardziej zdegradowanego w gminie biorąc pod uwagę obszar środowiskowy.

Środowisko naturalne stanowi kluczowy czynnik wpływający na jakość życia ludności gmin. Sfera ekologiczna odnosi się do otaczającego środowiska, które składa się zarówno z elementów przyrodniczych, jak i tych, które zostały stworzone przez człowieka. Według regulacji dotyczących rewitalizacji, istnieją pewne kryzysowe sytuacje związane ze środowiskiem, takie jak przekroczenie ustalonych standardów jakości środowiska czy obecność odpadów, które stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz stanu środowiska. Wśród szkodliwych substancji, mających negatywny wpływ na ekosystem i zdrowie mieszkańców gminy, można wymienić PM₁, PM_{2,5} oraz PM₁₀.

Najbardziej niebezpieczne dla ludzkiego organizmu pozostają cząsteczki PM₁ o średnicy aerodynamicznej poniżej 1 mikrometra. Drobny pył jest najbardziej niszczącym wariantem drobnych cząstek, ponieważ przenikają one przez płuca bezpośrednio do krwiobiegu i rozprzestrzeniają się do narządów.

Najwyższe wartości emisji pyłów PM₁ odnotowuje się w miesiącach zimowo-wiosennych. W 2023 roku najwyższe stężenia zawieszonego pyłu PM₁ zostało odnotowane w styczniu (średnie stężenie 7,64 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), lutym (8,88 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) oraz marcu (6,89 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Rysunek 15. Emisja pyłów zawieszonych o średnicy mniejszej niż 1 mikrometr.

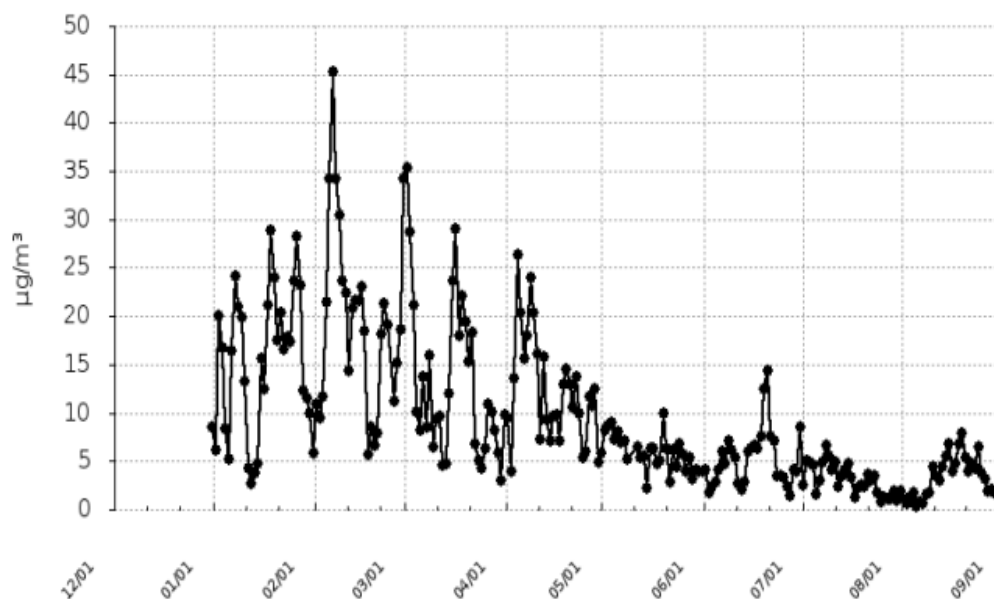

Źródło: SYNGEOS Global Innovative Solutions, Raport średnio-dobowy z urządzenia zlokalizowanego przy ul. Dobrodzieńskiej w Zębówach, wrzesień 2023 r.

PM_{2,5} stanowią cząstki o średnicy aerodynamicznej poniżej 2,5 mikrometra. Cząstki te zawierają wtórne aerozole i cząstki spalania. Drobne cząstki wpływają negatywnie na zdrowie człowieka ze względu na fakt, iż mogą docierać do pęcherzyków płucnych.

Największe stężenie pyłów PM_{2,5} na terenie Zębów w 2023 roku odnotowano w okresie od stycznia do marca. Zgodnie z najnowszymi normami WHO ustalonymi na 2023 rok, średnio-dobowe stężenie PM_{2,5} nie powinno przekroczyć poziomu 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Największą ilość dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu PM_{2,5} odnotowano w styczniu (18 dni), lutym (17 dni) oraz marcu (12 dni).

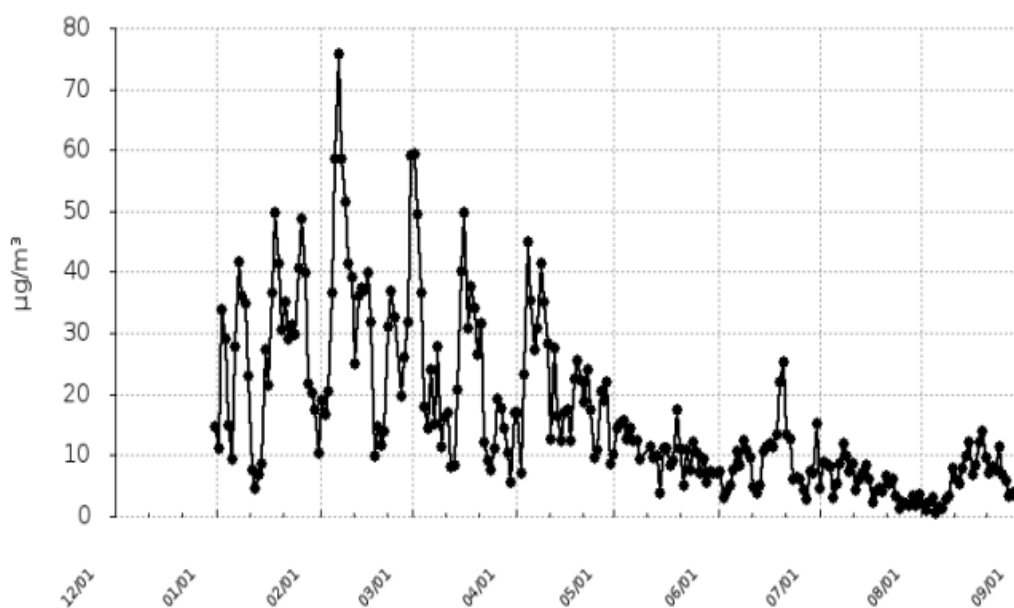
Rysunek 16. Pyły zawieszone o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometrów.

Źródło: SYNGEOS Global Innovative Solutions, Raport średnio-dobowy z urządzenia zlokalizowanego przy ul. Dobrodzieńskiej w Zębowicach, wrzesień 2023 r.

PM10 stanowią cząstki o średnicy aerodynamicznej poniżej 10 mikrometrów. Cząstki te najczęściej składają się z materiałów używanych w drogownictwie i przemyśle, a także cząstek powstałych w wyniku spalania substancji.

Zgodnie z najnowszymi normami WHO ustalonymi na 2023 rok, średnio-dobowe stężenie PM_{2,5} nie powinno przekroczyć poziomu 45 µg/m³. W 2023 roku najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w miesiącach wiosenno-zimowych, szczególnie w lutym. Największą ilość dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu PM_{2,5} odnotowano w styczniu (2 dni), lutym i marcu (po 4 dni).

Rysunek 17. Pyły zawieszone o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów.

Źródło: SYNGEOS Global Innovative Solutions, Raport średnio-dobowy z urządzenia zlokalizowanego przy ul. Dobrodzieńskiej w Zębówcach, wrzesień 2023 r.

Wpływ wskazanych substancji na zdrowie mieszkańców może być szczególnie dotkliwy w przypadku dzieci, osób starszych oraz osób z istniejącymi schorzeniami układu oddechowego i krążenia. Długotrwałe narażenie na te substancje może prowadzić do poważnych chorób, takich jak choroby układu oddechowego, choroby układu krążenia, a nawet nowotwory. Dlatego istotne jest monitorowanie i ograniczanie emisji tych substancji w celu ochrony zdrowia ludności i środowiska.

Dodatkowo na terenie gminy obserwuje się obecność takich związków jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu oraz benzo(a)piren. Dwutlenek siarki może skutkować negatywnym wpływem na układ oddechowy poprzez wywołanie podrażnień dróg oddechowych oraz nasilenie chorób przewlekłych tego układu. Dwutlenek azotu może negatywnie oddziaływać na funkcje układu oddechowego i krążenia, co z kolei może prowadzić do zwiększenia ryzyka zachorowań na schorzenia układu krążenia i obniżenia jakości życia mieszkańców. Natomiast benzo(a)piren, zaklasyfikowany jako kancerogen grupy 1 przez Międzynarodową Agencję Badań nad Rakiem, stanowi potencjalne zagrożenie wystąpienia nowotworów u jednostek długotrwałe narażonych na ekspozycję. Zarówno w przypadku dwutlenku siarki, dwutlenku azotu oraz benzo(a)pirenu największa emisja szkodliwych substancji w skali gminy występuje w obszarze rewitalizacji.

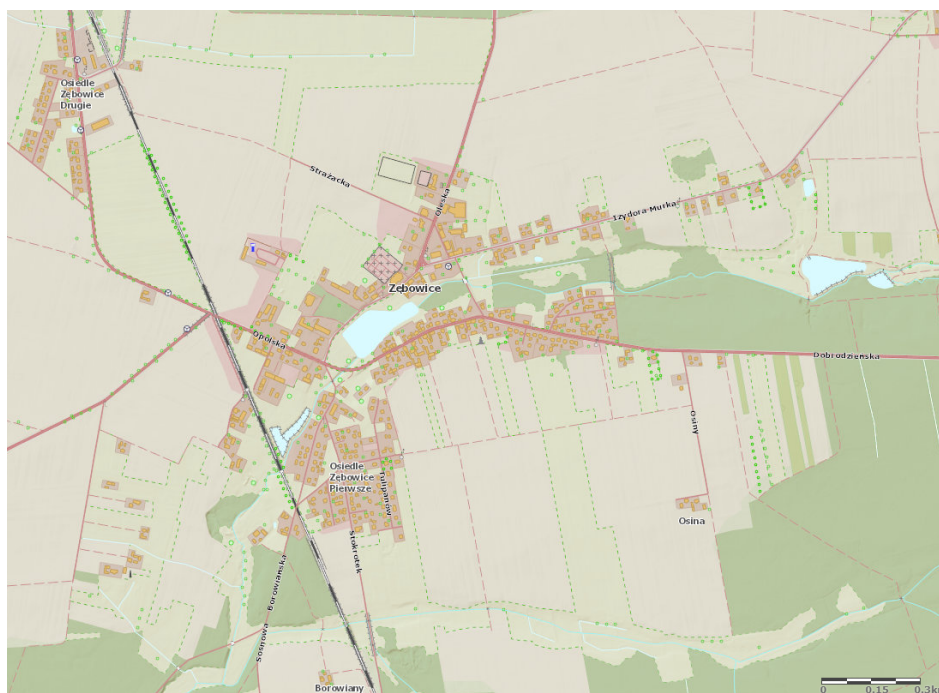
Tabela 7. Emisja szkodliwych substancji (NO₂, SO₂, B(a)P) w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Wyszczególnienie	SO ₂	NO ₂	B(a)P
Obszar rewitalizacji	21,661	6,018	0,012
Pozostały obszar gminy	13,994	3,888	0,008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NFOŚiGW.

Ze względu na brak położenia rozległych obszarów rzecznych w najbliższej okolicy Gminy, na terenie obszaru rewitalizacji oraz jego najbliższym otoczeniu nie występuje obszar zagrożenia powodziowego.

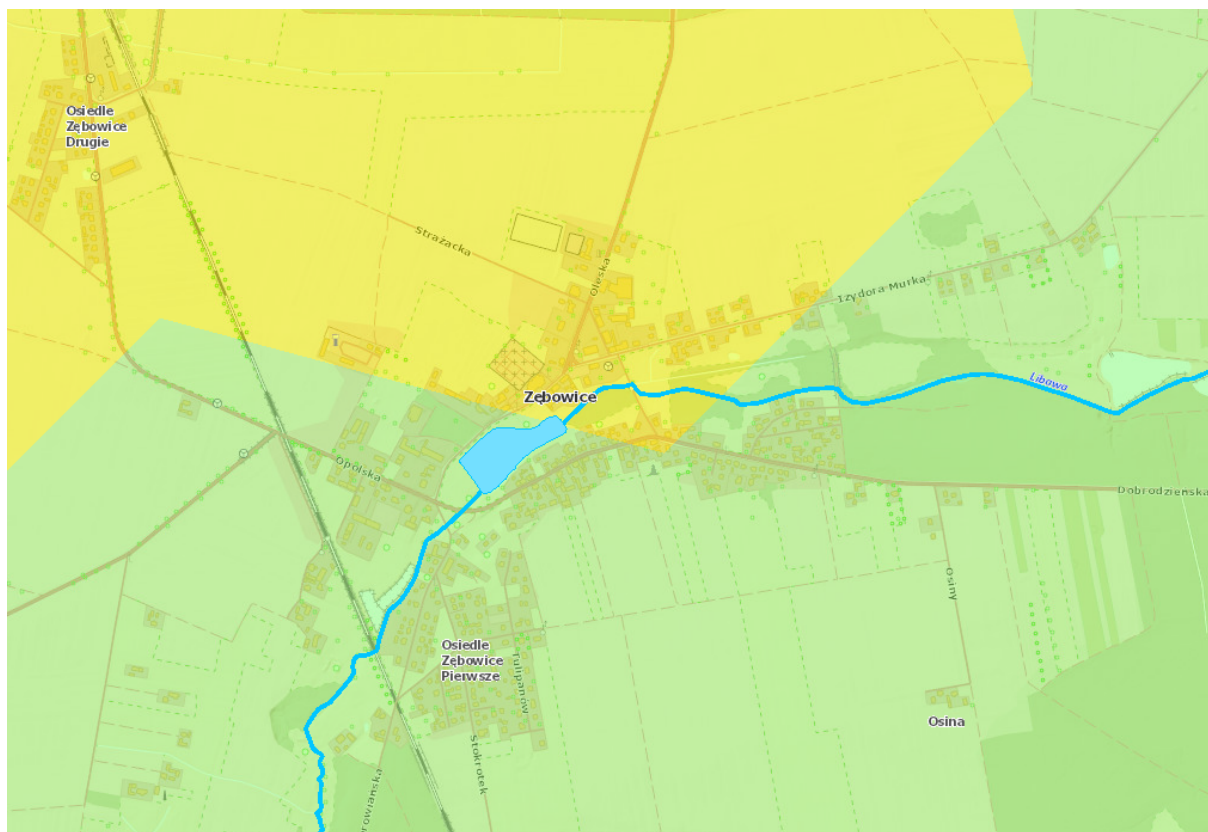
Rysunek 18. Mapa zagrożenia powodziowego.

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/>

Z kolei biorąc pod uwagę występowanie terenów zagrożenia suszą, na obszarze rewitalizacji obserwuje się występowanie obszarów słabo oraz umiarkowanie zagrożone suszą.

Rysunek 19. Mapa zagrożenia suszą.

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/>

3.6 OBSZAR FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNY

Zgodnie z Ustawą o Rewitalizacji, negatywne aspekty obszaru przestrzenno-funkcjonalnego obejmują różnorodne problemy, takie jak niewystarczająca infrastruktura techniczna i społeczna lub jej nieodpowiedni stan, brak dostępu do kluczowych usług lub ich ograniczona jakość, nieadekwatność rozwiązań urbanistycznych wobec zmieniających się funkcji obszaru, brak dostosowania infrastruktury do potrzeb osób o szczególnych potrzebach, słaba komunikacja oraz niedostateczna liczba lub niska jakość przestrzeni publicznych.

Obecnie, w dobie wzrastających kosztów utrzymania prywatnych środków transportu, komunikacja publiczna stanowi podstawowy środek transportu dla znaczącej grupy ludności kraju. Komunikacja publiczna jest szczególnie wykorzystywana wśród osób starszych, które wykorzystują środki transportu w celu dotarcia do miejsc codziennego użytku takich jak ośrodki opieki zdrowotnej, administracji publicznej oraz handlu. Ze względu na starzejące się społeczeństwo zamieszkujące gminą Zębówice, prognozuje się zwiększanie zapotrzebowania na dostępność usług transportu publicznego wynikającego z zmniejszenia mobilności osób starszych.

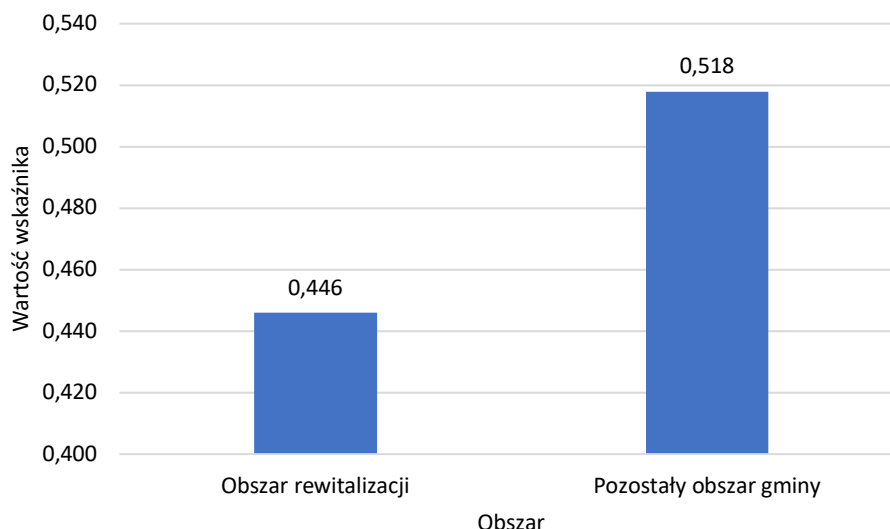
Tabela 8. Czynniki powodujące wzrost zapotrzebowania mieszkańców gminy w starszym wieku na dostęp do usług komunikacji publicznej.

Czynnik	Opis
Zmniejszenie mobilności	Osoby starsze mogą napotykać trudności w prowadzeniu pojazdu (samochodu) lub preferować unikanie kierowania w warunkach natężonego ruchu. W takim przypadku transport publiczny staje się kluczowym środkiem komunikacji dla starszych osób, umożliwiając im dotarcie do celu ich podróży.
Bezpieczeństwo	Osoby starsze mogą czuć się niekomfortowo lub niepewnie podróżując samotnie, zwłaszcza w nieznanym lub bardziej zatłoczonym obszarach. Transport publiczny może stanowić bezpieczną alternatywę, umożliwiając starszym osobom podróżowanie pośród innych pasażerów, od których mogą uzyskać pomoc w razie potrzeby.
Dostępność infrastrukturalna	Ważne jest, aby usługi transportu publicznego były dostępne i dostosowane do potrzeb osób starszych. Systemy transportowe powinny uwzględniać udogodnienia, takie jak podjazdy dla wózków inwalidzkich oraz szerokie wejścia umożliwiające skorzystanie z pojazdu osób o ograniczonej mobilności, które nie zawsze są dostępne w prywatnych pojazdach podróżnych.
Regularność	Starsze osoby mogą posiadać ograniczenia czasowe lub potrzebować bardziej regularnych połączeń, aby bez pośpiechu zrealizować swoje potrzeby poza miejscem zamieszkania. Prawidłowo przygotowany rozkład jazdy cechuje się regularnością kursów, które stwarzają możliwość systematycznych przejazdów pomiędzy jednostkami.
Koszty	Osoby starsze często posiadają ograniczone zasoby finansowe, dlatego koszty podróży mogą stanowić ważny czynnik przy podjęciu decyzji o sposobie transportu. Preferencyjne ceny biletów na przejazd komunikacją publiczną, niższe niż koszty utrzymania pojazdu oraz korzystania z usług prywatnych przewoźników stanowią dla wielu osób starszych decydujący czynnik dotyczący korzystania z publicznych form organizacji transportu.

Źródło: Opracowanie własne.

Na terenie obszaru rewitalizacji obserwuje się negatywną sytuację związaną z dostępnością przystanków komunikacji publicznej. Ilość przystanków komunikacji publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców na terenie obszaru rewitalizacji jest niższa niż w porównaniu do pozostałego obszaru gminy. Wartość wskaźnika wynosi 0,446 w obszarze rewitalizacji, z kolei na pozostałym obszarze gminy wynosi 0,518.

Rysunek 20. Ilość przystanków komunikacji publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

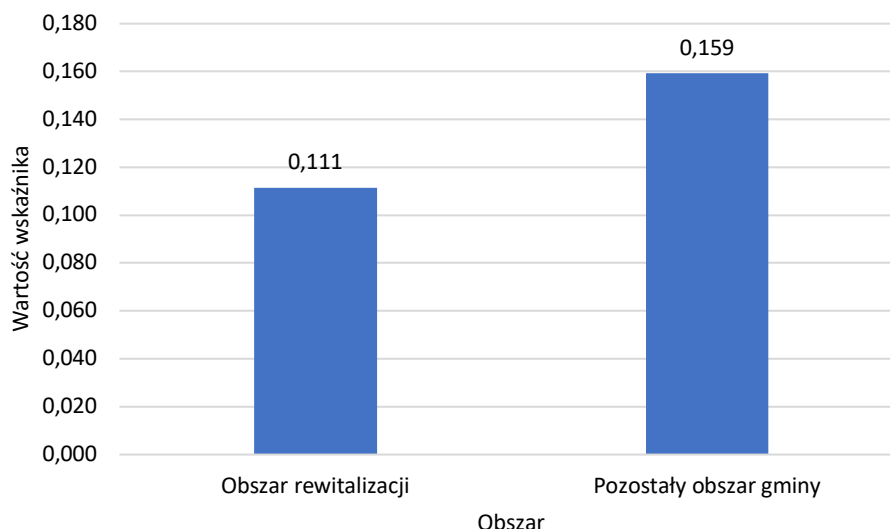

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębowice.

Dostępność obiektów kultury odgrywa istotne znaczenie dla mieszkańców gminy. Obiekty kształtują klimat społeczny, budują tożsamość kulturową i przyczyniają się do tworzenia społeczności o wysokim poziomie zaangażowania. Obiekty dostosowane do organizacji wydarzeń kulturalnych stwarzają możliwość promocji gminy poprzez organizację wydarzeń kulturalnych oraz wzbogacają życie kulturalne lokalnej społeczności. Dodatkowo, promocja miejsc kultury przyczynia się do zachowania dziedzictwa kulturowego regionu.

Na terenie gminy Zębowice zlokalizowanych jest 5 obiektów kultury. Po jednym z nich znajduje się w sołectwach Knieja, Łąka, Osiecko, Prusków oraz Zębowice. Na terenie obszaru rewitalizacji położony jest jeden z głównych ośrodków kultury w gminie, którym jest Gminny Ośrodek Informacji, Kultury i Czytelnictwa w Zębowicach. Jednakże, ilość obiektów kultury w przeliczeniu na 100 mieszkańców osiąga wyższą wartość na pozostałym obszarze gminy, niż w porównaniu do obszaru rewitalizacji. Wartość wskaźnika w obszarze rewitalizacji wynosi 0,111, natomiast w pozostałej części gminy znajduje się na poziomie 0,159.

Rysunek 21. Ilość obiektów kultury w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

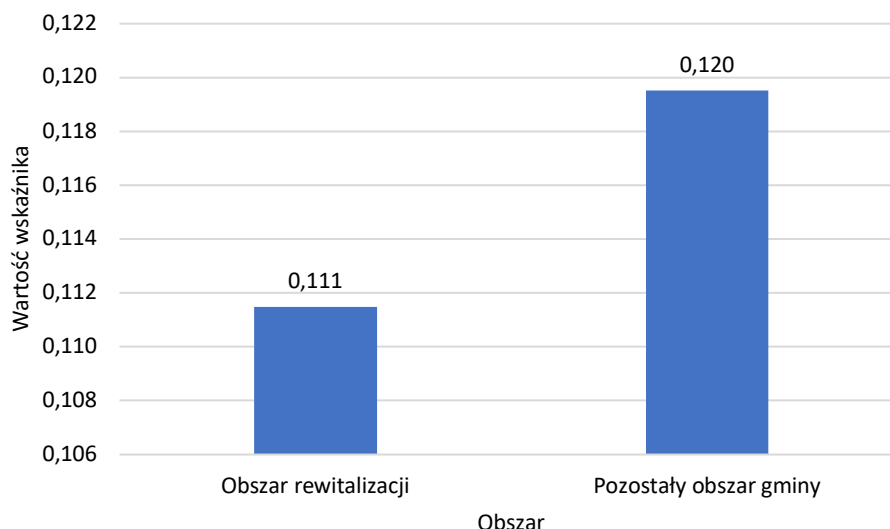

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębowice.

Ogólnodostępne place zabaw stanowią nieodzowny element rozwoju gminy oraz wpływają na jakość życia mieszkańców jednostki. Dzieci i młodzież potrzebują przestrzeni do zabawy, a także rozwijania swoich umiejętności fizycznych i społecznych. Miejscowe place zabaw stwarzają możliwość aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu, co przyczynia się do poprawy zdrowia i kondycji fizycznej najmłodszych mieszkańców. Ponadto, wskazane obiekty integrują społeczność, przyczyniając się do budowania więzi lokalnej społeczności.

Na terenie gminy Zębowice funkcjonują 4 ogólnodostępne place zabaw. Jeden z nich zlokalizowany jest w sołectwie Zębowice, wewnątrz obszaru rewitalizacji. Ilość ogólnodostępnych placów zabaw (poza szkolnymi) w przeliczeniu na 100 mieszkańców przyjmuje niższą wartość w obszarze rewitalizacji w porównaniu do pozostałego obszaru gminy. Wielkość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji wynosi 0,111, a dla pozostałego obszaru gminy 0,120.

Rysunek 22. Ilość ogólnodostępnych placów zabaw (poza szkolnymi) w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

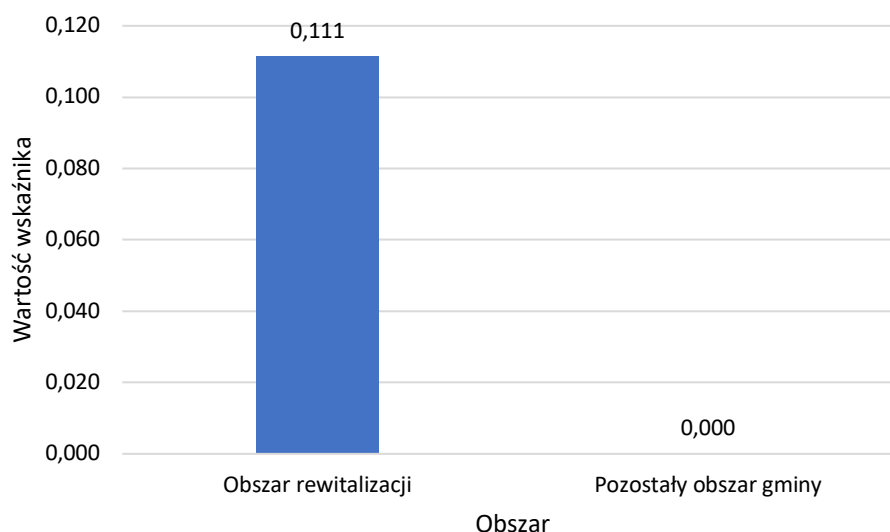

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębowice.

Poza ogólnodostępnymi placami zabaw, istotny wpływ na kondycję fizycznej lokalnej społeczności posiadają ogólnodostępne boiska sportowe. Boiska sportowe promują aktywność fizyczną i zdrowy styl życia. Dostępność obiektów zachęca mieszkańców do uprawiania sportu, przyczyniając się do poprawy ich ogólnego poziomu zdrowia oraz kondycji fizycznej. Boiska sportowe stanowią również miejsce spotkań wielu grup społecznych przyczyniając się tym samym do integracji lokalnej społeczności. Dodatkowo obiekty stanowią reprezentacyjne miejsce gminy, będące miejscem organizacji największych wydarzeń gminnych oraz lokalnych wydarzeń sportowych.

Na terenie gminy Zębowice znajduje się jedno ogólnodostępne boisko sportowe, które zlokalizowane jest w obszarze rewitalizacji.

Rysunek 23. Ilość ogólnodostępnych boisk sportowych w przeliczeniu na 100 osób z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

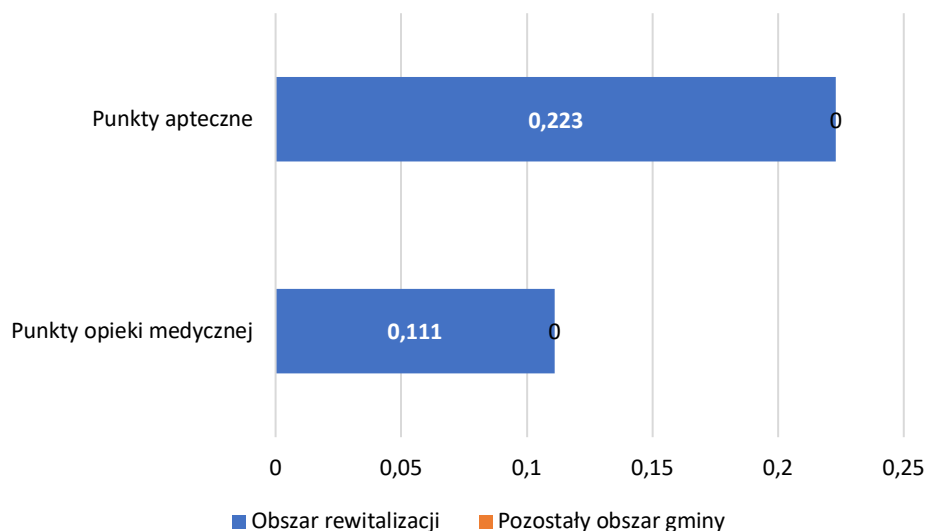

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębowice.

Dostępność opieki zdrowotnej umożliwia regularne przeprowadzanie badań profilaktycznych oraz konsultacji medycznych. Wspomagając tym samym prewencję poważnych chorób i pozwala na wcześniejsze wykrywanie schorzeń, zwiększając szanse na skuteczne leczenie i poprawę rokowania pacjentów. Osoby z przewlekłymi chorobami posiadają także możliwość regularnych wizyt lekarskich i monitorowania swojego stanu zdrowia, pozwalających im kontrolować swoje zdrowie oraz podnosić jakość życia. Dodatkowo, opieka zdrowotna w ramach działalności gminy obejmować może programy edukacyjne, które promują zdrowy styl życia. Działania edukacyjne, kampanie profilaktyczne, poradnictwo dietetyczne oraz programy aktywności fizycznej mogą zwiększać świadomość zdrowotną mieszkańców, a także zachęcać ich do prowadzenia zdrowego trybu życia, co przekłada się na ogólne polepszenie samopoczucia.

Na terenie gminy Zębówice zlokalizowane są łącznie 2 punkty opieki medycznej oraz 1 punkt apteczny. Wszystkie z wskazanych instytucji o charakterze opieki medycznej zlokalizowane są wewnątrz obszaru rewitalizacji stanowiąc tym samym obszar rewitalizacji centrum gminy biorąc pod uwagę dostępność usług opieki medycznej.

Rysunek 24. Ilość punktów opieki medycznej oraz punktów aptecznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębówice.

3.7 OBSZAR TECHNICZNY

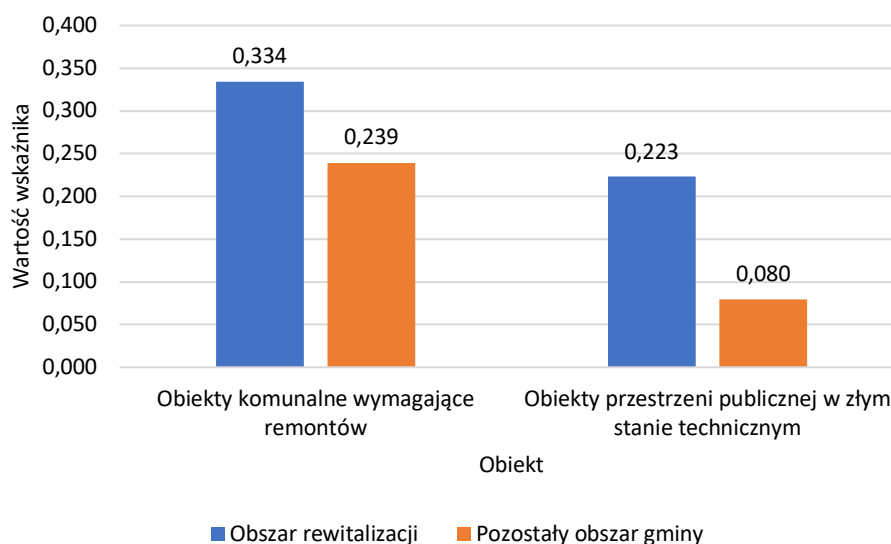
Obszar Zębówic stanowi również najbardziej zdegradowany obszar w gminie biorąc pod uwagę aspekt techniczny. Szczególnie zdegradowanie obserwuje się w przypadku obiektów komunalnych wymagających remontów oraz obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym.

Mieszkania komunalne stanowią fundamentalne znaczenie dla mieszkańców, zwłaszcza tych o niższych dochodach. Programy budowy mieszkań komunalnych lub subsydia mieszkaniowe pomagają osobom w uzyskaniu stabilnego miejsca zamieszkania, co wpływa na podniesienie ich jakości życia. Dodatkowo, mieszkania komunalne mogą przyczynić się do zrównoważonego rozwoju, poprzez tworzenie społeczności o różnych statusach ekonomicznych.

Z kolei, infrastruktura publiczna stanowi miejsca rekreacji i spotkań, co wzmacnia społeczność lokalną. Parki, place zabaw i obiekty sportowe stanowią ważne miejsca aktywności fizycznej i rozrywki, które podnoszą jakość życia. Poprawiają także atrakcyjność gminy jako miejsca do życia i inwestowania.

Na terenie obszaru rewitalizacji obserwuje się negatywną sytuację związaną z występowaniem obiektów komunalnych wymagających remontów oraz obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym. Wartość wskaźnika zarówno w przypadku ilości obiektów komunalnych wymagających remontów oraz obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym w przeliczeniu na 100 mieszkańców, osiągają wyższe wartości w obszarze rewitalizacji niż na pozostałym obszarze gminy. Wartość wskaźnika w przypadku obiektów komunalnych jest wyższa o 0,095, z kolei kwestii obiektów przestrzeni publicznej o 0,143.

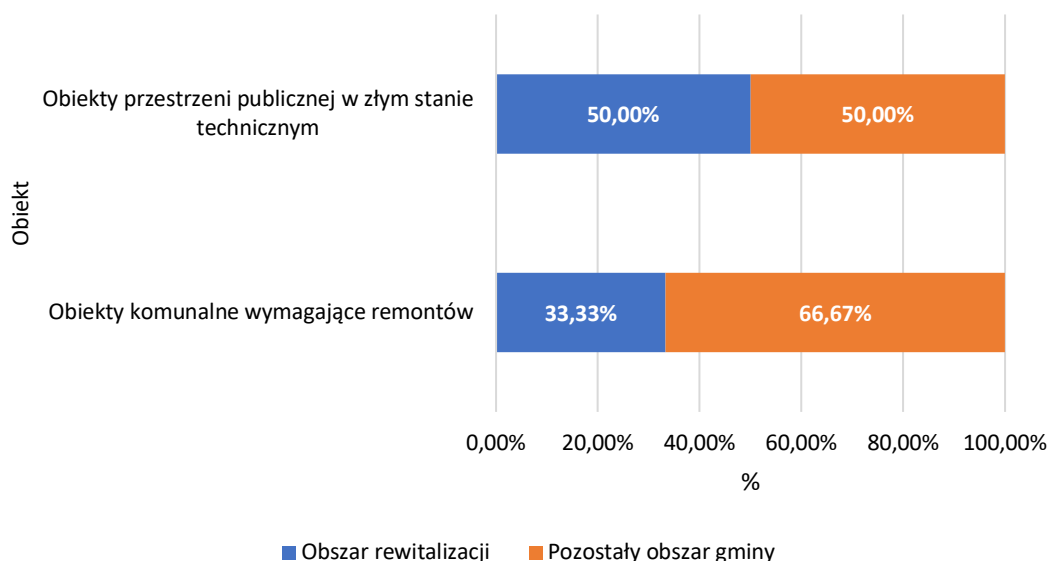
Rysunek 25. Obiekty komunalne wymagające remontu oraz obiekty przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębówice.

Podział przestrzenny obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym oraz obiektów komunalnych wykazał, iż aż połowa obiektów przestrzeni publicznych w złym stanie technicznym znajduje się w obszarze rewitalizacji. Mniejszy udział odnotowano w przypadku obiektów komunalnych wymagających remontów, których 33,33% znajduje się w obszarze rewitalizacji.

Rysunek 26. Rozmieszczenie przestrzenne obiektów komunalnych wymagających remontów oraz obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Zębówice.

Wśród obiektów przestrzeni publicznej wymagających remontu wyróżnić należy remonty chodników, budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Zębówicach, kamienicy zlokalizowanej przy ulicy I. Murka 3 oraz budynku GOKiCZ.

Obszar rewitalizacji stanowi centrum gminy Zębówice biorąc pod uwagę natężenie ilości obiektów wpisanych do gminnego rejestru zabytków. Obiekty zabytkowe posiadają wartość edukacyjną. Stanowią one źródło nauki i inspiracji, pomagając mieszkańcom oraz odwiedzającym zrozumieć historię i kulturę regionu. Dodatkowo, zabytki wpływają także na tożsamość kulturową i tożsamość mieszkańców gminy. Pomagają zachować więź z przeszłością oraz poczucie przynależności do wspólnoty lokalnej. Wartość symboliczna tych obiektów nie jest mierzalna w sposób ekonomiczny, ale ma ogromne znaczenie dla psychologicznego i emocjonalnego dobrostanu społeczności. Warto również zauważyć, że obiekty zabytkowe stanowią ważny element dziedzictwa narodowego i globalnego. Ochrona i konserwacja tych obiektów przyczynia się do zachowania kultury i historii nie tylko gminy, ale także kraju.

Tabela 9. Obiekty zabytkowe zlokalizowane w obszarze rewitalizacji.

Lp.	Obiekt	Lokalizacja
1.	układ ruralistyczny wsi	
2.	kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP	ul. Oleska 15
3.	cmentarz	ul. Oleska 15
4.	plebania	ul. Oleska 15
5.	pałac	ul. Oleska 5
6.	park przypałacowy	ul. Oleska 5
7.	gorzelnia	ul. Opolska

8.	jaz	ul. Opolska
9.	trafostacja	ul. Oleska/Murka
10.	szkoła	ul. Oleska 10
11.	dawna szkoła ob. Urząd Gminy	ul. Murka 2
12.	budynek mieszkalny	ul. Astrów 3
14.	budynek mieszkalny	ul. Astrów 8
15.	budynek mieszkalny	ul. Bratków 2
16.	budynek mieszkalny	ul. Borowiańska 1-7
17.	budynek mieszkalny	ul. Borowiańska 9
18.	budynek mieszkalny	ul. Borowiańska 11
19.	budynek mieszkalny	ul. Borowiańska 19
20.	budynek mieszkalny	ul. Borowiańska 13
21.	budynek mieszkalny	ul. Borowiańska 15
22.	budynek mieszkalny	ul. Dobrodzieńska 2
23.	budynek mieszkalny	ul. Dobrodzieńska 3
24.	budynek mieszkalny	ul. Dobrodzieńska 4
25.	budynek mieszkalny	ul. Dobrodzieńska 5A
26.	budynek mieszkalny	ul. Dobrodzieńska 6
27.	budynek mieszkalny z budynkiem gospodarczym	ul. Murka 3
28.	budynek mieszkalny z budynkiem gospodarczym	ul. Murka 3
29.	budynek gospodarczy	ul. Murka 4
30.	stodoła	ul. Murka 4
31.	budynek mieszkalny	ul. Murka 5
32.	budynek mieszkalny	ul. Murka 7
33.	stodoła	ul. Murka 11
34.	budynek mieszkalny	ul. Murka 13
35.	budynek mieszkalny i stodoła	ul. Murka 16
36.	budynek mieszkalny	ul. Murka 19
37.	budynek mieszkalny	ul. Murka 24
38.	budynek mieszkalny	ul. Murka 26 i 26A
39.	budynek mieszkalny	ul. Murka 27
40.	budynek mieszkalny	ul. Murka 32
41.	budynek mieszkalny	ul. Oleska 2
42.	budynek mieszkalny	ul. Oleska 8
43.	budynek mieszkalny	ul. Oleska 10a
44.	budynek mieszkalny	ul. Oleska 11
45.	budynek inwentarski	ul. Oleska 11
46.	budynek mieszkalno-użytkowy	ul. Opolska 1

47.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 2a
48.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 4
49.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 6
50.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 7
51.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 14
52.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 15
53.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 17
54.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 24
55.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 34
56.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 39/41
57.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 49
58.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 51/53
59.	budynek mieszkalny	ul. Opolska 55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rejestru zabytków nieruchomości województwa opolskiego.

3.8 LOKALNE POTENCJAŁY ROZWOJU ORAZ POTRZEBY REWITALIZACJI

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji lokalne potencjały, czyli silne strony i możliwości danego obszaru, powinny zostać zawarte w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji. Potencjały te widoczne są w różnych analizowanych sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej czy środowiskowej. Zidentyfikowane potencjały przyczyniają się do pobudzenia lokalnego rozwoju obszaru rewitalizacji, nie zawsze występujące wyłącznie na jego obszarze.

Na terenie obszaru rewitalizacji obejmującego jednostkę Zębówice funkcjonuje wiele instytucji publicznych oraz organizacji, które swoim działaniem wpływają na rozwój Gminy oraz wzrost jakości życia mieszkańców. Wśród głównych instytucji publicznych oraz organizacji zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji wyróżnić należy Urząd Gminy w Zębówicach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębówicach oraz Gminny Ośrodek Informacji, Kultury i Czytelnictwa w Zębówicach.

Urząd Gminy w Zębówicach stanowi najważniejszy organ administracyjno-zarządczy położony na terenie Gminy. Instytucja zarządza sprawami lokalnymi, podejmując decyzje dotyczące kierunku rozwoju gminy, dbając o dobro jej mieszkańców. Jednostka odpowiada za proces realizacji planowania przestrzennego, określając przeznaczenie terenów w Gminie. Urząd pełni również istotne znaczenie w obszarach oświaty (nadzorując szkoły oraz przedszkole), infrastruktury (odpowiada za rozwój lokalnej infrastruktury takiej jak drogi, mosty, kanalizacja czy oświetlenie uliczne), zdrowia publicznego (współpracuje z placówkami ochrony zdrowia, organizuje programy profilaktyczne), ochrony środowiska (monitoruje stan środowiska naturalnego podejmując działania mające na celu ochronę przyrody), bezpieczeństwa publicznego (współpracuje z służbami porządkowymi oraz dba o utrzymanie bezpieczeństwa mieszkańców) oraz finansów publicznych (zarządza budżetem gminy, pobiera podatki i opłaty lokalne oraz posiada zdolność redystrybucji dochodów budżetowych).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębówicach wspiera Urząd Gminy w kwestii świadczeniu wsparcia i pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej czy materialnej. Instytucja udziela pomocy finansowej, materialnej i psychologicznej dla osób oraz rodzin które znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej związanej najczęściej z ubóstwem, bezrobociem, nałogami, a także długotrwałą i ciężką chorobą czy niepełnosprawnością. Dodatkowo, jednostka współpracuje z innymi instytucjami takimi jak służby porządkowe oraz ośrodki opieki zdrowotnej organizując kampanie profilaktyczne mające na celu zapobieganie sytuacjom wykluczenia społecznego, ubóstwa czy nałogów.

Gminny Ośrodek Informacji, Kultury i Czytelnictwa w Zębówicach spełnia funkcje związane z organizacją życia rekreacyjno-kulturalnego Gminy. Instytucja odpowiada za organizację wydarzeń kulturowych na terenie Gminy. Dodatkowo instytucja zaspokaja wszelkie potrzeby czytelnicze oraz informacyjne mieszkańców Gminy.

Lokalny potencjał do rozwoju obserwowany jest również w każdym z obszarów społecznym, środowiskowym, technicznym, funkcjonalno-przestrzennym oraz gospodarczym.

Obszar Zębówic pomimo wielu problemów społecznych takich jak ubóstwo czy bezrobocie, charakteryzuje się względnie stabilną sytuacją oraz zmniejszonym natężeniem problemów w porównaniu do pozostałego obszaru Gminy w zakresie zjawisk związanych z narkomanią, przemocą domową oraz alkoholizmem. Na terenie obszaru rewitalizacji, w porównaniu do pozostałego obszaru Gminy obserwuje się pozytywną tendencję demograficzną. Struktura demograficzna obszaru zdominowana jest przez osoby w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym. Dodatkowo mieszkańcy Zębówic należą do najbardziej aktywnych w Gminie, mając na uwadze działalność instytucji, organizacji oraz stowarzyszeń.

Strefa gospodarcza, obejmująca obszar rewitalizacji należy do najbardziej rozwiniętych w gminie. Pomimo, iż na pozostałym obszarze gminy rejestruje się większa liczba podmiotów, obszar rewitalizacji prezentuje się lepiej biorąc pod uwagę całkowitą liczbę podmiotów. Dodatkowo największe podmioty pod względem ilości zatrudnionych osób świadczące usługi na terenie gminy obejmujące sektory administracji publicznej oraz handlu zlokalizowane są wewnątrz obszaru rewitalizacji.

Strefa środowiskowa obszaru rewitalizacji należy do najbardziej rozwiniętych w gminie. Biorąc pod uwagę stan jakości powietrza, na terenie Zębowic obserwuje się sporadyczne przekroczenia dopuszczalnych norm szkodliwych dla człowieka substancji. Co więcej obserwuje się obecność prawnie chronionych pomników przyrody. Obszar techniczny jednostki stanowi kulturalne centrum gminy Zębowice biorąc pod uwagę ilość zabytków. Na terenie obszaru rewitalizacji znajdują się takie zabytki jak budynki mieszkalne, budynki gospodarcze oraz obiekty sakralne. W aspekcie funkcjonalno-przestrzennym mieszkańcy Zębowic posiadają zwiększoną dostępność do usług opieki zdrowotnej oraz obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w porównaniu do pozostałego obszaru gminy.

3.9 POTRZEBY REWITALIZACJI

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji potwierdziła zdegradowanie obszaru gminy obejmującego Zębowice w obszarze społecznym, środowiskowym, gospodarczym oraz technicznym. Diagnoza potwierdziła potrzebę wyznaczania obszaru rewitalizacji obejmującego obszar wskazanej jednostki ze względu na negatywny wpływ zachodzących na wskazanym obszarze zjawisk na rozwój całej gminy.

Potrzeby rewitalizacyjne w gminie są zróżnicowane i związane z wieloma czynnikami społecznymi i ekonomicznymi. Skala i charakter potrzeb może być różna w zależności od uwarunkowań danej społeczności. Potrzeba rewitalizacji wynika z nagromadzenia zjawisk problemowych, ale również z ich wzajemnego powiązania i oddziaływania.

W obszarze społecznym Zębowice zmagają się takimi problemami jak niskie wyniki egzaminów 8-klasisty w porównaniu do pozostałego obszaru gminy oraz regionalnej oraz ponadregionalnej średniej, bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność i choroby, a także starzejące się społeczeństwo.

W kontekście niskiego poziomu edukacji obserwuje się potrzebę budowania świadomości oraz integracji społecznej mieszkańców, które mogą mieć znaczący, pozytywny wpływ na wyniki edukacyjne uczniów. Świadomość społeczna oznacza zrozumienie przez mieszkańców wspólnych celów, wyzwań i wartości, co prowadzi do większego zaangażowania w życie społeczne i wspierania lokalnych inicjatyw. Bardziej świadoma oraz zintegrowana społeczność gotowa jest współpracować na rzecz wspólnego dobra oraz zaspokojenia lokalnych potrzeb. Bezrobocie i ubóstwo są ze sobą ściśle powiązane, tworząc zjawisko prowadzące do marginalizacji społecznej oraz pogłębiania problemów ekonomicznych. Bezrobocie skutkuje brakiem dochodów, co z kolei prowadzi do ubóstwa, ograniczając dostęp do podstawowych potrzeb, takich jak odpowiednie mieszkanie, żywność, edukacja i opieka zdrowotna. Ubóstwo natomiast utrudnia znalezienie pracy, gdyż osoby dotknięte brakiem wystarczających środków do życia często nie posiadają środków na zdobycie niezbędnych kwalifikacji spełniających oczekiwania rynku pracy. Na terenie gminy, główne zadania z zakresu przeciwdziałania ubóstwu, wykluczeniu społecznemu oraz wsparcia rodzin realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednakże, skala zjawiska uniemożliwia całkowite rozwiązanie problemu. Wśród potrzeb zdiagnozowano konieczność wsparcia najuboższych mieszkańców w kwestiach mieszkaniowych. Kolejnym z problemów zidentyfikowanych na terenie obszaru rewitalizacji jest starzejące się społeczeństwo oraz niepełnosprawność i choroby. Ze względu na duży udział osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami, istnieje pilna potrzeba dostosowania przestrzeni (w tym ciągów komunikacyjnych) i

obiektów publicznych do potrzeb takich mieszkańców. Przewiduje się, że działanie wpłynie pozytywnie na zwiększanie mobilności oraz samodzielności mieszkańców z szczególnymi potrzebami.

Wśród zdiagnozowanych problemów występujących w pozostałych obszarach (środowiskowym, technicznym, gospodarczym) obserwuje się ponadprzeciętną w skali gminy ilość: wykreślonych oraz zawieszonych podmiotów gospodarczych, emitowanych szkodliwych substancji, obiektów komunalnych oraz przestrzeni publicznych w złym stanie technicznym. W związku z przytoczonymi problemami obserwuje się konieczność poprawy stanu technicznego przestrzeni publicznych, obiektów komunalnych, przestrzeni publicznych oraz ciągów komunikacyjnych. Działania mają na celu poprawę estetyki obszaru gminy, poprawę mobilności oraz ochronę środowiska poprzez przeprowadzenie termomodernizacji obiektów, emitujących znaczącą ilość zanieczyszczeń.

4. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE GMINY, WOJEWÓDZTWA ORAZ KRAJU

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zębów na lata 2024-2030 ma wymiar lokalny i odpowiada przede wszystkim na problemy zidentyfikowane w obszarze rewitalizacji. Jest dokumentem projektującym i wpisującym się w realizację określonych działań prowadzonych przez samorząd lokalny. Spójność zapisów wszystkich dokumentów w gminie jest zatem podstawą do prowadzenia zrównoważonego rozwoju obszaru objętego rewitalizacją. Poniższa tabela przedstawia powiązania Gminnego programu rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.

Tabela 10. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Krajowy	Cel główny: tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców kraju przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Jednym z kluczowych czynników wpływających na realizację tego celu jest zapewnienie skutecznie działającego państwa i instytucji służących wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. Cele szczegółowe: Cel szczegółowy 1: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna). Cel szczegółowy 2: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie). Cel szczegółowy 3: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL)	Krajowy	Cel główny: wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Cele szczegółowe: Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych. Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej. Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

		Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS)	Krajowy	Cel główny: wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Odnosi się on bezpośrednio do realizacji celów SOR. Cele szczegółowe: Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne. Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich. Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)	Krajowy	Cel główny: efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cele szczegółowe: Cel szczegółowy 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych. Cel szczegółowy 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.
Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025	Wojewódzki	Cele programu: - Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku edukacji prozdrowotnej w obszarze dotyczącym używania alkoholu, narkotyków, uzależnień behawioralnych oraz innych zachowań ryzykownych. - Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki i leczenia uzależnienia od alkoholu, narkotyków, uzależnień behawioralnych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. - Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku ograniczenia dostępności alkoholu i skutecznego egzekwowania przepisów.

		- Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku rozwoju inicjatyw profilaktycznych oraz upowszechnienia standardów profilaktycznych. - Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej, związanych z używaniem alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych. - Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku monitorowania sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania alkoholu, narkotyków, uzależnień behawioralnych i innych zachowań ryzykownych oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych dotyczących powyższej problematyki.
Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Opolskiego na lata 2020-2024	Wojewódzki	Cele programu: - Rozwój i poszerzenie zakresu stosowania różnych form wsparcia i pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, - Rozwój i systematyczne kształcenie kadr instytucji pomocy i integracji społecznej, a także przedstawicieli organizacji pozarządowych w zakresie działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, - Rozwój i upowszechnianie idei środowiskowego modelu oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2020-2023	Wojewódzki	Cel główny Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019–2022 to Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami. Został on opracowany na bazie wniosków płynących z realizacji i ewaluacji Programu 2014 – 2017, a także zmiany systemu ochrony zabytków wprowadzonej ustawą z dnia 22 czerwca 2017 roku o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw. Cel główny dzieli się na trzy cele szczegółowe, zawierające kierunki działań. Cele programu: - cel szczegółowy 1 - optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego - cel szczegółowy 2 - wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami - cel szczegółowy 3 - budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego
Regionalna Strategia Innowacji	Wojewódzki	Na podstawie analizy regionalnych wyzwań rozwoju innowacji określono cele strategiczne, które

Województwa Opolskiego do 2030 roku		pogrupowano procesowo według przyjętych wcześniej faz transferu wiedzy. Podniesienie innowacyjności i konkurencyjności województwa opolskiego będzie możliwe dzięki rozwojowi specjalizacji regionalnych, a w szczególności, w sytuacji gdy specjalizacje określonych grup technologii będą występowały we wszystkich fazach transferu wiedzy w regionie tzn. w: - Kreowaniu potencjalnych innowacji, - Transmisji produktów do gospodarki, - Tworzeniu ponadregionalnych przewag.
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego (Województwo Opolskie)	Wojewódzki	Podstawowym celem opracowania planu transportowego jest poprawa jakości systemu transportowego Województwa Opolskiego i jego rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Jakość systemu transportowego będzie bowiem decydującym czynnikiem, warunkującym jakość życia mieszkańców i rozwój gospodarczy obszaru objętego planem transportowym. Tak sformułowany cel nadrzędny planu transportowego powinien być osiąganym poprzez realizację następujących celów szczegółowych: - Cel 1. Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu – instrument poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych. - Cel 2. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego – instrument zwiększania wydajności systemu z jednoczesnym ograniczaniem kosztów. - Cel 3. Integracja systemu transportowego – w układzie gałęziowym i terytorialnym. - Cel 4. Wspieranie konkurencyjności gospodarki – instrument rozwoju gospodarczego. - Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa – radykalna redukcja liczby wypadków i ograniczenie ich skutków (zabici, ranni) oraz poprawa bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu. - Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i warunki życia
Opolska Polityka Rowerowa	Wojewódzki	Cel główny: Wzrost ruchu rowerowego w województwie opolskim oraz zwiększenie roli roweru jako codziennego środka transportu Cele szczegółowe: - Cel nr 1. Szeroki dostęp do infrastruktury rowerowej,

		- Cel nr 2. Rozwój usług dla rowerzystów, - Cel nr 3. Strategiczne planowanie ruchu rowerowego, - Cel nr 4. Prawidłowa komunikacja, edukacja i marketing
Plan Transportowy Województwa Opolskiego 2030	Wojewódzki	Głównym celem dokumentu jest wykorzystanie potencjałów Województwa Opolskiego służących zwiększeniu dostępności transportowej i poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju.
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030	Wojewódzki	Cele strategiczne: Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje — Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę. Cel strategiczny 2: Środowisko i rozwój — Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi Cel strategiczny 3: Silna gospodarka — Gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego 2019	Wojewódzki	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionu, rozumianej jako celowe oddziaływanie władz województwa na rozmieszczenie funkcji i przestrzenne różnicowanie dynamiki rozwoju. Głównym zadaniem Planu jest określenie przestrzennych uwarunkowań rozwoju oraz kierunków i priorytetów kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego – w dostosowaniu do strategicznych kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego województwa. GPR jest bezpośrednio powiązany z PZPWO w zakresie strategicznego celu polityki przestrzennej województwa opolskiego tj. kształtowania struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego (w tym działanie: Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego), naczelną zasadę zrównoważonego rozwoju oraz wynikające z niej szczegółowe zasady gospodarowania przestrzenią.
Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego 2020 z aktualizacją w 2023 r.	Wojewódzki	Celem Programu jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM ₁₀ oraz pyłu zawieszonego PM _{2,5} , a także poziomu docelowego stężeń benzo(a)pirenu oraz określenie działań naprawczych zmierzających do osiągnięcia w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych, uwzględniając również katalog działań zamieszczonych w ramach obowiązującego i realizowanego na terenie stref województwa programu ochrony powietrza. Cel jest zbieżny z celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2020.

Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Wojewódzki	Cele dla gospodarki odpadami określono na podstawie analizy stanu aktualnego oraz prognozowanych zmian gospodarki odpadami w województwie opolskim w oparciu o obowiązujące wymagania prawne, a także plany oraz programy rządowe i lokalne w zakresie gospodarki odpadami. Podstawowym celem w zakresie gospodarki odpadami, przyjętym dla województwa, jest opracowanie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, umożliwiającego wypełnienie podstawowych zasad gospodarki odpadami, które stanowią: - zapobieganie powstawaniu odpadów, - wykorzystanie odpadów w procesie recyklingu, odzysku, unieszkodliwiania odpadów, których nie można przetworzyć innymi metodami, - zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów (szczególnie odpadów biodegradowalnych), - wyeliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów.
Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego	Wojewódzki	Celem niniejszego Programu ochrony środowiska przed hałasem jest określenie niezbędnych priorytetów i wskazanie działań mających na celu zmniejszenie uciążliwości i ograniczenie poziomu hałasu. Program wykonywany jest na obszarze pokrywającym się z zakresem map akustycznych dla odcinków dróg krajowych i wojewódzkich w województwie opolskim o średniodobowym natężeniu ruchu (SDR) przekraczającym 8 219 pojazdów/dobę, co odpowiada 3 000 000 pojazdów w ciągu roku, oraz dla odcinków linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie, które to mapy pełnią funkcję źródła informacji o stanie klimatu akustycznego.
Program Ochrony Środowiska 2021-2027	Wojewódzki	Podstawowym celem sporządzenia Programu jest realizacja przez Województwo Opolskie polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych i programowych. Program będzie wyznaczał ramy dla późniejszych przedsięwzięć realizowanych w programach sektorowych województwa, a także dla programów ochrony środowiska na szczeblu powiatowym i gminnym. Celem działań ujętych w programie jest dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu źródeł zanieczyszczeń na środowisko naturalne, ochrona

		i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami przy uwzględnieniu dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Zakres opracowania obejmował będzie niżej wymienione obszary interwencji wskazane w „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” sporządzonych przez Ministerstwo Środowiska: – ochrona klimatu i jakości powietrza, – zagrożenia hałasem, – pola elektromagnetyczne, – gospodarowanie wodami, – gospodarka wodno-ściekowa, – zasoby geologiczne, – gleby, – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, – zasoby przyrodnicze, – zagrożenia poważnymi awariami.
Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027	Wojewódzki	Kierunki działań: - fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności opolskiego - fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony środowiska naturalnego w województwie opolskim - fundusze europejskie na zrównoważony transport miejski województwa opolskiego - fundusze europejskie na rzecz spójności i dostępności komunikacyjnej województwa opolskiego - fundusze europejskie wspierające opolski rynek pracy i edukację - fundusze europejskie wspierające włączenie społeczne w opolskim- fundusze europejskie wspierające usługi społeczne i zdrowotne w opolskim - europejski budżet dla społeczeństwa opolskiego- fundusze europejskie wspierające inwestycje społeczne w opolskim - fundusze europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych opolskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Oleskiego na lata 2016-2025	Powiatowy	Cele Strategii: - Inicjowanie i wspieranie tworzenia zintegrowanego układu w zakresie rozwoju gospodarczego - Stymulowanie współpracy samorządów, instytucji, organizacji i podmiotów otoczenia biznesu - Tworzenie warunków sprzyjających inwestowaniu - Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw - Promocja produktów lokalnych - Przeciwdziałanie procesom depopulacyjnym niekorzystnym dla rynku pracy - Racjonalne wykorzystanie istniejącego potencjału kapitału ludzkiego - Poprawa konkurencyjności sektora rolnego - Wsparcie procesów budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego - Realizacja działań w zakresie ochrony środowiska - Rozwój powiązań transportowych oraz integracja systemu transportu zbiorowego - Sprawna administracja - Tworzenie powiatowej infrastruktury ochrony zdrowia dostosowanej do potrzeb społecznych i rynkowych - Rozwijanie systemu opieki senioralnej - Wsparcie rodzin w sytuacjach problemowych i profilaktyka - Wsparcie inicjatyw kulturalnych - Wykorzystanie potencjału turystycznego - Podnoszenie jakości usług edukacyjnych
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Oleskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024	Powiatowy	Program został opracowany zgodnie z zakresem określonym w ustawie Prawo ochrony środowiska. Przy określeniu zakresu Programu posłużono się także opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumentem pt.: "Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" wydane 2 września 2015 r. Program obejmuje następujące obszary interwencji: - ochrona klimatu i jakość powietrza, - zagrożenie hałasem, - pola elektromagnetyczne, - gospodarowanie wodami - gospodarka wodno-ściekowa

		- zasoby geologiczne - gleby - gospodarka odpadami i zapobieganie powstaniu odpadów - zasoby przyrodnicze, - zagrożenia poważnymi awariami
Strategia Rozwoju Gminy Zębówice.	Gminny	Strategia Rozwoju Gminy Zębówice została przyjęta Uchwałą NR XIV/109/2016 Rady Gminy Zębówice dnia 5 września 2016 r. Z wizji zawartej w dokumencie wynika, że Zębówice są miejscem szacunku dla tradycji, środowiska i dorobku lokalnej społeczności, w którym stale podnoszony jest standard życia dzięki partycypacji społecznej i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań. Gmina Zębówice jest przyjazna dla mieszkańców i gości, promuje i wspiera współpracę i aktywność społeczną, szczególną troską otacza najbardziej potrzebujących pomocy. Cele strategiczne zawarte w dokumencie: 1. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom demograficznym i migracji. 2. Zrównoważony rozwój gminy. 3. Dbłość o tradycję i walory środowiskowe. 4. Stymulowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego. 5. Wspieranie partycypacji społecznej. 6. Wzmacnianie sytuacji finansowej gminy. Cele drugiego rzędu: 1. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom demograficznym i migracji. - Przyczyna negatywnych zjawisk demograficznych i migracji tkwi w: niesatysfakcjonujących ludzi warunkach życia na terenie gminy; wzroście aspiracji i oczekiwań mieszkańców oraz tradycyjnej emigracji zarobkowej. Rozwiązaniem jest usuwanie lub ograniczanie wpływu zjawisk negatywnych oraz pomoc ułatwiająca znalezienie korzystnych i atrakcyjnych rozwiązań: • Wspieranie wszystkich form działalności lokalnej jako spoiwa gruntującego więzi społeczne.

		• Tworzenie atmosfery przywiązania do tradycji i gminy na wszystkich etapach wychowania i edukacji. • inicjowanie form współpracy ułatwiających adaptację w stale zmieniającym się otoczeniu. • Wsparcie celów i zadań z obszaru przedsiębiorczości jako podstawy do tworzenia i rozwoju atrakcyjnych miejsc pracy. • Poszukiwanie dobrych rozwiązań zewnętrznych i adaptowanie ich na terenie gminy. • Rozwój opieki zdrowotnej, socjalnej, senioralnej i przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych. • Poprawa skomunikowania z sąsiadującymi miastami. 2. Zrównoważony rozwój gminy może być istotnym czynnikiem podnoszącym jej atrakcyjność w oczach mieszkańców i osób z zewnątrz. Powszechne jest oczekiwanie racjonalności decyzji i ich przewidywalności oraz bezpieczeństwa i porządku. Dlatego wiele osób przedkłada stabilność, pewność i spokój ponad doraźne korzyści w miejscach pełnych zagrożeń i niewiadomych: • Równomierny rozwój wszystkich sfer życia gminy, dbałość o ład i konsensus społeczny. • Ustalenie strategicznych kierunków rozwoju dla poszczególnych miejscowości w sensie ról, jakie będą pełnić w długiej perspektywie czasu np. w danej miejscowości koncentrować się będzie osadnictwo zewnętrzne, gdyż funkcje rolnicze są najmniej opłacalne. • Promowanie i stymulowanie partycypacji społecznej jako instrumentu do uzyskania konsensusu społecznego oraz wsparcia podejmowanych działań. • Utrzymanie warunków do skoncentrowanego budownictwa mieszkaniowego. • Wspieranie osadnictwa osób spoza gminy, w celu zwiększenia liczby mieszkańców oraz wzmocnienia
--	--	--

		potencjału gospodarczego i intelektualnego. 3. Dbłość o tradycję i walory środowiskowe. Powrót do tradycji i naturalnego środowiska jest istotny dla wielu ludzi. Dbłość o nie może być czynnikiem jednoczącym mieszkańców oraz wytyczającym powszechnie akceptowane i długofalowe cele: • Uzgodnienie strategicznych wartości (historycznych, kulturowych, środowiskowych), którymi podmioty lokalne i osoby będą się posługiwać dla wzmocnienia wizerunku gminy i jej lepszej identyfikacji. • Propagowanie uzgodnionych wartości lokalnych w ramach cyklicznych imprez i prowadzonej promocji. • Przypisanie perspektywicznych ról i zadań związanych z dbłością o tradycję i środowisko – delegowanie uprawnień. 4. Stymulowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego. Wsparcie lokalnego biznesu powinno być czynnikiem podnoszącym jego konkurencyjność, a w konsekwencji poziom egzystencji społeczeństwa. Ważny jest zarówno aspekt osobistych dochodów mieszkańców, jak i ograniczenie bezrobocia oraz wzrost dochodów własnych gminy. Zasobniejsi obywatele będą mogli także część posiadanych środków przeznaczyć na wsparcie działań prospołecznych: • Wsparcie osób z obszaru rolnictwa indywidualnego w celu podniesienia opłacalności ich produkcji lub znalezienie alternatywnych źródeł dochodu. • Wspieranie i stymulowanie powstawania oraz rozwoju przedsiębiorczości generującej niski poziom emisji zanieczyszczeń. • Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i pobudzanie inicjatyw podnoszących jej konkurencyjność. Pomoc w identyfikacji i adaptowaniu nowoczesnych rozwiązań biznesowych (zewnętrznych, światowych) na terenie gminy. • Pobudzanie inicjatyw zacieśniających współpracę zmierzającą do realizowania wspólnych koncepcji rozwoju biznesu.
--	--	--

		5. Wspieranie partycypacji społecznej. Partycypacja społeczna jest fundamentem trwałego ładu społecznego, co wynika z dyskusji, wypracowanych i akceptowanych wspólnych rozwiązań oraz stałego zaangażowania ludzi w poszukiwanie i kreowanie lepszych rozwiązań. Partycypacja na najwyższym poziomie to przejęcie roli kierowniczej i odpowiedzialności za konkretne zadanie przez osoby spoza formalnej władzy lokalnej: • Promowanie i stymulowanie partycypacji społecznej jako instrumentu do podnoszenia kompetencji oraz świadomości mieszkańców, a także wzrostu zaufania i ładu. • Rozwój partycypacji społecznej i efektu synergii do ujawnienia ukrytych zasobów oraz efektywniejszej pracy zespołowej. • Delegowanie uprawnień wykonawczych na poziom grup gotowych podjąć się realizacji określonych zadań. Promowanie działań z wkładem własnym środowiska zgłaszającego potrzebę ich realizacji. Ograniczanie wsparcia do spraw, których te grupy nie są w stanie załatwić samodzielnie. Uwaga: Warto pamiętać o tym, że sformalizowanie struktury zawsze pociąga za sobą prawne obowiązki organizacji niezbędnych służb, czego nie trzeba robić w przypadku wsparcia inicjatywy społecznej, która w naturalny sposób ogranicza i optymalizuje wydatki. 6. Wzmacnianie sytuacji finansowej gminy. Gmina jest bogata bogactwem swych mieszkańców, to proste zdanie najlepiej wskazuje właściwy kierunek działań. Rozwój zamożności mieszkańców i pozyskiwanie nowych jest najskuteczniejszym sposobem na wzrost dochodów własnych samorządu: • Opracowanie koncepcji współpracy z osobami osiedlającymi się w gminie w celu spożytkowania wnoszonego przez nie potencjału.
--	--	--

		• Pozyskiwanie dodatkowych źródeł zewnętrznych do współfinansowania przedsięwzięć lokalnych. • Przeniesienie części potencjalnych kosztów inwestycji na partnerów biznesowych w ramach współpracy w realizacji wspólnych projektów. Przedstawione powyżej cele strategiczne ze Strategii Rozwoju odwołują się do takich obszarów tematycznych jak: poprawa jakości życia mieszkańców, wsparcie przedsiębiorczości i zrównoważonego rozwoju gminy, dbałość o tradycję i pobudzanie lokalnych inicjatyw. To tylko wybrane aspekty, które również będą wspierane poprzez realizację Programu Rewitalizacji. Zatem Strategia Rozwoju oraz Program Rewitalizacji wykazują spójność wizji i kierunków rozwoju.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębów na lata 2021-2026.	Gminny	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębów na lata 2021-2026r pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie, które destabilizują życie mieszkańców. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi: „Gmina Zębów zapewnia warunki do rozwojowi lokalnego kapitału społecznego, dba o wysoki poziom i jakość życia mieszkańców, gwarantując każdemu szeroką dostępność do usług społecznych”. Dokument określa następujące obszary priorytetowe uwzględnione przy wyznaczaniu działań strategii: 1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności 2. Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży 3. Przeciwdziałanie uzależnieniom 4. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia 5. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych 6. Zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin 7. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom miasta 8. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębów na lata 2021 – 2026 określa cele strategiczne i operacyjne w każdym z wyżej wymienionych obszarów priorytetowych. Dzięki ich

		realizacji zostaną zaspokojone potrzeby osób i rodzin żyjących w trudnych warunkach, spowodowanych utratą pracy, niepełnosprawnością, starością, uzależnieniami oraz innymi sytuacjami losowymi. Jest to zbieżne z celami zawartymi w Programie Rewitalizacji. Określono następujące cele strategiczne: 1. Poprawa jakości życia mieszkańców – przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności: a. Wsparcie mieszkańców zagrożonych i dotkniętych ubóstwem. b. Aktywizacja osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia. c. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym. 2. Wzmacnianie potencjału rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie: a. Wzmacnianie potencjału rodzin b. Podwyższanie jakości usług edukacyjnych, wsparcia udzielanego dzieciom i młodzieży oraz rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego. c. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej. 3. Wspieranie osób starszych oraz osób niepełnosprawnych a. Wspieranie idei starzenia się w zdrowiu i możliwości prowadzenia aktywności społecznej. b. Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji społecznej i zawodowej 4. Dbłość o zdrowie i bezpieczeństwo publiczne mieszkańców gminy a. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia fizycznego i psychospołeczne go oraz zdrowego stylu życia. b. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie. c. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów. 5. Rozwój kadr pomocowych, podnoszenie efektywności wsparcia, wzmocnienie kapitału i dialogu społecznego
--	--	---

		a. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług. b. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zębówice.	Gminny	Strategia rozwoju przestrzennego jest częścią rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, obejmującą gospodarkę przestrzenną. Wyznacza się główne cele rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Zębówice: • wielofunkcyjny rozwój gospodarczy gminy • podnoszenia jakości życia mieszkańców i poziomu funkcjonowania gminy poprzez wysoki poziom infrastruktury społecznej i technicznej oraz komunikacji Studium wyznacza również nowe kierunki rozwoju gminy których warunkiem jest: • poprawa stanu technicznego dróg oraz powiązań komunikacyjnych, • zapewnienie atrakcyjnych terenów pod zabudowę mieszkaniową, • zapewnienie terenów dla rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej, • restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój specjalistycznych form produkcji rolnej,
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zębówice na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025	Gminny	Głównym celem stworzenia Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Zębówice, utrzymania cech i walorów środowiska, które wykazują dużą naturalność, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wskazanych w tabeli dokumentów strategicznych

Dokumenty strategiczne po poziomie kraju, województwa, powiatu oraz gminy są w różnym zakresie powiązane z Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Zębówice na lata 2024-2030. Dokument GPR jest powiązany z celami dokumentów strategicznych na poziomie krajowym w zakresie kwestii społecznych, środowiskowych, podnoszenia kompetencji oraz propagowania kultury. Cele dokumentów na poziomie ponadlokalnym pokrywają się z dokumentem GPR w kwestiach kreowania przestrzeni wspólnych przez mieszkańców dla nich samych, rozwoju zawodowego, wspieraniu edukacji czy budowaniu bezpieczeństwa przestrzeni. Z kolei, powiązanie wyżej wymienionych dokumentów na poziomie lokalnym z celami GPR jest widoczne w zakresie rozwoju społecznego, aktywizacji mieszkańców, ochrony środowiska, edukacji oraz rozwoju dzieci i młodzieży.

5. OPIS WIZJI OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizja przyszłego stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji jest wyrazem dążeń władz lokalnych, mieszkańców i innych uczestników procesu rewitalizacji. Opisuje ona planowany rezultat działań rewitalizacyjnych przedstawionych w dokumencie, będąc wizualizacją głównego celu, nadrzędnego wobec określonych celów rewitalizacji. Wizja uwzględnia wszystkie aspekty funkcjonowania obszaru poddawanego rewitalizacji i stanowi odpowiedź na pytanie o sens i potrzebę tego procesu w danej społeczności. Istotnym elementem wizji jest jednoczenie interesariuszy wokół wspólnej idei, zintegrowanie mieszkańców, stowarzyszeń, przedsiębiorstw i jednostek administracyjnych wokół określonych celów.

Na podstawie powyższych założeń zdefiniowano wizję obszaru rewitalizacji Gminy Zębówice w 2030 roku:

W pełni zrewitalizowany obszar gminy Zębówice prezentuje się jako modelowy obszar, w którym przeszłe wyzwania społeczne zostały skutecznie przezwyciężone. Bezrobocie uległo znaczącej redukcji, a wsparcie lokalnej przedsiębiorczości przyczyniło się do dynamicznego rozwoju gospodarczego. Mieszkańcy aktywnie uczestniczą w społeczeństwie, angażując się w różnorodne inicjatywy społeczne, kulturalne i edukacyjne. To zaangażowanie przekłada się na poprawę wyników uczniów w lokalnych szkołach, co jest efektem zintegrowanego podejścia do edukacji.

Infrastruktura społeczna również przeszła rewolucję. Rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna sprzyja zdrowemu trybowi życia mieszkańców. Skuteczny i zintegrowany transport publiczny ułatwia mobilność, eliminując bariery w dostępie do różnych obszarów gminy.

W obszarze środowiskowym gmina osiągnęła zrównoważony rozwój. Działania antyzanieczyszczeniowe oraz programy adaptacyjne wobec zmian klimatycznych skutecznie minimalizują negatywne wpływy na środowisko. Zielone obszary gminy zostały zachowane, a ochrona przyrody stała się jednym z priorytetów. Mieszkańcy korzystają z bliskości natury, a równocześnie dbają o jej integralność.

Techniczny aspekt rewitalizacji objął modernizację przestrzeni publicznych i obiektów komunalnych. Przestrzenie zostały zaprojektowane z myślą o estetyce, bezpieczeństwie i funkcjonalności.

Całość tworzy spójny obraz wspólnoty, w której jakość życia i dobrobyt mieszkańców są priorytetem. Zrewitalizowana gmina staje się inspiracją dla innych społeczności, prezentując, jak skoordynowane działania w obszarze społecznym, gospodarczym, funkcjonalno-przestrzennym, środowiskowym i technicznym mogą przekształcić miejsce na lepsze.

6. CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem rewitalizacji jest poprawa warunków życia w danym obszarze poprzez przekształcenie go i przywrócenie mu funkcji społecznych, gospodarczych, funkcjonalno-przestrzennych, środowiskowych oraz technicznych.

Rewitalizacja ma na celu stworzenie atrakcyjnego i przyjaznego środowiska dla mieszkańców. Istotne jest, aby cele oraz kierunki rewitalizacji stanowiły odpowiedź na zidentyfikowane problemy oraz potrzeby. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom oraz realizację potrzeb umożliwią odpowiednio dobrane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, możliwe do zrealizowania przez gminę.

Dla obszaru rewitalizacji położonego na terenie Gminy Zębówice założono 3 główne cele rewitalizacji, które będą możliwe poprzez realizację 10 kierunków działań wspierających osiągnięcie wyznaczonych celów.

Cele szczegółowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030 obejmują:

- Cel 1 Wzrost kapitału społecznego
- Cel 2 Poprawa dostępności i mobilności
- Cel 3 Wsparcie zrównoważonego rozwoju

Tabela 11. Cele oraz kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji w Zębówicach.

CEL 1	Wzrost kapitału społecznego
Kierunek 1.1	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców
Kierunek 1.2	Wzrost kompetencji miękkich mieszkańców
Kierunek 1.3	Integracja lokalnej społeczności
Kierunek 1.4	Zmniejszenie wykluczenia społecznego i marginalizacji mieszkańców
CEL 2	Poprawa dostępności, mobilności oraz bezpieczeństwa
Kierunek 2.1	Likwidacja barier ograniczających mobilność
Kierunek 2.2	Wzrost poziomu bezpieczeństwa otoczenia
Kierunek 2.3	Poprawa dostępności przestrzeni publicznych
CEL 3	Wsparcie zrównoważonego rozwoju
Kierunek 3.1	Działania na rzecz poprawy jakości powietrza
Kierunek 3.2	Promowanie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii
Kierunek 3.3	Zwiększenie poziomu edukacji oraz świadomości społeczno-ekologicznej

Źródło: Opracowanie własne.

7. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Projekty rewitalizacyjne to długofalowe plany, których założeniem jest poprawa warunków życia dla mieszkańców obszaru objętego rewitalizacją. Kluczowym elementem tych działań jest skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzmacnianie więzi lokalnych i rozwiązywanie innych identyfikowanych problemów społecznych. Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji na terenie Zębówic, zostały zaplanowane tak, aby w jak najlepszy sposób przeciwdziałać negatywnym zjawiskom, szczególnie mając na uwadze obszar społeczny, techniczny oraz funkcjonalno-przestrzenny. Katalog działań rewitalizacyjnych obejmuje 5 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz 4 dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują: **rewitalizację i zagospodarowanie terenu w centrum Zębówic polegające na przebudowie drogi wewnętrznej, likwidacji betonowego ciągu pieszego, wybudowania ażurowego parkingu, stworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz pielęgnacja i ochrona terenów zielonych** publicznego oddzielonego ulicami: Oleską, I. Murka, Eichendorffa; modernizację ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej; rewitalizację budynku Urzędu Gminy, rewitalizację budynku przy ul. I. Murka 3; rewitalizację obiektu przy ulicy Dobrodzieńskiej 11. Działania obejmują przestrzenie wykorzystywane przez szerokie grono odbiorców. Ulice: Oleska, I. Murka, Eichendorffa stanowią główne ciągi komunikacyjne gminy. Budynek Urzędu Gminy w Zębówicach stanowi najważniejsze miejsce w jednostce z perspektywy zarządzania gminą. Jednostka decyduje o kierunku rozwoju gminy, a także podejmuje kluczowe decyzje z zakresu infrastruktury, ochrony środowiska, bezpieczeństwa publicznego oraz finansów publicznych, oddziałując na życie każdego z mieszkańców. Z kolei w budynkach przy ulicy I. Murka oraz Dobrodzieńskiej znajdują się mieszkania komunalne, zamieszkiwane przez najuboższych mieszkańców gminy.

Dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują: modernizację przestrzeni boiska sportowego; budowę wiaty integracyjnej przy budynku OSP; rewitalizację budynku OSP; realizację przedsięwzięcia miękkiego obejmującego organizację „kulturalnych wakacji w Gminie Zębówice”. Przedsięwzięcia mają na celu zmniejszenie poziomu emisji szkodliwych substancji, zwiększenie poziomu bezpieczeństwa, a także stworzenie przestrzeni sprzyjających budowaniu zintegrowanego społeczeństwa.

Dodatkowo, wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą w pełni uwzględniały potrzeby osób z szczególnymi potrzebami. Przedsięwzięcia są zaprojektowane i zostaną realizowane z założeniem, że stworzone i zmodernizowane przestrzenie oraz zorganizowane wydarzenia, powinny być dostępne dla każdego członka społeczności, niezależnie od jego umiejętności fizycznych czy związanych z niepełnosprawnością. Dlatego każde z zaplanowanych działań będzie dążyć do eliminacji wszelkich barier architektonicznych oraz zapewnienia ułatwień, które umożliwią komfortowe korzystanie z naszych przestrzeni dla osób z różnymi rodzajami szczególnych potrzeb. Szczegółowe informacje na temat zapewnienia dostępności osobom z szczególnymi potrzebami zostaną przedstawione w dokumentacji technicznej bezpośrednio związanej z każdym przedsięwzięciem.

W czasie przeprowadzania prac termomodernizacyjnych budynków likwidowane mogły być miejsca, w których gniazdują ptaki (np. jerzyki, wróble) i nietoperze. Potencjalnymi miejscami bytowania ptaków są przede wszystkim szczeliny pomiędzy płytami betonowymi oraz otwory wentylacyjne pod krawędzią dachu. Przed podjęciem jakichkolwiek prac remontowych, zostanie przeprowadzone sprawdzenie czy otwory w stropodachach, na strychach, w szczelinach między płytami, przestrzenie pod parapetami, balkonami, itp., które stanowią siedliska podlegające ochronie prawnej, nie są zajęte przez chronione ptaki lub nietoperze. Generalnie wszelkie prace związane z termomodernizacją zostaną prowadzone po zakończeniu sezonu lęgowego. Wszelkie działania

realizowane na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrowsko-Turawskie” zostaną poprzedzone wykazaniem, że nie będą sprzeczne z postanowieniami uchwały w sprawie obszarów chronionego krajobrazu i nie będą naruszać określonych w niej zakazów. Zadania zaplanowane w GPR nie będą prowadzić do naruszenia zakazów odnośnie pomników przyrody. Przed przystąpieniem do prac zostanie przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza w zakresie występowania chronionych gatunków roślin. Ewentualna wycinka drzew zostanie poprzedzona inwentaryzacją dendrologiczną. Prace zostaną zrealizowane pod nadzorem przyrodniczym. Potencjalna realizacja nasadzeń będzie obejmować gatunki rodzime, bez wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych.

Proces planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych został przeprowadzony z zachowaniem partycypacji społecznej. Przeprowadzono nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych wśród mieszkańców gminy. Nabór miał charakter otwarty i niesformalizowany, co pozwoliło uzyskać szeroki zakres propozycji stanowiących odpowiedź na potrzeby rewitalizacyjne. W wyniku naboru powstały koncepcje projektowe, które następnie przekonsultowano z mieszkańcami, partnerami społeczno-gospodarczymi, podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, podmiotami działającymi na rzecz ochrony środowiska, podmiotami odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji. Powstałe w ten sposób przedsięwzięcia rewitalizacyjne podzielono na podstawowe i dodatkowe. Żadna z propozycji mieszkańców nie pozostała bez uwzględnienia w zapisach tych kart, natomiast wiele z propozycji uwzględniono w ramach jednego danego przedsięwzięcia.

7.1 CHARAKTERYSTYKA PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH**Tabela 12. Przedsięwzięcie zagospodarowania terenu publicznego oddzielonego ulicami: Oleską, I. Murka, Eichendorffa.**

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu w centrum Zębowic polegające na przebudowie drogi wewnętrznej, likwidacji betonowego ciągu pieszego, wybudowanie ażurowego parkingu, stworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz pielęgnacja i ochrona terenów zielonych (1)		
Realizator	Gmina Zębowice		
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przestrzeń pomiędzy ulicami: Oleską, I. Murka, Eichendorffa w Zębowicach (wewnątrz obszaru rewitalizacji)		
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3,3.1,3.3		
Opis stanu obecnego			
Obecnie teren publiczny znajdujący się pomiędzy ulicami: Oleską, I. Murka oraz Eichendorffa znajduje się w złym stanie technicznym. Występują nierówności w terenie stwarzające zagrożenie dla użytkowników przestrzeni. Teren nie jest oświetlony. Dodatkowo, ze względu na lokalizację w niedalekiej odległości sklepu spożywczego posiadającego zezwolenie na sprzedaż alkoholu, przestrzeń publiczna stała się miejscem częstego spożycia alkoholu przez lokalną społeczność. Co więcej, zjawisko powoduje gromadzenie się znacznych ilości odpadów w miejscach, które nie są do tego przeznaczone. Dodatkowo istnieje konieczność pielęgnacji i ochrony okolicznych terenów zielonych.			
Cel przedsięwzięcia			
Celem przedsięwzięcia rewitalizacji przestrzeni publicznej znajdującej się pomiędzy ulicami: Oleską, I. Murka oraz Eichendorffa jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa jej użytkowników, stworzenie przyjaznego miejsca odpoczynku oraz spędzania czasu wolnego dla całych rodzin, poprawę estetyki obszaru, pielęgnacja zieleni, zmniejszenie poziomu występowania negatywnych zjawisk społecznych, a także dostosowanie przestrzeni do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.			
Zakres przedsięwzięcia			
Przedsięwzięcie obejmuje przeprowadzenie rewitalizacji przestrzeni publicznej (centrum Zębowic) znajdującą się pomiędzy ulicami: Oleską, I. Murka oraz Eichendorffa. Zaplanowane prace obejmują przebudowę drogi wewnętrznej, likwidację betonowego ciągu pieszego, wybudowanie ażurowego parkingu, stworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz pielęgnacja i ochrona terenów zielonych Budowa nowego chodnika dla pieszych zabezpieczającego potrzeby mieszkańców, w szczególności dzieci udających się do szkoły			

(dotychczas mieszkańcy oraz dzieci poruszali się ulicą co było mało bezpieczne). Nowy chodnik będzie łączył ul. I. Murka z ul. Oleską.			
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia.			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba zmodernizowanych przestrzeni	1 przestrzeń		Dokumentacja techniczna
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba wykroczeń związanych z spożywaniem alkoholu w niedozwolonych miejscach.	Zmniejszenie o min. 50%		Dane policji.
Liczba zgłoszeń nt. zaśmieceń	Zmniejszenie o min. 50%		Dane służb porządkowych.
Przewidywany czas realizacji			03.2025 - 06.2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			600 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
90 000 zł	510 000 zł	0 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 13. Przedsięwzięcie modernizacji ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)		Modernizacja ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej (2)	
Realizator		Gmina Zębowice	
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia		-	
Lokalizacja przedsięwzięcia		ul. Oleska, Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)	
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji		1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3	
Opis stanu obecnego			
Obecny stan techniczny ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej w Zębowicach stwarza zagrożenie zdrowia jego użytkowników. W opisywanym obszarze występują liczne nierówności, brakujące oświetlenie oraz niewielka ilość przejść dla pieszych.			
Cel przedsięwzięcia			
Celem przedsięwzięcia rewitalizacyjnego jest zwiększenie poziomu bezpieczeństwa użytkowników ciągu komunikacyjnego, poprawa estetyki obszaru, zwiększenie mobilności mieszkańców oraz dostosowanie przestrzeni do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.			
Zakres przedsięwzięcia			
Przedsięwzięcie obejmuje wyrównanie oraz wymianę nawierzchni ciągu komunikacyjnego przy ulicy Oleskiej w Zębowicach. Zaplanowane prace obejmują również doświetlenie obszaru, wykonanie przejść dla pieszych, montaż ławek oraz koszy na śmieci.			
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru	
Liczba zmodernizowanych przestrzeni	1 przestrzeń	Dokumentacja techniczna	
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru	

Liczba wypadków	Zmniejszenie o 25%	Dane służb	
Przewidywany czas realizacji		08.2025 – 03.2026	
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)		150 000 zł	
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
22 500 zł	127 500 zł	0 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 14. Przedsięwzięcie modernizacji budynku Urzędu Gminy.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)		Rewitalizacja budynku Urzędu Gminy (3)
Realizator		Gmina Zębowice
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia		-
Lokalizacja przedsięwzięcia		ul. I. Murka 2, 46-048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji		1.4, 2.1, 2.3, 3.1, 3.2
Opis stanu obecnego		
Stan techniczny budynku Urzędu Gminy w Zębowicach nie jest dostosowany do wymagań osób z szczególnymi potrzebami. Obecnie, jedynym możliwym sposobem wejścia do budynku jest skorzystanie z zewnętrznych schodów. Brakuje rampy umożliwiającej korzystanie z budynku osób z szczególnymi potrzebami oraz wózków dla rodzin z małymi dziećmi. Co więcej, jedynym sposobem w celu przemieszczenia się na wyższe piętra budynku jest wykorzystanie wąskiej oraz stromej wewnętrznej klatki schodowej. Dodatkowo Urząd Gminy odgrywa kluczową rolę w koordynacji działań i wsparciu mieszkańców w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Obiekt stanowi miejsce, w którym mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w kwestiach związanych z opieką społeczną, zdrowiem, edukacją czy bezpieczeństwem. Jednostka współpracuje z organizacjami pozarządowymi, służbami oraz innymi instytucjami, aby skutecznie reagować na potrzeby społeczne i tworzyć warunki sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności.		
Cel przedsięwzięcia		
Celem przedsięwzięcia jest modernizacja budynku Urzędu Gminy w Zębowicach i jego dostosowanie do wymagań osób z szczególnymi potrzebami oraz utworzenie na terenie Urzędu Gminy w Zębowicach gabinetu pomocy psychologicznej.		
Zakres przedsięwzięcia		
Przedsięwzięcie obejmuje budowę zewnętrznej klatki schodowej wraz z windą, a także rampy przed głównym wejściem do obiektu, w celu jego dostosowania do wymagań osób z szczególnymi potrzebami. Dodatkowo zaplanowano utworzenie na terenie obiektu Urzędu Gminy gabinetu psychologa. W ramach realizowanych działań mieszkańcy gminy, borykający się z problemami, będą mogli skorzystać z profesjonalnej pomocy psychologicznej oraz uzyskać informację na temat profilaktyki zdrowia psychicznego. Szczególne uwagi zostaną skierowane na wsparcie osób uzależnionych od alkoholu będących w procesie leczenia oraz ich rodzin i bliskich. Zadania psychologia będą obejmowały profilaktykę i edukację poprzez zwiększenie świadomości na temat zagrożeń związanych z alkoholizmem oraz promowanie zdrowych nawyków i alternatyw dla destrukcyjnych zachowań. Działalność psychologia wspiera mieszkańców zarówno w walce z uzależnieniem, jak i odbudowie zdrowych relacji rodzinnych oraz integracji społecznej. Inicjatywa posiada istotne znaczenie dla poprawy jakości życia mieszkańców gminy, przyczyniając się do redukcji problemów związanych z alkoholizmem, promowaniem zdrowego stylu życia oraz integracji społecznej.		

Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba zmodernizowanych obiektów	1 obiekt		Dokumentacja techniczna
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb z szczególnymi potrzebami	1 obiekt		Audyt.
Przewidywany czas realizacji			2026-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			3 500 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
525 000 zł	2 975 000 zł	0 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 15. Przedsięwzięcie rewitalizacji budynku przy ul. I. Murka 3.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)		Rewitalizacja budynku przy ul. I. Murka 3 (4)	
Realizator		Gmina Zębowice	
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia		-	
Lokalizacja przedsięwzięcia		ul. I. Murka 3, 46-048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)	
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji		1.4, 3.1, 3.2	
Opis stanu obecnego			
Budynek zlokalizowany przy ul. I. Murka 3 w Zębowicach jest własnością Gminy Zębowice. W budynku znajdują się mieszkania komunalne oraz lokal użytkowy. Obecnie budynek jest nieefektywny energetycznie, nie posiada docieplenia ścian oraz dachu. Dodatkowo, źródło ogrzewania mieszkańców korzystających z obiektu stanowi nieekologiczny kocioł emitujący znaczne ilości szkodliwych substancji. Nieefektywne źródło ogrzewania oraz brak docieplenia ścian oraz dachu powodują wysokie koszty utrzymania obiektu, szczególnie w miesiącach jesienno-zimowych. Dodatkowo obiekt nie jest dostosowany do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.			
Cel przedsięwzięcia			
Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie jakości życia mieszkańców budynku, zwiększenie efektywności energetycznej obiektu, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji, zwiększenie estetyki obiektu oraz dostosowanie obiektu do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.			
Zakres przedsięwzięcia			
Przedsięwzięcie obejmuje wykonanie kompleksowej rewitalizacji obiektu obejmującej termomodernizację budynku zlokalizowanego przy ul. I. Murka 3 wraz z wymianą nieekologicznego źródła ogrzewania oraz zastosowanie rozwiązań dostosowujących obiekt do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.			
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba zmodernizowanych obiektów	1 obiekt		Dokumentacja techniczna

Wskaźnik rezultatu				
Nazwa		Wartość		Sposób pomiaru
Wzrost efektywności energetycznej obiektu		Wzrost o min. 30%		Audyt energetyczny
Przewidywany czas realizacji				08.2024 – 11.2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)				240 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia				
Wkład własny wnioskodawcy		Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
36 000 zł		204 000 zł	0 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16. Przedsięwzięcie rewitalizacji obiektu przy ul. Dobrodzieńskiej 11.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)		Rewitalizacja obiektu przy ul. Dobrodzieńskiej 11 (5)	
Realizator		Gmina Zębówice	
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia		-	
Lokalizacja przedsięwzięcia		ul. Dobrodzieńska 11, 46-048 Zębówice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)	
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji		1.4, 3.1, 3.2	
Opis stanu obecnego			
Budynek zlokalizowany przy ul. Dobrodzieńskiej w Zębówicach jest własnością Gminy Zębówice. W budynku znajdują się mieszkania komunalne. Obecnie budynek jest nieefektywny energetycznie, nie posiada docieplenia ścian. Dodatkowo, źródło ogrzewania mieszkańców korzystających z obiektu stanowi nieekologiczny kocioł emitujący znaczne ilości szkodliwych substancji. Nieefektywne źródło ogrzewania oraz brak docieplenia ścian powodują wysokie koszty utrzymania obiektu, szczególnie w miesiącach jesienno-zimowych. Dodatkowo obiekt nie jest dostosowany do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.			
Cel przedsięwzięcia			
Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie jakości życia mieszkańców budynku, zwiększenie efektywności energetycznej obiektu, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji,zwiększenie estetyki obiektu oraz jego dostosowanie do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.			
Zakres przedsięwzięcia			
Przedsięwzięcie obejmuje wykonanie kompleksowej rewitalizacji budynku zlokalizowanego przy ul. Dobrodzieńskiej 11 obejmującej termomodernizację obiektu wraz z wymianą nieekologicznego źródła ogrzewania oraz zastosowanie rozwiązań dostosowujących obiekt do wymagań osób z szczególnymi potrzebami			
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru	
Liczba zmodernizowanych obiektów	1 obiekt	Dokumentacja techniczna	

Wskaźnik rezultatu				
Nazwa		Wartość		Sposób pomiaru
Wzrost efektywności energetycznej obiektu		Wzrost o min. 30%		Audyt energetyczny
Przewidywany czas realizacji				08.2024 – 11.2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)				320 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia				
Wkład własny wnioskodawcy		Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
48 000 zł		272 000 zł	0 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne.

7.2 CHARAKTERYSTYKA DODATKOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Tabela 17. Przedsięwzięcie modernizacji boiska sportowego.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)		Modernizacja boiska sportowego (6)	
Realizator		Gmina Zębówice	
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia		-	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Boisko sportowe przy ul. Oleskiej, Zębówice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)		
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.1, 1.3, 1.4, 2.3		
Opis stanu obecnego			
Boisko sportowe w Zębowicach zlokalizowane jest przy ulicy Oleskiej. Regularnym użytkownikiem boiska jest lokalny klub sportowy LZS Zębówice występujący obecnie w rozgrywkach na poziomie B klasy. Obiekt jest wykorzystywany również podczas Gminnych wydarzeń, a także lokalne przez lokalne grupy społeczne. Boisko, choć jest regularnie koszone i oznaczane, brakuje nowoczesnej infrastruktury, która zapewniałaby komfort jego użytkownikom. Najbardziej odczuwalnym brakiem są szatnie oraz prysznice. W obecnej chwili piłkarze oraz pozostali użytkownicy zmuszeni są do przebierania się w okolicznej remizie Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), która pełni rolę prowizorycznej szatni.			
Cel przedsięwzięcia			
Celem przedsięwzięcia jest dostosowanie obiektu do powszechnych standardów obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz zwiększenie estetyki obiektu.			
Zakres przedsięwzięcia			
Przedsięwzięcie obejmuje modernizację boiska sportowego, budowę zespołu sanitarno-szatniowego oraz przygotowanie oświetlenia przy boisku sportowym zlokalizowanym przy ul. Oleskiej w Zębowicach.			
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Wybudowane obiekty	1 obiekt		Dokumentacja projektowa

Wskaźnik rezultatu			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba użytkowników obiektu	Wzrost o min. 10%		Przeprowadzone badania ilościowe.
Przewidywany czas realizacji			2026-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			1 700 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
255 000 zł	1 445 000 zł	0 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 18. Przedsięwzięcie budowy wiaty integracyjnej przy budynku OSP.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)		Budowa wiaty integracyjnej przy budynku OSP (7)	
Realizator		Gmina Zębowice	
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia		-	
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Oleska 25, 46-048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)		
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.1, 1.3, 1.4, 2.3		
Opis stanu obecnego			
Obecnie na terenie Zębowic brakuje zadaszonego miejsca na świeżym powietrzu mogącego stanowić lokalizację dla organizacji gminnych wydarzeń społeczno-kulturalnych. Każdorazowo, przy organizacji gminnych wydarzeń społeczno-kulturalnych powstaje konieczność wynajmu namiotu, angażując tym samym znaczne zasoby finansowe gminy.			
Cel przedsięwzięcia			
Celem przedsięwzięcia jest integracja lokalnej społeczności, wsparcie dla organizacji wydarzeń kulturalnych oraz społecznych, wzmocnienie społecznego zaangażowania, stworzenie przyjaznych przestrzeni w gminie.			
Zakres przedsięwzięcia			
Przedsięwzięcie obejmuje budowę wiaty z zadaszeniem oraz wymianę powierzchni utwardzonej pod nowo powstałą wiatą na terenie obiektu Ochotniczej Straży Pożarnej w Zębowicach.			
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba wybudowanych obiektów	1 obiekt		Dokumentacja techniczna
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru

Liczba zorganizowanych wydarzeń	Min. 8 rocznie		Relacje z wydarzeń
Przewidywany czas realizacji			2026-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			1 200 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
180 000 zł	1 020 000 zł	0 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19. Przedsięwzięcie rewitalizacji budynku OSP.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Rewitalizacja budynku OSP (8)
Realizator	Gmina Zębowice
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Oleska 25, 46-048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	2.2, 2.3, 3.1, 3.2
Opis stanu obecnego	
Projekt rewitalizacji OSP w Zębowicach ma na celu podkreślenia roli jednostki w lokalnej społeczności oraz modernizację infrastruktury, która będzie lepiej dostosowana do współczesnych potrzeb. OSP Zębowice z wieloletnią tradycją liczącą już 136 lat, nie tylko bierze udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, ale również aktywnie angażuje się w działalność społeczną i kulturalną. Jednostka regularnie organizuje akcje charytatywne, wspierające potrzebujących w regionie, a także współpracuje z lokalnymi organizacjami przy równorzędnych inicjatywach. OSP Zębowice jest promotorem oraz organizatorem wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, których znaczna część organizowanych jest na terenie OSP. Ochotnicza Straż Pożarna działa zgodnie z statutowymi zadaniami, edukując lokalną społeczność z zakresu pierwszej pomocy, prewencji, bezpieczeństwa, ekologii oraz sportu. Dodatkowo jednostka realizuje szereg zadań z ochrony środowiska oraz ochrony zdrowia co pozytywnie przedkłada się na lokalną społeczność. Dzięki rewitalizacji jednostka będzie mogła efektywniej realizować swoją misję poprzez modernizację istniejącego obiektu. Działania umożliwią dostęp do obiektu osobom ze szczególnymi potrzebami oraz umożliwią organizację większej ilości wydarzeń. Obecnie budynek OSP nie cechuje się wysokim poziomem efektywności energetycznej. Obiekt nie posiada ocieplenia zewnętrznego, a dodatkowo wykonany z nieefektywnych materiałów dach powoduje znaczną utratę ciepła. Stan techniczny budynku powoduje ponoszenie przez gminę znacznych kosztów utrzymania szczególnie w miesiącach jesienno-zimowych. Działania mają na celu zwiększenie efektywności działań OSP Zębowice oraz wzmocnienia jej roli, jako centrum społecznego, integrującego mieszkańców poprzez różnorodne inicjatywy.	
Cel przedsięwzięcia	
Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie komfortu korzystania z obiektu, zwiększenie efektywności energetycznej obiektu, dostosowanie przestrzeni do wymagań osób z szczególnymi potrzebami, zwiększenie estetyki obiektu oraz zmniejszenie kosztów jego utrzymania.	
Zakres przedsięwzięcia	
Przedsięwzięcie obejmuje wykonanie kompleksowej termomodernizacji (wraz z zakupem i montażem paneli fotowoltaicznych) siedziby Ochotniczej Straży Pożarnej w Zębowicach zlokalizowanej przy ul. Oleskiej 25 oraz wymianę lub remont dachu wraz z wymianą poszycia dachowego.	

Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia.			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba zmodernizowanych obiektów	1 obiekt		Dokumentacja techniczna
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Wzrost efektywności energetycznej obiektu	Wzrost o min. 30%		Audyt energetyczny
Przewidywany czas realizacji			2028
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			1 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
150 000 zł	850 000 zł	0 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 20. Przedsięwzięcie organizacji kulturalnych wakacji w Gminie Zębowice.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Kulturalne wakacje w Gminie Zębowice (9)
Realizator	Gmina Zębowice
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-
Lokalizacja przedsięwzięcia	Gminny Ośrodek Informacji, Kultury i Czytelnictwa w Zębowicach, ul. Izydora Murka 1, 46 – 048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.3
Opis stanu obecnego	
Na podstawie przeprowadzonej diagnozy występujących zjawisk na obszarze rewitalizacji obserwuje się konieczność podniesienia kompetencji mieszkańców gminy w zakresie umiejętności miękkich, wiedzy na temat ochrony środowiska i kultury, a także podniesienie ich aktywności ruchowej oraz zaangażowania społecznego.	
Cel przedsięwzięcia	
Celem przedsięwzięcia jest wzrost poziomu edukacji, wzrost świadomości społecznej, wiedzy na temat środowiska, kultury oraz integracja lokalnej społeczności.	
Zakres przedsięwzięcia	
Przedsięwzięcie obejmuje przeprowadzenie w czasie letnich wakacji zajęć dla dzieci i młodzieży z zakresu nauki, kultury oraz sportu i rekreacji. Działania zostaną przeprowadzone przy wsparciu Izby Regionalnej. Izba Regionalna w Ośrodku Kultury w Zębowicach stanowi miejsce mające na celu zachowanie, promowanie i przekazywaniu młodszemu pokoleniu dziedzictwa kulturowego oraz tradycji regionu. Muzeum lokalnej historii i kultury, w którym zgromadzono liczne pamiątki, artefakty, dokumenty i przedmioty codziennego użytku dawnych mieszkańców gminy. Izba pełni rolę edukacyjną, kulturalną oraz integracyjną, przyciągając zarówno mieszkańców, jak i turystów. Ośrodek Kultury, we współpracy z Izbą Regionalną, organizuje regularne wykłady i spotkania z historykami etnografii oraz lokalnymi pasjonatami, którzy opowiadają o dawnych czasach, tradycjach i historii regionu. Spotkania są doskonałą okazją do wymiany wiedzy i doświadczeń, a także do odkrywania nowych faktów o regionie.	
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia	
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia	

Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba uczestników wydarzeń	Min. 100 osób		Lista obecności
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba osób o podniesionych kompetencjach	Min. 100 osób		Lista obecności
Przewidywany czas realizacji			Cyklicznie co roku
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			120 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
18 000 zł	102 000 zł	0 zł	0 zł

Źródło: Opracowanie własne.

7.3 MECHANIZM INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Rewitalizacja to złożony proces mający na celu odnowienie danego obszaru poprzez różnorodne działania, takie jak inwestycje finansowe, modernizacja infrastruktury i inicjatywy społeczne. Głównym celem tego procesu jest poprawa jakości życia mieszkańców, przywrócenie wartości kulturowych oraz zwiększenie atrakcyjności miejsca. Rewitalizacja to systematyczne działania skierowane na wszechstronny rozwój obszaru, przynoszące korzyści zarówno społeczności lokalnej, jak i lokalnej gospodarce.

Rewitalizacja to wszechstronny proces obejmujący działania społeczne, gospodarcze, techniczne, środowiskowe oraz funkcjonalno-przestrzenne. W kontekście społecznym kładzie nacisk na aktywne zaangażowanie lokalnej społeczności, poprawę warunków życia i rozwój wspólnoty. Ekonomiczne aspekty rewitalizacji to inwestycje kapitałowe, tworzenie miejsc pracy i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, co ma na celu zbudowanie trwałego fundamentu ekonomicznego dla rewitalizowanego obszaru. Wymiary techniczne oraz funkcjonalno-przestrzenne obejmują modernizację infrastruktury, przekształcanie przestrzeni publicznych, tworzenie nowoczesnych miejsc do życia i prowadzenia działalności gospodarczej, zwiększenie dostępności do usług oraz dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Istotne jest również dbanie o zrównoważony rozwój urbanistyczny i estetyczne ulepszanie przestrzeni miejskiej. Działania

środowiskowe koncentrują się na redukcji emisji szkodliwych substancji do atmosfery, aby chronić zdrowie ludzi i środowisko.

Wstępna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie gminy Zębówice oraz pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji wykazały zdegradowanie obszaru w obszarach społecznym, gospodarczym, środowiskowym oraz technicznym. Wszystkie z podstawowych oraz dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zlokalizowane są w obszarze rewitalizacji. Jednakże ze względu na swój charakter będą oddziaływać również na pozostałe obszary i mieszkańców gminy.

Działania przewidziane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Zębówice na lata 2024-2030 wspierają proces rewitalizacji zgodnie z założeniami zaplanowanymi, skoordynowanymi, komplementarnymi oraz zintegrowanymi zarówno wewnątrz, jak i zewnątrz. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest widoczna w obecnie realizowanych inicjatywach o charakterze rewitalizacyjnym lub tych, które są planowane do przyszłej realizacji.

Przedsięwzięcia zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Zębówice są komplementarne w wymiarze przestrzennym, obszarowo-problemowym, proceduralnym oraz finansowym.

Każde z zaplanowanych działań, stanowi odpowiedź na zidentyfikowane problemy podczas szczegółowej diagnozy obszaru zdegradowanego. Działania zostały zaprojektowane w taki sposób, aby każde z nich posiadało realne oddziaływanie na przynajmniej 2 z 5 obszarów na które składają się obszar społeczny, gospodarczy, funkcjonalno-przestrzenny, środowiskowy oraz techniczny.

Tabela 21. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z obszarami.

Wyszczególnienie	Społeczny	Środowiskowy	Funkcjonalno-przestrzenny	Techniczny	Gospodarczy
Przedsięwzięcie 1					
Przedsięwzięcie 2					
Przedsięwzięcie 3					
Przedsięwzięcie 4					
Przedsięwzięcie 5					
Przedsięwzięcie 6					
Przedsięwzięcie 7					
Przedsięwzięcie 8					
Przedsięwzięcie 9					

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 22. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych pomiędzy sobą.

Nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

Źródło: Opracowanie własne

W celu zapewnienia komplementarności proceduralnej Gminny Program Rewitalizacji został poddany weryfikacji poszczególnych organów, o których mowa w art. 17, ust. 2, pkt 4 ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485.). Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zębów na lata 2024-2030 został zaopiniowany przez:

- zarząd właściwego powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- zarząd właściwego województwa – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- właściwego wojewodę – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,

- właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- właściwą gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- Komitet Rewitalizacji, jeżeli został powołany.

Działania rewitalizacyjne, które są zaplanowane do realizacji w obecnym Programie, mają na celu wyjście obszaru poddanego rewitalizacji z trudnej sytuacji kryzysowej. Akumulacja negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej wymaga zwiększenia inwestycji finansowych w wyznaczonym obszarze. Projekty o charakterze rewitalizacyjnym, finansowane zarówno ze środków własnych gminy, jak i publicznych, mogą być wspierane także środkami zewnętrznymi, pochodzącymi m.in. z własnych środków, pozostałego udziału publicznego, funduszy unijnych, pożyczek, kredytów, funduszy prywatnych i innych źródeł finansowania.

Dodatkowo zaplanowane działania rewitalizacyjne są zbieżne z opracowanymi celami oraz kierunkami działań w celu osiągnięcia stanu przewidzianego w wizji obszaru po zakończeniu procesu rewitalizacji.

Tabela 23. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, a kierunkami działań.

Nazwa przedsięwzięcia	Powiązanie z kierunkami działań
Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu w centrum Zębów polegające na przebudowie drogi wewnętrznej, likwidacji betonowego ciągu pieszego, wybudowanie ażurowego parkingu, stworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz pielęgnacja i ochrona terenów zielonych	1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.3
Modernizacja ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej	1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3
Modernizacja budynku Urzędu Gminy	1.4, 2.1, 2.3, 3.1, 3.2
Rewitalizacja budynku przy ul. I. Murka 3	1.4, 3.1, 3.2
Rewitalizacja obiektu przy ul. Dobrodzieńskiej 11	1.4, 3.1, 3.2
Modernizacja przestrzeni boiska sportowego	1.1, 1.3, 1.4, 2.3,
Budowa wiaty integracyjnej przy budynku OSP	1.1, 1.3, 1.4, 2.3,
Rewitalizacja budynku OSP	2.2, 2.3, 3.1, 3.2
Kulturalne wakacje w Gminie Zębów	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.3

Źródło: Opracowanie własne

W celu zapewnienia integracji z działaniami mającymi na celu ochronę oraz promocję lokalnej tradycji i kultury, wszystkie działania zostaną poprzedzone odpowiednich zezwoleń opinii (w tym również instytucji odpowiedzialnych za ochronę zabytków).

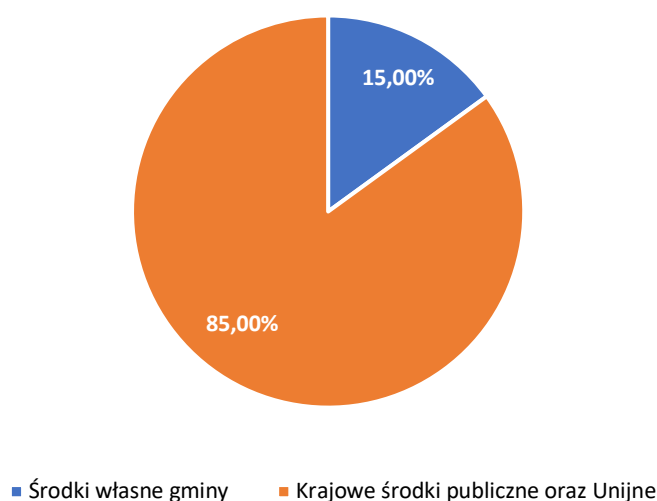
Tabela 24. Powiązania pomiędzy obszarami problemowymi, a kierunkami rewitalizacji.

[illegible]

7.4 SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Istotne znaczenie w realizacji przedsięwzięć zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji posiada odpowiednie zaplanowanie źródeł finansowania inwestycji. Łączna wartość zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Gminie Zębowice szacowana jest na 8 830 000 złotych. Wśród źródeł finansowania przedsięwzięć znajdują się: środki własne gminy, krajowe i regionalne środki publiczne (m. in. Rządowego Funduszu Inwestycji Strategicznych Polski Ład, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Wojewódzkiego oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej), w tym środki unijne (m. in. pochodzące z Krajowego Planu Odbudowy, Funduszy Europejskich dla Opolskiego 2021-2027 (FEO 2021-2027)).

Rysunek 27. Szacunkowe zestawienie wartości przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Gminie Zębowice.

Źródło: Opracowanie własne.

Należy zaznaczyć, że podane kwoty są przybliżone i faktyczna suma będzie ustalona na podstawie dokumentacji projektowej, uwzględnianej w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy. Określono maksymalne kwoty dofinansowania z Unii Europejskiej, jednak w przypadku ich braku, realizacja działań będzie możliwa w miarę dostępności środków z innych źródeł. Istnieje również opcja realizacji projektów etapami, jeśli istnieje szansa pozyskania funduszy na konkretny etap.

Podczas obecnego etapu planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych montaż finansowy zaplanowano w sposób maksymalizujący możliwość wykorzystania środków własnych Gminy, środków Unijnych oraz innych źródeł finansowania takich jak środki rządowe. Jednakże na etapie realizacji przedsięwzięcia, w zależności od jego charakterystyki, nie wyklucza się zaangażowania środków prywatnych.

Tabela 25. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Numer przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Szacowana wartość przedsięwzięcia (netto zł)
1	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu w centrum Zębówic polegające na przebudowie drogi wewnętrznej, likwidacji betonowego ciągu pieszego, wybudowanie ażurowego parkingu, stworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz pielęgnacja i ochrona terenów zielonych.	600 000 zł
2	Modernizacja ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej	150 000 zł
3	Rewitalizacja budynku Urzędu Gminy	3 500 000
4	Rewitalizacja budynku przy ul. I. Murka 3	240 000 zł
5	Rewitalizacja obiektu przy ul. Dobrodzieńskiej 11	320 000 zł
6	Modernizacja boiska sportowego	1 700 000 zł
7	Budowa wiaty integracyjnej przy budynku OSP	1 200 000 zł
8	Rewitalizacja budynku OSP	1 000 000 zł
9	Kulturalne wakacje w Gminie Zębówice	120 000 zł

Źródło: Opracowanie własne

8. ZARZĄDZANIE GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI

8.1 STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Program Rewitalizacji Gminy to aktywny dokument operacyjny, który wpływa na różnorodne obszary. Planuje kompleksowy proces rewitalizacyjny, który obejmuje działania różnych jednostek w różnych obszarach funkcjonowania. Dlatego konieczne jest wprowadzenie odpowiedniego systemu zarządzania. Skuteczna realizacja Programu Rewitalizacji Gminy wymaga również aktywnej partycypacji, czyli współpracy ze wszystkimi uczestnikami procesu rewitalizacji. Aby zapewnić współpracę na każdym etapie, takim jak diagnozowanie, programowanie, wdrażanie i monitorowanie, i aby osiągnąć oczekiwane rezultaty, poszczególnym jednostkom przypisuje się konkretne zadania.

Za zarządzanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji odpowiedzialny jest Wójt Gminy, który pełni rolę nadzorczą nad całym procesem rewitalizacji, jego zadania wykonywane są we współpracy z powołanym przez niego organem, którym będzie Zespół ds. rewitalizacji.

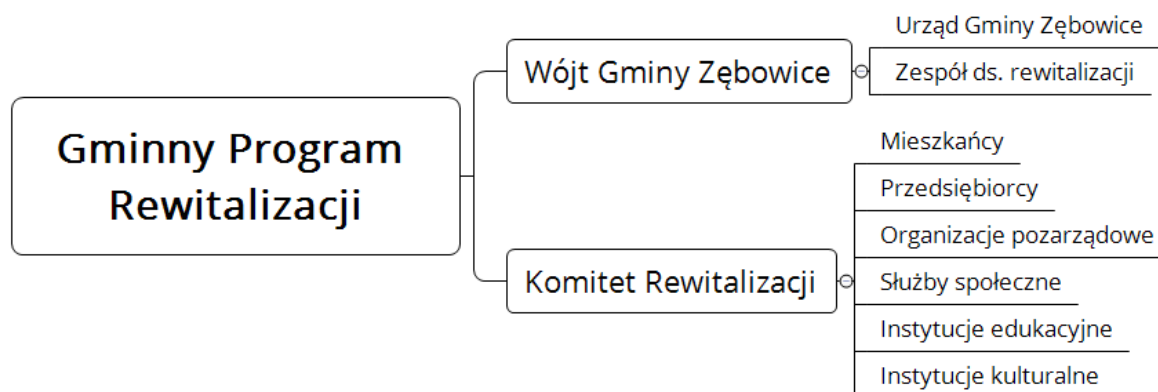
Zespół ten funkcjonował będzie w strukturze Urzędu Gminy. W skład tego Zespołu będą wchodzić osoby zaangażowane w realizację założeń GPR, pracownicy Urzędu Gminy, a także Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Do zadań Zespołu należeć będzie:

- współpraca z komórkami organizacyjnymi urzędu,
- gromadzenie i aktualizacja danych dotyczących sytuacji kryzysowych w gminie,
- sporządzanie raportów z wdrażania GPR i przekazywanie ich Wójtowi Gminy,
- organizacja systemu oceny i monitoringu GPR, w szczególności opracowanie wzoru formularza sprawozdań z realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- przygotowanie informacji nt. wdrażania GPR w celu publikacji na stronie internetowej.

Zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, Rada Gminy zobowiązana jest podjąć uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Komitet ten stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy oraz sprawuje funkcję opiniotawczą-doradczą w sprawach związanych z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. Tworzą go osoby reprezentujące wszystkich interesariuszy rewitalizacji przed organami władz Gminy. Do minimalnego zakresu uprawnień i zadań Komitetu należy zaopiniowanie, sporządzonej przez Wójta, oceny aktualności i stopnia realizacji GPR. Do pozostałych zadań Komitetu należy m.in.: podejmowanie działań mających wpływ na proces rewitalizacji na każdym etapie i poziomie prac nad Programem, sprawowanie nadzoru, monitorowanie i ewaluacja działań rewitalizacyjnych. Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu określa się w regulaminie Komitetu.

Na poniższym schemacie przedstawiono strukturę zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji w Gminie Zębówice.

Rysunek 28. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji w Gminie Zębowice.

Źródło: Opracowanie własne.

8.2 SZACUNKOWE KOSZTY ZARZĄDZANIA

Przyjęto, że koszty związane z zarządzaniem procesem rewitalizacji uwzględnione zostały w ogólnych kosztach funkcjonowania Urzędu Gminy. Z kolei zadania pracowników związane z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji będą wykonywane w ramach obowiązków służbowych, co pozwala wnioskować, że rzeczywiste koszty zarządzania będą możliwie najniższe. Założono, że osoby zaangażowane w proces zarządzania Programem to:

- a) Pracownicy Urzędu Gminy w Zębowicach;
- b) Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach;
- c) Pracownicy Gminnego Ośrodka Informacji, Kultury i Czytelnictwa w Zębowicach.

Zatem ogólne koszty zarządzania (wynagrodzenia pracowników zajmujących się wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z pochodnymi od wynagrodzeń) wyniosą około 150 tys. zł w skali trwania całego programu.

8.3 RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU

Inicjatywa Rewitalizacji Gminy obejmuje długi okres trwania, trwający przez sześć lat. Rok 2024 to zarówno punkt rozpoczęcia, jak i zakończenia prac nad dokumentacją, w tym formowaniem Komitetu Rewitalizacji i Zespołu ds. rewitalizacji. Faktyczna realizacja projektów rewitalizacyjnych rozpocznie się w 2024 roku, a cały Program zakończy się w 2030 roku. W 2031 roku planuje się sporządzenie raportu podsumowującego cały Program Rewitalizacji dla Gminy Zębowice, wraz z raportami i opracowaniami podsumowującymi rok 2030.

Tabela 26. Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji.

Okres I	Okres II	Okres III	Okres IV	Okres V
2024	2025-2026	2027-2028	2029-2030	2031
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji. Rozpoczęcie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć.	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2025-2026.	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2027-2028	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2029-2030	Podsumowanie zrealizowanych przedsięwzięć.
Powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych oraz ocena skuteczności działań za lata 2024-2025.	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych oraz ocena skuteczności działań za lata 2026-2027.	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych oraz ocena skuteczności działań za lata 2028-2029.	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych oraz ocena skuteczności działań za rok 2030.

Źródło: Opracowanie własne.

8.4 SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Monitorowanie i ocena w czasie Gminnego Programu Rewitalizacji są istotnymi elementami zapewniającymi skuteczność i efektywność działań mających na celu poprawę warunków życia lokalnej społeczności. Procesy umożliwiają śledzenie postępów w realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, co pozwala szybko zidentyfikować ewentualne opóźnienia lub problemy, a następnie podjąć odpowiednie kroki naprawcze. Systematyczna ocena programu rewitalizacji jest kluczowa dla dostosowywania strategii do aktualnej sytuacji. Jeśli pewne działania nie przynoszą oczekiwanych rezultatów, możliwe jest wprowadzenie zmian lub koncentracja na pozostałych obszarach, przyczyniając się do skutecznego osiągnięcia celów programu.

Monitorowanie i ocena angażują społeczność w proces rewitalizacji, ponieważ regularne informowanie mieszkańców o postępach i wynikach zwiększa zaufanie i uczestnictwo społeczności w procesie podejmowania decyzji dotyczących rewitalizacji. Ocena skuteczności programu rewitalizacji pozwala także na optymalizację alokacji środków finansowych. Dzięki identyfikacji obszarów, w których inwestycje przynoszą najlepsze rezultaty, można skoncentrować się na tych obszarach, co przyczynia się do efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów.

Monitorowanie i ocena są niezbędne do zapewnienia zrównoważonego rozwoju społeczności. Dzięki regularnej ocenie można unikać sytuacji, w której pewne obszary są nadmiernie rozwijane kosztem innych, co przyczynia się do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju społecznego i przestrzennego.

Planuje się przeprowadzenie analizy postępu w osiągnięciu zamierzonych celów w celu oceny skuteczności tych działań. Zespół ds. Rewitalizacji we współpracy z Urzędem Gminy w Zębówicach będzie rocznie przygotowywał raport monitorujący, a sprawozdawczość za dany rok będzie gotowa do 30 kwietnia następnego roku kalendarzowego.

Tabela 27. Wskaźniki wdrożenia GPR.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość	Sposób pomiaru
1.	Liczba zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych	2 ciągi komunikacyjne	Dokumentacja techniczna
2.	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	4 obiekty	Dokumentacja techniczna
3.	Liczba zrealizowanych projektów miękkich	1 projekt	Dokumentacja z wydarzeń / realizacji projektu
4.	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych	1 obiekt	Dokumentacja techniczna
6.	Liczba stworzonych przestrzeni integracyjnych	1 obiekt	Dokumentacja techniczna
7.	Liczba obiektów publicznych o zwiększonym poziomie dostępności	1 obiekt	Dokumentacja techniczna

Źródło: Opracowanie własne

8.5 OPIS SPOSOBU ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY W PROCESIE REWITALIZACJI, W TYM W RAMACH KOMITETU REWITALIZACJI

Partycypacja społeczna to proces, w trakcie którego jednostki lub grupy społeczne aktywnie uczestniczą w podejmowaniu decyzji, wyrażają swoje opinie i angażują się w kształtowanie polityki, programów lub projektów, mających wpływ na ich życie. Jest kluczowym elementem demokratycznego społeczeństwa, umożliwiając obywatelom współuczestniczenie w tworzeniu otoczenia, w którym funkcjonują. Partycypacja społeczna może przybierać różne formy, takie jak konsultacje społeczne, udział w procesie podejmowania decyzji, inicjatywy obywatelskie, a także poprzez edukację i dostarczanie informacji. Stanowi istotny element konstrukcji społeczeństw o mocnych podstawach i zrównoważonym rozwoju, umożliwiając uwzględnienie różnorodnych perspektyw i potrzeb społeczności. Jej celem jest wzmacnianie więzi społecznych, budowanie zaufania oraz poprawa efektywności procesów decyzyjnych.

Z uwagi, że Gminny Program Rewitalizacji pełni funkcję dokumentu operacyjnego, wdrożenie całego programu, obejmującego w sobie zawarte w nim działania i przedsięwzięcia, wymaga zaangażowania wszystkich podmiotów działających na obszarze rewitalizacji. Różne grupy interesariuszy powinny mieć możliwość uczestnictwa na każdym etapie prac nad Programem. W trakcie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zębówice zastosowano różne formy partycypacji społecznej, takie jak konsultacje, ankiety, spotkania oraz formularze.

Działania partycypacji społecznej miały charakter lokalny oraz ponadlokalny. Przeprowadzone zostały z mieszkańcami gminy oraz pozostałymi interesariuszami. Szczególnymi adresatami działań byli mieszkańcy gminy Zębówice, lokalni partnerzy społeczni oraz gospodarczy, szczególnie działające na terenie Gminy Zębówice organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, przedsiębiorcy, parafie oraz pozostałe instytucje.

Zapewnienie udziału interesariuszom na etap diagnozowania rozpoczęło się od konsultacji społecznych dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Zębówice. Konsultacje społeczne zostały zrealizowane w terminie od dnia 29.01.2024 r. do dnia

04.03.2024 r. Konsultacje społeczne projektu Uchwały Rady Gminy Zębowice w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Zębowice zostały przeprowadzone w oparciu o zapisy:

- art. 6 ust. 2-9, art. 7 ust. 3 i art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28. z późn. zm.);
- art. 5a ust. 1 i art. 30 ust. 2 pkt. 1a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572. z późn. zm.);
- art. 37 ust. 2, ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2023 poz. 1688);
- Obwieszczenia Wójta Gminy Zębowice o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu Uchwały Rady Gminy Zębowice w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Zębowice;
- Obwieszczenie o wydłużeniu prowadzonych konsultacji społecznych projektu Uchwały Rady Gminy Zębowice w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na jej terenie.

W celu zapewnienia możliwie największego udziału mieszkańców i interesariuszy w procesie konsultacji społecznych, informacja o trwającym procesie oraz możliwych formach uczestnictwa w nim została zamieszczona m.in.:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Zębowicach;

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt uchwały wraz z załącznikami oraz Diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Zębowice, dostępne były na stronie Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (www.bip.zebowice.pl). Wypełnione formularze można było dostarczyć drogą elektroniczną na adres e-mailowy: ug@zebowice.pl, za pośrednictwem operatora pocztowego na adres: Urząd Gminy Zębowice, ul. Izydora Murka 2, 46-048 Zębowice lub osobiście do Sekretariatu codziennie w okresie konsultacji w godzinach pracy Urzędu.

Dodatkowo w całym okresie trwania konsultacji możliwe było zgłaszanie uwag w formie ustnej podczas spotkań konsultacyjnych, w siedzibie Urzędu Gminy Zębowice po uprzednim umówieniu spotkania oraz telefonicznie. Co więcej, w ramach realizowanych konsultacji społecznych zorganizowane zostało jedno spotkanie konsultacyjne w Zębowicach. Informacja o planowanym spotkaniu została podana do publicznej wiadomości w dniu ogłoszenia rozpoczęcia procesu konsultacji, na stronie internetowej gminy.

Następnie przeprowadzono konsultacje społeczne projektu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji. Konsultacje przeprowadzono w formie ustnej zgłaszania uwag, papierowego zgłaszania uwag, formularza elektronicznego oraz spotkań konsultacyjnych o charakterze ogólnodostępnym.

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030 zostały przeprowadzone w oparciu o zapisy:

- art. 6 ust. 2-9, art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)
- a także art. 5a ust. 1 oraz art. 30 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.)

- art. 39, art. 40 i art. 54 ust.2 w związku z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.)
- Zarządzenia Nr W.0050.79.2024 Wójta Gminy Zębówice z dnia 14 sierpnia 2024 r. w sprawie konsultacji projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030
- Obwieszczenie Wójta Gminy Zębówice w sprawie konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

Konsultacje miały zasięg lokalny. Przeprowadzone zostały z mieszkańcami i innymi interesariuszami gminy. Adresatami konsultacji byli m.in.:

- mieszkańcy Gminy Zębówice;
- lokalni partnerzy społeczni i gospodarczy; w szczególności działające na terenie Gminy Zębówice organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, przedsiębiorcy, parafie i instytucje.

Konsultacje społeczne zostały zrealizowane w terminie od dnia **16.08.2024 r.** do dnia **20.09.2024 r.**

W celu zapewnienia możliwie największego udziału mieszkańców i interesariuszy w procesie konsultacji społecznych, informacja o trwającym procesie oraz możliwych formach uczestnictwa w nim została zamieszczona m.in.:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zębówice (<https://bip.zebowice.pl/>);
- na oficjalnej stronie internetowej gminy (<https://www.zebowice.pl/>);
- w Urzędzie Gminy Zębówice, ul. Izydora Murka 2, 46-048 Zębówice;
- prasie o zasięgu lokalnym.

Proces konsultacji społecznych zrealizowano w oparciu o dwie formy zgłaszania uwag: ustną i pisemną.

a) Zbieranie uwag ustnych w terminie od dnia 16.08.2024 r. do dnia 20.09.2024 r.:

- podczas spotkań konsultacyjnych;
- w siedzibie Urzędu Gminy Zębówice, w godzinach pracy urzędu;
- telefonicznie pod numerem 77 4216076 od dnia 16.08.2024 r. do dnia 20.09.2024 r. w godzinach pracy urzędu.

- b) Zbieranie uwag pisemnych w postaci papierowej i elektronicznej w terminie od dnia 16.08.2024r. do dnia 20.09.2024 r. poprzez wypełnienie formularza zamieszczonego pod adresem: <https://www.zebowice.pl/> oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Zębowice: <https://bip.zebowice.pl>

Wypełnione formularze będzie można dostarczyć:

- drogą elektroniczną na adres: ug@zebowice.pl;
- za pośrednictwem operatora pocztowego na adres: Urząd Gminy w Zębowicach, ul. Murka 2, 46-048 Zębowice;
- osobiście do Sekretariatu codziennie w godzinach pracy Urzędu.

W ramach realizowanych konsultacji społecznych zorganizowane zostało 1 spotkanie konsultacyjno-informacyjne oraz 1 warsztaty w zakresie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zębowice na lata 2024-2030:

- spotkanie informacyjno-edukacyjne w formule stacjonarnej w dniu 03.09.2024 r. r. w godzinach od 16:00 do 17:00 w Gminnym Ośrodku Informacji, Kultury i Czytelnictwa, ul. Izidora Murka 1, 46-048 Zębowice;
 - warsztaty o rewitalizacji w dniu 06.09.2024 r. w godzinach od 16:00 do 17:00 w Gminnym Ośrodku Informacji, Kultury i Czytelnictwa, ul. Izidora Murka 1, 46-048 Zębowice;
 - Informacja o planowanych spotkaniach została podana do publicznej wiadomości w dniu ogłoszenia rozpoczęcia procesu konsultacji, w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zębowice (<https://bip.zebowice.pl>); na oficjalnej stronie internetowej gminy (<https://www.zebowice.pl/>); w Urzędzie Gminy Zębowice, ul. Izidora Murka 2, 46-048 Zębowice; prasie o zasięgu lokalnym

Dodatkowo, do procesu partycypacji społecznej zostały zaproszone podmioty zewnętrzne, z prośbą o zaopiniowanie dokumentu. Lista podmiotów, do których wystąpiono o zaopiniowanie dokumentu została określona w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 278).

Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie uważane było za równoznaczne z pozytywnym zaopiniowaniem projektu dokumentu. Do uczestnictwa na etapie projektowania dokumentu zaproszono partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji. Instytucje uczestniczyły w opracowywaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także celów oraz kierunków procesu.

Zgodnie z wskazaniem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu oraz Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Opolu, opracowano prognozę oceny oddziaływania na środowisko dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zębowice na lata 2024-2030.

Dokument ten opracowano zgodnie z obowiązującymi wytycznymi oraz procedurami. W celu zapewnienia partycypacji społecznej przeprowadzono również jego konsultacje społeczne.

Podczas realizacji wdrożenia dokumentu GRP zaplanowano kontynuację czynności partycypacji społecznej. Planuje się przeprowadzanie regularnych spotkań, warsztatów, ankiet oraz sondaży. Wszelkie działania będą konsultowane przez partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

8.6 SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

W wspomnianej ustawie o rewitalizacji istnieje możliwość utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji w celu sprawnego przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych. Tego rodzaju decyzję można podjąć na wniosek decydenta JST poprzez wydanie specjalnej uchwały przez radę gminy, która jest aktem prawa miejscowego. Jej wprowadzenie pozwala na uproszczenie procedur administracyjnych związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji oraz korzystanie ze szczególnych udogodnień i specjalnych procesów. Niemniej z uwagi na skalę realizowanych przedsięwzięć charakter projektów rewitalizacyjnych oraz plany inwestycyjne gminy, nie przewiduje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji na obszarze gminy Zębówice.

9. OKREŚLENIE ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego implementacja Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzi ze sobą szereg zmian podejmowanych uchwałami dotyczącymi: 1. Wieloletnich programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. 2. Zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasad i kryteriów wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

Dla Gminy Zębowice jest to:

- Uchwała Nr XX/135/2021 Rady Gminy Zębowice z dnia 20 maja 2021 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Zębowice;

Z uwagi na charakter planowanych działań, nie zakłada się modyfikacji w wymienionej uchwale w sytuacji wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030.

10. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOT. KOMITETU REWITALIZACJI

Rada Gminy Zębowice ma zamiar uchwalić zasady ustalania składu i funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji w ciągu trzech miesięcy od daty zatwierdzenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji będzie stanowił platformę do współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami a organami Gminy w kwestiach związanych z przygotowaniem, realizacją i oceną działań rewitalizacyjnych. Pełnić będzie także rolę organu opiniodawczo-doradczego.

Struktura Komitetu Rewitalizacji przewiduje obecność przedstawicieli mieszkańców obszaru objętego rewitalizacją, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych (w tym kulturalnych i oświatowych) oraz przedsiębiorców działających w obszarze rewitalizacji. Istnieje możliwość dostosowania składu Komitetu poprzez ewentualne zmiany w uchwale regulującej zasady wyboru jego członków, zwłaszcza w kontekście włączenia reprezentantów obszaru podlegającego rewitalizacji.

Liczebność Komitetu Rewitalizacji może być przedmiotem dyskusji i ewentualnych zmian w razie wprowadzenia konsultacji społecznych i aktualizacji wspomnianej uchwały.

11. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Obszar rewitalizacji jak i całej Gminy Zębowice, objęty jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zębowice, przyjętego Uchwałą Nr XXIII/155/05 Rady Gminy Zębowice z dnia 27 stycznia 2005 roku. Na podstawie analizy dokumentu stwierdzono, iż nie wystąpi konieczność wprowadzenia zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zębowice wynikających w związku z wprowadzeniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030. Planowane przedsięwzięcia są zbieżne z polityką przestrzenną przedstawioną w dokumencie, w wyniku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie nastąpi zamiana funkcji obszarów wskazanych w Studium.

Dodatkowo, na terenie Zębowic objętego obszarem rewitalizacji obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała Nr XIV/108/2016 Rady Gminy Zębowice z dnia 5 września 2016 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Zębowice;

Realizacja projektów rewitalizacyjnych nie wymaga uchwalenia bądź zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego znajdujących się zarówno w granicach obszaru rewitalizacji. W wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji nie zmieni się przeznaczenie terenów określonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie naruszają przepisów określonych w tych dokumentach.

12. SPIS TABEL

Tabela 1. Podział gminy Zębówice na jednostki analityczne.	9
Tabela 2. Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego natężenia zjawisk w gminie Zębówice.	10
Tabela 3. Średni wynik z egzaminu 8-klasisty w 2023 roku z części humanistycznej, matematycznej oraz językowej z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.	13
Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.	14
Tabela 5. Ilość osób zmagających się z problemami ubóstwa, przemocy, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezrobocia, narkomanii oraz alkoholizmu w przeliczeniu na 100 osób z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.	15
Tabela 6. Ludność w poszczególnych grupach wiekowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji i pozostałą część gminy.	17
Tabela 7. Emisja szkodliwych substancji (NO ₂ , SO ₂ , B(a)P) w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.	24
Tabela 8. Czynniki powodujące wzrost zapotrzebowania mieszkańców gminy w starszym wieku na dostęp do usług komunikacji publicznej.	26
Tabela 9. Obiekty zabytkowe zlokalizowane w obszarze rewitalizacji.	32
Tabela 10. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.	38
Tabela 11. Cele oraz kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji w Zębówicach.	54
Tabela 12. Przedsięwzięcie zagospodarowania terenu publicznego oddzielonego ulicami: Oleską, I. Murka, Eichendorffa.	57
Tabela 13. Przedsięwzięcie modernizacji ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej.	59
Tabela 14. Przedsięwzięcie modernizacji budynku Urzędu Gminy.	61
Tabela 15. Przedsięwzięcie rewitalizacji budynku przy ul. I. Murka 3.	63
Tabela 16. Przedsięwzięcie rewitalizacji obiektu przy ul. Dobrodzieńskiej 11.	65
Tabela 17. Przedsięwzięcie modernizacji boiska sportowego.	67
Tabela 18. Przedsięwzięcie budowy wiaty integracyjnej przy budynku OSP.	69
Tabela 19. Przedsięwzięcie rewitalizacji budynku OSP.	71
Tabela 20. Przedsięwzięcie organizacji kulturalnych wakacji w Gminie Zębówice.	73
Tabela 21. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z obszarami.	76
Tabela 22. Powiązanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych pomiędzy sobą.	76
Tabela 23. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, a kierunkami działań.	77
Tabela 24. Powiązania pomiędzy obszarami problemowymi, a kierunkami rewitalizacji.	78
Tabela 25. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	80
Tabela 26. Harmonogram realizacji procesu rewitalizacji.	83
Tabela 27. Wskaźniki wdrożenia GPR.	84

13. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Mapa gminy Zębówice.....	8
Rysunek 2. Obszar zdegradowany gminy Zębówice.....	10
Rysunek 3. Obszar rewitalizacji Gminy Zębówice.....	11
Rysunek 4. Plan zagospodarowania przestrzennego gminy Zębówice obejmujący obszar rewitalizacji.	12
Rysunek 5. Miejsce zamieszkania osób bezrobotnych z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	14
Rysunek 6. Ilość budynków z podłączeniem do kanalizacji w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	16
Rysunek 7. Miejsce zamieszkania ludności w poszczególnych grupach wiekowych z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy.....	17
Rysunek 8. Ilość fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	18
Rysunek 9. Ilość Kół Gospodyń Wiejskich w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy.....	18
Rysunek 10. Ilość aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	19
Rysunek 11. Ilość wykreślonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	20
Rysunek 12. Położenie wykreślonych podmiotów gospodarczych z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	20
Rysunek 13. Ilość zawieszonych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	21
Rysunek 14. Rozmieszczenie zawieszonych podmiotów gospodarczych z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	21
Rysunek 15. Emisja pyłów zawieszonych o średnicy mniejszej niż 1 mikrometr.....	22
Rysunek 16. Pyły zawieszone o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometrów.....	23
Rysunek 17. Pyły zawieszone o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów.....	24
Rysunek 18. Mapa zagrożenia powodziowego.....	25
Rysunek 19. Mapa zagrożenia suszą.....	25
Rysunek 20. Ilość przystanków komunikacji publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	27
Rysunek 21. Ilość obiektów kultury w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	28
Rysunek 22. Ilość ogólnodostępnych placów zabaw (poza szkolnymi) w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	29
Rysunek 23. Ilość ogólnodostępnych boisk sportowych w przeliczeniu na 100 osób z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	29
Rysunek 24. Ilość punktów opieki medycznej oraz punktów aptecznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	30
Rysunek 25. Obiekty komunalne wymagające remontu oraz obiekty przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	31
Rysunek 26. Rozmieszczenie przestrzenne obiektów komunalnych wymagających remontów oraz obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.....	32

Rysunek 27. Szacunkowe zestawienie wartości przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Gminie Zębowice.	79
Rysunek 28. Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji w Gminie Zębowice.	82

14. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Załącznik 2 Prognoza oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030

Załącznik 3 Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zębowice

Urząd Gminy w Zębowicach

ul. Izydora Murka 2
46-048 Zębowice

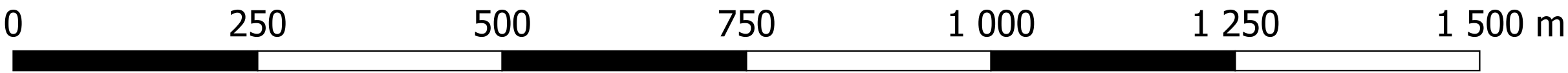
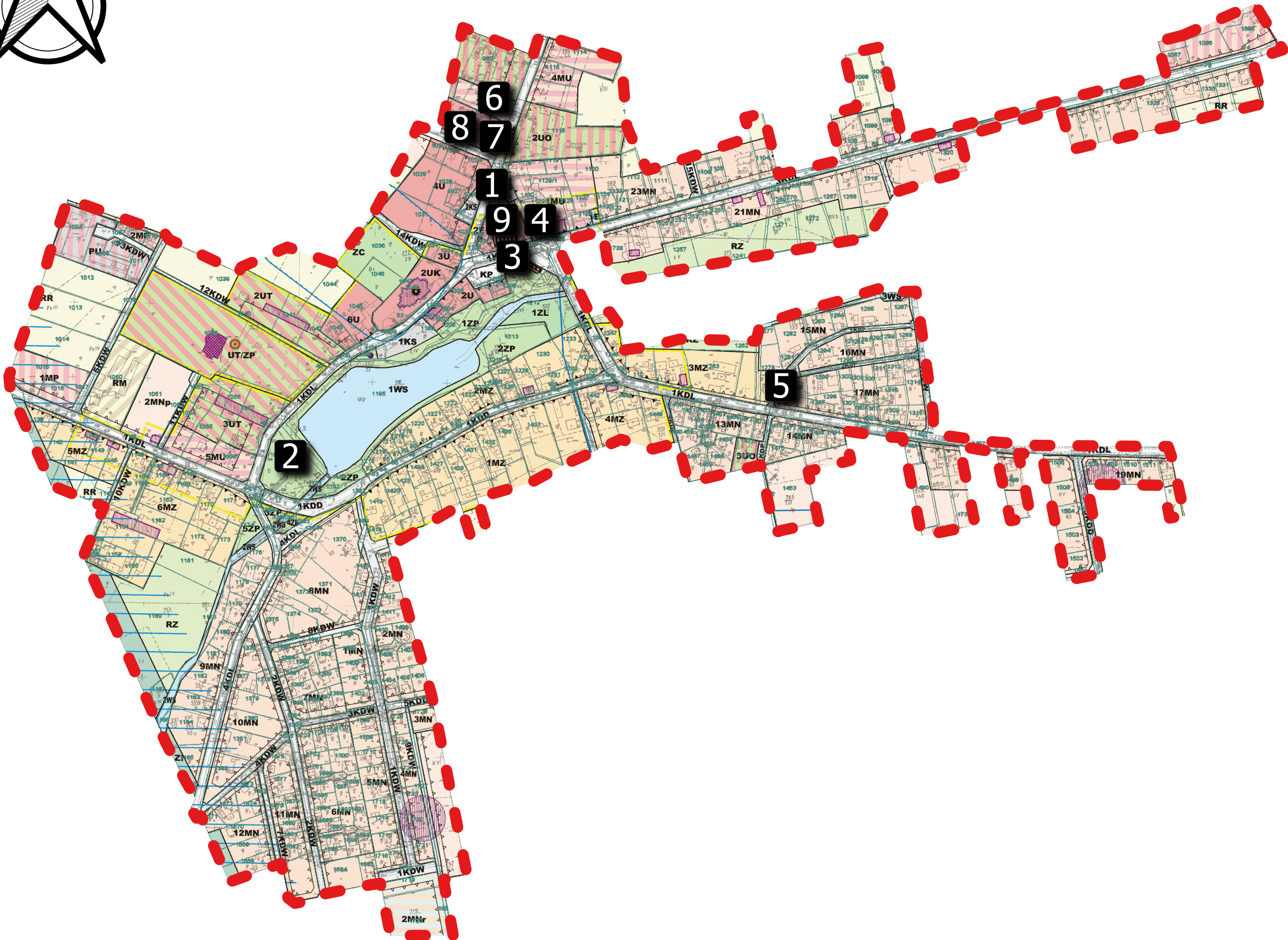
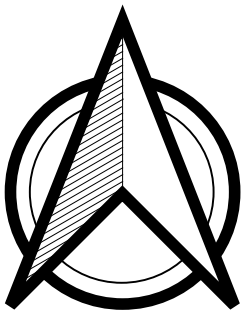
Kontakt

ug@zebowice.pl

<https://www.zebowice.pl>

Opolskie Centrum
Zarządzania Projektami Sp. z o.o.
ul. Technologiczna 2
45-839 Opole
e-mail: biuro@oczp.pl
www.oczp.pl

SKALA: 1 : 5000

ZĘBOWICE - OBSZAR REWITALIZACJI

LEGENDA

OBSZAR REWITALIZACJI

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne:

- 1** Zagospodarowanie terenu publicznego oddzielonego ulicami Oleską, I. Murka, Eichendorffa
- 2** Modernizacja ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej
- 3** Rewitalizacja budynku Urzędu Gminy
- 4** Rewitalizacja budynku przy ul. I. Murka 3
- 5** Rewitalizacja obiektu przy ul. Dobrodzieńskiej 11
- 6** Modernizacja przestrzeni boiska sportowego
- 7** Budowa wiaty integracyjnej przy budynku OSP
- 8** Rewitalizacja budynku OSP
- 9** Kulturalne wakacje w Gminie Zębówice

Przeznaczenie terenu:

KDL	TERENY DRÓG PUBLICZNYCH	RM	TERENY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ
KDW	TERENY DRÓG DOJAZDOWYCH	RR	TERENY ROLNE - GRUNTY ORNE I SADY
KP	TERENY PLACÓW PUBLICZNYCH	RZ	TERENY UŻYTKÓW ZIELONYCH
MN	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ	U	TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ
MNp	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ - PLANOWANE	UK	TERENY USŁUG KULTURY
MNr	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ REZYDENCJALNEJ	UO	TERENY USŁUG EDUKACJI I WYCHOWANIA
MP	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWO-RZEMIEŚNICZEJ	UT	TERENY TURYSTYKI I REKREACJI
MU	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWO-USŁUGOWEJ	WS	TERENY WÓD POWIERZCHNIOWYCH
MZ	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIEJSKIEJ	ZC	TERENY CMENTARZY
PU	TERENY ZABUDOWY PRODUKCYJNO-USŁUGOWEJ	ZL	TERENY ZIELENI URZĄDZONEJ
		ZP	TERENY LASÓW

Załącznik nr 2

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030

Zespół Autorski w składzie:

mgr inż. Agata Bechta – Kierownik Zespołu Autorskiego

dr inż. Łukasz Dymek
mgr Artur Glenc

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
1.1. Podstawa prawna opracowania Prognozy.....	6
1.2. Przedmiot, cel i zakres opracowania	7
1.3. Metodyka opracowania prognozy.....	10
2. Analiza zawartości Gminnego Programu Rewitalizacji oraz powiązania z innymi dokumentami	11
2.1. Ogólna zawartość Gminnego Programu Rewitalizacji	11
2.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	12
2.3. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji.....	16
2.4. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	19
2.5. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi.....	34
3. Analiza stanu bieżącego	48
3.1. Położenie fizyczno-geograficzne	48
3.2. Powierzchnia ziemi	51
3.3. Krajobraz.....	52
3.4. Stan ludności i demografia	52
3.5. Gospodarka wodno-ściekowa	55
3.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	56
3.7. Zaopatrzenie w gaz	56
3.8. Zaopatrzenie w energię ciepłą.....	57
3.9. Odnawialne źródła energii	57
3.10. Zabytki i dobra materialne	57
3.11. Gospodarka odpadami	59
3.12. Jakość powietrza atmosferycznego	61
Wyniki pomiarów jakości powietrza.....	63
3.13. Warunki klimatyczne	67
3.14. Adaptacja do zmian klimatu.....	68
3.15. Wody.....	69
Wody podziemne	69
Monitoring podstawowy wód podziemnych	71
Wody powierzchniowe	72

Monitoring wód powierzchniowych	74
Zagrożenie powodzią	77
Zagrożenie suszą	78
3.16. Gleby	78
3.17. Kopaliny	79
3.18. Tereny zdegradowane.....	80
3.19. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta, obszary chronione, w tym obszary Natura 2000	80
Użytek ekologiczny	80
Pomniki przyrody	82
Obszar cenny przyrodniczo.....	83
Obszar chronionego krajobrazu	84
Korytarz ekologiczny.....	86
Stanowiska chronionych gatunków roślin	88
Siedliska cenne przyrodniczo	90
Ptaki	91
3.20. Promieniowanie elektromagnetyczne	93
3.21. Hałas	97
Hałas drogowy.....	98
Hałas kolejowy	99
Hałas przemysłowy	100
3.22. Historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi.....	100
4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu (w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody)	101
4.1. Przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska	101
4.2. Powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska.....	101
5. Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska przy braku realizacji zadań zaplanowanych w projekcie GPR.....	105
5.1. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko skutków realizacji zadań określonych w projekcie GPR.....	108

Oddziaływanie na obszary chronione, w tym Obszary Natura 2000 oraz różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta	115
Ludzie	120
Zasoby naturalne	121
Powietrze atmosferyczne	122
Klimat i adaptacja do zmian klimatu	123
Wody	123
Powierzchnia ziemi i krajobraz	125
Zabytki oraz dobra materialne.....	128
6. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań transgranicznych	129
7. Proponowane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów natura 2000.....	129
8. Propozycje rozwiązań alternatywnych	134
9. Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.....	135
10. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu.....	136
11. Podsumowanie i wnioski	137
12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	139
Załącznik nr 1 do Prognozy- oświadczenie kierownika zespołu autorskiego o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2023, poz.1094)	142

1. Wprowadzenie

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024 – 2030 (GPR). Program stanowi dokument mający za zadanie zaprogramowanie całego procesu rewitalizacji wraz z określeniem wizji, celów, systemu monitoringu i ewaluacji, harmonogramu rzeczowo-finansowego i in. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębowice opracowano w oparciu o zapisy uchwalonej w dniu 9 października 2015 r. ustawy o rewitalizacji i zostanie uchwalony przez Radę Gminy w Zębowicach.

Przed podjęciem uchwały przez Radę Gminy w Zębowicach o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024 - 2030, niezbędne jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko, której zakres i stopień szczegółowości został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Opolu oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (PWIS) w Opolu. Projekt GPR wraz z prognozą podlegają procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, polegającej na zaopiniowaniu go przez RDOŚ w Opolu i PWIS w Opolu oraz zapewnieniu możliwości udziału społeczeństwa.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu GPR, której elementem jest niniejsza Prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko. Obowiązek opracowania Prognozy nałożony został ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Głównym celem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji GPR. Prognozy oddziaływania na środowisko projektów programów, planów, strategii i polityk sektorowych, określających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, sporządzane są jako jeden z wymaganych elementów procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzji i procedurę oceny strategicznej. Wskazuje na możliwe negatywne skutki realizacji GPR oraz przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom, przedstawia sposoby ich minimalizacji. Wnioski i rekomendacje zawarte w prognozie powinny być włączone do przedmiotowego GPR.

1.1. Podstawa prawna opracowania Prognozy

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2023-2030. Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.1094).

Zgodnie z zapisami artykułów 46 Ustawy OOS, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty następujących dokumentów strategicznych:

- koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planu zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Zgodnie z artykułem 47 Ustawy OOS przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 Ustawy OOS, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Art. 48 ww. ustawy przewiduje, że po uzgodnieniu z właściwymi organami, istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Jednostkami odpowiedzialnymi za określenie wymogu sporządzenia prognozy oraz opiniowanie programów ochrony środowiska są Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska i Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

Opolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem nr NZ.9022.1.114.2024.JG z dnia 8 lipca 2024 r. uzgodnił, że prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zębowice na lata 2024-2030” powinna zawierać pełny zakres przedstawiony w art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 Ustawy OOŚ.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu stwierdził konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i uzgodnił zakres wymaganej prognozy oddziaływania projektu programu rewitalizacji pismem nr WOOŚ.411.2.5.2024.PM z dnia 9 lipca 2024 r.

Prognoza została oparta o uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu oraz Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

1.2. Przedmiot, cel i zakres opracowania

W związku z brakiem zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.1094), zaistniała konieczność sporządzenia przez Organ, opracowujący Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030, prognozy oddziaływania na środowisko.

„Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zębowice na lata 2024-2030” jest podstawowym dokumentem dla prowadzenia procesów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych i jest sporządzany dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego granicami gminy Uchwałą nr LI/341/2024 Rady Gminy Zębowice z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Zębowice (Dz. Urz. WO z 2024, poz. 940) zajmującego powierzchnię 132,96 ha (1,39% całkowitej powierzchni gminy).

Głównym celem Gminnego Programu Rewitalizacji jest dążenie Gminy do zrównoważonego rozwoju, poprawa stanu oraz sprawności funkcjonowania środowiska oraz podnoszenie standardu życia lokalnej społeczności, co zapewni warunki dla osiągnięcia założonych celów.

Natomiast celem opracowania prognozy jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez zakres oraz tempo realizacji zadań i działań, sprecyzowanych w treści dokumentu GPR.

Zawartość przedmiotowej prognozy jest zgodna z wymaganiami określonymi w art. 51 i art. 52 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

(t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.1094) W związku z powyższym niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko:

1. Zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

2. określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego

dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto, w myśl art. 53 ustawy OOS, Organ opracowujący projekt „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030” uzgodnił z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Opolu zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania przedmiotowego GPR na środowisko przyrodnicze została wykonana w oparciu o dostępne publikacje opisujące stan środowiska w województwie opolskim, o dokumenty strategiczne opracowane na zlecenie Wojewody Opolskiego (m.in. Strategia ochrony różnorodności florystycznej i faunistycznej województwa opolskiego) oraz Marszałka Województwa Opolskiego (m.in. Opracowanie ekofizjograficzne województwa opolskiego i jego aktualizacja, syntezująca zapisy innych dokumentów m.in. Waloryzacji krajobrazu naturalnego województwa opolskiego wraz z programem czynnej i biernej ochrony, „Koncepcji korytarzy ekologicznych w województwie opolskim”). Ponadto analizą objęte zostały również dokumenty zawierające niezbędne informacje takie jak: Ekspertyza kierunków rozwoju sieci opolskich rezerwatów przyrody (2021), Waloryzacja krajobrazu naturalnego województwa opolskiego wraz z programem czynnej i biernej ochrony (2006), Plan

zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2019), Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zębowice, Strategia rozwoju gminy Zębowice (2015). Wykorzystano również informacje zawarte w Programie ochrony środowiska dla gminy Zębowice na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022 – 2025.

1.3. Metodyka opracowania prognozy

Metodyka wykonania prognozy została opracowana w oparciu o zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1094) wraz z aktami wykonawczymi do tej ustawy; uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Wojewódzkim Państwowym Inspektorem Sanitarnym. Uwzględniono również dotychczasowe doświadczenie zespołu autorskiego oraz Kierownika zespołu autorskiego.

Głównym celem prognozy jest ocena potencjalnych skutków oddziaływania realizacji GPR na środowisko. Przy sporządzaniu przedmiotowej prognozy oddziaływania na środowisko przeanalizowano przede wszystkim wpływ planowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030 działań na środowisko i jego poszczególne komponenty. Analiz dokonano w oparciu o przepisy obowiązujące, zarówno na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, ale przede wszystkim na szczeblu krajowym i lokalnym. Oceny oddziaływania na środowisko dokonano, posługując się macierzą interakcji. Przeanalizowano wpływ planowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji kierunków rozwoju na następujące elementy środowiska: formy ochrony przyrody, różnorodność biologiczną, cenne siedliska przyrodnicze, korytarze ekologiczne, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

Metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotyczącą oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono tabelarycznie. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji.

Oceny wpływu realizacji danego kierunku rozwoju na poszczególne komponenty środowiskowe dokonano z wykorzystaniem następujących oznaczeń:

- wpływu realizacji danego kierunku rozwoju na poszczególne komponenty środowiskowe:
 - + oddziaływanie pozytywne
 - oddziaływanie negatywne

+/- oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym, jak i negatywnym

0 brak oddziaływania

 oddziaływanie negatywne występuje tylko na etapie budowy

– charakter oddziaływania:

B bezpośrednie

P pośrednie

W wtórne

Sk skumulowane

K krótkoterminowe

Ś średnioterminowe

D długoterminowe

St stałe

C chwilowe

– ocena oddziaływania:

 5 zdecydowanie pozytywny

 4 pozytywny

 3 neutralny

 2 umiarkowanie negatywny

 1 negatywny

Informacje zawarte w niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 52 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.1094) są opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

2. Analiza zawartości Gminnego Programu Rewitalizacji oraz powiązania z innymi dokumentami

2.1. Ogólna zawartość Gminnego Programu Rewitalizacji

Głównym celem działań rewitalizacyjnych, objętych Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030 jest poprawa warunków życia mieszkańców oraz przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i kierunków działań, odpowiadającym głównym sferom procesu rewitalizacji, tj.: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, technicznej i środowiskowej.

Dokument składa się z ośmiu rozdziałów spełniających wymagania ustawy o rewitalizacji oraz ustawy wdrożeniowej. Dokument rozpoczyna się od części diagnostycznej. W rozdziale pierwszym opisano, jak wygląda proces wyznaczenia obszaru

zdegradowanego i rewitalizacji. W kolejnym rozdziale zaprezentowano poszerzoną diagnozę obszaru ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji, z podkreśleniem występowania negatywnych zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Ponadto w tym rozdziale zaprezentowano lokalny potencjał rozwoju oraz potrzeby związane z rewitalizacją. W rozdziale trzecim zaprezentowano umiejscowienie GPR i powiązanie go z innymi dokumentami strategicznymi gminy, regionu oraz kraju. W rozdziałach czwartym i piątym zaprezentowano część postulatywną, która rozpoczyna się wizją obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji. Konsekwencją zaprezentowanej wizji są cele i kierunki działania, przedstawione w rozdziale piątym. Ostatnia część opracowania w rozdziałach od szóstego do ósmego zawiera odpowiedź w jaki sposób, tzn. za pomocą jakich działań i narzędzi zrealizować przedmiotowy program. Ta część rozpoczyna się opisem projektowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z określeniem ram finansowych oraz rozwiązań (mechanizmów) pozwalających na procesy ich wzajemnej integracji. W rozdziale siódmym zaprezentowano natomiast opis sposobu zarządzania tym programem uwzględnieniem szczegółowych aspektów mających wpływ na sprawną ich realizację obejmując takie zagadnienia jak system monitorowania oraz partycypacji społecznej. Ostatni ósmy rozdział prezentuje wpływ GPR na inne uchwały i decyzje podejmowane w gminie.

2.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Na potrzeby opracowania diagnozy delimitacyjnej zdecydowano się na wyróżnienie w gminie 9 jednostek analitycznych. W celu opracowania niniejszego dokumentu i stworzenia diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, dokonano podziału gminy uwzględniając jej podział administracyjny.

Następnie wykonano analizę wskaźnikową, której celem było zbadanie natężenia negatywnych zjawisk kryzysowych występujących na obszarze gminy Zębówice. Na potrzeby analizy zabrano dane obejmujące strefy:

- społeczną - bezrobocie, przestępczość, ubóstwo, kapitał ludzki, poziom edukacji, aktywność społeczną, infrastruktura higieniczno-sanitarna, niepełnosprawność i choroby, niepożądane zjawiska społeczne;
- gospodarczą - aktywność gospodarcza;
- środowiskową - emisja szkodliwych substancji;
- przestrzenno-funkcjonalną - dostępność usług opieki zdrowotnej, dostępność infrastruktury transportowej, dostępność infrastruktury kulturowej, dostępność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej;
- techniczną - stan techniczny przestrzeni publicznej.

Zgodnie z założeniami metodycznymi, do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny natężenia zjawisk kryzysowych w sferze społecznej przyjmuje wartości poniżej zera oraz dla których zidentyfikowano przynajmniej jedno negatywne zjawisko w trzech z czterech sfer wskazanych w Ustawie o Rewitalizacji.

Analiza obszaru społecznego wykazała, iż negatywna sytuacja w gminie obserwowana jest w jednostce analitycznej obejmującej Zębówice. Biorąc pod uwagę założenia metodyczne, wyłącznie obszar analityczny obejmujący Zębówice spełnia kryteria, w których założono uznanie za zdegradowany obszar, w którym zidentyfikowano negatywne zjawiska w przynajmniej 1 z 4 obszarów, do których zaliczają się sfery gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna.

Tabela 1. Wartość wskaźników poszczególnych obszarów dla jednostek analitycznych gminy Zębówice.¹

Wyszczególnienie	Spoleczna	Gospodarcza	Środowiskowa	Przestrzenno-funkcjonalna	Techniczna
Kadłub Wolny	0,125	-0,195	-0,461	0,003	0,650
Knieja	0,281	0,031	0,275	0,078	-0,469
Łąka	0,245	0,031	0,656	-0,008	-0,469
Osiecko	0,161	-0,304	0,762	-0,042	0,650
Poczołków	0,116	-0,530	0,694	-0,082	0,650
Prusków	0,025	-0,414	0,666	-0,099	0,334
Radawie	0,015	0,089	-1,062	0,347	0,334
Siedliska	0,286	-0,640	0,732	-0,082	0,650
Zębówice	-1,255	1,930	-2,261	-0,116	-2,332

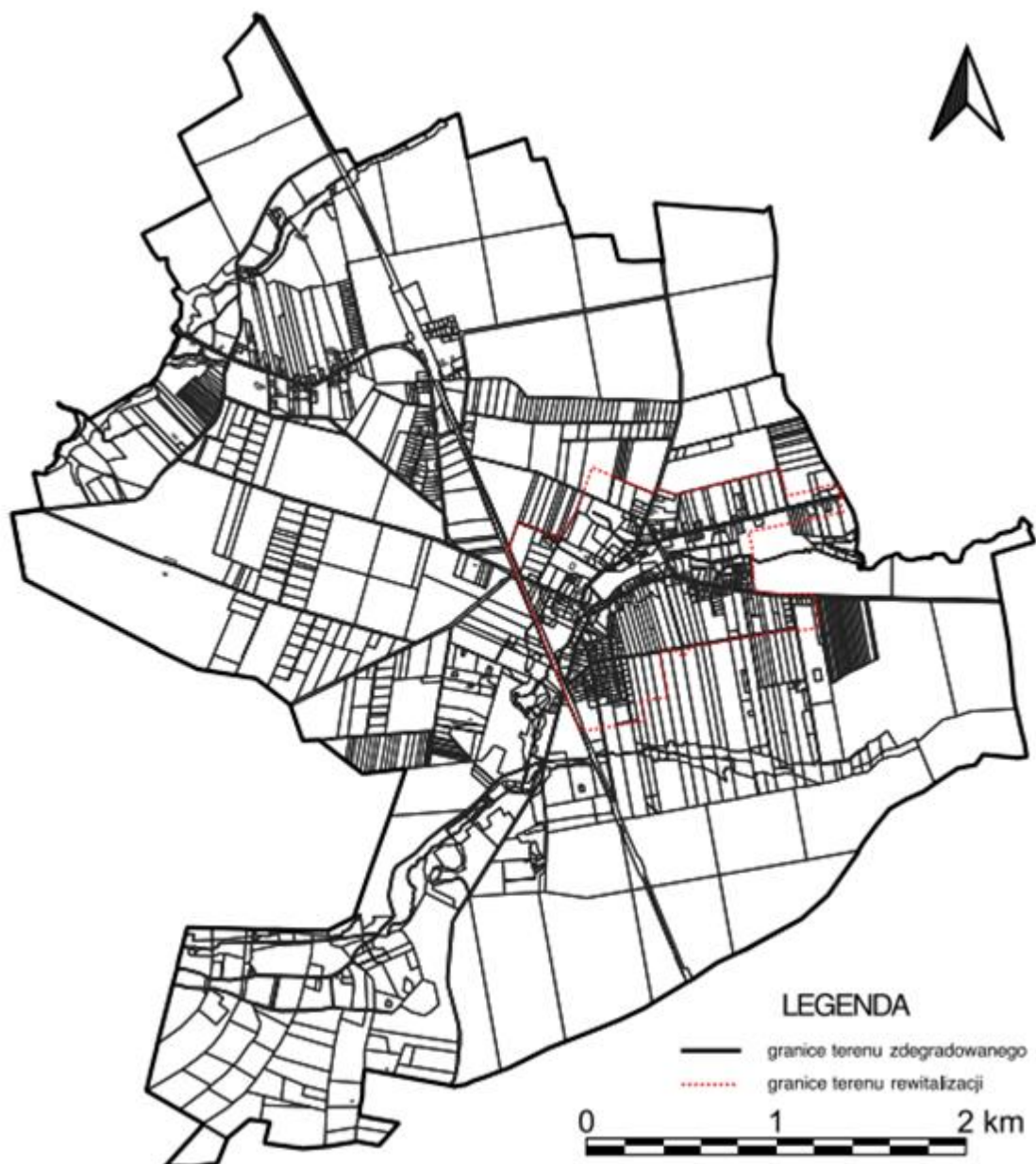
Analiza obszaru społecznego wykazała, iż negatywna sytuacja w gminie obserwowana jest w jednostce analitycznej obejmującej Zębówice.

Obszar zdegradowany stanowi 17,51% powierzchni gminy oraz jest zamieszany przez 38,42% mieszkańców jednostki. Wyznaczony obszar zdegradowany nie pozwala jednak na ujęcie go w całości jako obszar rewitalizacji, co bezpośrednio wynika z zapisów ustawowych: liczba mieszkańców takiego obszaru powinna być mniejsza jak 30% ludności gminy, natomiast powierzchnia liczyć nie więcej jak 20% powierzchni gminy. W związku z tym na podstawie ustaleń wynikających z wewnętrznych konsultacji w gminie, które opierały się na debatach, rozmowach i uzgodnieniach pomiędzy władzami samorządowymi, jednostkami organizacyjnymi, instytucjami pożytku publicznego, a także mieszkańcami gminy przy jednoczesnym wsparciu zespołu ekspertów, jako obszar rewitalizacji wyznaczono jednostkę analityczną Zębówice obejmującą ulice: Astrów, Borowiańska, Bratków, Dobrodzieńska, Izydora Murka,

¹ Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030, Zębówice 2024 r.

Josepha Eichendorffa, Krótka, Niezapominajek, Oleska, Opolska, Osiny, Stokrotek, Strażacka, Tulipanów, Zamknięta.

Wyznaczony obszar rewitalizacji jest zamieszkały przez 897 osób (26,33% mieszkańców gminy) oraz zajmuje powierzchnię 74,25 ha (1,39% całkowitej powierzchni gminy) tym samym zostały spełnione wymogi formalne określone w ustawie o rewitalizacji.

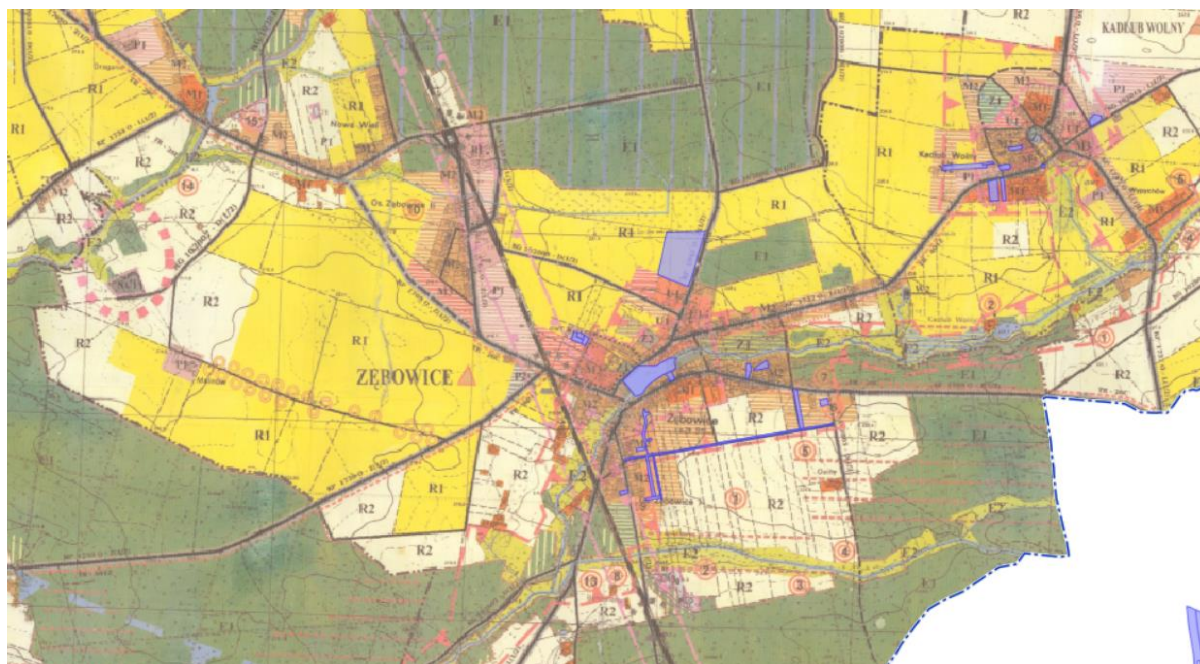

Rysunek 1. Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji w gminie Zębowice.²

² Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030, Zębowice 2024 r.

Obszar rewitalizacji obejmujący jednostkę Zębowice stanowi wielofunkcyjne centrum gminy. Jego umiejscowienie w centralnym obszarze gminy wpływa na naturę struktury przestrzenno-funkcjonalnej, co znajduje swoje odzwierciedlenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.

Położenie obszaru, który obejmuje miejscowość Zębowice, odgrywa istotną rolę dla rozwoju gminy. Zębowice są centralnym punktem gminy zarówno geograficznie, jak i pod względem koncentracji instytucji pełniących kluczowe funkcje społeczne. To tutaj mieszkańcy gminy zaspokajają swoje różnorodne potrzeby, ze względu na położenie na terenie obszaru instytucji pełniących funkcje administracyjne (Urząd Gminy Zębowice), edukacyjne (przedszkole i szkoła podstawowa), kulturalne (Pałac w Zębowicach), opieki zdrowotnej oraz społecznej (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej). Dodatkowo jednostka stanowi centrum gminy mając na uwadze ilość instytucji pełniących funkcje usługowe. Analiza obszarów problemowych wykazała jednostkę jako najbardziej zdegradowaną w gminie biorąc pod uwagę obszary społeczny, środowiskowy, gospodarczy oraz techniczny.

Rysunek 2. Plany zagospodarowania przestrzennego gminy Zębowice obejmujący obszar rewitalizacji.³

Jednostka Zębowice stanowi najbardziej zdegradowaną część gminy mając na uwadze obszar społeczny. Zębowice stanowią obszar gminy o największym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych takich jak bezrobocie, ubóstwo czy przestępczość. Zębowice zamieszkuje największa liczba osób bezrobotnych, w tym również długotrwale bezrobotnych, bezrobotnych z wykształceniem podstawowym, bezrobotnych w wieku powyżej 50 i poniżej 25 roku życia, a także niepełnosprawnych bezrobotnych. Obszar ten stanowi również najbardziej zdegradowany pod względem bezpieczeństwa publicznego.

³ Źródło: <https://zebowice.e-mapa.net/>

Na terenie jednostki odnotowano największą liczbę interwencji, wykroczeń oraz przestępstw pośród wszystkich jednostek strukturalnych gminy. Mieszkańcy Zębówice stanowią największy udział w ilości osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa oraz uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS pośród wszystkich mieszkańców gminy. Dodatkowo uczniowie z Zębówice stanowią jedną z największych grup uczniów pobierających stypendium socjalne. Co więcej, obszar jednostki zamieszkuje największa liczba osób będąca w wieku poprodukcyjnym, stwarzającym tym samym ponad przeciętne obciążenie dla lokalnego systemu opieki zdrowotnej i społecznej.

Analiza pozostałych obszarów wykazała zdegradowanie jednostki również w strefach gospodarczej, środowiskowej oraz technicznej. Zębówice stanowią obszar gminy o największej ilości zawieszonych podmiotów gospodarczych oraz wyrejestrowanej liczbie podmiotów gospodarczych na przestrzeni roku. Obszar charakteryzuje się również największym w powietrzu natężeniem szkodliwych dla człowieka oraz środowiska substancji takich jak SO₂, NO₂, PM10, PM2,5 oraz B(a)P, które wpływają na zdegradowanie jednostki w obszarze środowiskowym. Co więcej, na terenie jednostki znajduje się największa ilość obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych w gminie, liczba obiektów publicznych w złym stanie technicznym oraz ilość chodników wymagających remontu.

2.3. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Wizja przyszłego stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji jest wyrazem dążeń władz lokalnych, mieszkańców i innych uczestników procesu rewitalizacji. Opisuje ona planowany rezultat działań rewitalizacyjnych przedstawionych w dokumencie, będąc wizualizacją głównego celu, nadrzędnego wobec określonych celów rewitalizacji. Wizja uwzględnia wszystkie aspekty funkcjonowania obszaru poddawanego rewitalizacji i stanowi odpowiedź na pytanie o sens i potrzebę tego procesu w danej społeczności. Istotnym elementem wizji jest jednoczenie interesariuszy wokół wspólnej idei, zintegrowanie mieszkańców, stowarzyszeń, przedsiębiorstw i jednostek administracyjnych wokół określonych celów.

Na podstawie powyższych założeń zdefiniowano wizję obszaru rewitalizacji Gminy Zębówice w 2030 roku:

W pełni zrewitalizowany obszar gminy Zębówice prezentuje się jako modelowy obszar, w którym przeszłe wyzwania społeczne zostały skutecznie przezwyciężone. Bezrobocie uległo znaczącej redukcji, a wsparcie lokalnej przedsiębiorczości przyczyniło się do dynamicznego rozwoju gospodarczego. Mieszkańcy aktywnie uczestniczą w społeczeństwie, angażując się w różnorodne inicjatywy społeczne, kulturalne i edukacyjne. To zaangażowanie przekłada się na

poprawę wyników uczniów w lokalnych szkołach, co jest efektem zintegrowanego podejścia do edukacji.

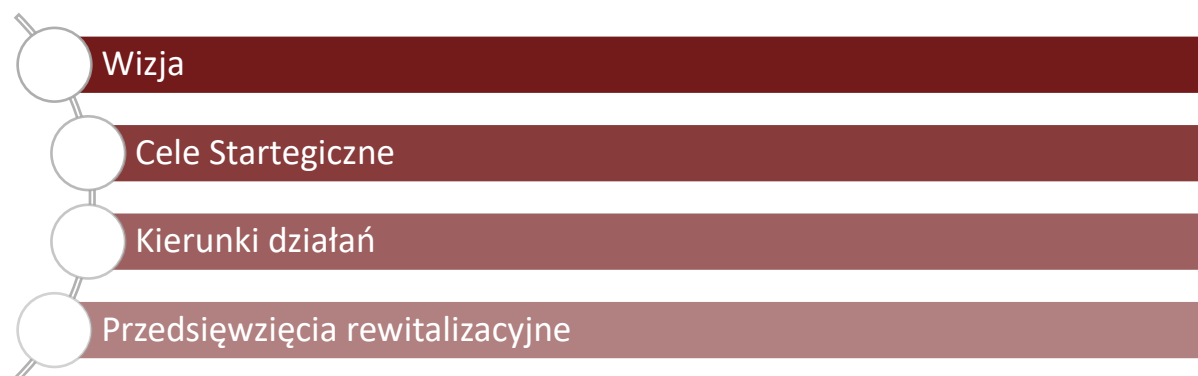
Infrastruktura społeczna również przeszła rewolucję. Rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna sprzyja zdrowemu trybowi życia mieszkańców. Skuteczny i zintegrowany transport publiczny ułatwia mobilność, eliminując bariery w dostępie do różnych obszarów gminy.

W obszarze środowiskowym gmina osiągnęła zrównoważony rozwój. Działania antyzanieczyszczeniowe oraz programy adaptacyjne wobec zmian klimatycznych skutecznie minimalizują negatywne wpływy na środowisko. Zielone obszary gminy zostały zachowane, a ochrona przyrody stała się jednym z priorytetów. Mieszkańcy korzystają z bliskości natury, a równocześnie dbają o jej integralność.

Techniczny aspekt rewitalizacji objął modernizację przestrzeni publicznych i obiektów komunalnych. Przestrzenie zostały zaprojektowane z myślą o estetyce, bezpieczeństwie i funkcjonalności.

Całość tworzy spójny obraz wspólnoty, w której jakość życia i dobrobyt mieszkańców są priorytetem. Zrewitalizowana gmina staje się inspiracją dla innych społeczności, prezentując, jak skoordynowane działania w obszarze społecznym, gospodarczym, funkcjonalno-przestrzennym, środowiskowym i technicznym mogą przekształcić miejsce na lepsze.

Osiągnięcie powyżej zdefiniowanej wizji będzie możliwe dzięki dokładnemu wyznaczeniu celów rewitalizacji, które określą konkretne kierunki działań. Poniżej prezentowana jest zakładana logika interwencji w zakresie rewitalizacji w gminie:

Dla obszaru rewitalizacji położonego na terenie Gminy Zębowice założono 3 główne cele rewitalizacji, które obejmują:

- Cel 1 Wzrost kapitału społecznego,
- Cel 2 Poprawa dostępności i mobilności,
- Cel 3 Wsparcie zrównoważonego rozwoju.

Realizacja celów będzie możliwa poprzez realizację 10 kierunków, które pełnią rolę uszczegóławiającą wyznaczone cele.

Tabela 2. Cele oraz kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji w Zębowicach.⁴

CEL 1	Wzrost kapitału społecznego
Kierunek 1.1	Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców
Kierunek 1.2	Wzrost kompetencji miękkich mieszkańców
Kierunek 1.3	Integracja lokalnej społeczności
Kierunek 1.4	Zmniejszenie wykluczenia społecznego i marginalizacji mieszkańców
CEL 2	Poprawa dostępności, mobilności oraz bezpieczeństwa
Kierunek 2.1	Likwidacja barier ograniczających mobilność
Kierunek 2.2	Wzrost poziomu bezpieczeństwa otoczenia
Kierunek 2.3	Poprawa dostępności przestrzeni publicznych
CEL 3	Wsparcie zrównoważonego rozwoju
Kierunek 3.1	Działania na rzecz poprawy jakości powietrza
Kierunek 3.1	Promowanie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii
Kierunek 3.1	Zwiększenie poziomu edukacji oraz świadomości społeczno-ekologicznej

Zaplanowane działania rewitalizacyjne są zbieżne z opracowanymi celami oraz kierunkami działań w celu osiągnięcia stanu przewidzianego w wizji obszaru po zakończeniu procesu rewitalizacji.

⁴ Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030, Zębowice 2024 r.

Tabela 3. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi a kierunkami działań.⁵

Nazwa przedsięwzięcia	Powiązanie z kierunkami działań
1. Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu w centrum Zębówic polegające na przebudowie drogi wewnętrznej, likwidacji betonowego ciągu pieszego, wybudowanie ażurowego parkingu, stworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz pielęgnacja i ochrona terenów zielonych.	1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3
2. Modernizacja ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej	1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3
3. Modernizacja budynku Urzędu Gminy	1.4, 2.1, 2.3, 3.1, 3.2
4. Rewitalizacja budynku przy ul. I. Murka 3	1.4, 3.1, 3.2
5. Rewitalizacja obiektu przy ul. Dobrodzieńskiej 11	1.4, 3.1, 3.2
6. Modernizacja przestrzeni boiska sportowego	1.1, 1.3, 1.4, 2.3,
7. Budowa wiaty integracyjnej przy budynku OSP	1.1, 1.3, 1.4, 2.3,
8. Rewitalizacja budynku OSP	2.2, 2.3, 3.1, 3.2
9. Kulturalne wakacje w Gminie Zębówice	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.3

2.4. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekty rewitalizacyjne to długofalowe plany, których założeniem jest poprawa warunków życia dla mieszkańców obszaru objętego rewitalizacją. Kluczowym elementem tych działań jest skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzmacnianie więzi lokalnych i rozwiązywanie innych identyfikowanych problemów społecznych. Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji na terenie Zębówic, zostały zaplanowane tak, aby w jak najlepszy sposób przeciwdziałać negatywnym zjawiskom, szczególnie mając na uwadze obszar społeczny, techniczny oraz funkcjonalno-przestrzenny. Katalog działań rewitalizacyjnych obejmuje 5 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz 4 dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują:

- rewitalizacja i zagospodarowanie terenu w centrum Zębówic polegające na
 - przebudowie drogi wewnętrznej, likwidacji betonowego ciągu pieszego, wybudowanie ażurowego parkingu, stworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz pielęgnacja i ochrona terenów zielonych;
 - modernizację ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej;
 - rewitalizację budynku Urzędu Gminy;
 - rewitalizację budynku przy ul. I. Murka 3;

⁵ Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030, Zębówice 2024 r.

- rewitalizację obiektu przy ulicy Dobrodzieńskiej 11.

Działania obejmują przestrzenie wykorzystywane przez szerokie grono odbiorców. Ulice: Oleska, I. Murka, Eichendorffa stanowią główne ciągi komunikacyjne gminy. Budynek Urzędu Gminy w Zębowicach stanowi najważniejsze miejsce w jednostce z perspektywy zarządzania gminą. Jednostka decyduje o kierunku rozwoju gminy, a także podejmuje kluczowe decyzje z zakresu infrastruktury, ochrony środowiska, bezpieczeństwa publicznego oraz finansów publicznych, oddziałując na życie każdego z mieszkańców. Z kolei w budynkach przy ulicy I. Murka oraz Dobrodzieńskiej znajdują się mieszkania komunalne, zamieszkiwane przez najuboższych mieszkańców gminy.

Dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują:

- modernizację przestrzeni boiska sportowego; budowę wiaty integracyjnej przy budynku OSP;
- rewitalizację budynku OSP;
- realizację przedsięwzięcia miękkiego obejmującego organizację „kulturalnych wakacji w Gminie Zębowice”.

Przedsięwzięcia mają na celu zmniejszenie poziomu emisji szkodliwych substancji, zwiększenie poziomu bezpieczeństwa, a także stworzenie przestrzeni sprzyjających budowaniu zintegrowanego społeczeństwa.

Dodatkowo, wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą w pełni uwzględniały potrzeby osób z szczególnymi potrzebami. Przedsięwzięcia są zaprojektowane i zostaną realizowane z założeniem, że stworzone i zmodernizowane przestrzenie oraz zorganizowane wydarzenia, powinny być dostępne dla każdego członka społeczności, niezależnie od jego umiejętności fizycznych czy związanych z niepełnosprawnością. Działania dążą do eliminacji wszelkich barier architektonicznych oraz zapewnienia ułatwień, które umożliwią komfortowe korzystanie z naszych przestrzeni dla osób z różnymi rodzajami szczególnych potrzeb. Szczegółowe informacje na temat zapewnienia dostępności osobom z szczególnymi potrzebami zostaną przedstawione w dokumentacji technicznej bezpośrednio związanej z każdym przedsięwzięciem.

Tabela 4. Przedsięwzięcie nr 1 pn. „Zagospodarowanie terenu publicznego oddzielonego ulicami: Oleską, I. Murka, Eichendorffa”.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu w centrum Zębowic polegające na przebudowie drogi wewnętrznej, likwidacji betonowego ciągu pieszego, wybudowanie ażurowego parkingu, stworzenie miejsca do rekreacji i
-------------------------------	--

	wypoczynku oraz pielęgnacja i ochrona terenów zielonych (1)	
Realizator	Gmina Zębowice	
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Przestrzeń pomiędzy ulicami: Oleską, I. Murka, Eichendorffa w Zębowicach (wewnątrz obszaru rewitalizacji)	
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3	
Opis stanu obecnego		
Obecnie teren publiczny znajdujący się pomiędzy ulicami: Oleską, I. Murka oraz Eichendorffa znajduje się w złym stanie technicznym. Występują nierówności w terenie stwarzające zagrożenie dla użytkowników przestrzeni. Teren nie jest oświetlony. Dodatkowo, ze względu na lokalizację w niedalekiej odległości sklepu spożywczego posiadającego zezwolenie na sprzedaż alkoholu, przestrzeń publiczna stała się miejscem częstego spożycia alkoholu przez okoliczną społeczność. Co więcej, zjawisko powoduje gromadzenie się znacznych ilości odpadów w miejscach, które nie są do tego przeznaczone.		
Cel przedsięwzięcia		
Celem przedsięwzięcia modernizacji przestrzeni publicznej znajdującej się pomiędzy ulicami: Oleską, I. Murka oraz Eichendorffa jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa jej użytkowników, stworzenie przyjaznego miejsca odpoczynku oraz spędzania czasu wolnego dla całych rodzin, poprawę estetyki obszaru, zmniejszenie poziomu występowania negatywnych zjawisk społecznych, a także dostosowanie przestrzeni do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.		
Zakres przedsięwzięcia		
Przedsięwzięcie obejmuje przeprowadzenie modernizacji przestrzeni publicznej znajdującej się pomiędzy ulicami: Oleską, I. Murka oraz Eichendorffa. Zaplanowane prace obejmują wyrównanie oraz wymianę nawierzchni ciągów komunikacyjnych, zakup oraz montaż oświetlania, ławek, koszy na śmieci, a także niewielkich urządzeń stanowiących miejsce zabawy i rekreacji dla dzieci.		
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia.		
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia		
Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru
Liczba zmodernizowanych przestrzeni	1 przestrzeń	Dokumentacja techniczna
Wskaźnik rezultatu		
Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru

Liczba wykroczeń związanych z spożywaniem alkoholu w niedozwolonych miejscach.	Zmniejszenie o min. 50%	Dane policji.	
Liczba zgłoszeń nt. zaśmieceń	Zmniejszenie o min. 50%	Dane służb porządkowych.	
Przewidywany czas realizacji		03.2025 - 06.2026	
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)		600 000 zł	
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
90 000 zł	510 000 zł	0 zł	0 zł

Tabela 5. Przedsięwzięcie nr 2 pn. „Modernizacja ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej”.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Modernizacja ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej (2)
Realizator	Gmina Zębowice
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ul. Oleska, Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3
Opis stanu obecnego	
Obecny stan techniczny ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej w Zębowicach stwarza zagrożenie zdrowia jego użytkowników. W opisywanym obszarze występują liczne nierówności, brakujące oświetlenie oraz niewielka ilość przejść dla pieszych.	
Cel przedsięwzięcia	
Celem przedsięwzięcia rewitalizacyjnego jest zwiększenie poziomu bezpieczeństwa użytkowników ciągu komunikacyjnego, poprawa estetyki obszaru, zwiększenie mobilności mieszkańców oraz dostosowanie przestrzeni do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.	
Zakres przedsięwzięcia	
Przedsięwzięcie obejmuje wyrównanie oraz wymianę nawierzchni ciągu komunikacyjnego przy ulicy Oleskiej w Zębowicach. Zaplanowane prace obejmują również doświetlenie obszaru, wykonanie przejść dla pieszych, montaż ławek oraz koszy na śmieci.	
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia	

Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa		Wartość	Sposób pomiaru
Liczba zmodernizowanych przestrzeni		1 przestrzeń	Dokumentacja techniczna
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa		Wartość	Sposób pomiaru
Liczba wypadków		Zmniejszenie o 25%	Dane służb
Przewidywany czas realizacji			08.2025 – 03.2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			150 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
22 500 zł	127 500 zł	0 zł	0 zł

Tabela 6. Przedsięwzięcie nr 3 pn. „Rewitalizacja budynku Urzędu Gminy”.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Rewitalizacja budynku Urzędu Gminy (3)
Realizator	Gmina Zębowice
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. I. Murka 2, 46-048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.4, 2.1, 2.3, 3.1, 3.2
Opis stanu obecnego	
Stan techniczny budynku Urzędu Gminy w Zębowicach nie jest dostosowany do wymagań osób z szczególnymi potrzebami. Obecnie, jedynym możliwym sposobem wejścia do budynku jest skorzystanie z zewnętrznych schodów. Brakuje rampy umożliwiającej korzystanie z budynku osób z szczególnymi potrzebami oraz wózków dla rodzin z małymi dziećmi. Co więcej, jedynym sposobem w celu przemieszczenia się na wyższe piętra budynku jest wykorzystanie wąskiej oraz stromej wewnętrznej klatki schodowej. Dodatkowo Urząd Gminy odgrywa kluczową rolę w koordynacji działań i wsparciu mieszkańców w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Obiekt stanowi miejsce, w którym mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w kwestiach związanych z opieką społeczną, zdrowiem, edukacją czy bezpieczeństwem. Jednostka współpracuje z organizacjami pozarządowymi, służbami oraz innymi instytucjami, aby	

skutecznie reagować na potrzeby społeczne i tworzyć warunki sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności.

Cel przedsięwzięcia

Celem przedsięwzięcia jest modernizacja budynku Urzędu Gminy w Zębowicach i jego dostosowanie do wymagań osób z szczególnymi potrzebami oraz utworzenie na terenie Urzędu Gminy w Zębowicach gabinetu pomocy psychologicznej.

Zakres przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie obejmuje budowę zewnętrznej klatki schodowej wraz z windą, a także rampy przed głównym wejściem do obiektu, w celu jego dostosowania do wymagań osób z szczególnymi potrzebami. Dodatkowo zaplanowano utworzenie na terenie obiektu Urzędu Gminy gabinetu psychologa. W ramach realizowanych działań mieszkańcy gminy, borykający się z problemami, będą mogli skorzystać z profesjonalnej pomocy psychologicznej oraz uzyskać informację na temat profilaktyki zdrowia psychicznego.

Szczególne uwagi zostaną skierowane na wsparcie osób uzależnionych od alkoholu będących w procesie leczenia oraz ich rodzin i bliskich. Zadania psychologia będą obejmowały profilaktykę i edukację poprzez zwiększenie świadomości na temat zagrożeń związanych z alkoholizmem oraz promowanie zdrowych nawyków i alternatyw dla destrukcyjnych zachowań. Działalność psychologia wspiera mieszkańców zarówno w walce z uzależnieniem, jak i odbudowie zdrowych relacji rodzinnych oraz integracji społecznej.

Inicjatywa posiada istotne znaczenie dla poprawy jakości życia mieszkańców gminy, przyczyniając się do redukcji problemów związanych z alkoholizmem, promowaniem zdrowego stylu życia oraz integracji społecznej.

Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia

Wskaźnik produktu przedsięwzięcia

Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru
Liczba zmodernizowanych obiektów	1 obiekt	Dokumentacja techniczna

Wskaźnik rezultatu

Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb z szczególnymi potrzebami	1 obiekt	Audyt.

Przewidywany czas realizacji

2026-2027

Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)

3 500 000 zł

Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia

Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
525 000 zł	2 975 000 zł	0 zł	0 zł

Tabela 7. Przedsięwzięcie nr 4 pn. „Rewitalizacja budynku przy ul. I. Murka 3”.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Rewitalizacja budynku przy ul. I. Murka 3 (4)	
Realizator	Gmina Zębowice	
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-	
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. I. Murka 3, 46-048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)	
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.4, 3.1, 3.2	
Opis stanu obecnego		
Budynek zlokalizowany przy ul. I. Murka 3 w Zębowicach jest własnością Gminy Zębowice. W budynku znajdują się mieszkania komunalne oraz lokal użytkowy. Obecnie budynek jest nieefektywny energetycznie, nie posiada docieplenia ścian oraz dachu. Dodatkowo, źródło ogrzewania mieszkańców korzystających z obiektu stanowi nieekologiczny kocioł emitujący znaczne ilości szkodliwych substancji. Nieefektywne źródło ogrzewania oraz brak docieplenia ścian oraz dachu powodują wysokie koszty utrzymania obiektu, szczególnie w miesiącach jesienno-zimowych. Dodatkowo obiekt nie jest dostosowany do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.		
Cel przedsięwzięcia		
Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie jakości życia mieszkańców budynku, zwiększenie efektywności energetycznej obiektu, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji oraz zwiększenie estetyki obiektu oraz dostosowanie obiektu do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.		
Zakres przedsięwzięcia		
Przedsięwzięcie obejmuje wykonanie kompleksowej rewitalizacji obiektu obejmującej termomodernizację budynku zlokalizowanego przy ul. I. Murka 3 wraz z wymianą nieekologicznego źródła ogrzewania oraz zastosowanie rozwiązań dostosowujących obiekt do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.		
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia		
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia		
Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru
Liczba zmodernizowanych obiektów	1 obiekt	Dokumentacja techniczna
Wskaźnik rezultatu		
Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru
Wzrost efektywności energetycznej obiektu	Wzrost o min. 30%	Audyt energetyczny

Przewidywany czas realizacji			08.2024 – 11.2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			240 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
36 000 zł	204 000 zł	0 zł	0 zł

Tabela 8. Przedsięwzięcie nr 5 pn. „Rewitalizacja obiektu przy ul. Dobrodzieńskiej 11”.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Rewitalizacja obiektu przy ul. Dobrodzieńskiej 11 (5)
Realizator	Gmina Zębowice
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Dobrodzieńska 11, 46-048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.4, 3.1, 3.2
Opis stanu obecnego	
Budynek zlokalizowany przy ul. Dobrodzieńskiej w Zębowicach jest własnością Gminy Zębowice. W budynku znajdują się mieszkania komunalne. Obecnie budynek jest nieefektywny energetycznie, nie posiada docieplenia ścian. Dodatkowo, źródło ogrzewania mieszkańców korzystających z obiektu stanowi nieekologiczny kocioł emitujący znaczne ilości szkodliwych substancji. Nieefektywne źródło ogrzewania oraz brak docieplenia ścian powodują wysokie koszty utrzymania obiektu, szczególnie w miesiącach jesienno-zimowych. Dodatkowo obiekt nie jest dostosowany do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.	
Cel przedsięwzięcia	
Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie jakości życia mieszkańców budynku, zwiększenie efektywności energetycznej obiektu, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji oraz zwiększenie estetyki obiektu oraz jego dostosowanie do wymagań osób z szczególnymi potrzebami.	
Zakres przedsięwzięcia	
Przedsięwzięcie obejmuje wykonanie kompleksowej rewitalizacji budynku zlokalizowanego przy ul. Dobrodzieńskiej 11 obejmującej termomodernizację obiektu wraz z wymianą nieekologicznego źródła ogrzewania oraz zastosowanie rozwiązań dostosowujących obiekt do wymagań osób z szczególnymi potrzebami	
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia	

Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba zmodernizowanych obiektów	1 obiekt		Dokumentacja techniczna
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Wzrost efektywności energetycznej obiektu	Wzrost o min. 30%		Audyt energetyczny
Przewidywany czas realizacji			08.2024 – 11.2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			320 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
48 000 zł	272 000 zł	0 zł	0 zł

Tabela 9. Przedsięwzięcie nr 6 pn. „Modernizacja boiska sportowego”.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Modernizacja boiska sportowego (6)
Realizator	Gmina Zębówice
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-
Lokalizacja przedsięwzięcia	Boisko sportowe przy ul. Oleskiej, Zębówice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.1, 1.3, 1.4, 2.3
Opis stanu obecnego	
Boisko sportowe w Zębówicach zlokalizowane jest przy ulicy Oleskiej. Regularnym użytkownikiem boiska jest lokalny klub sportowy LZS Zębówice występujący obecnie w rozgrywkach na poziomie B klasy. Obiekt jest wykorzystywany również podczas Gminnych wydarzeń, a także lokalne przez lokalne grupy społeczne. Boisko, choć jest regularnie koszone i oznaczane, brakuje nowoczesnej infrastruktury, która zapewniałaby komfort jego użytkownikom. Najbardziej odczuwalnym brakiem są szatnie oraz prysznice. W obecnej chwili piłkarze oraz pozostali użytkownicy zmuszeni są do przebierania się w okolicznej	

remizie Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) oraz Szkole Podstawowej, które pełnią rolę prowizorycznych szatni.

Cel przedsięwzięcia

Celem przedsięwzięcia jest dostosowanie obiektu do powszechnych standardów obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz zwiększenie estetyki obiektu.

Zakres przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie obejmuje modernizację boiska sportowego, budowę zespołu sanitarno-szatniowego oraz przygotowanie oświetlenia przy boisku sportowym zlokalizowanym przy ul. Oleskiej w Zębowicach.

Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia

Wskaźnik produktu przedsięwzięcia

Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru
Wybudowane obiekty	1 obiekt	Dokumentacja projektowa

Wskaźnik rezultatu

Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru
Liczba użytkowników obiektu	Wzrost o min. 10%	Przeprowadzone badania ilościowe.

Przewidywany czas realizacji

2026-2027

Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)

1 700 000 zł

Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia

Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
255 000 zł	1 445 000 zł	0 zł	0 zł

Tabela 10. Przedsięwzięcie nr 7 pn. „Budowa wiaty integracyjnej przy budynku OSP”.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)		Budowa wiaty integracyjnej przy budynku OSP (7)	
Realizator		Gmina Zębowice	
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia		-	
Lokalizacja przedsięwzięcia		ul. Oleska 25, 46-048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)	
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji		1.1, 1.3, 1.4, 2.3	
Opis stanu obecnego			
Obecnie na terenie Zębowic brakuje zadaszonego miejsca na świeżym powietrzu mogącego stanowić lokalizację dla organizacji gminnych wydarzeń społeczno-kulturalnych. Każdorazowo, przy organizacji gminnych wydarzeń społeczno-kulturalnych powstaje konieczność wynajmu namiotu, angażując tym samym znaczne zasoby finansowe gminy.			
Cel przedsięwzięcia			
Celem przedsięwzięcia jest integracja lokalnej społeczności, wsparcie dla organizacji wydarzeń kulturalnych oraz społecznych, wzmocnienie społecznego zaangażowania, stworzenie przyjaznych przestrzeni w gminie.			
Zakres przedsięwzięcia			
Przedsięwzięcie obejmuje budowę wiaty z zadaszeniem oraz wymianę powierzchni utwardzonej pod nowo powstałą wiatą na terenie obiektu Ochotniczej Straży Pożarnej w Zębowicach.			
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa		Wartość	Sposób pomiaru
Liczba wybudowanych obiektów		1 obiekt	Dokumentacja techniczna
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa		Wartość	Sposób pomiaru
Liczba zorganizowanych wydarzeń		Min. 8 rocznie	Relacje z wydarzeń
Przewidywany czas realizacji			2026-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			1 200 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne

180 000 zł	1 020 000 zł	0 zł	0 zł
------------	--------------	------	------

Tabela 11. Przedsięwzięcie nr 8 pn. „Rewitalizacja budynku OSP”.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Rewitalizacja budynku OSP (8)
Realizator	Gmina Zębowice
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Oleska 25, 46-048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)
Opis stanu obecnego	
Projekt rewitalizacji OSP w Zębowicach ma na celu podkreślenia roli jednostki w lokalnej społeczności oraz modernizację infrastruktury, która będzie lepiej dostosowana do współczesnych potrzeb. OSP Zębowice z wieloletnią tradycją liczącą już 136 lat, nie tylko bierze udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, ale również aktywnie angażuje się w działalność społeczną i kulturalną. Jednostka regularnie organizuje akcje charytatywne, wspierające potrzebujących w regionie, a także współpracuje z lokalnymi organizacjami przy równorzędnych inicjatywach. OSP Zębowice jest promotorem oraz organizatorem wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, których znaczna część organizowanych jest na terenie OSP. Ochotnicza Straż Pożarna działa zgodnie z statutowymi zadaniami, edukując lokalną społeczność z zakresu pierwszej pomocy, prewencji, bezpieczeństwa, ekologii oraz sportu. Dodatkowo jednostka realizuje szereg zadań z ochrony środowiska oraz ochrony zdrowia co pozytywnie przedkłada się na lokalną społeczność. Dzięki rewitalizacji jednostka będzie mogła efektywniej realizować swoją misję poprzez modernizację istniejącego obiektu. Działania umożliwią dostęp do obiektu osób ze szczególnymi potrzebami oraz umożliwią organizację większej ilości wydarzeń. Obecnie budynek OSP nie cechuje się wysokim poziomem efektywności energetycznej. Obiekt nie posiada ocieplenia zewnętrznego, a dodatkowo wykonany z nieefektywnych materiałów dach powoduje znaczną utratę ciepła. Stan techniczny budynku powoduje ponoszenie przez gminę znacznych kosztów utrzymania szczególnie w miesiącach jesienno-zimowych. Działania mają na celu zwiększenie efektywności działań OSP Zębowice oraz wzmocnienia jej roli, jako centrum społecznego, integrującego mieszkańców poprzez różnorodne inicjatywy.	
Cel przedsięwzięcia	
Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie komfortu korzystania z obiektu, zwiększenie efektywności energetycznej obiektu, dostosowanie przestrzeni do wymagań osób z szczególnymi potrzebami, zwiększenie estetyki obiektu oraz zmniejszenie kosztów jego utrzymania.	
Zakres przedsięwzięcia	
Przedsięwzięcie obejmuje wykonanie kompleksowej termomodernizacji (wraz z zakupem i montażem paneli fotowoltaicznych) siedziby Ochotniczej Straży Pożarnej w Zębowicach zlokalizowanej przy ul. Oleskiej 25 oraz wymianę lub remont dachu wraz z wymianą poszycia dachowego.	

Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia.			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Liczba zmodernizowanych obiektów	1 obiekt		Dokumentacja techniczna
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa	Wartość		Sposób pomiaru
Wzrost efektywności energetycznej obiektu	Wzrost o min. 30%		Audyt energetyczny
Przewidywany czas realizacji			2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)			500 000 zł
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
75 000 zł	425 000 zł	0 zł	0 zł

Tabela 12. Przedsięwzięcie nr 9 pn. „Kulturalne wakacje w Gminie Zębowice”.

TYTUŁ PRZEDSIĘWZIĘCIA (NUMER)	Kulturalne wakacje w Gminie Zębowice (9)
Realizator	Gmina Zębowice
Potencjalni Partnerzy przedsięwzięcia	-
Lokalizacja przedsięwzięcia	Gminny Ośrodek Informacji, Kultury i Czytelnictwa w Zębowicach, ul. Izydora Murka 1, 46 – 048 Zębowice (wewnątrz obszaru rewitalizacji)
Powiązanie z celami i kierunkami rewitalizacji	1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 3.3
Opis stanu obecnego	
Na podstawie przeprowadzonej diagnozy występujących zjawisk na obszarze rewitalizacji obserwuje się konieczność podniesienia kompetencji mieszkańców gminy w zakresie umiejętności miękkich, wiedzy na temat ochrony środowiska i kultury, a także podniesienie ich aktywności ruchowej oraz zaangażowania społecznego.	

Cel przedsięwzięcia			
Celem przedsięwzięcia jest wzrost poziomu edukacji, wzrost świadomości społecznej, wiedzy na temat środowiska, kultury oraz integracja lokalnej społeczności.			
Zakres przedsięwzięcia			
Przedsięwzięcie obejmuje przeprowadzenie w czasie letnich wakacji zajęć dla dzieci i młodzieży z zakresu nauki, kultury oraz sportu i rekreacji. Działania zostaną przeprowadzone przy wsparciu Izby Regionalnej. Izba Regionalna w Ośrodku Kultury w Zębówicach stanowi miejsce mające na celu zachowaniu, promowaniu i przekazywaniu młodszemu pokoleniu dziedzictwa kulturowego oraz tradycji regionu. Muzeum lokalnej historii i kultury, w którym zgromadzono liczne pamiątki, artefakty, dokumenty i przedmioty codziennego użytku dawnych mieszkańców gminy. Izba pełni rolę edukacyjną, kulturalną oraz integracyjną, przyciągając zarówno mieszkańców, jak i turystów. Ośrodek Kultury, we współpracy z Izbą Regionalną, organizuje regularne wykłady i spotkania z historykami etnografii oraz lokalnymi pasjonatami, którzy opowiadają o dawnych czasach, tradycjach i historii regionu. Spotkania są doskonałą okazją do wymiany wiedzy i doświadczeń, a także do odkrywania nowych faktów o regionie.			
Planowane produkty i prognozowane rezultaty przedsięwzięcia			
Wskaźnik produktu przedsięwzięcia			
Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru	
Liczba uczestników wydarzeń	Min. 100 osób	Lista obecności	
Wskaźnik rezultatu			
Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru	
Liczba osób o podniesionych kompetencjach	Min. 100 osób	Lista obecności	
Przewidywany czas realizacji		Cyklicznie co roku	
Szacowana wartość przedsięwzięcia (złotych netto)		120 000 zł	
Przewidywane źródła finansowania przedsięwzięcia			
Wkład własny wnioskodawcy	Środki publiczne oraz unijne	Pożyczka/kredyt	Środki prywatne
18 000 zł	102 000 zł	0 zł	0 zł

2.5. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi⁶

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zębówice na lata 2024-2030 będą realizowane cele strategiczne i operacyjne, które wpisują się w szereg dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Poniżej przedstawiono założenia polityk strategicznych i przestrzennych, w których zaznaczone zostało znaczenie rewitalizacji i z którymi Program jest spójny.

Tabela 13. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Krajowy	Cel główny: tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców kraju przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Jednym z kluczowych czynników wpływających na realizację tego celu jest zapewnienie skutecznie działającego państwa i instytucji służących wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. Cele szczegółowe: – Cel szczegółowy 1: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna). – Cel szczegółowy 2: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie). – Cel szczegółowy 3: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL)	Krajowy	Cel główny: wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Cele szczegółowe:

⁶ Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030, Zębówice 2024 r.

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		– Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych. – Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej. – Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy. – Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS)	Krajowy	Cel główny: wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Odnosi się on bezpośrednio do realizacji celów SOR. Cele szczegółowe: – Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne. – Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich. – Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)	Krajowy	Cel główny: efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cele szczegółowe: – Cel szczegółowy 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. – Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych. – Cel szczegółowy 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.
Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania	Wojewódzki	Cele programu:

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025		– Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku edukacji prozdrowotnej w obszarze dotyczącym używania alkoholu, narkotyków, uzależnień behawioralnych oraz innych zachowań ryzykownych. – Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku rozwoju kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki i leczenia uzależnienia od alkoholu, narkotyków, uzależnień behawioralnych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. – Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku ograniczenia dostępności alkoholu i skutecznego egzekwowania przepisów. – Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku rozwoju inicjatyw profilaktycznych oraz upowszechnienia standardów profilaktycznych. – Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej, związanych z używaniem alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych. – Inspirowanie i kreowanie działań w kierunku monitorowania sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania alkoholu, narkotyków, uzależnień behawioralnych i innych zachowań ryzykownych oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych dotyczących powyższej problematyki.
Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Opolskiego na lata 2020-2024	Wojewódzki	Cele programu: – Rozwój i poszerzenie zakresu stosowania różnych form wsparcia i pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. – Rozwój i systematyczne kształcenie kadr instytucji pomocy i integracji społecznej, a także przedstawicieli organizacji pozarządowych w zakresie działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi. – Rozwój i upowszechnianie idei środowiskowego modelu oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2020-2023	Wojewódzki	Cel główny Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019–2022 to: Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami². Został on opracowany na bazie wniosków płynących z realizacji i ewaluacji Programu 2014 – 2017, a także zmiany systemu ochrony

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		zabytków wprowadzonej ustawą z dnia 22 czerwca 2017 roku o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw. Cel główny dzieli się na trzy cele szczegółowe, zawierające kierunki działań. Cele programu: – cel szczegółowy 1 - optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego, – cel szczegółowy 2 - wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami, – cel szczegółowy 3 - budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do 2030 roku	Wojewódzki	Na podstawie analizy regionalnych wyzwań rozwoju innowacji określono cele strategiczne, które pogrupowano procesowo według przyjętych wcześniej faz transferu wiedzy. Podniesienie innowacyjności i konkurencyjności województwa opolskiego będzie możliwe dzięki rozwojowi specjalizacji regionalnych, a w szczególności w sytuacji gdy specjalizacje określonych grup technologii będą występowały we wszystkich fazach transferu wiedzy w regionie tzn. w: – Kreowaniu potencjalnych innowacji. – Transmisji produktów do gospodarki. – Tworzeniu ponadregionalnych przewag.
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego (Województwo Opolskie)	Wojewódzki	Podstawowym celem opracowania planu transportowego jest poprawa jakości systemu transportowego Województwa Opolskiego i jego rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Jakość systemu transportowego będzie bowiem decydującym czynnikiem, warunkującym jakość życia mieszkańców i rozwój gospodarczy obszaru objętego planem transportowym. Tak sformułowany cel nadrzędny planu transportowego powinien być osiągany poprzez realizację następujących celów szczegółowych: – Cel 1. Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu – instrument poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych. – Cel 2. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego – instrument zwiększania wydajności systemu z jednoczesnym ograniczaniem kosztów. – Cel 3. Integracja systemu transportowego – w układzie gałęziowym i terytorialnym. – Cel 4. Wspieranie konkurencyjności gospodarki – instrument rozwoju gospodarczego.

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		– Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa – radykalna redukcja liczby wypadków i ograniczenie ich skutków (zabici, ranni) oraz poprawa bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu. – Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i warunki życia.
Opolska Polityka Rowerowa	Wojewódzki	Cel główny: Wzrost ruchu rowerowego w województwie opolskim oraz zwiększenie roli roweru jako codziennego środka transportu. Cele szczegółowe: – Cel nr 1. Szeroki dostęp do infrastruktury rowerowej. – Cel nr 2. Rozwój usług dla rowerzystów. – Cel nr 3. Strategiczne planowanie ruchu rowerowego. – Cel nr 4. Prawidłowa komunikacja, edukacja i marketing.
Plan Transportowy Województwa Opolskiego 2030	Wojewódzki	Głównym celem dokumentu jest wykorzystanie potencjałów Województwa Opolskiego służących zwiększeniu dostępności transportowej i poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju.
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030	Wojewódzki	Cele strategiczne: – Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje — Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę. – Cel strategiczny 2: Środowisko i rozwój — Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi. – Cel strategiczny 3: Silna gospodarka — Gospodarka inteligentna wzmacniająca konkurencyjność regionu.
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego 2019	Wojewódzki	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionu, rozumianej jako celowe oddziaływanie władz województwa na rozmieszczenie funkcji i przestrzenne różnicowanie dynamiki rozwoju. Głównym zadaniem Planu jest określenie przestrzennych uwarunkowań rozwoju oraz kierunków i priorytetów kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego –

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		w dostosowaniu do strategicznych kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego województwa. GPR jest bezpośrednio powiązany z PZPWO w zakresie strategicznego celu polityki przestrzennej województwa opolskiego tj. kształtowania struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego (w tym działanie: Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego), naczelną zasadę zrównoważonego rozwoju oraz wynikające z niej szczegółowe zasady gospodarowania przestrzenią.
Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego 2020 z aktualizacją w 2023 r.	Wojewódzki	Celem Programu jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM ₁₀ oraz pyłu zawieszonego PM _{2,5} , a także poziomu docelowego stężeń benzo(a)pirenu oraz określenie działań naprawczych zmierzających do osiągnięcia w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych, uwzględniając również katalog działań zamieszczonych w ramach obowiązującego i realizowanego na terenie stref województwa programu ochrony powietrza. Cel jest zbieżny z celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2020.
Plan gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028	Wojewódzki	Cele dla gospodarki odpadami określono na podstawie analizy stanu aktualnego oraz prognozowanych zmian gospodarki odpadami w województwie opolskim w oparciu o obowiązujące wymagania prawne, a także plany oraz programy rządowe i lokalne w zakresie gospodarki odpadami. Podstawowym celem w zakresie gospodarki odpadami, przyjętym dla województwa, jest opracowanie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, umożliwiającego wypełnienie podstawowych zasad gospodarki odpadami, które stanowią: – zapobieganie powstawaniu odpadów, – wykorzystanie odpadów w procesie recyklingu, odzysku, unieszkodliwiania odpadów, których nie można przetworzyć innymi metodami, – zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów (szczególnie odpadów biodegradowalnych), – wyeliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów.
Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego	Wojewódzki	Celem niniejszego Programu ochrony środowiska przed hałasem jest określenie niezbędnych priorytetów i wskazanie działań mających na celu zmniejszenie uciążliwości i ograniczenie poziomu hałasu. Program wykonywany jest na obszarze pokrywającym się z zakresem map akustycznych dla odcinków dróg

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		krajowych i wojewódzkich w województwie opolskim o średniodobowym natężeniu ruchu (SDR) przekraczającym 8 219 pojazdów/dobę, co odpowiada 3 000 000 pojazdów w ciągu roku, oraz dla odcinków linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie, które to mapy pełnią funkcję źródła informacji o stanie klimatu akustycznego.
Program Ochrony Środowiska 2021-2027	Wojewódzki	Podstawowym celem sporządzenia Programu jest realizacja przez Województwo Opolskie polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych i programowych. Program będzie wyznaczał ramy dla późniejszych przedsięwzięć realizowanych w programach sektorowych województwa, a także dla programów ochrony środowiska na szczeblu powiatowym i gminnym. Celem działań ujętych w programie jest dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu źródeł zanieczyszczeń na środowisko naturalne, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami przy uwzględnieniu dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Zakres opracowania obejmował będzie niżej wymienione obszary interwencji wskazane w „Wytocznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” sporządzonych przez Ministerstwo Środowiska: – ochrona klimatu i jakości powietrza, – zagrożenia hałasem, – pola elektromagnetyczne, – gospodarowanie wodami, – gospodarka wodno-ściekowa, – zasoby geologiczne, – gleby, – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów , – zasoby przyrodnicze, – zagrożenia poważnymi awariami.
Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027	Wojewódzki	Kierunki działań: – fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności opolskiego – fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony środowiska naturalnego w województwie opolskim – fundusze europejskie na zrównoważony transport miejski województwa opolskiego

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		– fundusze europejskie na rzecz spójności i dostępności komunikacyjnej województwa opolskiego – fundusze europejskie wspierające opolski rynek pracy i edukację – fundusze europejskie wspierające włączenie społeczne w województwie opolskim – fundusze europejskie wspierające usługi społeczne i zdrowotne w województwie opolskim – europejski budżet dla społeczeństwa opolskiego – fundusze europejskie wspierające inwestycje społeczne w województwie opolskim – fundusze europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych województwa opolskim
Strategia Rozwoju Powiatu Oleskiego na lata 2016-2025	Powiatowy	Cele Strategii: – Inicjowanie i wspieranie tworzenia zintegrowanego układu w zakresie rozwoju gospodarczego. – Stymulowanie współpracy samorządów, instytucji, organizacji i podmiotów otoczenia biznesu. – Tworzenie warunków sprzyjających inwestowaniu. – Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw. – Promocja produktów lokalnych. – Przeciwdziałanie procesom depopulacyjnym niekorzystnym dla rynku pracy. – Racjonalne wykorzystanie istniejącego potencjału kapitału ludzkiego. – Poprawa konkurencyjności sektora rolnego – Wsparcie procesów budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego. – Realizacja działań w zakresie ochrony środowiska. – Rozwój powiązań transportowych oraz integracja systemu transportu zbiorowego. – Sprawna administracja. – Tworzenie powiatowej infrastruktury ochrony zdrowia dostosowanej do potrzeb społecznych i rynkowych. – Rozwijanie systemu opieki senioralnej. – Wsparcie rodzin w sytuacjach problemowych i profilaktyka. – Wsparcie inicjatyw kulturalnych. – Wykorzystanie potencjału turystycznego.

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		– Podnoszenie jakości usług edukacyjnych.
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Oleskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024	Powiatowy	Program został opracowany zgodnie z zakresem określonym w ustawie Prawo ochrony środowiska. Przy określeniu zakresu Programu posłkowano się także opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumentem pt.: "Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" wydane 2 września 2015 r. Program obejmuje następujące obszary interwencji: – ochrona klimatu i jakość powietrza, – zagrożenie hałasem, – pola elektromagnetyczne, – gospodarowanie wodami gospodarka wodno-ściekowa – zasoby geologiczne – gleby – gospodarka odpadami i zapobieganie powstaniu odpadów – zasoby przyrodnicze, – zagrożenia poważnymi awariami.
Strategia Rozwoju Gminy Zębowice	Gminny	Strategii Rozwoju Gminy Zębowice została przyjęta Uchwałą NR XIV/109/2016 Rady Gminy Zębowice dnia 5 września 2016 r. Z wizji zawartej w dokumencie wynika że Zębowice są miejscem szacunku dla tradycji, środowiska i dorobku lokalnej społeczności, w którym stale podnoszony jest standard życia dzięki partycypacji społecznej i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań. Gmina Zębowice jest przyjazna dla mieszkańców i gości, promuje i wspiera współpracę i aktywność społeczną, szczególną troską otacza najbardziej potrzebujących pomocy. Cele strategiczne zawarte w dokumencie: – Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom demograficznym i migracji. – Zrównoważony rozwój gminy. – Dbłość o tradycję i walory środowiskowe. – Stymulowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego. – Wspieranie partycypacji społecznej. – Wzmacnianie sytuacji finansowej gminy. Cele drugiego rzędu: – Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom demograficznym i migracji. Przyczyna negatywnych zjawisk demograficznych i migracji tkwi w: niesatysfakcjonujących ludzi warunkach

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		życia na terenie gminy; wzroście aspiracji i oczekiwań mieszkańców oraz tradycyjnej emigracji zarobkowej. Rozwiązaniem jest usuwanie lub ograniczanie wpływu zjawisk negatywnych oraz pomoc ułatwiająca znalezienie korzystnych i atrakcyjnych rozwiązań: • Wspieranie wszystkich form działalności lokalnej jako spoiwa gruntującego więzi społeczne. • Tworzenie atmosfery przywiązania do tradycji i gminy na wszystkich etapach wychowania i edukacji. • inicjowanie form współpracy ułatwiających adaptację w stale zmieniającym się otoczeniu. • Wsparcie celów i zadań z obszaru przedsiębiorczości jako podstawy do tworzenia i rozwoju atrakcyjnych miejsc pracy. • Poszukiwanie dobrych rozwiązań zewnętrznych i adaptowanie ich na terenie gminy. • Rozwój opieki zdrowotnej, socjalnej, senioralnej i przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych. • Poprawa skomunikowania z sąsiadującymi miastami. – Zrównoważony rozwój gminy. Zrównoważony rozwój gminy może być istotnym czynnikiem podnoszącym jej atrakcyjność w oczach mieszkańców i osób z zewnątrz. Powszechne jest oczekiwanie racjonalności decyzji i ich przewidywalności oraz bezpieczeństwa i porządku. Dlatego wiele osób przedkłada stabilność, pewność i spokój ponad doraźne korzyści w miejscach pełnych zagrożeń i niewiadomych: • Równomierny rozwój wszystkich sfer życia gminy, dbałość o ład i konsensus społeczny. • Ustalenie strategicznych kierunków rozwoju dla poszczególnych miejscowości w sensie ról, jakie będą pełnić w długiej perspektywie czasu. Np. w danej miejscowości koncentrować się będzie osadnictwo zewnętrzne, gdyż funkcje rolnicze są najmniej opłacalne. • Promowanie i stymulowanie partycypacji społecznej jako instrumentu do uzyskania konsensusu społecznego oraz wsparcia podejmowanych działań.

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		• Utrzymanie warunków do skoncentrowanego budownictwa mieszkaniowego. • Wspieranie osadnictwa osób spoza gminy, w celu zwiększenia liczby mieszkańców oraz wzmocnienia potencjału gospodarczego i intelektualnego. – Dbłość o tradycję i walory środowiskowe. Powrót do tradycji i naturalnego środowiska jest istotny dla wielu ludzi. Dbłość o nie może być czynnikiem jednoczącym mieszkańców oraz wytyczającym powszechnie akceptowane i długofalowe cele: • Uzgodnienie strategicznych wartości (historycznych, kulturowych, środowiskowych), którymi podmioty lokalne i osoby będą się posługiwać dla wzmocnienia wizerunku gminy i jej lepszej identyfikacji. • Propagowanie uzgodnionych wartości lokalnych w ramach cyklicznych imprez i prowadzonej promocji. • Przypisanie perspektywicznych ról i zadań związanych z dbłością o tradycję i środowisko – delegowanie uprawnień. – Stymulowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego. Wsparcie lokalnego biznesu powinno być czynnikiem podnoszącym jego konkurencyjność, a w konsekwencji poziom egzystencji społeczeństwa. Ważny jest zarówno aspekt osobistych dochodów mieszkańców, jak i ograniczenie bezrobocia oraz wzrost dochodów własnych gminy. Zasobniejsi obywatele będą mogli także część posiadanych środków przeznaczyć na wsparcie działań prospołecznych: • Wsparcie osób z obszaru rolnictwa indywidualnego w celu podniesienia opłacalności ich produkcji lub znalezienie alternatywnych źródeł dochodu. • Wspieranie i stymulowanie powstawania oraz rozwoju przedsiębiorczości generującej niski poziom emisji zanieczyszczeń. • Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i pobudzanie inicjatyw podnoszących jej konkurencyjność. Pomoc w identyfikacji i adaptowaniu nowoczesnych rozwiązań biznesowych (zewnętrznych, światowych) na terenie gminy.

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		- Pobudzanie inicjatyw zacieśniających współpracę zmierzającą do realizowania wspólnych koncepcji rozwoju biznesu. – Wspieranie partycypacji społecznej. Partycypacja społeczna jest fundamentem trwałego ładu społecznego, co wynika z dyskusji, wypracowanych i akceptowanych wspólnych rozwiązań oraz stałego zaangażowania ludzi w poszukiwanie i kreowanie lepszych rozwiązań. Partycypacja na najwyższym poziomie to przejęcie roli kierowniczej i odpowiedzialności za konkretne zadanie przez osoby spoza formalnej władzy lokalnej: - Promowanie i stymulowanie partycypacji społecznej jako instrumentu do podnoszenia kompetencji oraz świadomości mieszkańców, a także wzrostu zaufania i ładu. - Rozwój partycypacji społecznej i efektu synergii do ujawnienia ukrytych zasobów oraz efektywniejszej pracy zespołowej. - Delegowanie uprawnień wykonawczych na poziom grup gotowych podjąć się realizacji określonych zadań. Promowanie działań z wkładem własnym środowiska zgłaszającego potrzebę ich realizacji. Ograniczanie wsparcia do spraw, których te grupy nie są w stanie załatwić samodzielnie. Uwaga: Warto pamiętać o tym, że sformalizowanie struktury zawsze pociąga za sobą prawne obowiązki organizacji niezbędnych służb, czego nie trzeba robić w przypadku wsparcia inicjatywy społecznej, która w naturalny sposób ogranicza i optymalizuje wydatki. – Wzmacnianie sytuacji finansowej gminy. Gmina jest bogata bogactwem swych mieszkańców, to proste zdanie najlepiej wskazuje właściwy kierunek działań. Rozwój zamożności mieszkańców i pozyskiwanie nowych jest najskuteczniejszym sposobem na wzrost dochodów własnych samorządu: - Opracowanie koncepcji współpracy z osobami osiedlającymi się w gminie w celu spożytkowania wnoszonego przez nie potencjału. - Pozyskiwanie dodatkowych źródeł zewnętrznych do współfinansowania przedsięwzięć lokalnych.

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		Przeniesienie części potencjalnych kosztów inwestycji na partnerów biznesowych w ramach współpracy w realizacji wspólnych projektów. Przedstawione powyżej cele strategiczne ze Strategii Rozwoju odwołują się do takich obszarów tematycznych jak: poprawa jakości życia mieszkańców, wsparcie przedsiębiorczości i zrównoważonego rozwoju gminy, dbałość o tradycję i pobudzanie lokalnych inicjatyw. To tylko wybrane aspekty, które również będą wspierane poprzez realizację Programu Rewitalizacji. Zatem Strategia Rozwoju oraz Program Rewitalizacji wykazują spójność wizji i kierunków rozwoju.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębówice na lata 2021-2026	Gminny	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębówice na lata 2021-2026r pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie, które destabilizują życie mieszkańców. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi: „Gmina Zębówice zapewnia warunki do rozwojowi lokalnego kapitału społecznego, dba o wysoki poziom i jakość życia mieszkańców, gwarantując każdemu szeroką dostępność do usług społecznych”. Dokument określa następujące obszary priorytetowe uwzględnione przy wyznaczaniu działań strategii: – Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności. – Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży. – Przeciwdziałanie uzależnieniom. – Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. – Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych. – Zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin. – Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom miasta. – Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zębówice na lata 2021 – 2026 określa cele strategiczne i operacyjne w każdym z wyżej wymienionych obszarów priorytetowych. Dzięki ich realizacji zostaną zaspokojone potrzeby osób i rodzin żyjących w trudnych warunkach, spowodowanych utratą pracy, niepełnosprawnością, starością, uzależnieniami oraz innymi sytuacjami losowymi. Jest to zbieżne z celami zawartymi w Programie Rewitalizacji. Określono następujące cele strategiczne:

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
		– Poprawa jakości życia mieszkańców – przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności: • Wsparcie mieszkańców zagrożonych i dotkniętych ubóstwem. • Aktywizacja osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia. • Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym. – Wzmacnianie potencjału rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie: • Wzmacnianie potencjału rodzin • Podwyższanie jakości usług edukacyjnych, wsparcia udzielanego dzieciom i młodzieży oraz rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego. • Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej. – Wspieranie osób starszych oraz osób niepełnosprawnych • Wspieranie idei starzenia się w zdrowiu i możliwości prowadzenia aktywności społecznej. • Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji społecznej i zawodowej – Dbłość o zdrowie i bezpieczeństwo publiczne mieszkańców gminy • Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia fizycznego i psychospołeczne go oraz zdrowego stylu życia. • Poprawa stanu bezpieczeństwa porządku publicznego w gminie. • Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów. – Rozwój kadr pomocowych, podnoszenie efektywności wsparcia, wzmocnienie kapitału i dialogi społecznego • Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług. • Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania	Gminny	Strategia rozwoju przestrzennego jest częścią rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, obejmującą gospodarkę przestrzenną. Wyznacza się główne cele rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Zębowice:

Nazwa dokumentu	Poziom	Opis celów
Przestrzennego Gminy Zębówice.		- wielofunkcyjny rozwój gospodarczy gminy, - podnoszenia jakości życia mieszkańców i poziomu funkcjonowania gminy poprzez wysoki poziom infrastruktury społecznej i technicznej oraz komunikacji. Studium ustala również wyznacza również nowe kierunki rozwoju gminy których warunkiem jest: - poprawa stanu technicznego dróg oraz powiązań komunikacyjnych, - zapewnienie atrakcyjnych terenów pod zabudowę mieszkaniową, - zapewnienie terenów dla rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej, - restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój specjalistycznych form produkcji rolnej.
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zębówice na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025	Gminny	Głównym celem stworzenia Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska na terenie gminy Zębówice, utrzymania cech i walorów środowiska, które wykazują dużą naturalność, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Dokumenty strategiczne po poziomie kraju, województwa, powiatu oraz gminy są w różnym zakresie powiązane z Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Zębówice na lata 2024-2030. Dokument GPR jest powiązany z celami dokumentów strategicznych na poziomie krajowym w zakresie kwestii społecznych, środowiskowych, podnoszenia kompetencji oraz propagowania kultury. Cele dokumentów na poziomie ponadlokalnym pokrywają się z dokumentem GPR w kwestiach kreowania przestrzeni wspólnych przez mieszkańców dla nich samych, rozwoju zawodowego, wspieraniu edukacji czy budowaniu bezpieczeństwa przestrzeni. Z kolei, powiązanie wyżej wymienionych dokumentów na poziomie lokalnym z celami GPR jest widoczne w zakresie rozwoju społecznego, aktywizacji mieszkańców, ochrony środowiska, edukacji oraz rozwoju dzieci i młodzieży.

3. Analiza stanu bieżącego

Zgodnie z ustawą OOŚ w rozdziale przedstawiono stan aktualny obszaru objętego opracowaniem, jego położenie, cechy, a także zdiagnozowano najistotniejsze problemy środowiskowe oraz związane z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji.

3.1. Położenie fizyczno-geograficzne

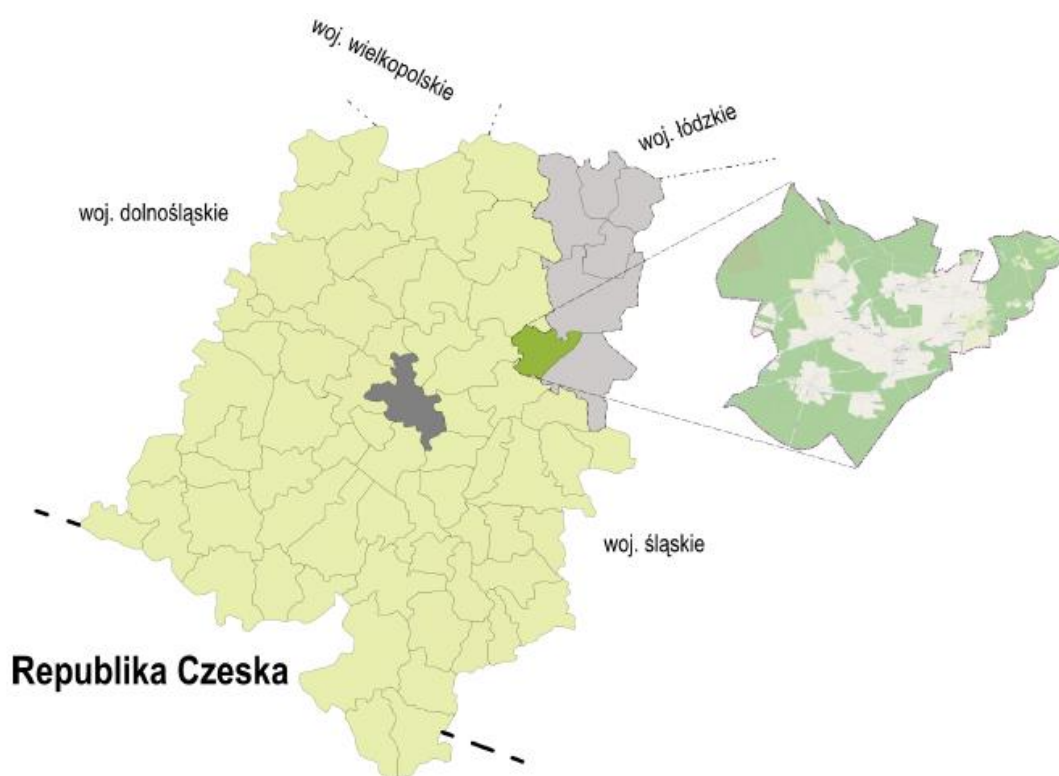
Gmina wiejska Zębówice położona jest w północno-wschodniej części województwa opolskiego na wysokości od 220 do 280 m n.p.m. Zajmuje powierzchnię 96 km², co stanowi 9,84% powierzchni powiatu oleskiego oraz 1,02% powierzchni województwa

opolskiego. Najwyżej położone tereny zlokalizowane są w północno-wschodniej części gminy, zaś najniżej usytuowane są tereny położone w części południowo-zachodniej.

Według regionalizacji Kondrackiego gmina Zębowice jest zlokalizowana w podprovincji Nizin Środkowopolskich, w makroregionie Niziny Śląskiej, na terenie mezoregionu Równiny Opolskiej.

Gęstość sieci osadniczej, mierzona liczbą miejscowości na 100 km² powierzchni, wynosi 22,92. Jest to wartość równa wskaźnikowi charakteryzującemu powiat oleski – 22,90 oraz wyższa od wskaźnika dla województwa opolskiego.

Duże rozproszenie zabudowy mieszkaniowej wynika z rolniczego charakteru gminy, a zabudowa jest typowa dla gospodarstw rolnych. Charakter sieci osadniczej wpływa na organizację usług wymagających budowy sieci, np. kanalizacyjnej lub gazowej, utrudniając ich realizację oraz istotnie podwyższając koszty. Kolejną konsekwencją jest konieczność utrzymania rozległej sieci dróg gminnych. Utrudnienie stanowi przede wszystkim spora odległość do istotnych dla ludności obiektów użyteczności publicznej, np. szkół średnich, specjalistycznej służby zdrowia, sieci handlowych i obiektów kulturalnych.

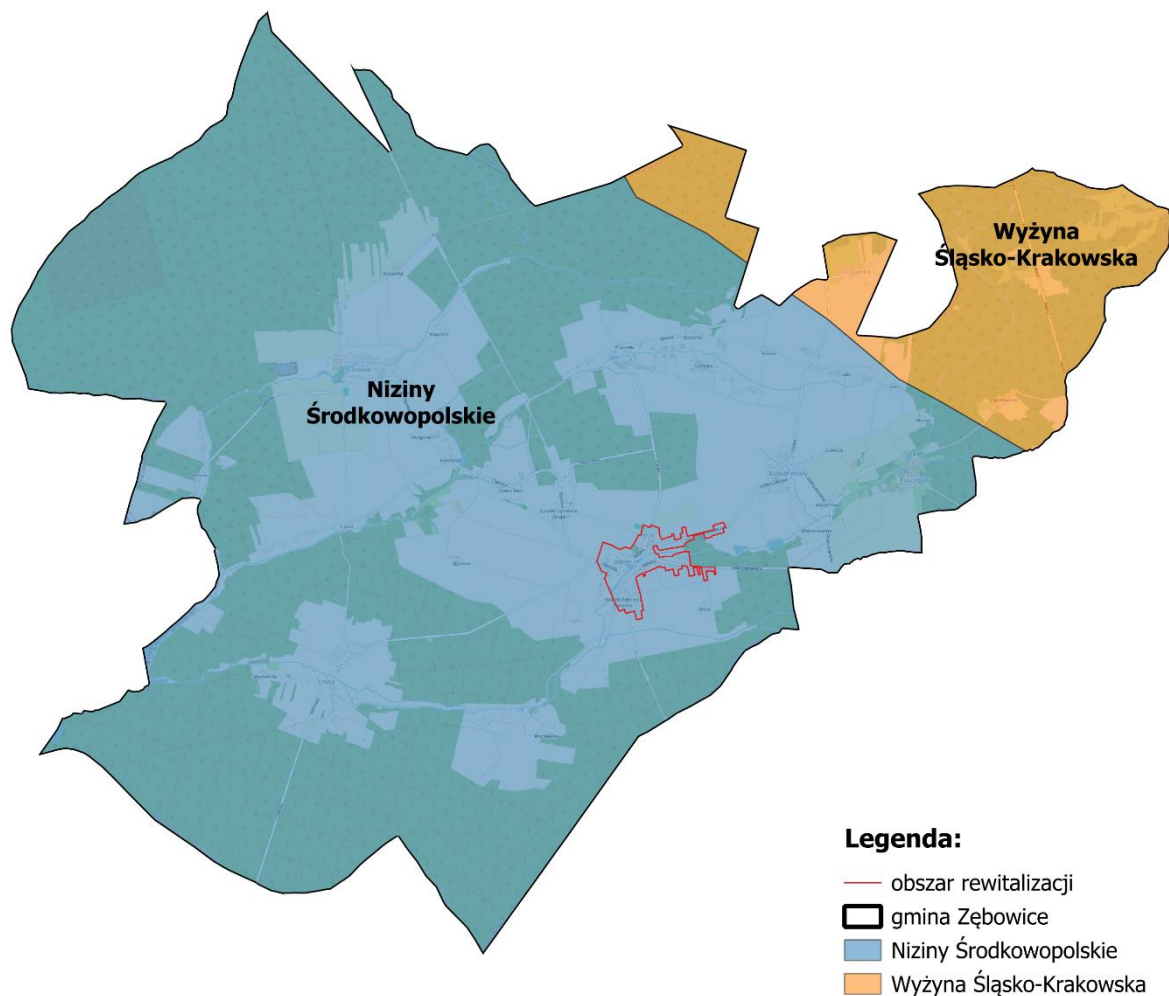

Rysunek 3. Umiejscowienie gminy Zębowice na mapie województwa i powiatu oleskiego.⁷

⁷ Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Zębowice, Zębowice 2023

Graniczy z gminami miejsko-wiejskimi: od południowego-zachodu z gminą Ozimek, od wschodu z gminą Dobrodzień oraz od północy z gminą Olesno, a także gminami wiejskimi: od zachodu z gminą Turawa oraz od północnego-zachodu z gminą Lasowice Wielkie. Wszystkie graniczne gminy należą do województwa opolskiego.

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (1998) obszar gminy Zębowice położony jest w strefie granicznej dwóch podprowincji: Niziny Środkowopolskie (318.) oraz Wyżyny Śląsko-Krakowskiej (341.). Niziny Środkowopolskie reprezentowane są tu przez makroregion Niziny Śląskiej (318,5) i jej mezoregion Równiny Opolskiej (318,57)., który obejmuje południową i zachodnią, najniższą położoną nad poziomem morza część gminy. W skład Równiny Opolskiej (wg. Publikacji Dubel) wchodzi mniejsze jednostki fizyczno-geograficzne o randze mikroregionów tj. Równina Stobrowska oraz Wzniesienia Bierdzańsko-Mnichowskie. Wyżyna Śląsko-Krakowska reprezentowana jest przez makroregion Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej i jej mezoregion Próg Woźnicki.

Rysunek 4. Podprovincje wg Kondrackiego na terenie gminy Zębowice.⁸

3.2. Powierzchnia ziemi

Gmina Zębowice zajmuje powierzchnię 17 549 ha, z czego ponad 48% stanowią lasy i grunty leśne, a użytki rolne ok. 45,23% ogólnej powierzchni gminy. Pozostałe formy użytkowania stanowią mniej niż 6% powierzchni gminy. Wśród użytków rolnych przeważają grunty orne, które stanowią ponad 63,78% wszystkich gruntów użytkowanych rolniczo. Łąki i pastwiska stanowią ok. 31,39%.

Ogółem powierzchnia gruntów należących do Gminy Zębowice na dzień 31.12.2023 r. wynosiła 159,170 ha w tym⁹:

⁸ Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych środowiskowych, <https://gis-support.pl/baza-wiedzy-2/dane-do-pobrania/dane-srodowiskowe/>, dostęp: 07.06.2024 r.

⁹ Źródło: Raport o stanie Gminy Zębowice za rok 2023

- grunty rolne oddane w dzierżawę (R, S, Ł, Ps, Br, Wsr, Lzr): 9,0785 ha,
- grunty przemysłowe oddane w dzierżawę (Ba): 0,0000 ha,
- grunty pozostałe oddane w dzierżawę (W, Lz, Ls, B, Bi, Bz): 0,4130 ha,
- grunty w użyczeniu: 1,8804 ha,
- grunty pozostałe: 147,8451 ha.

3.3. Krajobraz¹⁰

Gmina wiejska Zębowice położona jest w północno-wschodniej części województwa opolskiego na wysokości od 220 do 280 m n.p.m. Zajmuje powierzchnię 96 km², co stanowi 9,84% powierzchni powiatu oleskiego oraz 1,02% powierzchni województwa opolskiego. Najwyżej położone tereny zlokalizowane są w północno-wschodniej części gminy, zaś najniżej usytuowane są tereny położone w części południowo-zachodniej.

Na podstawie cech rzeźby terenu gminy Zębowice wyróżnia się następujące typy struktur morfologicznych (Atlas... 1997):

- działy wyżynne, garby i płaskowyże o rzeźbie uwarunkowanej starszym podłożem,
- równiny teras akumulacyjnych i erozyjno-denudacyjnych,
- równiny teras niskich, miejscami w pradolinach plejstoceńskie,
- holocenne dna dolin rzecznych.

Zgodnie z zapisami dokumentu pn. „Waloryzacja krajobrazu naturalnego województwa opolskiego wraz z programem czynnej i biernej ochrony” (dr Krzysztof Badora, mgr Krystyna Badora, Opole 2006) gmina Zębowice nie znajduje się na obszarze o szczególnie wysokich lub wysokich walorach fizjonomicznych krajobrazu.

3.4. Stan ludności i demografia

Zgodnie z diagnozą dokonaną w projekcie GPR rozwoju gminy Zębowice wymiar społeczny (obok środowiskowego i gospodarczego) stanowił jeden z wymiarów analizy stanowiącym punkt wyjścia do oceny jakości życia, gdyż mieszkańcy gminy są jego kluczowym zasobem, oddziałującym zarówno na gospodarkę, jak i środowisko

¹⁰ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zębowice

naturalne. Dokonując diagnozy zwrócono uwagę na kluczowe horyzontalne determinanty rozwoju gminy Zębowice, którymi jest m.in.: struktura wiekowa mieszkańców.

Gminę tworzy 9 sołectw: Zębowice, Kadłub Wolny, Poczołków, Siedliska, Osiecko, Prusków, Knieja, Łąka, Radawie. W 2023 roku gminę zamieszkiwało 3 407 osób. Największym sołectwem pod względem liczby ludności jest siedziba administracji gminnej, czyli Zębowice, w którym w 2023 r. mieszkało 1 309 osób. Do większych pod względem liczby ludności sołectw należą również Radawie - 816 osób i Kadłub Wolny - 474 osoby. Pozostałe sołectwa są wyraźnie mniejsze, gdzie liczba ludności waha się w przedziale 235 – 78 mieszkańców. Najmniejsze sołectwo – Osiecko – zamieszkiwało w 2023 r. 78 osób.¹¹

Tabela 14. Liczba mieszkańców gminy Zębowice w podziale na jednostki analityczne.¹²

Jednostka analityczna	Liczba mieszkańców	Udział liczbie ludności ogółem (%)
Zębowice	1 309	38,42%
Kadłub Wolny	474	13,91%
Poczołków	129	3,79%
Siedliska	113	3,32%
Osiecko	78	2,29%
Prusków	114	3,35%
Knieja	235	6,90%
Łąka	139	4,08%
Radawie	816	23,95%
SUMA	3 407	100,00%

Struktura wieku mieszkańców gminy jest jednym z podstawowych elementów opisujących demografię i przekłada się na różne aspekty życia społecznego, ekonomicznego i publicznego. Jest to odzwierciedlenie liczby i procentowego udziału różnych grup wiekowych w całkowitej populacji gminy, co stanowi ważne źródło informacji dla lokalnych władz, instytucji publicznych oraz innych organizacji. Ma również wpływ na procesy planowania oraz podejmowanie decyzji na różnych poziomach.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy istotnie wpływa na zapotrzebowanie na usługi publiczne. Rozkład wiekowy populacji kształtuje potrzeby związane z edukacją, opieką zdrowotną oraz potrzebą wsparcia społecznego. W miarę starzenia się społeczeństwa, gmina może być zobowiązana do dostosowania i rozbudowy tych sektorów, aby skutecznie odpowiadać na potrzeby osób starszych. Ponadto gminy z przewagą

¹¹ Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Zębowice, Zębowice 2023

¹² Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Zębowice, Zębowice 2023

starszych mieszkańców mogą doświadczać wyzwań na rynku pracy, podczas gdy te z młodszą populacją mogą mieć większy potencjał rozwoju gospodarczego. Gminy z młodszym społeczeństwem często są postrzegane jako bardziej atrakcyjne dla firm i inwestorów, co może sprzyjać rozwojowi gospodarczemu i tworzeniu miejsc pracy. Wartości te odnoszą się także do potencjału inwestycyjnego gminy, co ma znaczenie przy ocenie jej atrakcyjności dla przedsiębiorstw i inwestorów.

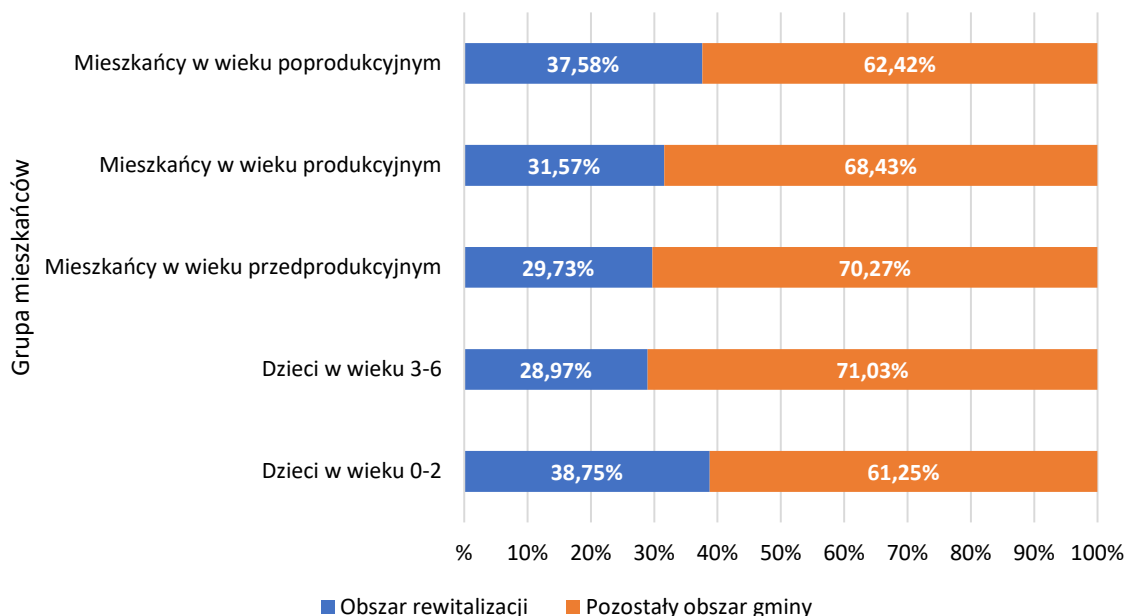
Niekorzystana sytuacja demograficzna w przypadku obszaru rewitalizacji w porównaniu do pozostałego obszaru gminy obserwowana jest w przypadku ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 15. *Ludność w poszczególnych grupach wiekowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji i pozostałą część gminy.¹³*

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Pozostały obszar gminy
dzieci (0-2 lata)	3,456	1,952
dzieci (3-6 lat)	4,682	4,104
mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym	11,037	9,323
mieszkańcy w wieku produkcyjnym	77,035	59,681
mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym	27,648	16,414

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania ludności w poszczególnych grupach wiekowych z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy, obszar rewitalizacji zamieszkują najmniejsze ilości ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz dzieci w wieku 3-6 lat. Z kolei największa ilość mieszkańców obserwowana jest wśród mieszkańców w wieku poprodukcyjnym oraz dzieci w wieku 0-2 lat.

¹³ Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030, Zębówice 2024 r.

Rysunek 5. Udział poszczególnych grup wieku mieszkańców gminy Zębówice w 2022 roku z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy.¹⁴

3.5. Gospodarka wodno-ściekowa¹⁵

Mieszkańcom gminy Zębówice dostarczana jest woda pochodząca z ujęcia wodociągowego w Kniei. Zarządcą wodociągu jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Wodociągów w Zębówicach, a właścicielem gmina Zębówice. Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności jest uzyskiwana wyłącznie ze studni głębinowych i podawana odbiorcom bez uzdatniania, nie prowadzi się także stałego chlorowania.

Na terenie gminy zakład obsługuje 96,6 km sieci wodociągowej, która zaopatruje w wodę niemal 100% ludności gminy, poprzez 930 szt. przyłączy. Stan techniczny sieci wodociągowej ocenia się jako bardzo dobry. Siecią objęte są wszystkie miejscowości w gminie poza indywidualnymi przypadkami osób, które podjęły decyzję o rezygnacji z włączania się do istniejącej sieci wodociągowej.

Woda na potrzeby całego obszaru gminy pochodzi ze Stacji Uzdatniania Wody w Kniei. Zdolność produkcyjna SUW w Kniei wynosi 1 662 m³/dobę i w całości pokrywa bieżące zapotrzebowanie. Na podstawie postanowienia OŚ-V-7520-6/25/93 Głównego Geologa Wojewódzkiego z października 2003 r. ustanowiono strefy ochrony:

- bezpośredniej o promieniu 10 m od studni;

¹⁴ Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030, Zębówice 2024 r.

¹⁵ Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Zębówice na lata 2018 -2021 z perspektywą na lata 2022 -2025, Zębówice 2017 r.

- pośredniej wewnętrznej o promieniu 53 m od osi studni w kierunku napływu i 45 m od osi studni w kierunku odpływu;
- pośredniej zewnętrznej o promieniu 586 m od osi studni w kierunku napływu i 143 m od osi studni w kierunku odpływu.

Stacja Wodociągowa Knieja będzie modernizowana - zakupiony zostanie nowy zbiornik o poj. 200 m³ wraz z układem pompowym.

W gminie Zębówice funkcjonuje bezodpływowy system kanalizacyjny. Na terenie gminy 378 nieruchomości wyposażone są w pojedyncze systemy oczyszczania ścieków komunalnych, pozostałe nieruchomości wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe.

Gmina realizuje projekt wspierający budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Należy mieć na uwadze, iż ze względu na topografię oraz niewielką gęstość zabudowy i zaludnienia na terenie gminy, jest to rozwiązanie optymalne pod względem ekonomicznym.

Lokalną oczyszczalnię ścieków komunalnych posiada jedynie Dom Pomocy Społecznej w Radawiu.

Na dzień 31.12.2023 r. na terenie Gminy Zębówice było zgłoszonych do ewidencji 606 przydomowych oczyszczalni w tym 458 gminnych i 312 zbiorników bezodpływowych. W 2023 r. wywieziono z terenu Gminy Zębówice 1 517, 242 m³ nieczystości ciekłych.

3.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną¹⁶

Na terenie Gminy Zębówice zlokalizowane są linie napowietrzane i kablowe 15 kV o długości 40 391,3 m oraz linie napowietrzane i kablowe 0,4 kV o długości 87 443,1 m. Obciążenie toru średniego napięcia, zasilającego teren Gminy Zębówice wynosi ok. 1,4 MW.

3.7. Zaopatrzenie w gaz¹⁷

Gmina Zębówice nie jest zgazyfikowana ani też przez jej teren nie przebiegają gazociągi wysokoprężne. Potrzeby mieszkańców w tym zakresie częściowo pokrywa gaz dostarczany odbiorcom z poszczególnych wsi w butlach lub do zbiorników na gaz w przypadku, gdy budynek ogrzewany jest gazem płynnym.

¹⁶ Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Zębówice, Zębówice 2017 r.

¹⁷ Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Zębówice, Zębówice 2017 r.

3.8. Zaopatrzenie w energię ciepłą¹⁸

Na terenie Gminy Zębowice nie występuje sieć ciepłownicza. W starych zasobach przeważają indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło, najczęściej piece węglowe, etażowe c.o. węglowe lub gazowe oraz w niewielkim stopniu ogrzewanie elektryczne (piece akumulacyjne oraz wkłady grzejne do pieców kaflowych). Są to najczęściej kotły i piece przystosowane do spalania węgla, drewna, gazu płynnego i oleju opałowego.

3.9. Odnawialne źródła energii¹⁹

Do jednych z możliwości pozyskiwania energii należą źródła odnawialne. Obecnie na terenie Gminy Zębowice brak większych instalacji produkujących energię ze źródeł odnawialnych. Małe, indywidualne instalacje zastosowane zostały w gospodarstwach domowych oraz budynkach użyteczności publicznej.

Od roku 2022 w ewidencji zgromadzono informacje pochodzące z 1488 deklaracji dotyczące w większości domów mieszkalnych ale również lokali usługowych i budynków publicznych. Jak wynika z powyższych deklaracji na terenie gminy zainstalowano:

- 66 szt. pomp ciepła,
- 35 szt. kolektorów słonecznych (instalacje),
- 42 szt. kolektorów słonecznych (panele).

3.10. Zabytki i dobra materialne²⁰

Gminę Zębowice należy zaliczyć do terenów średnio zasobnych w zasoby dziedzictwa kulturowego w województwie opolskim. Świadczy o tym głównie liczba zachowanych obiektów zabytkowych.

Ślady osadnictwa przedhistorycznego w chwili obecnej udokumentowane są około 38 stanowiskami archeologicznymi o ściśle określonej lokalizacji oraz 5 stanowiskami archiwalnymi, których lokalizacji nie ustalono. Skupione są głównie w centralnej części gminy na gruntach wsi Zębowice, gdzie udokumentowano istnienie 20 stanowisk archeologicznych (tj. 47% ogółu stanowisk w gminie). Ponadto nieliczne zabytki archeologiczne odkryte zostały na terenie wsi Prusków (6 stanowisk archeologicznych), Siedliska i Knieja (po 4 stanowiska archeologiczne) oraz Radawie i Kadłub Wolny (po 3 stanowiska archeologiczne), a pojedyncze na gruntach sołectwa Poczołków

¹⁸ Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Zębowice, Zębowice 2017 r.

¹⁹ Źródło: Raport o stanie gminy Zębowice za rok 2023, Zębowice 2024 r.

²⁰ Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zębowice

(2 stanowiska archeologiczne) oraz Łąka (1 stanowisko archeologiczne). Cały teren gminy Zębówice został rozpoznany stosowaną obecnie metodą powszechnej inwentaryzacji zabytków archeologicznych Polski pod nazwą ARCHEOLOGICZNE ZDJĘCIE POLSKI.

Na terenie gminy Zębówice znacznie liczniej udokumentowano zabytki nieruchome, obejmujące dzieła architektury i budownictwa, obiekty techniki oraz parki. Łącznie w gminie za zabytek nieruchomy uznano 259 obiektów, podlegających ochronie ze względu na zachowane wartości historyczno-kulturowe. Ochroną konserwatorską objęte są 3 obiekty ujęte w rejestrze zabytków (1,2% ogółu zabytków gminy) oraz 256 obiektów ujętych w ewidencji zabytków (98,8% ogółu zabytków).

Pod względem ich ilości wyróżnia się sołectwo Zębówice (łącznie z przysiółkami), na terenie którego 107 obiekty zostały uznane za zabytki architektury (ok. 42% ogółu zabytków gminy). Większa ich ilość znajduje się także we wsi Radawie, gdzie 69 obiektów uznano za zabytkowe (27% ogółu zabytków gminy), Kadłub Wolny, gdzie zlokalizowano 33 obiekty zabytkowe (13% zabytków gminy), Łąka, gdzie 21 obiektów uznano za zabytkowe (8,2% ogółu zabytków gminy) oraz Knieja, gdzie zlokalizowano 17 obiektów zabytkowych (6,6% ogółu zabytków gminy). Ponadto pojedyncze obiekty zabytkowe występują także w pozostałych wsiach gminy tj. na terenie wsi Osiecko (3 obiekty), Poczołków i Siedliska (po 2 obiekty) oraz Prusków (1 obiekt). Tak więc obiekty zabytkowe występują w każdym sołectwie gminy Zębówice.

Wśród obiektów zabytkowych najliczniejszą grupę stanowią budynki mieszkalne, które stanowią ok. 71,4% ogólnej liczby obiektów tego typu (186 szt. w tym jedna willa). Drugą pod względem wielkości grupą są obiekty gospodarcze (spichlerze, obory itp.), stanowiące 0,2% ogólnej ich liczby (łącznie 29 szt.). Licznie reprezentowane są także obiekty usługowe, które stanowią 5,4% ogółu obiektów zabytkowych gminy (14 szt.). Wśród nich spotykamy budynki szkolne i przedszkola (szt. 6), karczmy (szt. 2), remizy (szt. 2), budynki administracyjne (szt. 3), pocztę (szt. 1) oraz dworzec (szt. 1). Obiekty sakralne reprezentowane przez kościoły (szt. 2), dzwonnice (szt. 1), kaplice i kapliczki (szt. 7), kostnica (szt. 1), plebanie (szt. 2) oraz bramę przykościelną (szt. 1), stanowią na terenie gminy 5%> ogólnej liczby zabytków. Stosunkowo często spotykamy tu także zabytkowe obiekty przemysłowe i rzemieślnicze (szt. 6) oraz obiekty inżynierskie (szt. 7). Pierwsze z nich reprezentowane są przez obiekty tartaku, warsztaty rzemieślnicze oraz kuźnie, a drugie przez mosty drogowe i kolejowe, trafostacje oraz jaz.

Na terenie gminy Zębówice rzadko występują zabytkowe tereny zieleni. Za zabytkowy uznano tylko park krajobrazowy we wsi Radawie oraz pozostałość parku pałacowego we wsi Zębówice. Brak jest na terenie gminy zabytkowych cmentarzy. Nielicznie występują tu także zespoły zabudowy feudalnej. Pałac wraz zespołem zabudowy przypałacowej znajduje się we wsi Radawie oraz Zębówice, co świadczy o randze tych wsi w rozwoju osadnictwa na terenie gminy.

3.11. Gospodarka odpadami²¹

Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie gminy Zębowice jest prowadzona zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028”⁵⁵ oraz Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Zębowice.

Na terenie gminy Zębowice zlokalizowane jest jedno składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Zębowicach Malinowie. Składowisko to znajduje się w fazie poeksploatacyjnej, jest zrekultywowane i nie przyjmuje odpadów.

Od lipca 2013 r. gmina odpowiada za gospodarkę odpadami komunalnymi na swoim terenie. Istniejący system gospodarki odpadami komunalnymi obejmuje odpady powstałe w gospodarstwach domowych (nieruchomości zamieszkałe). Nieruchomości niezamieszkałe, w tym podmioty działalności gospodarczej, jednostki organizacyjne gminy itp. zawierają indywidualne umowy z podmiotami wpisanymi do działalności regulowanej w celu odbioru od nich odpadów komunalnych.

Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z tych nieruchomości, na podstawie udzielonego zamówienia publicznego, realizowała firma Remondis Sp. z o.o. z siedzibą w Opolu Al. Przyjaźni 9.

Odbiorem odpadów komunalnych w 2023 r. objęto:

- 2 501 osób (stan na 31.12.2023 r.)
- 849 posesje zamieszkałe (stan na 31.12.2023 r.)
- 13 obiektów należących do jednostek organizacyjnych Gminy Zębowice,
- 52 szt. koszy ulicznych,
- właścicieli posesji niezamieszkałych.

W 2023 r. średnia ilość odpadów komunalnych odbieranych z terenu gminy na jednego mieszkańca na rok wynosiła 0,285 Mg/M /rok.

²¹ Źródło: Raport o stanie gminy Zębowice za rok 2023, Zębowice 2024 r.

Tabela 16. Ilość odpadów odbierana z terenu gminy Zębówice w latach 2012-2023.

Masa odpadów [Mg]											
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
470,1 5	550,0 8	620,3 4	621,9 6	664,2 25	714,3 6	693, 84	772,7 2	742,0 8	862,0 2	762,0 9	801,8 8

Na terenie gminy Zębówice w 2023 r. nie funkcjonował stacjonarny PSZOK. Odbiór odpadów niebezpiecznych, przeterminowanych leków i chemikaliów, odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych, które powstały w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon oraz odpadów tekstyliów i odzieży, a także odpadów budowlanych i rozbiórkowych z gospodarstw domowych zapewnił system mobilnych PSZOK, zorganizowany zgodnie z przyjętym na 2023 r. harmonogramem.

W m. Zębówice przy ul. Opolskiej działał punkt zbierania odpadów o charakterze surowców wtórnych tj. papieru, tworzyw sztucznych i szkła w systemie gniazd.

Zmieszane odpady komunalne były przekazywane do instalacji komunalnej, wpisanej na listę funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych. Była to Instalacja Komunalna MBP w Opolu ul. Podmiejska 69, 45-574 Opole zarządzana przez Remondis Opole Sp. z o.o. Al. Przyjaźni 9, 45-573 Opole. Pozostałe odpady komunalne odbierane selektywnie były przekazywane do zagospodarowania zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Bioodpady z terenu gminy Zębówice były przetwarzane w miejscu powstania zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Pochodzące z gospodarstw domowych bioodpady były kompostowane w przydomowych kompostownikach. W 2023 r. 100% właścicieli nieruchomości zamieszkałych w gminie zadeklarowało przydomowe kompostowanie. Wg stanu na dzień 28.03.2024 r. na przydomowych kompostownikach w 2023 r. mieszkańcy gminy Zębówice poddali recyklingowi 274,8213 Mg. (metodyka: masa odpadów oszacowana na podstawie złożonych przez właścicieli nieruchomości ankiet).

W 2023 r. Gmina Zębówice osiągnęła wszystkie zakładane przepisami prawa poziomy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

3.12. Jakość powietrza atmosferycznego²²

Badaniem stanu jakości powietrza w województwie opolskim zajmuje się Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu, który prowadzi pomiary jakości powietrza w oparciu o wyniki otrzymywane na stacjach pomiarowych. Ocena jakości powietrza dokonywana jest dla całej strefy opolskiej (kod strefy PL 1602), w skład której wchodzi gmina Zębowice.

W 2024 roku GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu przeprowadził roczną ocenę jakości powietrza z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Wyniki opublikowane zostały w raporcie wojewódzkim za rok 2023.

Celem corocznej oceny jakości powietrza wykonywanej przez GIOŚ jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń w zakresie umożliwiającym:

- dokonanie klasyfikacji stref, w celu uzyskania danych niezbędnych do podjęcia decyzji o potrzebie działań na rzecz poprawy jakości powietrza w strefie (opracowanie programów ochrony powietrza)
- uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach stężeń zanieczyszczeń na obszarze strefy, w zakresie umożliwiającym wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężeń występujących na tych obszarach;
- wskazanie prawdopodobnych przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach (w zakresie możliwym do uzyskania na podstawie posiadanych informacji).

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ozon O₃, tlenek węgla CO. Ocena dokonywana pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin obejmuje: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x i ozon O₃. Klasyfikacji stref dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie, na podstawie najwyższych stężeń (tzn. występujących w najbardziej zanieczyszczonych rejonach) na obszarze aglomeracji lub innej strefy.

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowią:

²² Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim, raport wojewódzki za 2023 r., GIOŚ, Opole 2024 r.

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu,
- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji,
- poziom docelowy,
- poziomy celów długoterminowych.

Wynikiem oceny, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,
- klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny albo poziomy docelowy,
- klasa C1 - oznaczenie strefy pod kątem pyłu zawieszonego PM_{2,5} w przypadku braku osiągnięcia poziomu określonego dla fazy II tj. 20 µg/m³.

W przypadku poziomu celu długoterminowego dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

- klasa D1 – jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 – jeżeli stężenia ozonu na terenie strefy przekraczają poziom celu długoterminowego.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości.

W wyniku przeprowadzenia analizy jakości powietrza w 2023 roku, obszar gminy Zębowice, należący do strefy opolskiej, zakwalifikowano pod kątem ochrony zdrowia i ochrony roślin do klas przedstawionych w poniższych tabelach.

Tabela 17. Klasy strefy opolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie za 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}).²³

Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5} ²⁾
strefa opolska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A
1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2, 2) Dla pyłu zawieszonego PM _{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A.												

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza wykonanej na podstawie danych za 2023 rok z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi dla prawie wszystkich zanieczyszczeń strefa opolska uzyskała klasę A. W przypadku benzo(a)pirenu strefa opolska dla kryterium ochrony zdrowia ludzi zaliczona została do klasy C, oznaczającej występowanie obszarów przekroczeń wartości docelowej. Przekroczenie odnotowano również w przypadku poziomu celu długoterminowego dla ozonu, w wyniku czego strefie przypisano klasę D2.

Tabela 18. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie za 2023 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C).²⁴

Nazwa strefy	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾
strefa opolska	A	A	A
1) Dla ozonu - poziom celu długoterminowego - strefa opolska uzyskała klasę D2.			

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, wykonanej na podstawie danych za 2023 rok z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych i docelowych przyjętych ze względu na ochronę roślin, dla wszystkich zanieczyszczeń strefa opolska uzyskała klasę A. Jednak w strefie tej (a także w gminie Zębówice) wystąpiło przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu, w wyniku czego strefie przypisano klasę D2.

Wyniki pomiarów jakości powietrza

Wstępna analiza wykazała, iż obszar Zębówic należy do najbardziej zdegradowanego w gminie biorąc pod uwagę obszar środowiskowy.

Środowisko naturalne stanowi kluczowy czynnik wpływający na jakość życia ludności gmin. Sfera ekologiczna odnosi się do otaczającego środowiska, które składa się zarówno z elementów przyrodniczych, jak i tych, które zostały stworzone przez człowieka. Według regulacji dotyczących rewitalizacji, istnieją pewne kryzysowe

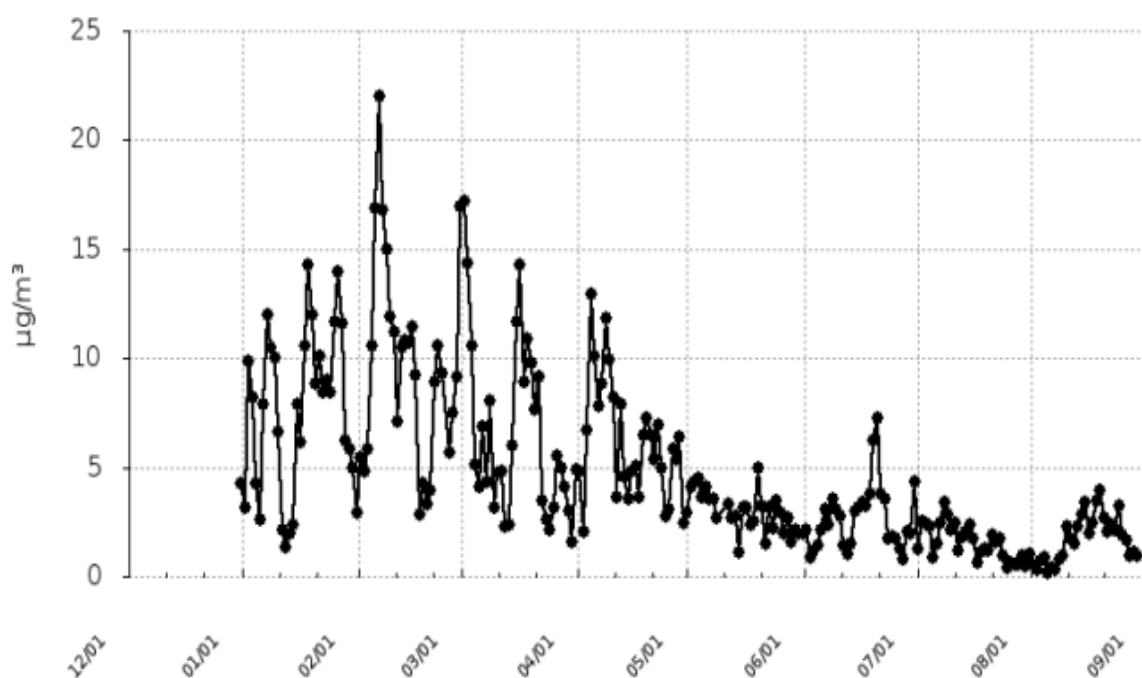
²³ Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim. Raport wojewódzki za rok 2022, GIOŚ 2024

²⁴ Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim. Raport wojewódzki za rok 2022, GIOŚ 2024

sytuacje związane ze środowiskiem, takie jak przekroczenie ustalonych standardów jakości środowiska czy obecność odpadów, które stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz stanu środowiska. Wśród szkodliwych substancji, mających negatywny wpływ na ekosystem i zdrowie mieszkańców gminy, można wymienić PM1, PM2,5 oraz PM10.

Najbardziej niebezpieczne dla ludzkiego organizmu pozostają cząsteczki PM1 o średnicy aerodynamicznej poniżej 1 mikrometra. Drobny pył jest najbardziej niszczącym wariantem drobnych cząstek, ponieważ przenikają one przez płuca bezpośrednio do krwiobiegu i rozprzestrzeniają się do narządów.

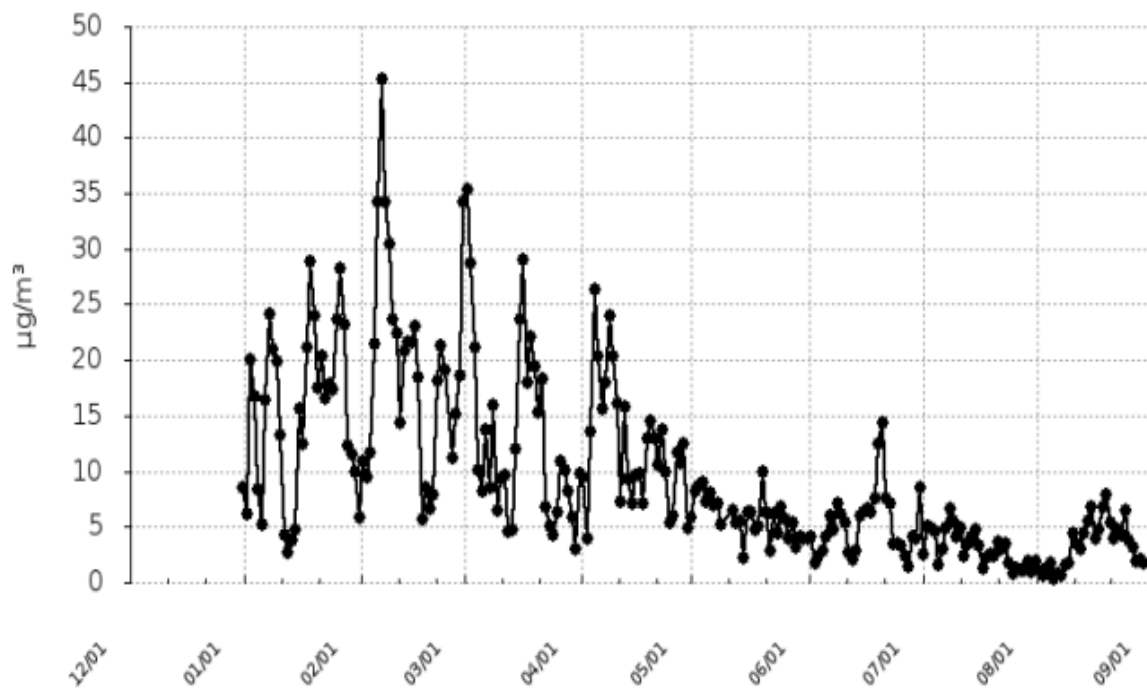
Najwyższe wartości emisji pyłów PM1 odnotowuje się w miesiącach zimowo-wiosennych. W 2023 roku najwyższe stężenia zawieszonego pyłu PM1 zostało odnotowane w styczniu (średnie stężenie $7,64 \mu\text{g}/\text{m}^3$), lutym ($8,88 \mu\text{g}/\text{m}^3$) oraz marcu ($6,89 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Rysunek 6. Emisja pyłów zawieszonych o średnicy mniejszej niż 1 mikrometr.²⁵

PM2,5 stanowią cząstki o średnicy aerodynamicznej poniżej 2,5 mikrometra. Cząstki te zawierają wtórne aerozole i cząstki spalania. Drobne cząstki wpływają negatywnie na zdrowie człowieka ze względu na fakt, iż mogą docierać do pęcherzyków płucnych.

²⁵ Źródło: : SYNGEOS Global Innovative Solutions, Raport średnio-dobowy z urządzenia zlokalizowanego przy ul. Dobrodzieńskiej w Zębówicach, wrzesień 2023 r.

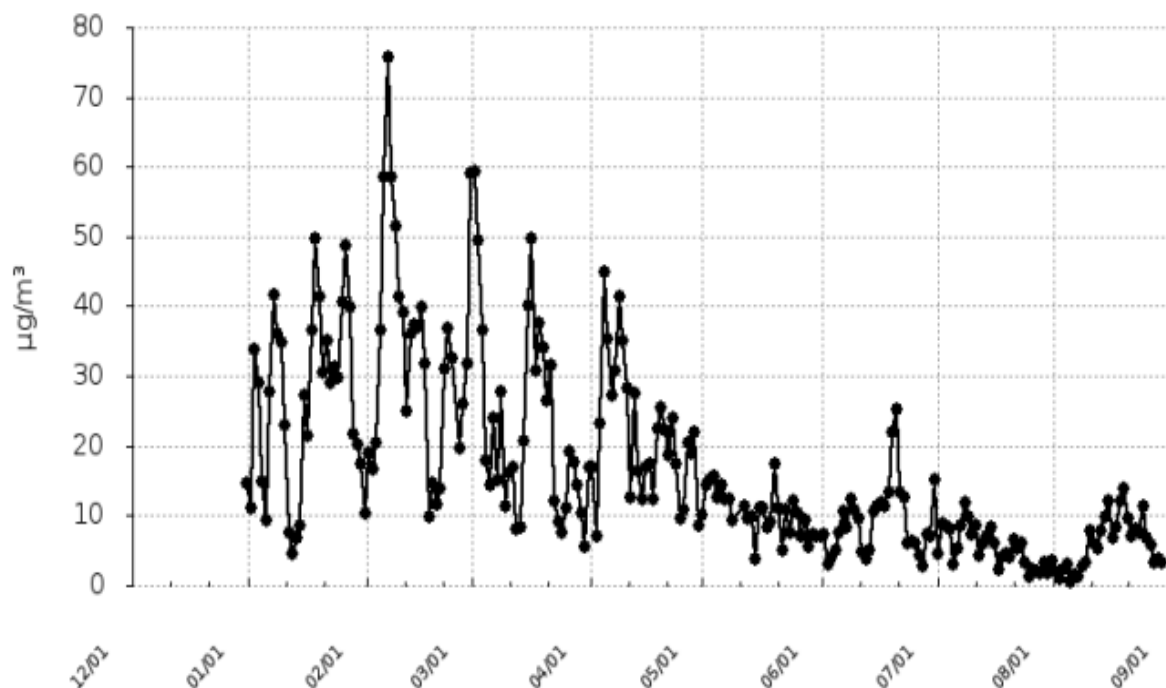
Rysunek 7. Pyły zawieszone o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometrów.²⁶

Największe stężenie pyłów PM_{2,5} na terenie Zębówic w 2023 roku odnotowano w okresie od stycznia do marca. Zgodnie z najnowszymi normami WHO ustalonymi na 2023 rok, średnio-dobowe stężenie PM_{2,5} nie powinno przekroczyć poziomu 15 µg/m³. Największą ilość dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu PM_{2,5} odnotowano w styczniu (18 dni), lutym (17 dni) oraz marcu (12 dni).

PM₁₀ stanowią cząstki o średnicy aerodynamicznej poniżej 10 mikrometrów. Cząstki te najczęściej składają się z materiałów używanych w drogownictwie i przemyśle, a także cząstek powstałych w wyniku spalania substancji.

Zgodnie z najnowszymi normami WHO ustalonymi na 2023 rok, średnio-dobowe stężenie PM_{2,5} nie powinno przekroczyć poziomu 45 µg/m³. W 2023 roku najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w miesiącach wiosenno-zimowych, szczególnie w lutym. Największą ilość dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu PM_{2,5} odnotowano w styczniu (2 dni), lutym i marcu (po 4 dni).

²⁶ Źródło: SYNGEOS Global Innovative Solutions, Raport średnio-dobowy z urządzenia zlokalizowanego przy ul. Dobrodzieńskiej w Zębówicach, wrzesień 2023 r.

Rysunek 8. Pyły zawieszone o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów.²⁷

Wpływ wskazanych substancji na zdrowie mieszkańców może być szczególnie dotkliwy w przypadku dzieci, osób starszych oraz osób z istniejącymi schorzeniami układu oddechowego i krążenia. Długotrwałe narażenie na te substancje może prowadzić do poważnych chorób, takich jak choroby układu oddechowego, choroby układu krążenia, a nawet nowotwory. Dlatego istotne jest monitorowanie i ograniczanie emisji tych substancji w celu ochrony zdrowia ludności i środowiska.

Dodatkowo na terenie gminy obserwuje się obecność takich związków jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu oraz benzo(a)piren. Dwutlenek siarki może skutkować negatywnym wpływem na układ oddechowy poprzez wywołanie podrażnień dróg oddechowych oraz nasilenie chorób przewlekłych tego układu. Dwutlenek azotu może negatywnie oddziaływać na funkcje układu oddechowego i krążenia, co z kolei może prowadzić do zwiększenia ryzyka zachorowań na schorzenia układu krążenia i obniżenia jakości życia mieszkańców. Natomiast benzo(a)piren, zaklasyfikowany jako kancerogen grupy 1 przez Międzynarodową Agencję Badań nad Rakiem, stanowi potencjalne zagrożenie wystąpienia nowotworów u jednostek długotrwałe narażonych na ekspozycję. Zarówno w przypadku dwutlenku siarki, dwutlenku azotu oraz benzo(a)pirenu największa emisja szkodliwych substancji w skali gminy występuje w obszarze rewitalizacji.

²⁷ Źródło: SYNGEOS Global Innovative Solutions, Raport średnio-dobowy z urządzenia zlokalizowanego przy ul. Dobrodzieńskiej w Zębowicach, wrzesień 2023 r.

Tabela 19. Emisja szkodliwych substancji (NO_2 , SO_2 , B(a)P) w przeliczeniu na 100 mieszkańców z wyszczególnieniem obszaru rewitalizacji oraz pozostałego obszaru gminy.

Wyszczególnienie	SO_2	NO_2	B(a)P
Obszar rewitalizacji	21,661	6,018	0,012
Pozostały obszar gminy	13,994	3,888	0,008

3.13. Warunki klimatyczne²⁸

Region nadodrzański, w którym leży Gmina Zębówice należy do najcieplejszych w Polsce i charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych, mniejszymi od przeciętnych amplitudami temperatur, wczesną wiosną, długim ciepłym latem, łagodną i krótką zimą oraz malejącymi opadami w kierunku centrum kraju. Region częstochowsko – kielecki, do którego należy wschodnia część Gminy, charakteryzuje się zaś wzrostem kontynentalizmu, sum opadów i pogarszającymi się warunkami termicznymi (tj. niższymi temperaturami, mniejszą ilością dni pogodnych, większą ilością dni z pokrywą śnieżną oraz krótszym okresem wegetacyjnym).

Średnia temperatura roczna na terenie Gminy Zębówice wynosi około 8°C . W styczniu - $0,8^\circ\text{C}$, natomiast w lipcu $18,5^\circ\text{C}$. Liczba dni z przeciętną temperaturą dobową poniżej 0°C wynosi około 60 dni. Lato przeciętnie trwa około 100 dni co powoduje, że jest jednym z najdłuższych w Polsce, natomiast zima trwa około 60 dni i jest to jeden z krótszych okresów trwania zimy w kraju.

Suma rocznych opadów wynosi 600 – 750 mm (średnia dla Polski – 600 mm), w tym półrocza chłodnego (listopad – kwiecień) około 200 – 250 mm. Opady półrocza ciepłego (maj – październik) osiągają 400 – 500 mm. Pierwszy śnieg pojawia się około połowy listopada, a ostatni na przełomie marca i kwietnia. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez 60 – 70 dni. Jej grubość waha się w przedziale 10 – 15 cm. Okres występowania pokrywy śnieżnej przerywany jest częstymi odwilżami. Średnia liczba dni pogodnych w roku wynosi 62, a pochmurnych 108 i jest jedną z najmniejszych w Polsce. Ustępnienie przekracza w roku 1 500 godzin, natomiast miesiącem o największym ustępnieniu jest maj – 224 godziny.

Najczęściej wiatry wieją z kierunków: zachodniego, południowo – zachodniego oraz południowego, dotyczy to 48% ogółu wiatrów. Ich średnia prędkość oscyluje w granicach 3 m/s. Okres wegetacyjny jest jednym z najdłuższych w Polsce i trwa około 210 – 220 dni.

²⁸ Źródło: Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Zębówice, Zębówice, 2017 r.

3.14. Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu i skutki tego procesu stały się największym globalnym wyzwaniem, przed którym stoi obecnie ludzkość, problem ten dotyczy bezpośrednio lub też pośrednio wszystkich mieszkańców ziemi. Zmieniający się klimat niesie ze sobą wzrost temperatury i zmiany profilu opadów, co ostatecznie ma znaczący wpływ na systemy hydrologiczne i zasoby wodne. Zaburzenia poziomu temperatur wywołują ekstremalne i niespotykane dotychczas na taką skalę zjawiska meteorologiczne i hydrologiczne. Pojawiają się nieprzewidywalne fale upałów lub zimna, na niektórych terenach zauważa się cykliczne zjawiska powodzi i suszy, co doprowadza do utraty plonów i żywności. Coraz częściej spotyka się nagłe zjawiska pogodowe, takie jak niezwykle gwałtowne burze oraz huraganowy wiatr, ich intensywność i siła niszczenia staje się coraz bardziej dotkliwa. Owe zjawiska mają bezpośredni i niekorzystny wpływ na przyrodę, infrastrukturę, warunki życia mieszkańców oraz ich zdrowie. Niszczyielska siła żywiołów ma bezpośredni wpływ na migracje ludzi z terenów zagrożonych anomaliami pogodowymi, a także wzrosty cen surowców i produktów, tylko te z wielu innych efektów mają kolosalny wpływ na procesy gospodarczo-społeczne. Wyzwaniem staje się zatem szeroko rozumiana adaptacja do zmian klimatu, zarówno w wymiarze globalnym jak i lokalnym (gminnym).

Analiza danych klimatycznych z ostatniego 200-lecia wykazała, że do zagrożeń klimatycznych w gminie Zębowice należą przede wszystkim:²⁹

- duża zmienność temperatury powietrza z roku na rok,
- rosnący systematycznie od połowy XIX wieku trend temperatury – w ciągu 12 lat przyrost temperatury wyniósł 0,12°C,
- wzrost liczby wystąpień zjawisk ekstremalnych tj.: fale upałów, nawałnice, susze, wiatry huraganowe i trąby powietrzne oraz grad,
- tendencje spadkowe liczby dni mroźnych i bardzo mroźnych,
- zmiana struktury opadów polegająca na zdecydowanym wzroście liczby dni z opadem dobowym o dużym natężeniu (przykładem jest lipiec 2011 roku, w którym miesięczne sumy opadów w całym kraju przekroczyły normy opadowe nawet o 400%),

²⁹ Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Zębowice na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025

- istotny poziom koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz występowanie smogu zimowego.

W celu skutecznego zarządzania kwestią zagrożeń klimatycznych na terenie gminy Zębówice zapewniającego mieszkańcom wysoką jakość życia w zaistniałych warunkach, niezbędnym staje się rozwijanie zdolności adaptacyjnych gminy. Może zostać to zrealizowane poprzez działania edukacyjne lokalnej społeczności w zakresie możliwości przygotowania i przystosowania ich do zmian klimatycznych (wykorzystanie założeń zawartych w strategiach opracowanych na poziomie kraju jak i Unii Europejskiej).

3.15. Wody

Wody podziemne³⁰

Większa część gminy leży w zasięgu Kluczborsko-Lublinieckiego Regionu Hydrogeologicznego z głównym poziomem wodonośnym czwartorzędowym, częściowo górnokarbowym. Głębokość zalegania poziomu wód i wydajności poziomów przedstawiają się następująco:

- Q (piaski i żwiry) - do 5-10 m, przeciętna wydajność - 10-50 m³/h, na południu gminy większa, na północy mniejsza, miąższość warstw wodonośnych od 0 do 30 m w części północnej i do 55 m w części południowej w obrębie struktury geologicznej doliny kopalnej,
- Tr (piaskowce, wapienie, zwietrzeliny wapieni) - od 5 do 90 m, wydajność od kilku do 25 m³/h, miąższość warstw wodonośnych do 5 m (przewarstwienia w kompleksach łowców i mułowców).

W południowej części gminy, mniej więcej wzdłuż jej granicy zaznacza się Region Bytomsko-Olkuski reprezentowany przez Rejon Małej Panwi z głównym poziomem wodonośnym w czwartorzędowych piaskach i żwirach rzecznych zalegających na głębokości do 20 m, o miąższości do 60 m i wydajności 10-90 m³/h.

Zwierciadło głównego dla terenu gminy poziomu wodonośnego czwartorzędowego na większości terenów jest swobodne. Poziom najzasobniejszy jest w obrębie dolin rzecznych, w szczególności dolin kopalnych, gdzie wody występują w piaszczysto-żwirowych aluwach. Lokalnie jest również zasobny w obrębie równin wodnolodowcowych, gdzie piaszczysto-żwirowe serie wodonośne mają największą miąższość. Najmniejszą zasobnością charakteryzują się obszary zalegania glin zwałowych. Na terenach tych zwierciadło wód może być lekko napięte. Na większości obszaru gminy występuje bardzo słaba izolacja wód podziemnych pierwszego poziomu

³⁰ Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zębówice

wodonośnego, możliwość ich zanieczyszczenia jest zatem potencjalnie bardzo wysoka. Najstabsza izolacja występuje w obrębie równin wodnolodowcowych oraz obszarów wydmych, lepiej izolowane są wody na terenach zalegania glin zwałowych, które w warunkach gminy Zębowice dominują na obszarach zabudowanych i rolnych wsi gminnej Zębowice oraz przysiółka Kosice.

Poziom w górnym triasie praktycznie nie ma większego znaczenia hydrogeologicznego. Grube kompleksy osadów są traktowane jako dobra izolacja dla zalegającego głębiej zasobnego zbiornika wodnego w pstrym piaskowcu.

Przez południową część gminy Zębowice przebiega z zachodu na wschód granica zbiornika KRAPKOWICE - STRZELCE OPOLSKIE (GZWP 335), gromadzący wody w ośrodku szczelinowym i szczelinowo-porowym, Rozciąga się on od zachodu tj. od Brzegu i Niemodlina, przez Opole do terenu obejmującego Zawadzkie na wschodzie oraz do terenu obejmującego południową granicę województwa opolskiego do doliny rzeki Brynicy na północy, Jest to zbiornik wody bardzo czystej, nadającej się do użytku bez uzdatniania. Uznawany jest za zbiornik średnio i słabo zagrożony zanieczyszczeniem. Zbiornik GZWP nr 335 zaliczany jest do krajowych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w dolnym triasie, więc do zbiorników spełniających warunki:

- wydajność potencjalna otworu studziennego $> 70 \text{ m}^3/\text{h}$,
- wydajność ujęcia $> 10\,000 \text{ m}^3/\text{h}$,
- przewodność $> 10 \text{ m}^2/\text{h}$,
- klasa wód I.

Zbiornik objęty jest Obszarem Wysokiej Ochrony - OWO. Zbiornik jest jednym z większych na terenie województwa opolskiego i razem ze zbiornikiem w wapieniu muszlowym należy do najzasobniejszych. Nie jest ujmowany z ujęć zlokalizowanych na terenie gminy. Pod względem gospodarczym najważniejsza jest tu czwartorzędowa dolinna struktura kopalna RYNNA KOPALNA STOBRAWY, zlokalizowana w południowej części gminy, z której wody ujmowane są w ujęciu wodociągu grupowego Knieja.

Oceniając zasobność wód podziemnych gminy Zębowice należy stwierdzić, iż nie jest ona zbyt wysoka. Przykładowe wydajności ujęć wody z wybranych miejscowości przedstawiają się następująco:

- Kosice - ujęcie cegielni Radawie o głębokości 35,0 m w utworach czwartorzędowych, strop warstwy wodonośnej 16,0 m ppt, spąg - 30,0 m ppt, głębokość zalegania ustalonego zwierciadła wody - 11,0 m ppt, wydajność maksymalna - $11,9 \text{ m}^3/\text{h}$, depresja 3,3 m,

- Radawie - ujęcie Państwowego Domu Opieki Społecznej o głębokości 28,5 m w utworach czwartorzędowych, strop warstwy wodonośnej 19,2 m ppt, spąg - 25,8 m ppt, głębokość zalegania ustalonego zwierciadła wody - 6,6 m ppt, wydajność maksymalna - 2,4 m³/h, depresja 12,1 m,
- Zębowice - ujęcie Tartaku o głębokości 13,0 m w utworach czwartorzędowych, strop warstwy wodonośnej 5,0 m ppt, spąg - 9,0 m ppt, głębokość zalegania zwierciadła wody - 1,0 m ppt, wydajność maksymalna - 10,0 m³/h, depresja 3,9 m.

Jak widać z zestawienia tych wybranych starych ujęć z eksploatowanego na terenie gminy poziomu czwartorzędowego wydajności nie są zbyt duże, ale charakteryzują się znaczną zmiennością, w zależności odlokalnych uwarunkowań związanych z rzeźbą podłoża oraz warunkami wodnymi.

Monitoring podstawowy wód podziemnych

Na terenie województwa opolskiego wyróżniono 14 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), w tym JCWPd nr 97, 98 oraz 110 obejmuje gminę Zębowice.

Badania stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach programu Państwowego Monitoringu Środowiska przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie GIOŚ. W 2019 roku przeprowadzono monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wód podziemnych. Badania wykonano w 51 punktach pomiarowo-kontrolnych (ppk) zlokalizowanych w obrębie 11 JCWPd.

Dane uzyskane podczas badań monitoringowych posłużyły do oceny stanu JCWPd. Ocena ta została wykonana w oparciu o zasady określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2148).

Tabela 20. Ocena stanu JCWPd leżących w gminie Zębowice z 2019 r.³¹

Nr JCWPd	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ogólna ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
97	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
98	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
110	dobry	dobry	dobry	zagrożona chemicznie

³¹ Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl>, dostęp: 06.06.2024 r.

Zgodnie z podaną charakterystyką jakość wód JCWPd położonych na terenie gminy Zębówice posiada dobry stan ogólny zarówno pod względem chemicznym jak i ilościowym. Dla wszystkich JCWPd (z wyjątkiem JCWPd nr 110) nie stwierdzono zagrożeń w osiągnięciu celów środowiskowych. Ponadto dla każdej JCWPd nie stwierdzono odstępstw dla terminu osiągnięcia założonych celów środowiskowych.

Wody powierzchniowe³²

Wody powierzchniowe na terenie gminy Zębówice występują przede wszystkim w dolinach rzecznych, w tym założonych w nich stawach i innych niewielkich zbiornikach zaporowych oraz w wyrobiskach poeksploatacyjnych surowców mineralnych.

Obszar gminy Zębówice w całości należy do dorzecza Odry. Wyróżnia się tu trzy podrzędne zlewnie: Małej Panwi, Budkowiczanki oraz Warty.

Dorzecze Małej Panwi obejmuje niemal całą gminę z wyjątkiem niewielkich fragmentów w lasach w północnej jej części. Jest reprezentowane przez zlewnię Libawy, ze swoim głównym dopływem Pruskowskim Potokiem (oraz Pruszkówką) i Potokiem Radawka, Wododział zlewni Libawy i pozostałych głównych rzek przebiega powzniesieniach Garbu Olesna i ciągach wydmy. Główne ciek płyną tu w wąskich, głębokich dolinkach, szerokość koryta nie przekracza 5 m, najczęściej osiąga przedział 2-3 m. rzeki charakteryzują się głównie niwalnym reżimem zasilania, mają charakter typowo nizinny w części południowo-zachodniej i lokalnie podgórski w części północno-wschodniej.

Zlewnia Warty reprezentowana jest przez dorzecze Liswarty i jej dopływ Łomnicki Potok (Zimna Woda). Położona jest w północno-wschodniej części gminy na północny wschód od Kadłuba Wolnego. Obejmuje tereny leśne i niewielkie kompleksy śródleśnych łąk. Łomnicki Potok płynie w kierunku wschodnim w uregulowanym korycie o szerokości rzadko przekraczającej 3 m. Charakteryzuje się leniwym przepływem.

Do dorzecza Budkowiczanki należy zlewnia bezimiennego cieku szczegółowego. Ciek ten przepływa przez grunty wsi Radawie, po granicy gminy w jej północnej części. Od dorzecza Małej Panwi oddziela go ciąg obszarów wydmy, po których przebiega wododział. Ciek ten ma niewielką szerokość rzadko przekraczającą 2 m i typowy dla nizinnych strumieni reżim hydrologiczny.

Szacuje się, że udział poszczególnych zlewni na terenie gminy Zębówice kształtuje się następująco:

- Mała Panew - 90%,

³²Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zębówice

- Liswarta-5%,
- Budkowiczanka - 5%.

Sieć rzeczna gminy poza ciekim bezimiennym, wchodzącym w skład zlewni Budkowiczanki, i Łomnickim Potokiem charakteryzuje się równoległym przebiegiem głównych cieków. Biegają one generalnie z kierunku północno-wschodniego na południowy zachód. Źródłowym obszarem dla poszczególnych rzek są zalesione tereny północnej części gminy w okolicach Osieka, Kadłuba Wolnego i Siedlisk.

Podsumowując charakterystykę rzecznej części systemu hydrograficznego gminy Zębowice należy podkreślić przewagę dorzecza Małej Panwi w odwadnianiu terenów gminy oraz wododziałowe położenie jej terenów (w części północnej) pomiędzy zlewniami Warty, Budkowiczanki i Małej Panwi. Wododziałowe położenie w stosunku do tych zlewni niesie za sobą konsekwencje dotyczące zasad gospodarowania wodą, w tym planowania budowy systemów kanalizacji oraz ochrony stref źródliskowych przed powierzchniowymi i zorganizowanymi źródłami emisji ścieków.

Gęstość sieci rzecznej gminy Zębowice należy do niskich w skali Opolszczyzny. Największa jest wzdłuż Libawy, Pmskowskiego Potoku i Potoku Radawka. Charakterystyczną jej cechą jest koncentracja elementów sieci w dolinkach oraz występowanie rzadkich, krótkich i prostopadłych do przebiegu tych dolin dopływów. Dochodzi tu do 0,75-1,00 km/km². Na obszarach wododziałowych w stosunku do poszczególnych cieków w zlewni Libawy i na wododziałach zlewni Budkowiczanki i Warty gęstość sieci rzadko przekracza 0,5 km/km². Dla porównania przeciętna gęstość sieci rzecznej Opolszczyzny kształtuje się w granicach 0,75-1,00 km/km². Inną charakterystyczną cechą sieci rzecznej gminy jest wyraźny przebieg wododziałów i rzadko występująca bifurkacja, co ułatwia gospodarowanie zasobami wodnymi oraz budowę sieci wodociągowych i kanalizacyjnych.

Pod względem zasobności gminy Zębowice w stojące wody powierzchniowe gmina nie charakteryzuje się zbyt dużym bogactwem. Brak jest naturalnych powierzchniowych zbiorników wód śródlądowych, w związku z czym brak jest także obszarów ochronnych ustanowionych zgodnie z art. 141 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1478.) w celu ochrony ich wód przed degradacją.

Istniejące zbiorniki powierzchniowe są nieliczne i niewielkie powierzchniowo. Ważniejszymi w systemie hydrologicznym gminy zbiornikami wodnymi są stawy i zbiorniki przeciwpożarowe zlokalizowane w dolinie Libawy, Pmskowskiego Potoku i cieku płynącego przez Radawie oraz wyrobiska poeksploatacyjne glin w okolicach Kadłuba Wolnego. Większe stawy występują w dolinie Libawy³ w strefie przygranicznej gminy z gminą Turawa w kompleksie Paliwoda. Charakteryzują się one bardzo wysokimi walorami przyrodniczymi. W granicach gminy największe stawy zlokalizowane są:

- w dolinie Libawy w Borowianach, Zębowicach, Kadłubie Wolnym,
- w dolinie Pmskowskiego Potoku w Bąkowni,
- w dolinie Radawki, w Radawiu i na zachód od Osiecka.

Większość niewielkich zbiorników gminy powstała przez alimentację wód rzek lub zalanie płytkimi wodami gruntowymi wyrobisk poeksploatacyjnych.

Monitoring wód powierzchniowych

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka – poprzez ocenę potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ocenę stanu.

Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim przeprowadzona została na podstawie wyników badań monitoringowych wykonanych w latach 2016-2021. W roku 2021 przeprowadzono monitoring dla 7 jednolitych części wód przepływających przez gminę Zębowice. Dla wszystkich JCWP stwierdzono stan chemiczny poniżej dobrego, a w związku z tym oceniono je na zły stan wód.

Każda z JCWP położonych na terenie gminy Zębowice jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dla każdej z JCWP przepływających przez gminę Zębowice zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej. Wyznaczono terminu osiągnięcia celów środowiskowych do 20247 roku. Dla JCWP wyznaczono działania, które będą zmierzać do osiągnięcia celów środowiskowych oraz poprawy jakości wód JCWP. Są to przede wszystkim działania renaturyzacyjne związane z ochroną i odtwarzaniem naturalnych procesów hydromorfologicznych.

Ponadto dla terenów JCWP aPGW przypisało cele związane z ochroną wód na obszarach chronionych. W głównej mierze dotyczą one: zachowania i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradł, polan, torfowisk, oczek wodnych na terenach leśnych i śródpolnych, ograniczenie melioracji odwadniających, w tym regulowania odpływu wody z sieci rowów, zwiększenie retencji zlewni oraz renaturyzacja układów hydrologicznych. Zachowanie wszystkich istniejących antropogenicznych struktur zatrzymujących wodę tj. podpiętrzeń, młynówek oraz zbiorników wodnych.

Zasoby bilansowe rzek w województwie opolskim określił Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Zasoby te w większości są niekorzystnie rozłożone w czasie i przestrzeni. Deficyt wód występuje w okresie największego zapotrzebowania

na wodę – w okresie wegetacyjnym, a okresy nadmiaru wód, prowadzące do wezbrań i powodzi występują wczesną wiosną lub w lecie.

Tabela 21. Ocena stanu JCWP leżących w gminie Zębówice na podstawie badań monitoringowych w 2021 r.³³

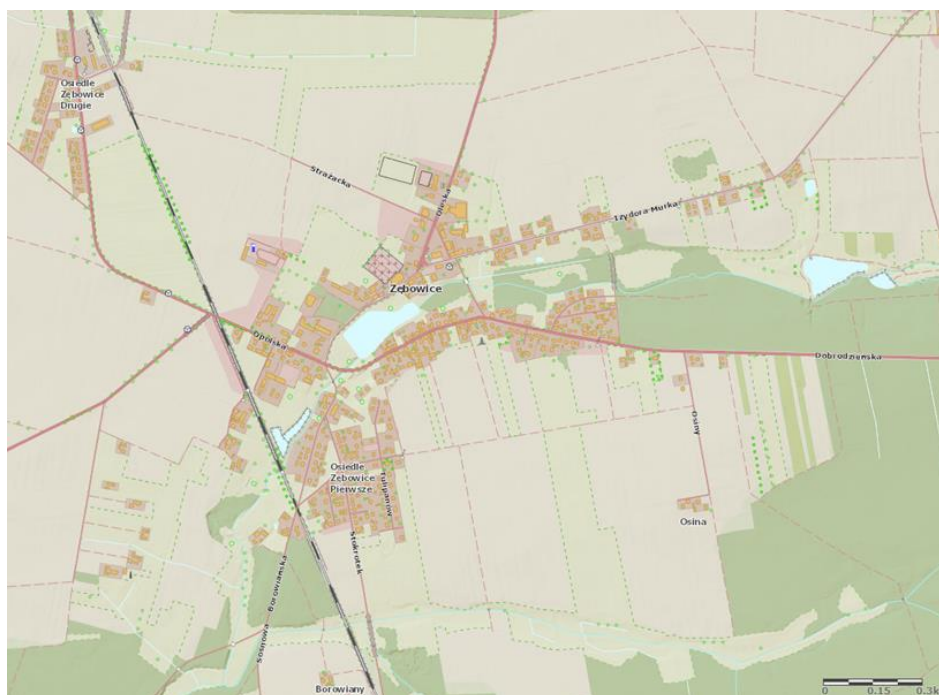
Nr JCWP	Nazwa	Status	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
RW600010132833	Budkowiczanka od źródła do Wiszni	NAT - naturalna część wód	4	>2	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
RW600010132883	Brynica od źródeł do dopływu spod Łubnian	NAT - naturalna część wód	brak danych	brak danych	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
RW6000101816369	Łomnica	NAT - naturalna część wód	brak danych	brak danych	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
RW600010118529	Rosa	NAT - naturalna część wód	5	>2	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
RW600009118549	Libawa	NAT - naturalna część wód	4	2	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
RW60002311859	Zb. Turawa	SZCW - silnie zmieniona część wód	4	2	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
RW600010118389	Myślina	NAT - naturalna część wód	2	>2	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód

³³ Źródło: Opracowanie własne na podstawie monitoringu i oceny JCWP rzecznych, <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88>, dostęp: 08.06.2024 r.

Ze względu na stopień przekształcenia antropogenicznego terenu gminy, wszystkie wody powierzchniowe narażone są na zanieczyszczenia związane z wprowadzaniem do rzeki ścieków komunalnych, zanieczyszczenia obszarowe spływające z wodami opadowymi z terenów użytkowanych rolniczo, utwardzonych terenów komunikacyjnych. Wysoki stopień skanalizowania gminy oraz funkcjonujące na jej terenie oczyszczalnie ścieków w znacznym stopniu niwelują ryzyko zanieczyszczenia wód ściekami komunalnymi oraz zanieczyszczeniami pochodzącymi z terenów komunikacyjnych. Obecnie największe zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych stanowi działalność rolnicza, w szczególności zabiegi agrotechniczne z zastosowaniem środków ochrony roślin i nawozów sztucznych, rozlewanie na pola gnojowicy, brak lub nieszczelne zbiorniki na obornik i gnojowicę.

Zagrożenie powodzią³⁴

Na terenie gminy Zębówice praktycznie brak jest zagrożeń powodziowych. Obszary zalewowe ograniczone są do den dolin rzecznych Libawy, Pruskowskiego Potoku oraz Potoku Radawka. Podczas powodzi w 1997 r. zalewom powodziowym uległy następujące obszary: w przysiółku Wypychów, w dolinie Libawy niewielki obszar przy moście na drodze z Kadłuba Wolnego do Szemrowic oraz we wsi Radawie, w dolinie głównego potoku płynącego przez wieś niewielki obszar przy ul. Szkolnej, Wąskiej i Krótkiej.

Rysunek 9. Mapa zagrożenia powodziowego.³⁵

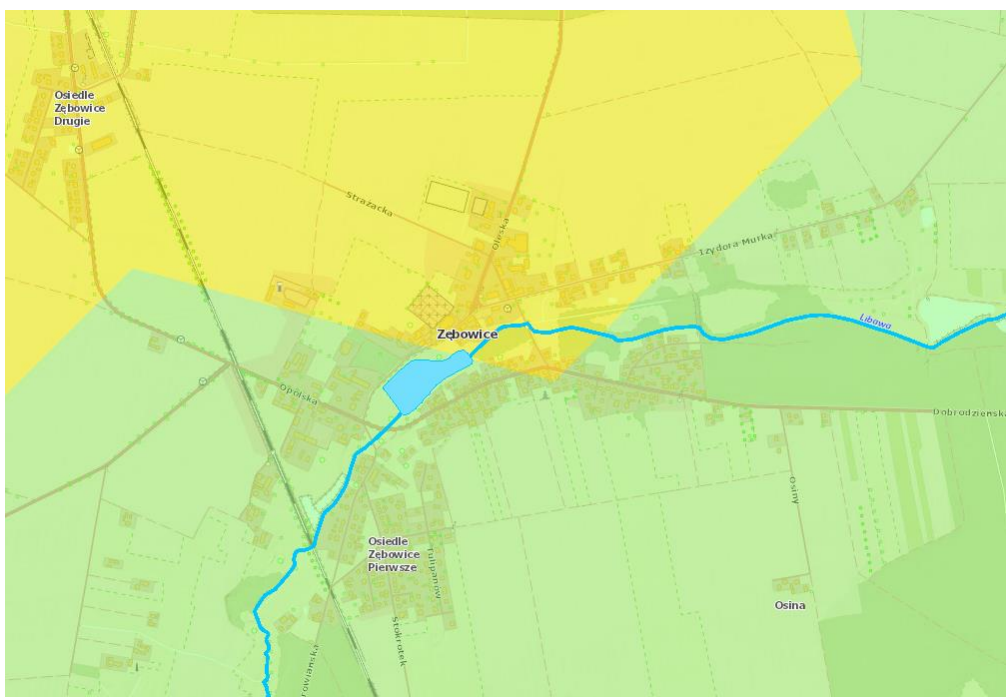
³⁴ Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zębówice

³⁵ Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/index.html>

Ze względu na nikłe zagrożenie powodziowe na obszarze gminy Zębówice nie wyznaczono obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

Zagrożenie suszą

Na obszarze rewitalizacji obserwuje się występowanie obszarów słabo oraz umiarkowanie zagrożone suszą.

Rysunek 10. Mapa zagrożenia suszą.³⁶

3.16. Gleby³⁷

Na terenie gminy Zębówice dominują gleby piaszczyste oraz gliniaste i pylaste. Na tym podłożu wykształciły się gleby bielcowe i pseudobielcowe, gleby brunatne, czarne ziemie i gleby bagienne. Na obszarze gminy występują następujące typy gleb:

- bielicowe i pseudobielicowe – wytworzone z glin zwałowych, morenowych, lekkie i średnie oraz z utworów pyłowych pochodzenia wodnego. W wierzchnich warstwach gleby te posiadają skład mechaniczny zbliżony do piasków gliniastych, glin piaszczystych i glin pylastych o dobrze wykształconym profilu próchnicznym. Gleby te cechują się optymalnym uwilgoceniem. Są to gleby na ogół

³⁶ Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/index.html>

³⁷ Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Zębówice – Diagnoza Sytuacji Gminy, Wrocław 2015 r.

III i IV klasy bonitacyjnej oraz kompleksu żytniego bardzo dobrego, korzystnego dla upraw żytnio–ziemniaczanych;

- bielicowe i pseudobielicowe – wytworzone z glin morenowych, lekkie i średnie oraz z utworów pyłowych pochodzenia wodnego, podścielone na ogół piaskami. Charakteryzują się dobrze wykształconym poziomem akumulacyjnym o znacznej ilości próchnicy. Są dobrze nawilgocone lub występuje w nich lekki niedobór wilgoci glebowej. Są to gleby IV klasy bonitacyjnej, korzystne dla plonów żyta, jęczmienia czy ziemniaków;
- gleby bielicowe i pseudobielicowe – wytworzone z utworów pyłowych pochodzenia wodnego oraz z piasków gliniastych mocnych i lekkich, podścielonych piaskiem gliniastym. Stanowią dominujący udział w strukturze gruntów ornych gminy. Na ogół są to gleby przesuszone o niskim poziomie wody gruntowej i słabej podsiąkliwości. Bonitacyjnie należą do IV klasy. Są korzystne dla żyta, jęczmienia i ziemniaków;
- bielicowe i pseudobielicowe – wytworzone z utworów piaszczystych pochodzenia wodnego, na piaskach luźnych całkowitych lub słabogliniastych. Poziom wody gruntowej występuje głęboko, co powoduje przesuszenie gleb i ich niską przydatność dla produkcji rolnej. Są to gleby V i VI klasy bonitacyjnej kompleksu żytniego bardzo słabego. Optymalny kierunek ich użytkowania to uprawy leśne;
- madowe i piaszczyste – wytworzone na podłożu madowo – piaszczystym i bagiennym. Są charakterystyczne dla obszarów dolin rzecznych. Z uwagi na niski poziom wody gruntowej, podtopienia, słabe przewietrzanie, częste zamglenia i zastoiska chłodnego powietrza, są głównie przydatne dla utrzymywania użytków zielonych.

W Gminie Zębówice (nie ma gleb o najwyższej bonitacji, gleby w klasie III należą do rzadkości – dla gruntów ornych to zaledwie 1,3 % ogółu, dla łąk to 18,6 %, a dla pastwisk to 18%. Największy udział procentowy mają gleby o IV klasie bonitacji, odpowiednio grunty orne - 43%, łąki - 56% i pastwiska - 63%. Duży udział mają gleby słabe albo bardzo słabe klasy V i VI.

3.17. Kopaliny³⁸

Gmina Zębówice posiada stosunkowo niewielkie zasoby złóż surowców mineralnych. Ogółem na terenie gminy występują 4 złoża surowców mineralnych, w tym jedno jest eksploatowane.

³⁸ Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w <https://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/zloza/wyszukiwanie.jsf?conversationContext=3>, dostęp: 06.06.2024 r.

Złoża surowców występujące na terenie gminy Zębowice:

- Kocury – nr złoża: IB 3123, pow. 3 ha, złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej, złoża skreślone z bilansu zasobów,
- Radawie - nr złoża: IB 2312, pow. 1,70 ha, złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej, złoża skreślone z bilansu zasobów,
- Radwie – nr złoża: KN 3618, pow. 3,10 ha, złoża piasków budowlanych, złoża skreślone z bilansu zasobów,
- Radwie 1 – nr złoża: KN 15254, pow. 2,00 ha, złoża piasków budowlanych, eksploatacja złoża zaniechana.

3.18. Tereny zdegradowane³⁹

Na obszarze gminy Zębowice brak jest obszarów zdegradowanych w wyniku klęsk żywiołowych oraz mchów masowych ziemi. Brak jest także większych terenów zdegradowanych w wyniku gospodarczej działalności człowieka. Nieliczne, stanowiące pozostałości po lokalnej (dzikiej) eksploatacji pospolitych surowców naturalnych, występują na gruntach wsi: Radawie - przysiółek Kosice, Zębowice - Borowiany, Zębowice - przysiółek Bąkownia oraz Kadłub Wolny.

3.19. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta, obszary chronione, w tym obszary Natura 2000

Gmina Zębowice należy do stosunkowo dobrze poznanych pod względem florystycznym terenów województwa opolskiego. Jednakże pewne tereny o potencjalnie wysokich walorach przyrodniczych pozostają nierozpoznane, co związane jest z brakiem opracowania inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy.

Użytek ekologiczny⁴⁰

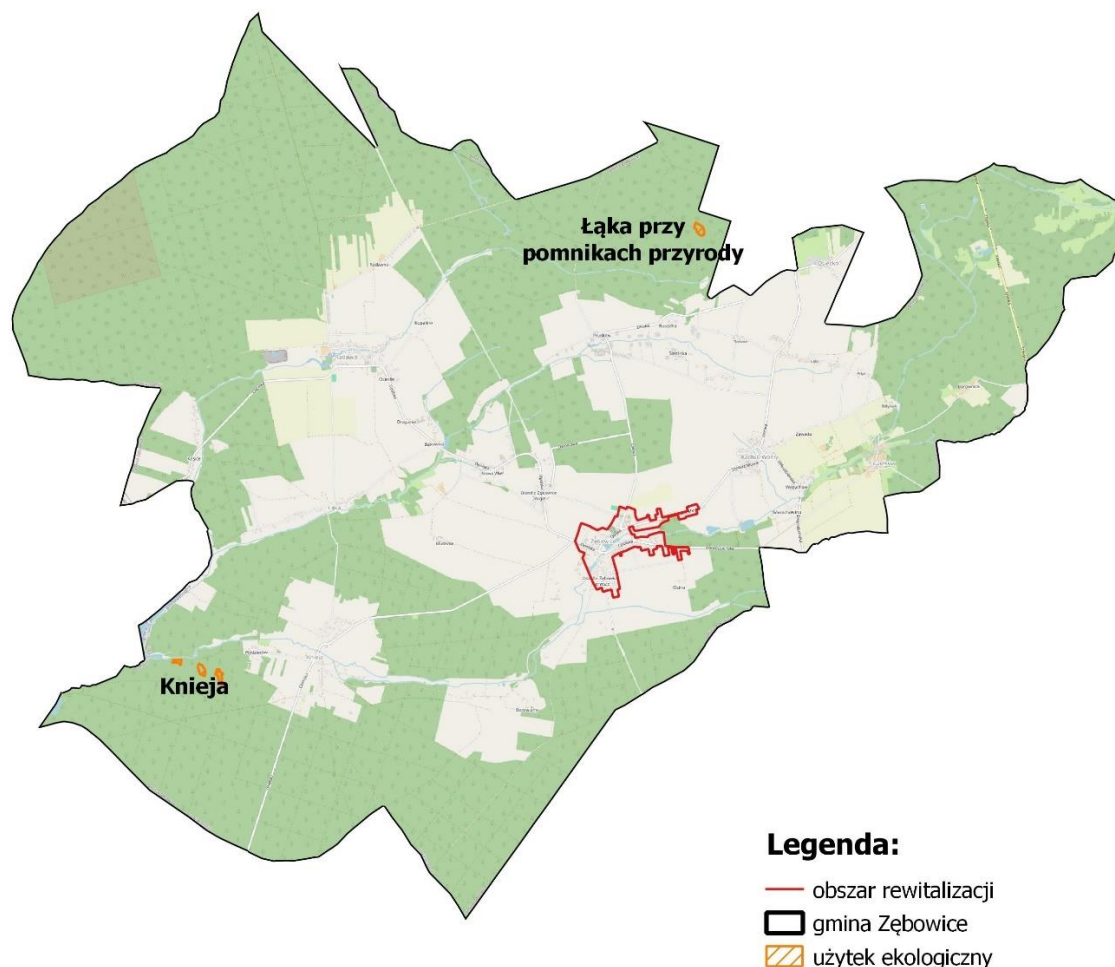
Użytki ekologiczne to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, należą do nich: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

³⁹ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zębowice

⁴⁰ Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody, dostęp 25.05.2024 r.

Na terenie Gminy Zębowice znajdują się 2 użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 2,45 ha. Są to:

- „Łąka przy pomnikach przyrody” – (powołanie - Dz. Urz. Woj. Opol. z dn. 14.02.1997 r. nr 4 poz. 28) - płaty nieużytkowanej roślinności o pow. 1,38 ha,
- „Knieja” – (powołanie - Dz. Urz. Woj. Opol. z dn. 14.02.1997 r. nr 4 poz. 28) - bagno o powierzchni 1,07 ha.

Rysunek 11. Lokalizacja użytków ekologicznych na terenie gminy Zębowice.⁴¹

⁴¹ Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://sdi.gdos.gov.pl/wfs> , dostęp: 06.06.2024 r.

Pomniki przyrody⁴²

Pomniki przyrody to forma ochrony indywidualnej. Obejmuje ona pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno- pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Do pomników przyrody zaliczamy sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głazy narzutowe i inne.

Na terenie Gminy Zębowice znajduje się 6 obiektów objętych ochroną w formie pomników przyrody ożywionej.

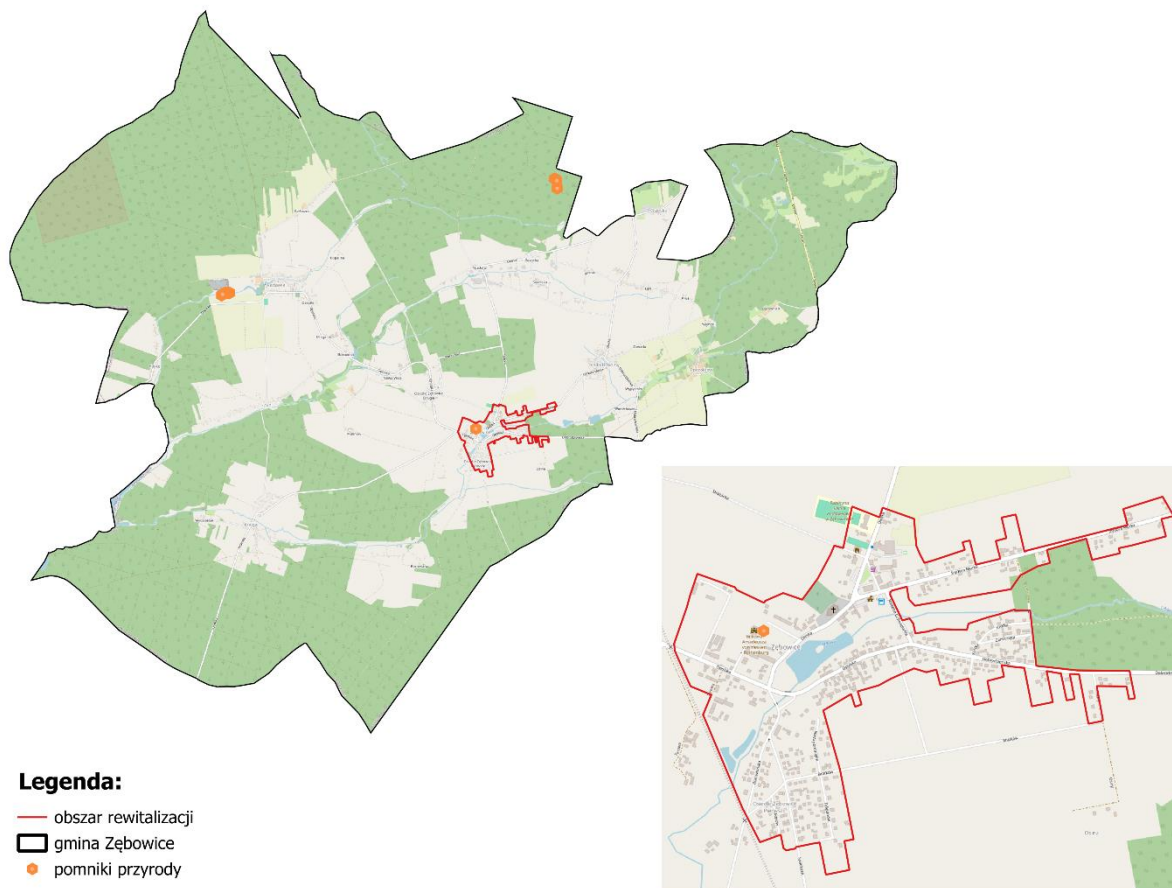
Tabela 22. Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie gminy Zębowice.⁴³

Kod Inspire	Data ustanowienia	Typ pomnika	Rodzaj
PL.ZIPOP.1393.PP.1608072.71	1954-06-23	Wieloobiektowy	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 156 cm; obwód: 490 cm; wysokość: 28 m)
			drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 192 cm; obwód: 603 cm; wysokość: 28 m)
PL.ZIPOP.1393.PP.1608072.66	1954-06-23	Wieloobiektowy	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur)
			drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur)
			drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur)
			drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 181 cm; obwód: 569 cm; wysokość: 27 m)
			drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 167 cm; obwód: 525 cm; wysokość: 27 m)
			drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 173 cm; obwód: 543 cm)
PL.ZIPOP.1393.PP.1608072.261	1971-02-27	Jednoobiektowy	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 171 cm; obwód: 537 cm; wysokość: 28 m)
PL.ZIPOP.1393.PP.1608072.260	1971-02-27	Jednoobiektowy	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur)
PL.ZIPOP.1393.PP.1608072.258	1971-02-27	Wieloobiektowy	drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 156 cm; obwód: 490 cm; wysokość: 30 m)

⁴² Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody, dostęp: 25.05.2024 r.

⁴³ Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody, dostęp: 25.05.2024 r.

Kod Inspire	Data ustanowienia	Typ pomnika	Rodzaj
			drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> ; pierśnica: 156 cm; obwód: 490 cm; wysokość: 30 m)

Rysunek 12. Lokalizacja pomników przyrody na terenie gminy Zębowice.⁴⁴

Obszar cenny przyrodniczo⁴⁵

Na terenie gminy Zębowice można wyróżnić dwa podstawowe obszary cenne pod względem florystycznym. Zaliczyć należy do nich fragment doliny rzeki Libawy, położony w północno -wschodniej części gruntów wsi od Kadłub Wolny oraz tereny torfowisk wraz z ich otoczeniem, położone po zachodniej stronie zabudowy wsi Knieja.

- Dolina Libawy w północno-wschodniej części gruntów wsi kadłub Wolny

W swym górnym biegu Libawa płynie w wąskiej dolinie, miejscami o charakterze wąwozu. Strome skarpy pokryte są roślinnością krzewiastą, najczęściej związaną z siedliskami kwaśnymi, Dno doliny w wielu miejscach stanowią fragmenty olszyn

⁴⁴ Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://sdi.gdos.gov.pl/wfs> , dostęp 06.06.2024 r.

⁴⁵ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zębowice

oraz brzezin na podłożu torfowym, W miejscach najbardziej wilgotnych występuje szereg rzadkich i chronionych gatunków roślin, takich jak rosiczka okrągło listna, bagno zwyczajne, widłak jałowcowaty, czermień błotna czy żurawina błotna.

- Dolina Libawy obejmująca torfowisko i jego otoczenie, na zachód od Kniei

To interesujące obszary leśne o zróżnicowanej powierzchni terenu, w których zaznacza się duży udział gatunków prawnie chronionych i rzadkich. Do najciekawszych roślin zaliczyć można: rosiczkę okrągłolistną, modrzewnicę zwyczajną, bobrka trój listków ego i przygiętkę białą. Torfowisko odgrywa rolę centrum bioróżnorodności okolicy stąd zostało objęte ochroną prawną w postaci użytku ekologicznego.

Obszar chronionego krajobrazu⁴⁶

Cały obszar gminy Zębowice wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrawsko-Turawskich utworzonego uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w dniu 26 maja 1988 roku i potwierdzonego Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego nr P/14/2000 z dnia 17 maja 2000 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie opolskim (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 33 z dnia 26 maja 2000 r.).

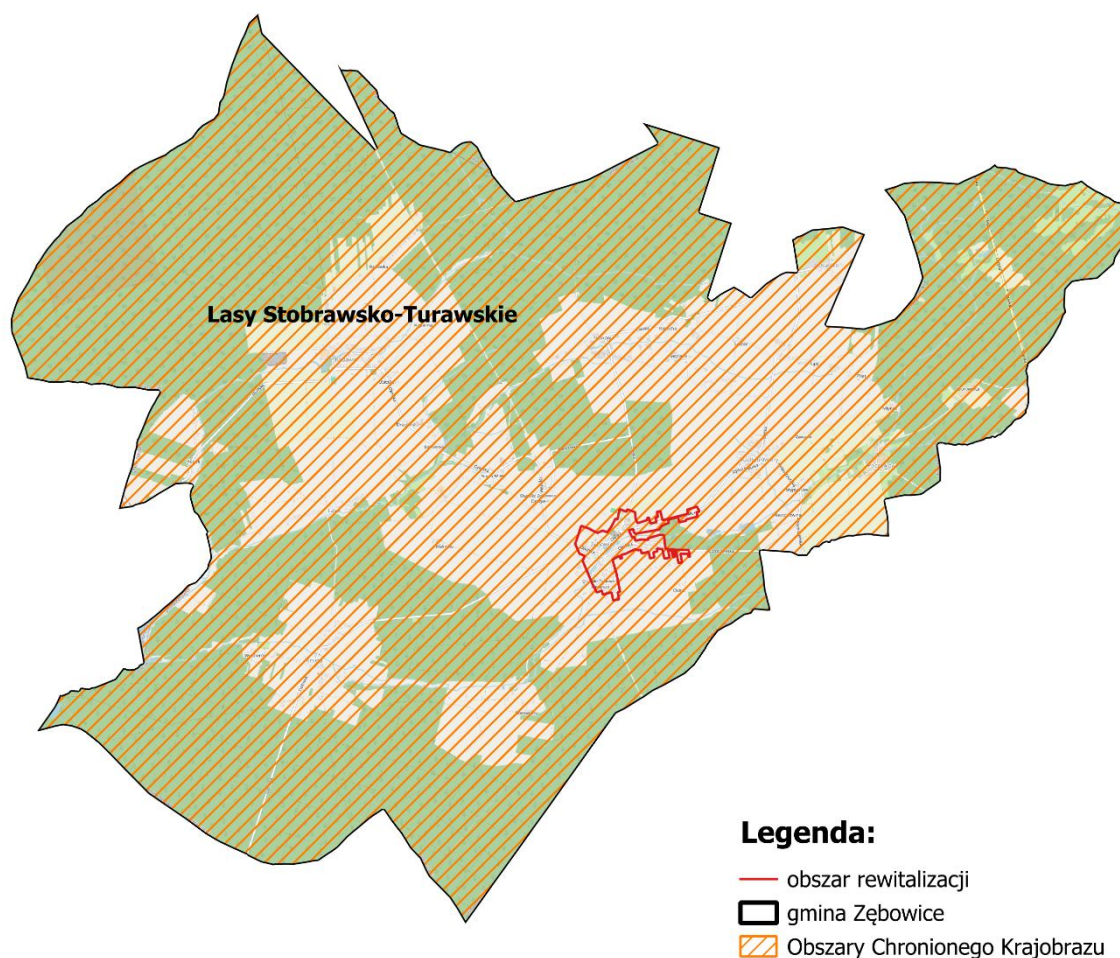
- Lasy Stobrawsko-Turawskie

Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie są największym obszarem chronionego krajobrazu w województwie opolskim położonym w mezoregionie Równina Opolska. Obszar ten zajmuje część prawego dorzecza Odry na południe od Stobrawy i na północ od Garbu Tarnogórskiego, suwając się na wschód wzdłuż biegu Małej Panwi. Powierzchnię terenu budują zwydmione piaski, porośnięte przez Bory Stobrawskie. Przez środek obszaru przepływa Mała Panew, na której w Turawie utworzono zbiornik Jezioro Turawskie - jeden z zasilających żeglugę na Odrze ale także wykorzystywany do celów rekreacyjnych. Wschodnia część regionu (Obniżenie Małej Panwi) stanowi szlak komunikacyjny ze wschodu na zachód.

Obszar ten zajmuje północną część województwa opolskiego i obejmuje rozległy, rozczłonkowany kompleks leśny. Na terenie Gminy Zębowice jego powierzchnia wynosi 8 335 ha co stanowi 87% ogólnej powierzchni gminy. Lasy Stobrawsko – Turawskie objęto ochroną ze względu na znaczące walory przyrodnicze i krajobrazowe, atrakcyjność turystyczną i słabe zurbanizowanie. Duża ilość cieków wodnych, silnie rozwinięta granica lasu, polodowcowa rzeźba terenu, występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt stanowi o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu. Obszary chronionego krajobrazu powoływane są także dla zapewnienia ludności

⁴⁶ Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody, dostęp 25.05.2024 r.

miejskiej terenów do rekreacji i wypoczynku. Tutejsze drzewostany to przeważnie siedliska borowe, a więc sprzyjające penetracji ludzkiej oraz mające walory bioterapeutyczne. Bliskie sąsiedztwo ośrodków miejskich (Opole, Kluczbork) i dobrze rozwinięta sieć dróg stwarzają dogodne warunki dla rozwoju turystyki rekreacyjno – wypoczynkowej.

Rysunek 13. Lokalizacja obszarów chronionego krajobrazu.⁴⁷

Wg Rozporządzenia powołującego obszar chronionego krajobrazu, na terenie tym zakazuje się:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor i legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego

⁴⁷ Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://sdi.gdos.gov.pl/wfs> , dostęp 06.06.2024 r.

połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Korytarz ekologiczny^{48,49}

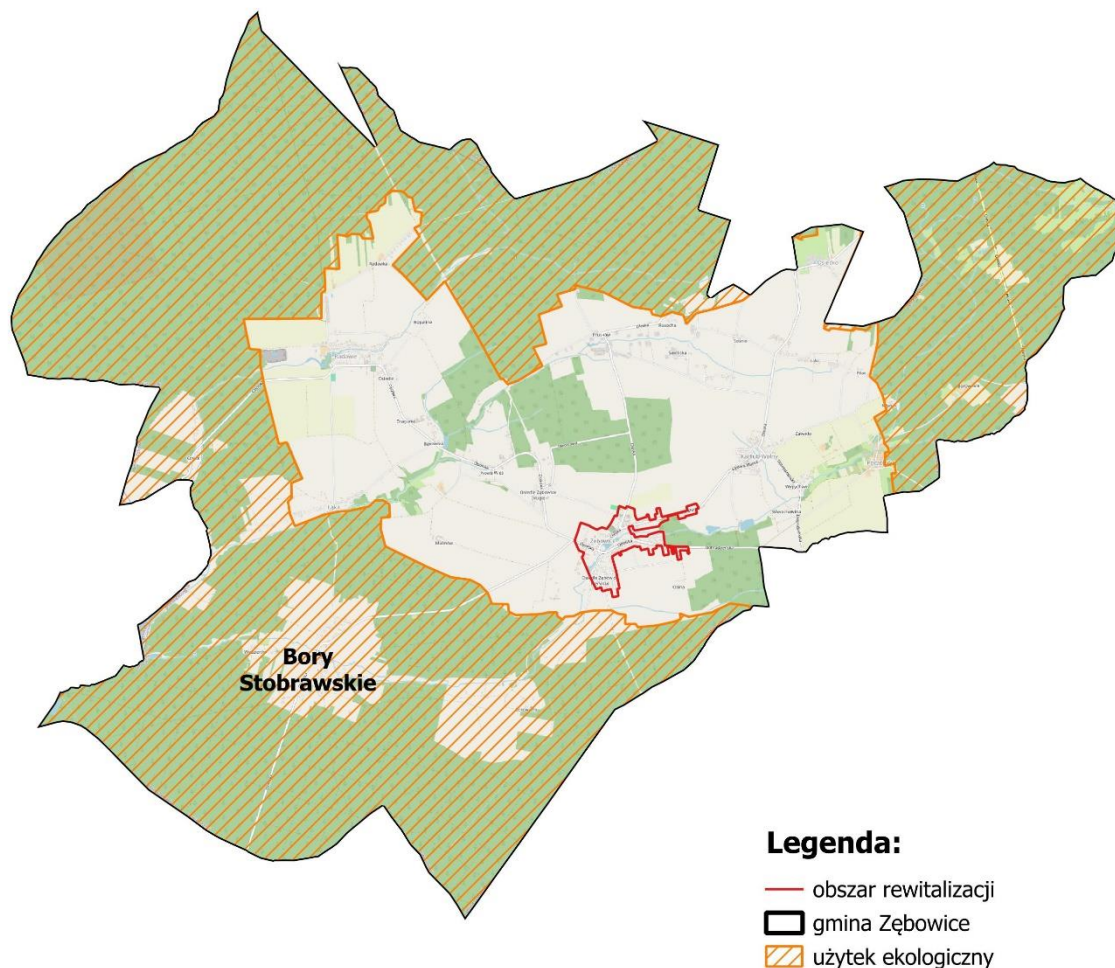
Szczególnie istotne z przyrodniczego punktu widzenia są korytarze ekologiczne i obszary węzłowe. Największe znaczenie wszystkich korytarzy wynika ze stwarzania możliwości migracji organizmów, co zapewnia bogactwo i jednorodność gatunkową, a poprzez to utrzymanie stabilności zbiorowisk roślinnych i zgrupowań zwierząt. Korytarze

⁴⁸ Źródło: korytarze.pl

⁴⁹ Źródło: <https://gis.openforestdata.pl/> , dostęp 25.05.2024 r.

umożliwiają wielokierunkowe migracje organizmów pomiędzy obszarami węzłowymi, a także ułatwiają i ukierunkowują ruch mas powietrza (znaczenie przewietrzające).

Na terenie gminy przebiega korytarz ekologiczny Bory Stobrawskie, który stanowi część jednego z głównych korytarzy ekologicznych (o znaczeniu międzynarodowym) - Korytarza Południowo – Centralnego. Korytarz na terenie województwa opolskiego biegnie od Borów Stobrawskich po lasy nad Małą Panwią i dalej w kierunku Jury Krakowsko – Częstochowskiej.

Rysunek 14. Lokalizacja korytarzy ekologicznych na terenie gminy Zębowice.⁵⁰

⁵⁰ Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://sdi.gdos.gov.pl/wfs> , dostęp 06.06.2024 r.

Tabela 23. Korytarze ekologiczne występujące na terenie gminy Zębowice.⁵¹

Lp.	Strefa	Typ	Nazwa	Rodzaj	Kod
1	Korytarz południowo-centralny (KPdC)	Korytarz główny – międzynarodowy (G)	Bory Stobrowskie	Obszar węzłowy (OW)	GKPdC-12

Stanowiska chronionych gatunków roślin⁵²

Obszar gminy Zębowice, ze względu na znaczne zróżnicowanie siedlisk, obfituje w chronione i rzadkie gatunki roślin. Część z nich znalazła się na "Czerwonej liście roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce" (Zarzycki, Szelaąg 1992), regionalnej "Czerwonej liście roślin naczyniowych Górnego Śląska" (Parusel i in. Red. 1996), a także wojewódzkiej "Czerwonej liście roślin zagrożonych w województwie opolskim" (Spatek 1997).

Na badanym terenie stwierdzono występowanie 18 gatunków roślin prawnie chronionych, w tym na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 września 2001r. w sprawie określenia listy gatunków roślin rodzimych dziko występujących objętych ochroną gatunkową ścisłą i częściową oraz zakazów właściwych dla tych gatunków i odstępstw od tych zakazów (Dz. U. 2001, nr 106, poz. 1167).

Chronione ściśle:

- Barwinek pospolity (*Vinca minor*),
- Bobrek trójlistkowy (*Menyanthes triolata*),
- Grążel żółty (*Nuphar lutea*),
- Grzybienie białe (*Nymphaea alba*),
- Kotewka orzech wodny (*Trapa natans*),
- Mącznica lekarska (*Arctostaphylos uva-ursi*),
- Rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*),
- Salwinia pływająca (*Salvinia natans*),
- Widlicz spłaszczony (*Diphasiastrum complanatum*),
- Widłaczek torfowy (*Lycopodiella inundata*),
- Widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*),
- Widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*).

⁵¹ Źródło: Opracowane własne na podstawie <https://gis.openforestdata.pl/>, dostęp: 25.05.2024 r.

⁵² Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zębowice

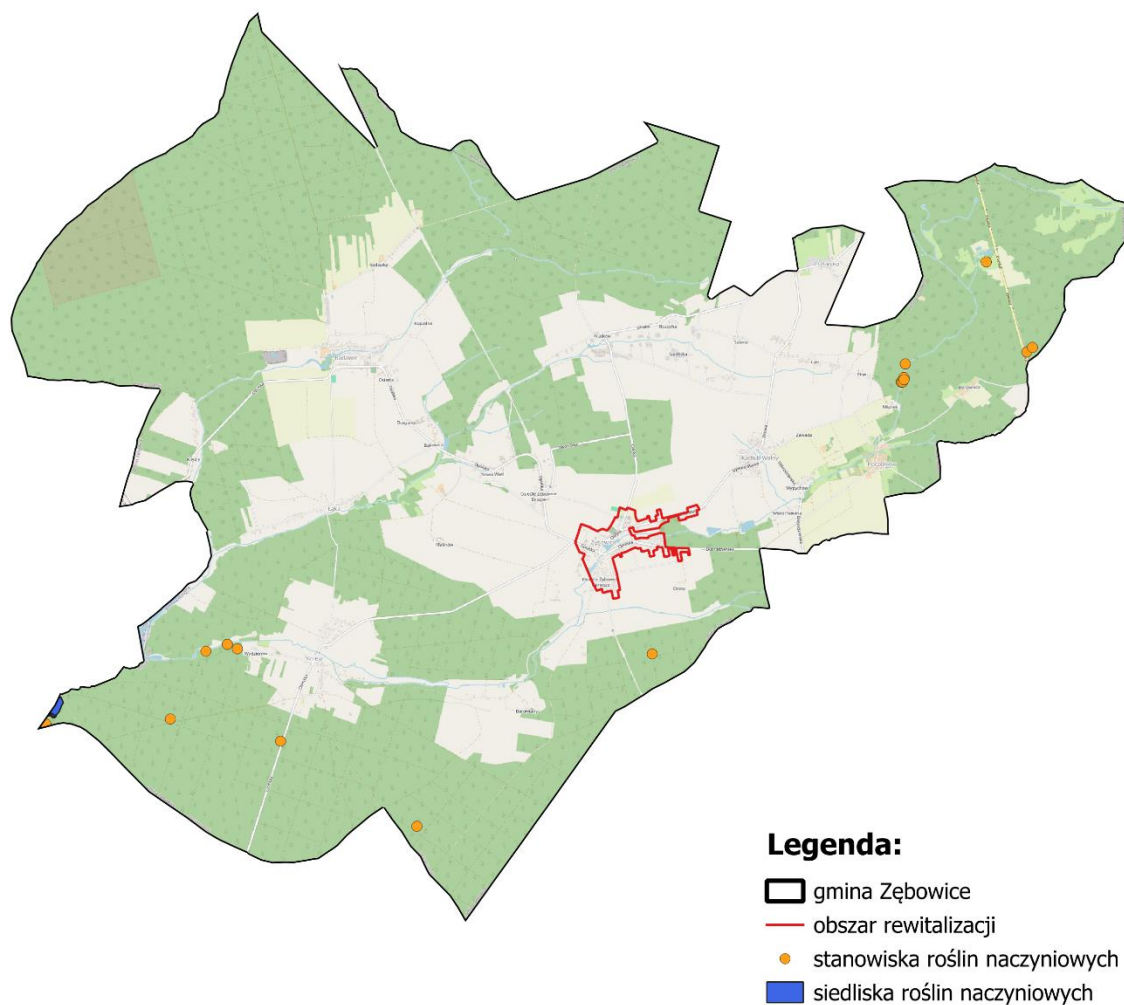
Chronione częściowo:

- Bagno zwyczajne (*Ledum palustre*),
- Konwalia majowa (*Convallaria majalis*),
- Porzeczka czarna (*Ribes nigrum*),
- Kruszyna pospolita (*Prangula alnus*),
- Kalina koralowa (*Viburnum opulus*).

Na uwagę zasługują również gatunki rzadkie w skali województwa i regionu. Najciekawsze z nich to:

- Czartawa drobna (*Circaea alpina*),
- Czermicń błotna (*Calla palustris*),
- Dąbrówka kosmata (*Ajuga genevensis*),
- Modrzewnica zwyczajna (*Andromeda polifolia*),
- Nerecznica grzebieniasta (*Dryopteris cristata*),
- Podejrzon księżycowy (*Botruchium lunaria*),
- Przygiętka biała (*Rhynchospora alba*),
- Rdestnica stępiona (*Potamogeton ohtusifolius*),
- Siedmiopalecznik błotny (*Comarum palustre*),
- Szczodrzyk czerniejący (*Lembotropis nigricans*),
- Zachyłka Roberta (*Gymnocarpium robertianum*),
- Żurawina błotna (*Oxycoccus palustris*).

W obszarze rewitalizacji nie występują siedliska i stanowiska chronionych gatunków roślin.

Rysunek 15. Stanowiska chronionych gatunków roślin na terenie gminy Zębowice.⁵³

Siedliska cenne przyrodniczo⁵⁴

Na terenie gminy Zębowice znajduje się 8 typów chronionych siedlisk.

- 9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum),
- 91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródliskowe),

⁵³ Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych przekazanych przez RDOŚ – baza przyrodnicza.

⁵⁴ Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych projektu pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”, <https://bankdanych.gdos.gov.pl/backend/wfs>, dostęp: 22.06.2024 r.

- 9110 - Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion),
- 7110 - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),
- 91D0 - Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne),
- 6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris),
- 6410 - Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion),
- 9190 - Pomorski kwaśny las brzozowo-dębowy (Betulo-Quercetum).

W obszarze rewitalizacji występuje 1 typy chronionych siedlisk, tj.:

- 91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródliskowe).

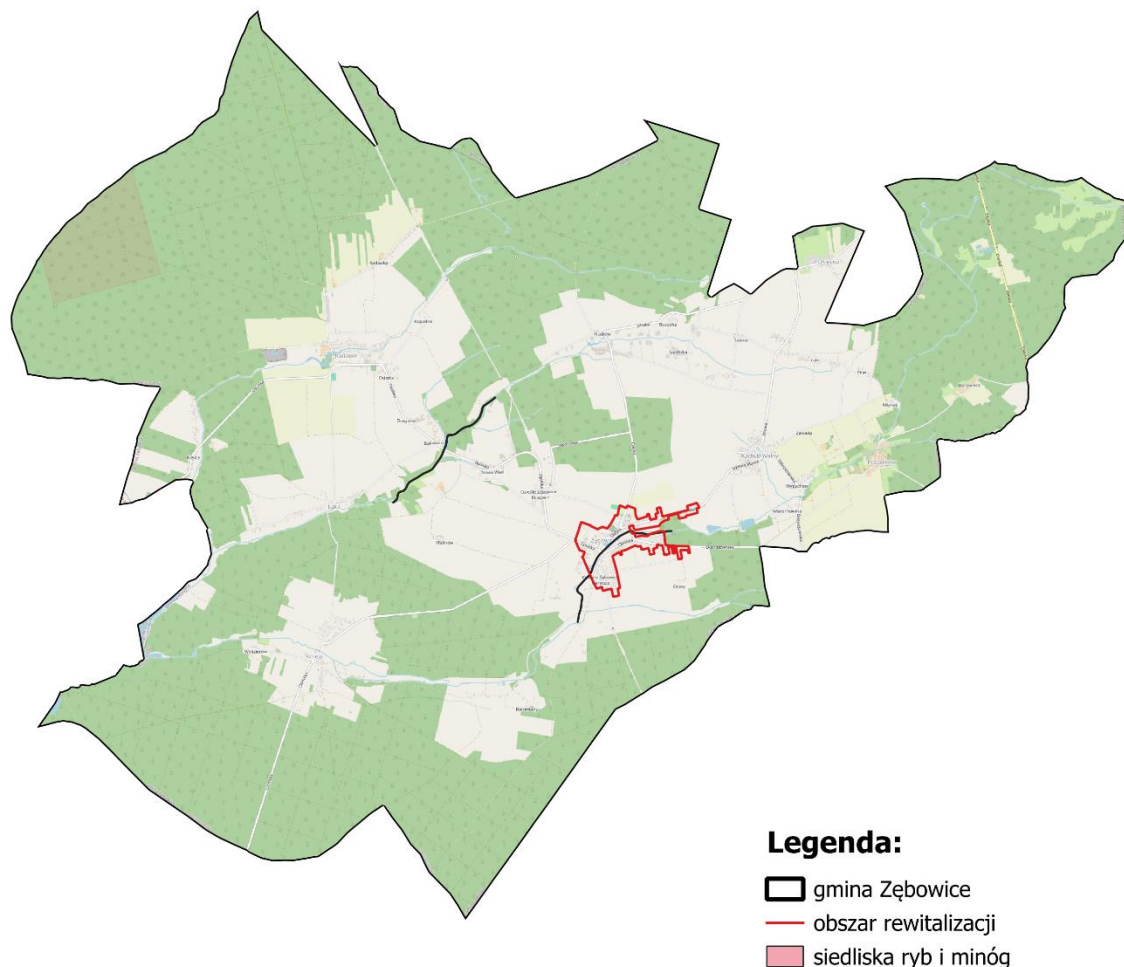
Ryby i minogi⁵⁵

Chroniona ichtiofauna gminy Zębówice obejmuje gatunki rzeczne, są to:

- Śliz (Barbatula barbatula),
- Minóg strumieniowy (Lampetra planeri).

W rzece Libawa przepływającej przez obszar rewitalizacji wykryto siedlisko śliza.

⁵⁵ Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych przekazanych przez RDOŚ – baza przyrodnicza.

Rysunek 16. Stanowiska chronionych gatunków ryb i minóg występujących na terenie gminy Zębowice.⁵⁶

Ptaki⁵⁷

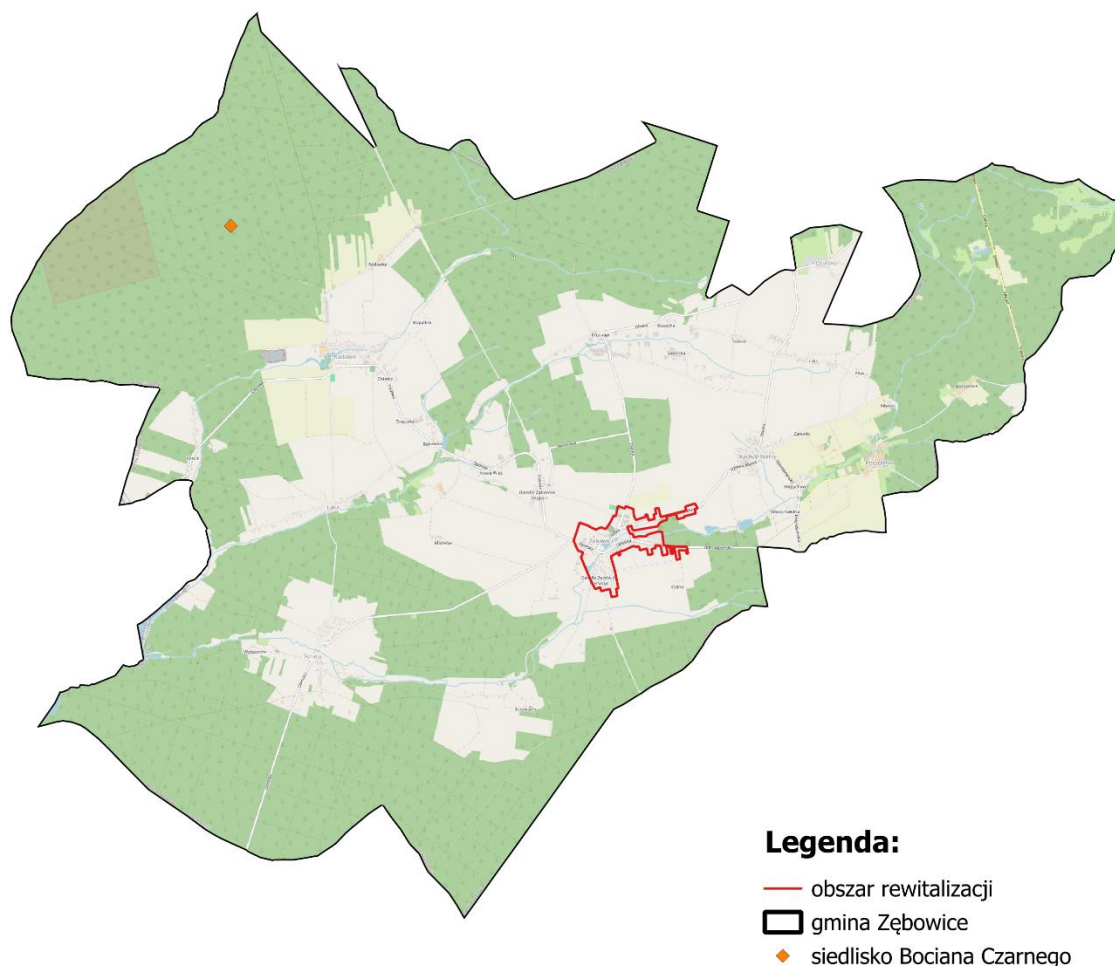
Na terenie gminy brak jest znaczących zbiorników wodnych pełniących rolę miejsca lęgowego dla ptaków o znaczeniu ponadlokalnym. Niewielkie zbiorniki wodne mają pozytywny wpływ jedynie na lokalne populacje stosunkowo pospolitych gatunków takich jak trzciniak czy trzcinniczek oraz krzyżówka i głowienka. Większość gatunków zwierząt wymagających biotopu wodnego gnieździ się w środowiskach wodnych związanych z nieodległym zbiornikiem Turawskim i ujściem Libawy.

⁵⁶Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych przekazanych przez RDOŚ – baza przyrodnicza.

⁵⁷ Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych projektu pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”, <https://bankdanych.gdos.gov.pl/backend/wfs>, dostęp: 22.06.2024 r.

W gminie Zębowice stwierdzono stanowisko 4 osobników Bociana czarnego (*Ciconia nigra*), który należy do tzw. gatunków strefowych. W pobliżu gniazd tych ptaków wyznacza się w drodze decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska obszar z czasowym lub całorocznym zakazem działalności człowieka i zakazem wstępu.

W obszarze rewitalizacji nie występują siedliska chronionych gatunków ptaków.

Rysunek 17. Stanowisko gatunków ptaków objętych ścisłą ochroną występujących na terenie gminy Zębowice.⁵⁸

3.20. Promieniowanie elektromagnetyczne

Do źródeł niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, mającego negatywny wpływ na środowisko, zalicza się linie elektroenergetyczne przesyłowe, stacje

⁵⁸ Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych projektu pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”, <https://bankdanych.gdos.gov.pl/backend/wfs>, dostęp: 22.06.2024 r.

elektroenergetyczne, stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne oraz niektóre urządzenia przemysłowe.

Stacje telefonii komórkowej są obecnie najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych. W otoczeniu typowych stacji bazowych telefonii komórkowych pola elektromagnetyczne o wartościach wyższych od dopuszczalnych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten i na wysokości ich zainstalowania.

Linie i stacje elektroenergetyczne są źródłami pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz. Istotny wpływ na środowisko mają napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciach znamionowych od 110 kV. Poziomy pól elektrycznych i magnetycznych występujących w otoczeniu linii wysokiego napięcia są zależne od konstrukcji linii, napięć oraz prądów znamionowych. Natężenie pól, elektrycznego i magnetycznego, maleje szybko wraz ze wzrostem odległości od linii elektroenergetycznych.

Właścicielem systemu elektroenergetycznego na obszarze Gminy Zębówice jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu.

Odbiorcy z terenu gminy Zębówice są zasilaniu z GPZ Bierdzany.

Tabela 24. Podstawowe informacje nt. stacji zasilania

Nazwa stacji i symbol	Moc [MVA]	Napięcie stacji [kV/kV]	Sumaryczne obciążenie [MW]	Układ rozdzielni
Bierdzany BRD	TR1-10 TR2-10	110/15 110/15	ok. 1,8	H5

Na terenie gminy Zębówice zlokalizowane są linie napowietrzane i kablowe 15 kV o długości 40 391,3 m oraz linie napowietrzane i kablowe 0,4 kV o długości 87 443,1 m. Obciążenie toru średniego napięcia, zasilającego teren gminy Zębówice wynosi ok. 1,4 MW.

Na terenie Gminy Zębówice znajduje się 35 stacji transformatorowych.

Tabela 25. Wykaz stacji transformatorowych 15/0,4 kV zlokalizowanych na terenie Gminy Zębówice.

Typ stacji	Rok budowy	Własność	Rodzaj wykonania	Maksymalna moc stacji [kVA]	Nazwa stacji SN/nN
Murowana-wieżowa	1928	Własna	400	S-4-0211 Kadłub Wolny Łąki	Murowana-wieżowa
Murowana-wieżowa	1963	Własna	400	S-4-0188 Kadłub Wolny	Murowana-wieżowa

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice
na lata 2024-2030

Typ stacji	Rok budowy	Własność	Rodzaj wykonania	Maksymalna moc stacji [kVA]	Nazwa stacji SN/nN
STSpw 20/250	2001	Własna	250	S-4-0218 Kadłub Wolny Tartak	STSpw 20/250
STSpw 20/250	1994	Własna	250	S-4-0180 Kadłub Wolny Straż	STSpw 20/250
STSpw 20/250/II	1994	Własna	250	S-4-0181 Kadłub Wolny Wypychów	STSpw 20/250/II
STSpbw 20/250/I	1993	Własna	250	S-4-0174 Kadłub Wolny Łąki 2	STSpbw 20/250/I
Stupowa	2011	Obca	250	S-4-5013 Kadłub Wolny Tartak	Stupowa
STSRu 20/250	2013	Własna	250	S-4-0144 Kadłub Wolny Młyn	STSRu 20/250
STSpbw 20/250/II	1993	Własna	250	S-4-0187 Knieja	STSpbw 20/250/II
STSpbw 20/250/II	1994	Własna	250	S-4-0179 Knieja Wodociągi	STSpbw 20/250/II
STSpbw 20/250	1993	Własna	250	S-4-0175 Knieja Pótnoc	STSpbw 20/250
STSpbw 20/400	2004	Własna	400	S-4-0153 Łąka	STSpbw 20/400
STSa 20/250	1985	Własna	Stupowa	250	S-4-0157 Osieczko
STSpbw 20/250/II	1993	Własna	250	S-4-0228 Paczotków	STSpbw 20/250/II
STSpbw 20/250	1993	Własna	250	S-4-0173 Paczotków Leśniaki	STSpbw 20/250
STSa 20/250	1982	Własna	Stupowa	250	S-4-0084 Pruszków RSP
STSa 20/250	1979	Własna	Stupowa	250	S-4-0204 Kosice
Murowana-wieżowa	1927	Własna	400	S-4-0155 Radawie Wieś	Murowana-wieżowa
STSa 20/250	1982	Własna	Stupowa	250	S-4-0090 Radawie Opieka
STSpbw 20/250/II	1995	Własna	250	S-4-0184 Nowa Wieś Dobrodzieńska Staw	STSpbw 20/250/II
Murowana	1980	Wspólna	100	Szumirad JW Dalsza 1	Murowana
STSa 20/250	1977	Własna	Stupowa	250	S-4-0372 Radawie POM
STSpw 20/250	2003	Własna	250	S-4-0203 Radawka Zachód	STSpw 20/250
STSpbw 20/250	1995	Własna	250	S-4-0197 Radawie Środek	STSpbw 20/250
STSpb 20/400/I	2005	Własna	400	S-4-0158 Radawka	STSpb 20/400/I
STSa 20/250	1985	Własna	Stupowa	250	S-4-0196 Pruszków Wieś
Murowana-wieżowa	1928	Własna	400	S-4-0150 Nowa Wieś Dobrodzieńska	Murowana-wieżowa
STSa 20/250	1988	Własna	Stupowa	250	S-4-0159 Zębowice Dobrodzieńska

Typ stacji	Rok budowy	Własność	Rodzaj wykonania	Maksymalna moc stacji [kVA]	Nazwa stacji SN/nN
STSR 20/400	2013	Własna	400	S-4-0227 Malinów	STSR 20/400
STSB 20/250	1988	Własna	250	S-4-0160 Zębowice Osiedle	STSB 20/250
Wieżowa	1964	Własna	Wieżowa	0	S-4-0146 Nowa Wieś Dobrodzieńska 2
STSa 20/250	1968	Własna	Stupowa	250	S-4-0156 Zębowice 2
Murowana-wieżowa	1993	Własna	400	S-4-0229 Zębowice Wieś	Murowana-wieżowa
STSa 20/250	1988	Własna	Stupowa	250	S-4-0152 Zębowice Kadłubska
STSPb 20/400/I	2005	Własna	400	S-4-0235 Borowiany	STSPb 20/400/I
STS 20/250	1968	Obca	Stupowa	250	S-4-5027 Zębowice Tartak
STSPbw 20/250/II	1994	Własna	250	S-4-0176 Nowa Wieś Dobrodzieńska PKP	STSPbw 20/250/II

Stan techniczny sieci oraz pewność zasilania na terenie Gminy Zębowice jest dobry.

Na terenie Gminy Zębowice usługi telekomunikacyjne w dużej mierze świadczą operatorzy telefonii komórkowych, których szybki rozwój spowodował wzrost źródeł emisji PEM w postaci stacji bazowych.

Tabela 26. Wykaz stacji telekomunikacyjnych na terenie gminy Zębowice.⁵⁹

Nazwa operatora	Nr decyzji	Data ważności	Miejscowość	Lokalizacja	Technologia
P4 Sp. z o.o.	MNET/4/6749/6/23	29.02.2028 r.	Zębowice	Opolska, dz. nr 463	5G, 2 100 MHz LTE, 2 100 MHz LTE, 2 600 MHz UMTS, 2 100 MHz UMTS, 900 MHz
T-Mobile Polska S.A.	MNET/11/36226/8/24	28.02.2034 r.	Zębowice	Opolska 44c, 188	5G, 2 100 MHz LTE, 900 MHz LTE, 2 100 MHz LTE, 2 600 MHz UMTS, 2 100 MHz UMTS, 900 MHz
T-Mobile Polska S.A.	MNET/11/68361/3/22	30.09.2028 r.	Zębowice	dz. nr 58/3	5G, 2 100 MHz LTE, 900 MHz LTE, 2 100 MHz

⁵⁹ Źródło: Wykaz pozwoleń radiowych, <https://bip.uke.gov.pl/pozwolenia-radiowe/wykaz-pozwolen-radiowych/#!>, stan na: 27.05.2024 r.

Nazwa operatora	Nr decyzji	Data ważności	Miejscowość	Lokalizacja	Technologia
					LTE, 2 600 MHz UMTS, 2 100 MHz UMTS, 900 MHz

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) od 2008 r. w sposób ujednolicony dla całego kraju. Celem pomiarów jest ocena średniego poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w miejscach dostępnych dla ludności.

Na terenie gminy Zębowice nie prowadzono pomiarów poziomów PEM w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomimo ciągłego rozwoju technologii wykorzystującej pola elektromagnetyczne, zagęszczania się lokalizacji instalacji będących źródłem pól elektromagnetycznych, jest bardzo mało podobne, aby wystąpiły poziomy PEM naruszające normy określone rozporządzeniem. Nowe stacje telefonii komórkowej lokalizowane są w taki sposób aby zasięgiem pokryć tereny jeszcze nim nieobjęte. Na terenie gminy nie planuje się także lokalizacji żadnej infrastruktury, gdzie mogłyby być wykorzystywane technologie, które mogłyby stanowić zagrożenie ze względu na ponadnormatywny poziom PEM.

W polskim systemie elektroenergetycznym dominują sieci napowietrzne, które w przeciwieństwie do sieci kablowych są silnie narażone na awarie spowodowane silnymi wiatrami i nadmiernym oblodzeniem. Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych typu huragany, intensywne burze itp. może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, a zatem ograniczenia w dostarczaniu energii elektrycznej do odbiorców. Najważniejsze zjawiska wpływające na ryzyko zniszczeń sieci przesyłowych i dystrybucyjnych to występowanie burz, w tym burz śnieżnych, szadź katastrofalna i silny wiatr.

3.21. Hałas

Zagadnienie hałasu zewnętrznego na obszarze gminy Zębowice, ale także całego województwa opolskiego stanowi istotny problem, lecz dotychczas kompleksowo nierozpoznany. Dźwięki pochodzące z powyższych źródeł tworzą klimat akustyczny środowiska i odpowiadają za uciążliwość hałasu oraz jego negatywny wpływ na zdrowie i życie ludności.

Na klimat akustyczny gminy Zębowice jak i całego województwa opolskiego wpływa w głównej mierze hałas komunikacyjny, a w szczególności hałas drogowy. Spowodowane jest to ciągłym wzrostem natężenia ruchu, zwłaszcza udział transportu ciężkiego, złym stanem technicznym pojazdów, stanem technicznym nawierzchni dróg, jej rodzaju organizacji ruchu drogowego oraz rodzaju zabudowy wzdłuż szlaków komunikacyjnych generujących największe stężenie hałasu.

W zależności od pochodzenia hałasu rozróżniamy kategorie hałasu takie jak:

- hałas komunikacyjny (komunikacja samochodowa, kolejowa i lotnicza oraz obiekty z nią związane),
- hałas przemysłowy (zakłady przemysłowe, rzemieślnicze i usługowe emitujące hałas do środowiska),
- hałas komunalny (obiekty publiczne związane z hałaśliwą działalnością np. stadiony, tereny zabaw itp., transport dostawczy, urządzenia oczyszczania miasta i maszyny budowlane).

Na terenie województwa opolskiego monitoring stanu akustycznego w środowisku prowadzi Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Opolu. Według ustawy Prawo ochrony środowiska pomiary hałasu prowadzone są również przez zarządców dróg i linii kolejowych oraz niektóre starostwa. Na terenie gminy Zębowice nie były prowadzone pomiary hałasu.

Hałas drogowy⁶⁰

Do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w środowisku należy komunikacja drogowa, która emituje około 80 % wszystkich hałasów rozprzestrzeniających się na terenach osadniczych. Na poziom hałasu drogowego mają przede wszystkim wpływ: natężenie ruchu komunikacyjnego, udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu, prędkość ruchu pojazdów, stan techniczny pojazdów, odległość zabudowy mieszkaniowej, stan i rodzaj nawierzchni, płynność ruchu i sposób eksploatacji pojazdów.

Na sieć drogową na terenie gminy składają się drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Na terenie gminy brak dróg ekspresowych oraz autostrad.

Droga wojewódzka: DW 901 łącząca Gliwice z Olesnem, jej przebieg to: Olesno - Dobrodzień - Zawadzkie - Wielowieś – Pyskowice.

Drogi powiatowe:

- 1941 Osiecko – Zębowice;
- 1705 Zawada – Turawa – Zębowice – Szemrowice – Dobrodzień;

⁶⁰ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla gminy Zębowice na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025, Zębowice, 2017 r

- 1733 Łąka – Radawie;
- 1734 Łąka – Nowa Wieś;
- 1735 Nowa Wieś – DP1705;
- 1736 Kadłub Wolny – DP1941 O /Osiecko/;
- 1737 Zębowice – Kadłub Wolny – DP 1705;
- 1738 Grodziec – Zębowice;
- 1758 Zębowice – Chobie – DK46.

Drogi powiatowe zajmują długość ok. 41 km. znajdują się one pod nadzorem Zarządu Dróg Powiatowych w Oleśnie.

Drogi gminne na terenie gminy Zębowice posiadają łączną długość 38,575 km. W ostatnich latach w wyniku systematycznych nakładów inwestycyjnych zdecydowanie poprawił się stan dróg gminnych, niemal wszystkie są utwardzone i pokryte asfaltem.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu w ostatnich latach (2014, 2015, 2018) nie przeprowadzał pomiarów oceniających hałas komunikacyjny w otoczeniu dróg wojewódzkich na terenie gminy. W związku z brakiem pomiarów hałasu drogowego nie można określić jego uciążliwości. Mając jednak na uwadze niewielkie natężenie ruchu nawet na głównych drogach gminnych, należy oczekiwać, iż hałas drogowy nie stanowi dużego problemu.

Potencjalnym źródłem ponadnormatywnego hałasu jest przecinająca gminę, w jej wschodniej części droga wojewódzka nr 901. Ze względu na małe natężenie ruchu na drogach powiatowych i gminnych nie prognozuje się przekroczeń standardów akustycznych.

Hałas kolejowy⁶¹

Przez tereny gminy Zębowice przebiega linia kolejowa nr 175, jednak nie odbywa się na niej ruch pasażerski ani towarowy. Z tego względu nie występuje zagrożenie hałasem kolejowym.

⁶¹ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla gminy Zębowice na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025, Zębowice, 2017 r

Hałas przemysłowy

Z uwagi na lokalny charakter źródła hałasu przemysłowego źródła te mają charakter drugorzędny. Pomiary hałasu wykonywane są przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w związku ze skargami mieszkańców lub zgodnie z przyjętym wcześniej planem kontroli zakładów. Uciążliwość akustyczna obiektów przemysłowych oceniana jest na podstawie pomiarów, a prowadzący instalację emitującą ponadnormatywny hałas do środowiska zobowiązany jest wystąpić o wydanie pozwolenia na emisję hałasu w przypadku, gdy pomiary stwierdzają przekroczenie normatywnej wartości poziomu hałasu w środowisku. W przypadku ponownego stwierdzenia przekroczeń wartości normatywnej, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska nalicza kary pieniężne odpowiednią decyzją.

Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od parku maszynowego, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych, a także prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nim terenów.

Pewną uciążliwość powodują także zakłady rzemieślnicze i usługowe zlokalizowane blisko zabudowy o charakterze mieszkalnym. Do zakładów takich należą najczęściej: warsztaty mechaniki pojazdowej, blacharskie, ślusarskie, stolarskie, kamieniarskie i przetwórcze. Dla zakładów rzemieślniczych i usługowych oraz przemysłowych na terenie gminy nie były ustalane dopuszczalne poziomy hałasu, co świadczy o tym, że praca tych zakładów nie była przyczyną skarg mieszkańców i nie powodowała emisji ponadnormatywnego hałasu.

3.22. Historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi

Przez historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi rozumie się zanieczyszczenie powierzchni ziemi, które zaistniało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r., a także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi w rozumieniu art. 6 pkt 11 lit. c ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2187), która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat.

Rejestr historycznych zanieczyszczeń oraz rejestr bezpośrednich zagrożeń i szkód w środowisku, które wystąpiły na terenie kraju, jest prowadzony przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Prowadzenie i nadzorowanie spraw dotyczących działań remediacyjnych (naprawczych) powierzono Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska.

Na podstawie rejestru prowadzonego przez GDOŚ na terenie gminy Zębówice nie stwierdzono występowania miejsc historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi.

4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu (w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody)

4.1. Przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska

Mając na uwadze konieczność eliminowania wybranych problemów dla środowiska oraz zdrowia ludzi Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębówice przewiduje realizację przedsięwzięć, które będą charakteryzowały się pozytywnym oddziaływaniem na środowisko, wspierać będą zrównoważony rozwój oraz wносить wkład we wdrażanie wspólnotowego prawa w dziedzinie ochrony środowiska. Dotyczy to przedsięwzięć związanych głównie z termomodernizacją i wymianą nieekologicznego źródła ogrzewania.

4.2. Powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska

Przedstawione poniżej problemy ochrony środowiska są wynikiem wykonanej oceny stanu środowiska. Zdiagnozowane problemy mają charakter wyłącznie informacyjny, a ich celem jest ukierunkowanie działań w taki sposób, aby je zminimalizować lub wyeliminować.

Do najważniejszych problemów ochrony środowiska na terenie gminy można zaliczyć: emisję zanieczyszczeń powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu, których głównym źródłem jest spalanie paliw stałych w indywidualnych systemach grzewczych oraz wzmożony ruch samochodowy.

Ważnym wyzwaniem dla gminy jest także zapewnienie zrównoważonego rozwoju w różnych aspektach ze szczególnym uwzględnieniem zachowania ciągłości istniejącego systemu obszarów cennych przyrodniczo w powiązaniu z korytarzami ekologicznymi oraz z dotychczasowym układem zieleni. Istotnym zadaniem dla ochrony bioróżnorodności jest m.in. optymalne użytkowanie terenów biologicznie czynnych, w tym zieleni urządzonej.

Innym niekorzystnym zjawiskiem dotyczącym ornitofauny i chirofauny gminnej jest ocieplanie budynków. W czasie przeprowadzania prac termomodernizacyjnych budynków likwidowane mogły być miejsca, w których gniazdują ptaki (np. jerzyki, wróble) i nietoperze. Potencjalnymi miejscami bytowania ptaków są przede wszystkim szczeliny pomiędzy płytami betonowymi oraz otwory wentylacyjne pod krawędzią dachu. Przed podjęciem jakichkolwiek prac remontowych, należy sprawdzić czy otwory w stropodachach, na strychach, w szczelinach między płytami, przestrzenie pod parapetami, balkonami, itp., które stanowią siedliska podlegające ochronie prawnej, nie

są zajęte przez chronione ptaki lub nietoperze. Generalnie wszelkie prace związane z termomodernizacją powinny być prowadzone po zakończeniu sezonu lęgowego.

Niepożądane z punktu widzenia ochrony środowiska oraz zdrowia i życia ludzi może być także niewystarczająca świadomość społeczna w zakresie ochrony środowiska.

Poniżej przedstawiono główne problemy ochrony środowiska.

Problemy w zakresie adaptacji do zmian klimatu:

- wzrost liczby dni z temperaturą maksymalną powietrza,
- częstsze występowanie fal gorąca i dni upalnych,
- wzrost liczby wystąpień zjawisk ekstremalnych tj.: fale upałów, nawałnice, susze, wiatry huraganowe i trąby powietrzne oraz grad
- istotny poziom koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz występowanie smogu zimowego,
- rosnąca liczba dni z opadem dobowym o dużym natężeniu).

Problemy w zakresie klęsk żywiołowych (zdarzenia ekstremalne):

- wystąpienie suszy w okresie wiosennym,
- wzrost liczby wystąpień zjawisk ekstremalnych tj.: fale upałów, nawałnice, susze, wiatry huraganowe i trąby powietrzne oraz grad,
- napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia.

Problemy w zakresie jakości powietrza:

- opalanie indywidualnych palenisk domowych paliwem o niskiej jakości,
- zdecydowana dominacja węgla kamiennego w strukturze zużytego paliwa,
- brak sieci gazowej,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców, szczególnie w zakresie spalania odpadów w piecach domowych,

- narażenie społeczeństwa na choroby cywilizacyjne związane z zanieczyszczeniem powietrza,
- zanieczyszczenie powietrza powodowane przez emisję z komunikacji oraz niską emisję,
- zanieczyszczenie powietrza ozonem, B(a)P oraz pyłem zawieszonym PM10 oraz PM2,5 głównie pochodzącymi z niskiej emisji,
- zły stan nawierzchni infrastruktury drogowej,
- wzrost natężenia komunikacyjnego.

Problemy w zakresie wody:

- obecność zbiorników bezodpływowych na terenie gminy;
- zły stan wód powierzchniowych,
- nieosiągnięcie celów środowiskowych RDW dla JCWPrz
- obszarowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych stanowiące głównie zanieczyszczenia spływające z pól,
- przenikanie do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z terenów zurbanizowanych,
- bezodpływowy system kanalizacyjny,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców,
- wzrost powierzchni nieprzepuszczalnych (ulic, chodników, parkingów, dachów budynków).

Problemy w zakresie powierzchni ziemi (w tym gleb):

- słabej jakości gleby,
- występowanie antropogenicznych źródeł zanieczyszczeń - emisja z transportu,

- niska świadomość proekologiczna: zabiegi agrotechniczne z zastosowaniem środków ochrony roślin i nawozów sztucznych, rozlewanie na pola gnojowicy, brak lub nieszczelne zbiorniki na obornik i gnojowicę.

Problemy w zakresie ochrony ludności:

- problemy społeczne - zjawisko ubóstwa, bezrobocia i alkoholizmu,
- duży poziom wydatków na pomoc społeczną,
- starzejące się społeczeństwo,
- ujemny przyrost naturalny,
- ujemne saldo migracji wewnętrznych.

Problemy w zakresie zasobów przyrodniczych (Natura 2000, korytarze ekologiczne, rośliny, zwierzęta, siedliska cenne przyrodniczo, obszaru chronione, różnorodność biologiczna, zwierzęta i rośliny):

- wzrastająca presja zabudowy na tereny cenne przyrodniczo,
- przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka,
- znaczna powierzchnia gminy objęta obszarowymi formami ochrony przyrody, co istotnie może wpływać na możliwość podejmowania dodatkowych działań inwestycyjnych,
- zmiany klimatu powodujące zanikanie siedlisk, wysychanie, zmniejszenie zdolności retencyjnych gleb,
- wkraczanie gatunków obcych i inwazyjnych,
- zanieczyszczenie wód,
- wzmożony ruch samochodowy.

Problemy w zakresie zagrożenia hałasem:

- wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego,

- wzrost ilości pojazdów mechanicznych,
- przeważający transport indywidualny,
- pogarszający się stan infrastruktury drogowej,
- usytuowanie budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej w bezpośrednim sąsiedztwie dróg.

Problemy związane z promieniowaniem elektromagnetycznym:

- brak na terenie gminy punktów pomiarowych PEM monitorowanych przez Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska,
- ciągły rozwój nowych technologii bezprzewodowej transmisji danych, rosnąca liczba źródeł promieniowania PEM,
- brak nadzoru nad instalacjami amatorskimi anten i innych urządzeń mogących wpływać lokalnie na poziom PEM.

Problemy w zakresie zabytków i dóbr materialnych: Nie zidentyfikowano.

Problemy w zakresie krajobrazu: Nie zidentyfikowano.

5. Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska przy braku realizacji zadań zaplanowanych w projekcie GPR

Istotnym elementem niniejszej Prognozy jest wskazanie skutków braku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030 i próba oszacowania zmian w środowisku w przypadku braku realizacji proponowanych celów.

Jak pokazuje praktyka, często bardzo mylnie przyjmuje się, że niepodjęcie działań m.in. w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego ma charakter prośrodowiskowy i w ostatecznym rachunku byłoby bardziej korzystne dla środowiska. Tymczasem częste są sytuacje, gdy planowane działania pozwalają na porządkowanie struktur i nieuchronnych procesów związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym, a osiągnięte efekty pośrednio niosą znaczne korzyści środowiskowe.

Należy podkreślić, że GPR w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegającą na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób, aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to

traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w GPR cele oraz zadania sprzyjają zachowaniu środowiska na terenie gminy Zębowice w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwałać będzie jego niekorzystne zmiany.

Przewiduje się, że brak realizacji zapisów GPR spowoduje:

- wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza spowodowany brakiem działań zmierzających do likwidacji lub ograniczenia źródeł niskiej emisji,
- wzrost zachowań patologicznych (dewastacja terenów zielonych, grabież drewna z lasu, zaśmiecanie, itp.) wynikających z braku pracy, oferty kulturalnej oraz alternatywnych form spędzania czasu,
- pogorszenie się zdrowia i jakości życia mieszkańców,
- niepodejmowanie działań na rzecz rozwoju systemu monitoringu (a tym samym kontroli) wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz zmian jego stanu,
- pogorszenie lokalnego krajobrazu gminy,
- postępującą degradację zabudowy,
- brak szeroko rozumianego ładu przestrzennego.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe. Przewiduje się, że w przypadku braku realizacji celów wyznaczonych w GPR może dojść do następujących skutków:

- obniżenia walorów krajobrazowych i rekreacyjnych na terenie gminy,
- spadku przychodów podmiotów usługowych,
- spadku liczby mieszkańców wynikający z emigracji do innych bardziej przyjaznych lokalizacji,
- postępującego ubożenia społeczeństwa i wzrostu zachowań patologicznych,
- degradacji terenów i obiektów zabytkowych,

- zahamowania działań polegających na uporządkowaniu i zagospodarowaniu terenów zielonych,
- niezadowolenie społeczności,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców,
- zahamowania inwestycji polegających na uporządkowaniu i zagospodarowaniu terenów zielonych.

Negatywne skutki mogą wystąpić także w sferze społecznej. Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności obszaru rewitalizacji może pośrednio doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. Społeczeństwo uboższe, niemające możliwości aktywności kulturalnej i sportowej, o ograniczonych możliwościach zarówno rekreacyjnych, jak i organizacji czasu wolnego, przejawia często postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Zaniechanie realizacji celów związanych z ugruntowaniem tożsamości mieszkańców, celów dążących do wykreowania silnego, emocjonalnego związku z miejscem, w którym żyją, będzie się objawiało zahamowaniem estetyzacji obszaru miasta i brakiem zainteresowania uczestnictwem we wspólnym decydowaniu o otaczającym środowisku.

Z definicji rewitalizacja zakłada wieloletni proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych, gospodarczych i ekonomicznych prowadzony na obszarze zdegradowanym. Proces tych przemian ma w perspektywie przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców, stanu środowiska naturalnego i kulturowego, przywrócenia ładu przestrzennego,żywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych.

Brak realizacji założeń GPR nie pozwoli na wypełnienie założonych celów, które z założenia mają pozytywne następstwa w strefie przestrzennej, społecznej i gospodarczej, jak również w środowisku naturalnym. Najbardziej widoczne będą negatywne skutki związane z brakiem realizacji wyznaczonych w GPR działań dotyczących poprawy jakości infrastruktury technicznej, tj. wzrost zanieczyszczenia powietrza.

W GPR określono problemy, jakie dotyczą przestrzeń społeczną, gospodarczą i przestrzenno-funkcjonalną. W tych dziedzinach wskazane problemy są pośrednio bądź bezpośrednio powiązane z problemami środowiska naturalnego, na terenie objętym rewitalizacją. Eliminacja tych kwestii przyczyni się od razu bądź w dalszym czasie do poprawy jakości stanu środowiska.

Brak realizacji założeń GPR przyczyni się do pogłębiania występujących na terenie zdegradowanym problemów, co spowoduje zastój rozwoju gminy i wzrost niezadowolenia mieszkańców, a także marginalizację obszaru w stosunku do innych bardziej rozwiniętych gmin. Brak realizacji GPR spowoduje pogorszenie atrakcyjności gminy, ciągły wzrost degradacji budynków, obiektów zabytkowych bądź zatrzymanie się w najlepszym przypadku na aktualnym poziomie. Niezrealizowanie zadań może przyczynić się do pogorszenia stanu środowiska. Brak realizacji zadań z zakresu modernizacji budynków może negatywnie wpłynąć na jakość powietrza atmosferycznego. Niewyremontowane obiekty posiadają mniejszą wydajność energetyczną, co powoduje większe spalanie materiału grzewczego, a co za tym idzie również większe emisje do atmosfery.

Ze społecznego punktu widzenia niekorzystne byłoby niepodejmowanie realizacji GPR. Wszystkie z zaplanowanych zadań będą realizowane z myślą o obecnych i przyszłych mieszkańcach obszaru rewitalizacji, gminy i regionu, jak również turystów. W ramach GPR zaplanowano przedsięwzięcia związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, poprawą estetyki i odnową terenów zielonych z budową małej architektury, rozbudową i modernizacją lokalnej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, renowacją, rozbudową i adaptacją budynków służących celom społecznym, renowacją i rozbudową infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Ich realizacja umożliwi ludziom przyjemne i aktywne pędzanie czasu. Brak realizacji może spowodować spadek zadowolenia mieszkańców z miejsca, w którym żyją, chociażby ze względu na ograniczoną możliwość spędzania wolnego czasu.

Wszelkie przemiany zdefiniowane w GPR niosą za sobą pozytywny efekt w postaci przezwyciężenia takich negatywnych zjawisk jak m.in. degradacja obszaru gminy, pogorszenie jakości środowiska, niezadowolenie społeczności. Działania przedstawione w GPR są ze sobą ściśle powiązane i w pełni komplementarne. Dotyczą określonego obszaru i jedno zadanie pociąga za sobą drugie, co w konsekwencji daje pożądany efekt skumulowanych projektów, które doprowadzą do odnowy gminy.

Podsumowując należy stwierdzić, że realizacja celów zawartych w GPR doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego, zdrowia i jakości życia mieszkańców gminy w związku, z czym jest ona konieczna.

5.1. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko skutków realizacji zadań określonych w projekcie GPR

Prognoza oddziaływania na środowisko opracowywana dla polityk, strategii, planów lub programów jest opracowywana w szczególności adekwatnej do szczególności ocenianego projektu dokumentu. Niniejszy dokument w sposób kompleksowy ujmuje korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030.

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane są na rozwój funkcji społecznych, gospodarczych, funkcjonalno-przestrzennych, środowiskowych oraz technicznych, co przyczyni się do zwiększenia integracji mieszkańców oraz ich aktywizacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji.

Program zawiera wyłonione przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające. W wyniku tego procesu na finalnej liście przedsięwzięć znalazło się 9 projektów.

Analizując poszczególne kierunki działań, ocenie oddziaływania na środowisko nie zostały poddane działania, z którymi nie wiążą się jakiekolwiek prace, polegające na budowie nowej lub przebudowie istniejącej infrastruktury tzn. takie, które mają charakter nieinwestycyjny i w żaden sposób nie mogą wpływać negatywnie na poszczególne komponenty środowiska. Działania te przede wszystkim będą niósłły pozytywny długofalowy efekt dla wszystkich elementów środowiska. Do takich działań można zaliczyć:

- Kulturalne wakacje w Gminie Zębowice.

Trudno wykluczyć czy w ramach planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych nie wystąpią projekty mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jednak w takim przypadku przeprowadzone zostaną dla nich postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych, lokalnych warunków środowiskowych. Biorąc to pod uwagę przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie wskazanie typów oddziaływań, które mogą pojawić się w związku z realizacją celów.

Zgodnie z powyższym w dalszej części Prognozy przedstawiono potencjalne oddziaływania oraz dokonano oceny skutków realizacji działań inwestycyjnych określonych w GPR.

Oddziaływania klasyfikuje się wstępnie ze względu na ich charakter, typ i stopień odwracalności.

Oddziaływania te mogą mieć charakter:

- wpływu realizacji danego kierunku rozwoju na poszczególne komponenty środowiskowe:
 - + oddziaływanie pozytywne
 - oddziaływanie negatywne
 - +/- oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym, jak i negatywnym

0 brak oddziaływania

 oddziaływanie negatywne występuje tylko na etapie budowy

– charakter oddziaływania:

B bezpośrednie

P pośrednie

W wtórne

Sk skumulowane

K krótkoterminowe

Ś średnioterminowe

D długoterminowe

St stałe

C chwilowe

– ocena oddziaływania:

 5 zdecydowanie pozytywny

 4 pozytywny

 3 neutralny

 2 umiarkowanie negatywny

 1 negatywny

Tabela 27. Macierz oddziaływań kierunków działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Żębowice na lata 2024-2030 na poszczególne komponenty środowiska.

Działanie	Komponenty środowiska															Charakter oddziaływania
	Formy ochrony przyrody, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Cenne siedliska przyrodnicze	Korytarze ekologiczne	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu w centrum Żębowic polegające na przebudowie drogi wewnętrznej, likwidacji betonowego ciągu pieszego, wybudowanie ażurowego parkingu, stworzenie miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz pielęgnacja i ochrona terenów zielonych (1)	0	+/-	+	0	+	+/-	+/-	0	0	+/-	+	0	0	0	+	3
		B, W, D, St	W, D, St		B, P, D, St	B, W, D, St	B, W, D, St			B, P, W, K, D, St	B, P, W, D, St				B, P, D, St	
Modernizacja ciągu komunikacyjnego wzdłuż ulicy Oleskiej (2)	0	+/-	0	0	+	+/-	+/-	0	0	+/-	+	0	0	0	+	3
		B, W, D, St			B, P, D, St	B, W, D, St	B, W, D, St			B, P, W, K, D, St	B, P, W, D, St				B, P, D, St	
Rewitalizacja budynku Urzędu Gminy (3)	+	+/-	+	0	+	+/-	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	4

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice
na lata 2024-2030

Działanie	Komponenty środowiska															Charakter oddziaływania
	Formy ochrony przyrody, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Cenne siedliska przyrodnicze	Korytarze ekologiczne	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
	W, D, St	B, W, D, St	W, D, St		B, P, D, St	B, P, W, D, St	W, D, St	W, D, St	B, P, W, D, St	B, P, W, K, D, St	B, P, W, D, St	B, P, D, St	P, D, St	B, P, D, St	B, P, D, St	
Rewitalizacja budynku przy ul. I. Murka 3 (4)	+	+/-	+	0	+	+/-	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	4
	W, D, St	B, W, D, St	W, D, St		B, P, D, St	B, P, W, D, St	W, D, St	W, D, St	B, P, W, D, St	B, P, W, K, D, St	B, P, W, D, St	B, P, D, St	P, D, St	B, P, D, St	B, P, D, St	
Rewitalizacja obiektu przy ul. Dobrodzieńskiej 11 (5)	+	+/-	+	0	+	+/-	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	4
	W, D, St	B, W, D, St	W, D, St		B, P, D, St	B, P, W, D, St	W, D, St	W, D, St	B, P, W, D, St	B, P, W, K, D, St	B, P, W, D, St	B, P, D, St	P, D, St	B, P, D, St	B, P, D, St	
Modernizacja boiska sportowego (6)	0	+/-	+	0	+	+/-	+/-	0	0	+/-	+	0	0	0	+	3

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębów
na lata 2024-2030

Działanie	Komponenty środowiska															Charakter oddziaływania
	Formy ochrony przyrody, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Cenne siedliska przyrodnicze	Korytarze ekologiczne	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
		B, W, D, St	W, D, St		B, P, D, St	B, W, D, St	B, W, D, St			B, P, W, K, D, St	B, P, W, D, St				B, P, D, St	

Działanie	Komponenty środowiska															Charakter oddziaływania
	Formy ochrony przyrody, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Cenne siedliska przyrodnicze	Korytarze ekologiczne	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
Budowa wiaty integracyjnej przy budynku OSP (7)	0	+/-	+	0	+	+/-	+/-	0	-	-	0	0	0	0	+	3
		B, W, D, St	W, D, St		B, P, D, St	B, W, D, St	W, D, St		B, K, C	B, K, C					B, P, D, St	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice
na lata 2024-2030

Działanie	Komponenty środowiska															Charakter oddziaływania
	Formy ochrony przyrody, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Cenne siedliska przyrodnicze	Korytarze ekologiczne	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
Rewitalizacja budynku OSP (8)	+	+/-	+	0	+	+/-	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+	4
	W, D, St	B, W, D, St	W, D, St		B, P, D, St	B, P, W, D, St	W, D, St	W, D, St	B, P, W, D, St	B, P, W, D, K, D, St	B, P, W, D, St	B, P, D, St	P, D, St	B, P, D, St	B, P, D, St	

Wyniki oceny wykonanej w powyższym zestawieniu wskazują, iż realizacja działań zawartych w GPR, będzie wpływała pozytywnie na środowisko. W zasadzie nie zdefiniowano zadań, których realizacja powodowałaby jedynie negatywne oddziaływania (nawet w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska). W nielicznych przypadkach w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska zdefiniowano zarówno oddziaływania pozytywne, jak i negatywne - jednakże w każdym z tych przypadków ocena ogólna dla danego zadania wskazywała na oddziaływanie pozytywne. Stwierdzone prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań jest w większości związane z realizacją poszczególnych zadań inwestycyjnych - np. budowa i przebudowa obiektów, modernizacja ciągów komunikacyjnych czy termomodernizacja budynków i dotyczą oddziaływań bezpośrednich związanych z fazą realizacji niniejszej inwestycji, są to często oddziaływania krótkotrwałe. Zakres ewentualnych oddziaływań uzależniony będzie przede wszystkim od charakteru planowanej inwestycji, jej lokalizacji (w stosunku do terenów wrażliwych i cennych przyrodniczo) oraz parametrów, które będą ją charakteryzowały. Przeprowadzona ocena nie wykazała możliwości wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań w odniesieniu do obszarów chronionych.

Oddziaływanie na obszary chronione, w tym Obszary Natura 2000 oraz różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta

Środowisko naturalne jest bardzo istotnym elementem ogólnej struktury funkcjonalnoprzestrzennej gminy. Dodatkowo, obszary naturalne pełnią obecnie coraz więcej funkcji. Od funkcji mitygujących i adaptacyjnych w obliczu zmian klimatu, przez środowisko życia wielu cennych przyrodniczo zwierząt i roślin, po funkcję rekreacyjną.

Obszary chronione znajdujące się na terenie gminy stanowią miejsca, na których ograniczone jest prowadzenie nowych inwestycji. Zagrożeniem dla obszarów chronionych jest m.in. zanieczyszczenie wód, gleb i powietrza, zbyt intensywna turystyka, rozprzestrzenianie zabudowy i infrastruktury czy nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych. Ponadto zgodnie z we wskazywanymi zapisami art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarach tych zabronione są działania wpływające negatywnie na obszary najcenniejsze przyrodniczo. Stąd wprowadzanie nowych inwestycji jest na tych obszarach ograniczone.

Realizacja zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice w przypadku typowych działań inwestycyjnych w zakresie termomodernizacji budynków, związanych z budową i przebudową obiektów użyteczności publicznej, zagospodarowaniem terenów rekreacyjnych, a także modernizacją ciągów komunikacyjnych może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze.

Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na bioróżnorodność poprzez: możliwe zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt, zmiany stosunków gruntowo-wodnych, tworzenie

barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych oraz wycinkę drzew i krzewów. Będą to jednak oddziaływania chwilowe. Jeżeli jednak zostaną zachowane przepisy dot. ochrony wód i przyrody (a nie ma żadnej racjonalnej podstawy, by zakładać inny scenariusz), to tego typu przedsięwzięcia będą zaprojektowane w sposób uwzględniający wymagania dot. chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk chronionych gatunków. Obowiązujące przepisy dają gwarancję na to, że te warunki zostaną zachowane.

Z uwagi na występowanie chronionych gatunków roślin, objętych ochroną na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 r. poz. 1409) należy przed wykonaniem prac inwestycyjnych przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą w zakresie występowania chronionych gatunków. Wycinkę drzew należy poprzedzić inwentaryzacją dendrologiczną. Prace należy realizować pod nadzorem zapewnienie nadzoru przyrodniczego.

W przypadku konieczności realizacji zadań wynikających z GPR w sposób prowadzący do naruszania zakazów obowiązujących w stosunku do pomników przyrody należy uprzednio uzyskać stosowne zezwolenia (art. 44 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody), a w przypadku konieczności wycinki drzew – uprzednie zniesienie ochrony pomnikowej.

Należy założyć, że realizacja niektórych projektów rewitalizacyjnych może być prowadzona w bezpośrednim sąsiedztwie drzew i krzewów. W przypadku konieczności przesadzenia/wycinki drzew lub krzewów kolidujących z inwestycjami przed realizacją konkretnych projektów, prowadzący prace powinien uzyskać zezwolenie na wycinkę zgodnie z art. 83 ustawy o ochronie przyrody

Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji.

Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze).

W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych np.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. Poza tym termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych zwierząt.

W związku z powyższym koniecznym jest właściwe planowanie i prowadzenie robót termomodernizacyjnych. W przypadku nieodpowiedniego ich wykonywania może dochodzić do naruszania zakazów wymienionych w § 7 rozporządzenia, m.in. zabijania i okaleczania ptaków lub nietoperzy, niszczenie ich jaj i postaci młodocianych oraz ich siedlisk, miejsc gniazdowania, lęgu lub schronień (zakazy). Także umyślne płoszenie i niepokojenie ww. gatunków jest dla nich zagrożeniem, gdyż prowadzić może, m.in. do porzucenia lęgów przez osobniki rodzicielskie.

Dodatkowo przeprowadzone zamierzenia remontowe mogą uniemożliwić w przyszłości zakładanie gniazd przez bytujące tam wcześniej gatunki ptaków (np. poprzez montaż podbitek i uszczelnienie wszelkich szpar i nieciągłości elewacji wykorzystywanych wcześniej przez ptaki) lub też sprawić, że dane obiekty nie będą nadawały się w przyszłości do wykorzystania jako miejsca odpoczynku przez występujące tam wcześniej nietoperze (np. poprzez zagrodzenie dostępu do pomieszczeń wcześniej przez niewykorzystywanych).

Najdogodniejszym terminem prowadzenia termomodernizacji obiektów budowlanych jest okres od 16 października do 28 lutego, przypadający poza okresem rozrodu większości gatunków zwierząt. W tym czasie wykonawca prac może, bez zezwolenia, zabezpieczyć wszelkie szczeliny i otwory wentylacyjne budynku przed zajęciem ich przez zwierzęta i nie dopuścić do założenia gniazd i przeprowadzenia lęgów przez ptaki w następnym sezonie.

Natomiast przed przystąpieniem do wykonywania przedmiotowych prac w terminie od 1 marca do 15 października należy bezwzględnie:

- upewnić się, czy w obrębie remontowanych budynków nie występują miejsca lęgowe ptaków lub rozrodu nietoperzy - obserwacje dotyczące zasiedlenia budynku powinny zostać przeprowadzone przez eksperta ornitologa i chiropterologa w okresie możliwie najkrótszym poprzedzającym planowaną inwestycję, tak aby uniknąć przykrych konsekwencji wstrzymania prac,
- w przypadku stwierdzenia zasiedlenia budynku przez chronione gatunki ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta. W momencie, gdy planowane działania będą się wiązać z koniecznością realizacji czynności

zakazanych w stosunku do nich, tj. z niszczeniem gniazd, jaj, czy też postaci młodocianych, inwestor zobowiązany jest do uzyskania, przed przystąpieniem do prac, zezwolenia właściwego organu ochrony przyrody, wydawanego w trybie art. 56 ustawy. Jednakże przypadki takie należy traktować jako wyjątkowe, nie zaś jako zasadę w procesie inwestycyjnym. Uzyskanie ww. zezwolenia nie jest wymagane w przypadku usuwania, w okresie od dnia 16 października do końca lutego, gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne, jednak pod warunkiem, iż dla planowanych czynności brak rozwiązań alternatywnych oraz gdy nie będzie to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony populacji tych gatunków i ich siedlisk (§ 8 ust. 2 rozporządzenia). Powyższe zezwolenie może być wydane jedynie w przypadku wystąpienia łącznie trzech warunków, tj.: braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz gdy zachodzi jedna z przesłanek wymieniona w art. 56 ust. 4 pkt od 1 do 7 ustawy. Brak spełnienia jednego z ww. warunków skutkuje odmową wydania zezwolenia, po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić ptakom i nietoperzom dalsze występowanie w obiektach budowlanych, poprzez stworzenie na remontowanych budynkach siedlisk zastępczych w postaci, np. budek lęgowych. Ich charakter, lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane przez specjalistę ornitologa i chiropterologa odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej,

- w przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez jerzyki Apus apus, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami sypkimi (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie zrezygnować z pozostawiania otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla tego gatunku.

Biorąc pod uwagę charakter planowanych do ujęcia w GPR Gminy Zębowice przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich ukierunkowanie na konkretny obszar w przestrzeni gminy stwierdza się, że realizacja postanowień GPR nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000 oraz nie koliduje z obszarami podlegającymi ochronie w rozumieniu Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Przy realizacji działań ujętych w Programie należy uwzględnić ogólne zasady realizacji inwestycji, mając na uwadze ochronę gatunkową roślin, zwierząt, grzybów. Zaleca się uwzględnienie kwestii ochrony siedlisk ptaków i nietoperzy na obiektach budowlanych. Przykładem dobrej praktyki jest rozwiązanie zaproponowane w stanowisku Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu i Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Opolu w sprawie ochrony siedlisk ptaków i nietoperzy na obiektach budowlanych.

W projekcie GPR nie zawarto zapisów kolidujących z prawnie określonymi wymaganiami ochrony przyrody (w tym - z zasadami ochrony w obszarach objętych ochroną). Ustalenia ocenianego dokumentu nie generują znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary ochrony przyrody, nie wpływają też na realizację ustaleń wynikających z planów ochrony, planów zadań ochronnych czy też innych dokumentów dotyczących obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody. Żaden z projektów GPR nie będzie wpływał na funkcjonalność korytarzy ekologicznych.

Podsumowując: mając na uwadze charakter i stopień szczegółowości ocenianego dokumentu - stwierdza się brak prawnej, merytorycznej i systemowej podstawy do przyjęcia, że ustalenia GPR mogłyby:

- zakładać intencjonalne naruszenie przepisów o ochronie przyrody,
- pogorszyć stan chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- pogorszyć spójność, integralność obszarów chronionych i łączność ekologiczną pomiędzy prawnie ustanowionymi formami obszarowej ochrony przyrody,
- powodować znaczące negatywne oddziaływanie na obszary prawnie chronione,
- prowadzić do naruszenia zakazów obowiązujących obszarach chronionego krajobrazu, warunków ochrony użytków ekologicznych oraz pomników przyrody.

W świetle powyższego należy uznać, że proponowane zapisy GPR wpisują się w regionalne i ogólnopolskie dokumenty określające zasady polityki ochrony środowiska przyrodniczego.

Stan środowiska oraz walorów przyrodniczych może ulec poprawie w wyniku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w ramach projektu GPR poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery. W efekcie redukcji poziomu emisji zanieczyszczeń, powinno nastąpić także zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach oraz w glebie, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Nie przewiduje się jednak znaczącego wpływu na jakość siedlisk przyrodniczych i siedlisk zwierząt oraz bioróżnorodność. Planowane działania nie będą również wpływać na poprawę, funkcjonowanie i integralność obszarów chronionych.

Ocenia się, że wyznaczone w projekcie GPR zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na formy ochrony przyrody, bioróżnorodność, zwierzęta i rośliny.

Ludzie

Dla społeczności zamieszkującej gminę Zębówice bardzo ważny jest stan jakości komponentów środowiska, który bezpośrednio przekłada się na ich jakość życia i zdrowie. W tym celu należy zrealizować wszystkie zapisy GPR, by w ten sposób zapewnić właściwą ochronę i wykorzystanie zasobów środowiska. Realizacja GPR uwzględnia potrzebę konsultacji społecznych w projektach i tematach ważnych dla społeczności lokalnej oraz edukacji ekologicznej mieszkańców w zakresie ich praw i obowiązków względem otaczającego ich środowiska. Należy zauważyć, że GPR zawiera szereg ustaleń o charakterze jednoznacznie prospołecznym. Wiążą się one przede wszystkim z poprawą warunków zamieszkania oraz poprawą warunków codziennego życia na terenie obszaru rewitalizacji, a tym samym gminy.

Rewitalizacja to proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach obszaru, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenie ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych. Oznacza to, że rewitalizacja sama w sobie składa się z kilku płaszczyzn. Nie jest to jedynie renowacja czy modernizacja istniejącej zabudowy czy zieleni. Zadaniem rewitalizacji jest przede wszystkim odwrócenie negatywnych trendów, takich jak degradacja przestrzeni, występowanie patologii społecznych, zanik funkcji obszaru czy brak dostosowania tych funkcji do potrzeb mieszkających na tym obszarze ludzi lub znajdujących się tam jednostek gospodarczych. Rewitalizacja jest więc procesem naprawczym, który zawiera w sobie szereg działań, takich jak modernizacja istniejącego zagospodarowania, adaptacja nowych funkcji do istniejących w danym obszarze potrzeb, działania związane z rozwojem usług oraz przywrócenie równowagi życia społecznego.

Oczekuje się, że realizacja poszczególnych zadań ujętych w GPR w okresie długofalowym doprowadzi do trwałego ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji i gminy, zmniejszenia kręgu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, aktywizacji społecznej, integracji społeczności lokalnej, budowania świadomości społecznej. Efekty te można utożsamiać z pozytywnym wpływem na warunki życia i zdrowia ludzi.

Wszystkie planowane działania realizowane w ramach, w perspektywie średnio i długoterminowej GPR wpłyną bezpośrednio pozytywnie na ludzi, m.in. na jakość oraz komfort ich życia, a także bezpieczeństwo. Jednym z ważnych elementów będzie rozwój infrastruktury. Wiele z zadań ma na celu dostosowanie infrastruktury do osób niepełnosprawnych. Pozytywny wpływ na ludzi będą miały działania związane z powiększaniem terenów zieleni, gdyż taki stan rzeczy poprawia samopoczucie, wpływa na jakość powietrza, stwarza miejsce wypoczynku. Natomiast zadania termomodernizacyjne poprawiają jakość powietrza, jednocześnie wpływając na zdrowie ludzi. Podjęcie ww. działań pozwoli na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, a także zmniejszy negatywny wpływ na środowisko, zarówno w sposób pośredni i bezpośredni.

Oddziaływaniami negatywnymi dla mieszkańców, znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie obszarów objętych inwestycjami, będą prace remontowo-budowlane. Będzie to związane z użyciem maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji) oraz utrudnieniami komunikacyjnymi. Oddziaływania te będą bezpośrednie, krótkotrwałe i odwracalne, jak również ustaną po zakończeniu robót.

Zadanie nie inwestycyjne zostało wyznaczone przede wszystkim w celu podniesienia komfortu życia mieszkańców. Jednym z dodatkowych działań rewitalizacyjnych jest edukacja ekologiczna. Kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody i środowiska będzie przynosiło pozytywny efekt w postaci ograniczenia antropopresji na wszystkie komponenty środowiska.

Ocenia się, że wyznaczone w projekcie GPR zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na ochronę zdrowia ludzi.

Zasoby naturalne

Z dokonanej analizy wynika, że na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych wyznaczonych w projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji z zasobów naturalnych głównie będzie wykorzystywana tylko gleba. Inwestycje związane z budową nowej infrastruktury mogą wiązać się z krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem na ten komponent środowiska. Nieuniknionym negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych, przykładowo w przypadku budowy wiaty integracyjnej przy budynku OSP, rozbudowy budynków użyteczności publicznej lub zagospodarowania terenu publicznego oddzielonego ulicami: Oleską, I. Murka, Eichendorffa. Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej Prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów, jednak mając na względzie lokalny charakter zaplanowanych inwestycji oraz stosowane rozwiązania proekologiczne nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten komponent środowiska. Pozytywnym długoterminowym i skumulowanym oddziaływaniem będzie minimalizacja zużycia zasobów naturalnych (w szczególności paliw energetycznych) poprzez realizację zadań związanych z ochroną powietrza i klimatu, do których należą m.in. działania tj. termomodernizacja budynków czy zmiana sposobu ogrzewania budynków. Pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi przyniesie ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, które migrują do gleb.

Ocenia się, że wyznaczone w projekcie GPR zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na zasoby naturalne.

Powietrze atmosferyczne

Oceniono, że wyznaczone w projekcie GPR działania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na jakość powietrza atmosferycznego. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską, która jest najważniejszym problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania ponadlokalnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska.

Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będą miały zadania typowo inwestycyjne tj. termomodernizacja obiektów oraz wymiana niskosprawnych źródeł ciepła. Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków. Termomodernizacja budynków pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne budynków, dzięki zmniejszeniu zapotrzebowania na energię cieplną, minimalizują emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania energetycznego.

W okresie realizacji przedsięwzięć będą miały miejsce uciążliwości związane z emisją do powietrza substancji z procesu spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych i pojazdów transportowych, prac montażowych. Użycie środków transportu ciężarowego podczas prac budowlanych ma wpływ na zanieczyszczenie powietrza. Możliwe jest generowanie dużych ilości pyłów, lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji gazowych na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej, także okładzin hamulcowych oraz spalin pojazdów starszej generacji. Dotyczy to w szczególności substancji emitowanych z silników spalinowych (transport i ciężkie maszyny), prac spawalniczych (gazy i pyły), prac malarskich (lotne związki organiczne) i innych. Dokładne określenie na tym etapie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji w celu oceny jakości powietrza według obowiązujących standardów nie jest możliwe, ani celowe. Z punktu widzenia prawa stosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami budowlanymi nie podlega normowaniu. Emisja tych zanieczyszczeń będzie miała charakter lokalny i ograniczony do krótkiego okresu czasu. Dlatego też nie będzie powodować znacznych uciążliwości i kumulacji w środowisku. Nie przewiduje się natomiast istotnej zmiany parametrów powietrza w wyniku realizacji tych zadań. Należy przestrzegać zasad BHP oraz minimalizować ryzyko zanieczyszczeń powietrza, m. in. poprzez zabezpieczanie placów budowy, np. poprzez przykrycie materiałów, polewanie dróg dojazdowych wodą w celu zapobiegania pyleniu, utrzymywania w dobrym stanie maszyn i urządzeń (emisja spalin).

Ocenia się, że wyznaczone w projekcie GPR zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na powietrze atmosferyczne.

Klimat i adaptacja do zmian klimatu

W skali gminy, w której nie ma zlokalizowanych żadnych dużych emitentów zanieczyszczeń, wpływ na klimat są znikome. Istotna jest jednak adaptacja do postępujących zmian klimatu oraz minimalizowanie nawet tymczasowych źródeł zanieczyszczeń mogących negatywnie oddziaływać na różne elementy środowiska.

Działania ujęte w Programie Rewitalizacji charakteryzują się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi. Realizacja ustaleń projektu GPR, pozwoli w skali lokalnej na realizację kierunków „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument wskazuje, że źródła antropogenicznej emisji gazów cieplarnianych w regionie to procesy spalania, głównie węgla kamiennego i brunatnego. Dokument przewiduje jako priorytet poza ograniczaniem emisji, także adaptację do zmian klimatu. Z punktu widzenia kompleksu spraw klimatycznych do najważniejszych kierunków działań, które mogą zostać zrealizowane w ramach projektu GPR to:

- wspieranie działań na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej,
- wspieranie działań na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych w celu zahamowania zmian klimatu w skali globalnej.

Działania w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła na ogrzewanie niskoemisyjne pozytywnie wpłynę na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i lepsze przystosowanie do wyzwań związanych ze zmianami klimatu. Natomiast działania dotyczące edukacji mogą pozytywnie przyczynić się do zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców i ich aktywizacji w działania prośrodowiskowe, jak i wdrażanie zrównoważonych rozwiązań.

Ocenia się, że wyznaczone w projekcie GPR zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na klimat i adaptację do zmian klimatu.

Wody

Ocena wpływu na stan wód powierzchniowych wiąże się z oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych, która miała na celu zidentyfikowanie tych JCWP, które z powodu występowania istotnych oddziaływań antropogenicznych mogą nie osiągnąć ustalonych dla nich celów środowiskowych. Zidentyfikowane JCWP rzeczne, w przypadku których ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych jest wysokie, wymagają wprowadzenia działań uzupełniających zorientowanych na ograniczenie lub całkowitą redukcję występujących w nich presji.

Wg danych GIOŚ każda z JCWP położona na terenie gminy Zębowice charakteryzuje się złym stanem wód oraz zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry ustala cele środowiskowe. Zgodnie z art. 4 ust. 1 RDW celem dla wód powierzchniowych jest:

- niepogarszanie się stanu wód powierzchniowych oraz ochrona i przywrócenie dobrego stanu JCW;
- osiągnięcie, co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego wód powierzchniowych;
- stopniowe eliminowanie, a w rezultacie zaprzestanie zrzutów do wód powierzchniowych substancji priorytetowych i niebezpiecznych, a także zapobieganie doptywowi zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- odwrócenie każdej znaczącej i ciągłej tendencji wzrostu stężenia każdego zanieczyszczenia wynikającego z wpływu działalności człowieka w celu stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych;
- osiągnięcie zgodności ze wszystkimi normami i celami określonymi w ustawodawstwie wspólnotowym dla obszarów chronionych.

Zgodnie z powyższym, celem środowiskowym dla części wód niewyznaczonych jako SCW lub SZCW (sztucznych i silnie zmienionych części wód), którym w konsekwencji nadano status NAT (naturalnych części wód), jest:

- dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny, w przypadku oceny z monitoringu wód wskazującej na stan dobry lub zły;
- bardzo dobry stan ekologiczny, w przypadku JCWP, dla których wyniki monitoringu wskazują na bardzo dobry stan ekologiczny;
- stan dobry, w przypadku JCWP niemonitorowanych;
- spełnienie warunków określonych dla obszarów chronionych.⁶²

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Zębowice nie ujęto większej skali działań mających na celu poprawę stanu wód powierzchniowych, m. in. takich jak rozwój

⁶² Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

systemów retencji czy rozwój sieci kanalizacyjnej. Kwestia zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy związana jest również z ich migracją. Wpływ na jakość wód może mieć spływ powierzchniowy, w tym z terenów spoza terenu gminy. Stąd ważna jest współpraca ponadlokalna. Działania zaplanowane do realizacji w ramach projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice nie będą wywierały znaczącego wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych. Oceniono, że wyznaczone w projekcie GPR zadania będą mieć pozytywny wpływ na jakość i ilość wód powierzchniowych i podziemnych, w tym jednolite części wód, nie wpłyną na pogorszenie stanu wód i nie będą stanowić zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych. Zadania, które oddziałują pozytywnie na jakość powietrza mają pośredni wpływ na wody, gdyż wynikiem mniejszej ilości zanieczyszczeń w atmosferze zapobiega opadowi ich do wód.

Mając na uwadze przewidywaną skalę oraz zakres inwestycji, które mogą wpłynąć na stan wód nie prognozuje się wystąpienia sytuacji, w której realizacja ustaleń Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice może spowodować nieosiągnięcie celów środowiskowych przedstawionych w Planie gospodarowania wodami na obszarze Dorzecza Odry.

Mając na uwadze charakterystykę działań przewidzianych do realizacji w GPR zaleca się zwracanie uwagi i zachowanie ostrożności podczas prowadzenia inwestycji. Należy odpowiednio zabezpieczyć teren budowy, unikać przedostawania się do środowiska glebowego płynów eksploatacyjnych, paliw i innych szkodliwych substancji. Należy zabezpieczyć teren przed możliwością niekontrolowanego spływu powierzchniowego i erozji powierzchni ziemi.

Konieczne jest stałe monitorowanie wód powierzchniowych przez uwzględnienie wszystkich istotnych elementów jakości we wszystkich kategoriach wód zgodnie z ramową dyrektywą wodną.

Powierzchnia ziemi i krajobraz

W ramach GPR zaplanowano kilka przedsięwzięć inwestycyjnych. Ich oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby będzie miało miejsce w trakcie robót. Tereny te zachowają swoją dotychczasową funkcję, a zmiany mają na celu podniesienie walorów estetycznych. Działania inwestycyjne wynikające z określonych w GPR projektów będą negatywnie oddziaływać na powierzchnię ziemi w fazie realizacji. W trakcie prac ziemnych będą występować krótkotrwałe, ale w pełni odwracalne oddziaływania polegające na okresowych zmianach ukształtowania terenu i naruszaniu warstw ziemnych. Przekształcenie powierzchni ziemi następować będzie wyłącznie w zakresie związanym z realizacją przedmiotowych inwestycji.

Odbywać się to powinno w następujący sposób:

- wierzchnia warstwa gleby z terenów budowy powinna być selektywnie zdejmowana i osobno składowana w celu powtórnego wykorzystania,
- miejsce gromadzenia powinno znajdować się w jak najbliżej miejsca, skąd została zdjęta warstwa glebowa,
- zebrany materiał powinien być gromadzony w pryzmach i zabezpieczony przed zniszczeniem przez poruszające się pojazdy i maszyny.

Zakłada się, iż oddziaływanie negatywne na powierzchnię ziemi wiązać się będzie z realizacją wszystkich planowanych projektów kluczowych na skutek fazy budowy. Praca ciężkiego sprzętu mechanicznego wykorzystywanego m.in. do przygotowania terenu, zdjęcia darniny, wykonania wykopów, robót ziemnych doprowadzić może do zmiany struktury gleby, do zagęszczenia powierzchni ziemi, zmniejszenia porowatości i powietrza glebowego. Faza budowy może skutkować przekształceniem profilu glebowego i ograniczeniem powierzchni gleb w związku z realizacją inwestycji, a także szereg innych skutków, m.in. powstawaniem w danym miejscu nieużytecznych mas ziemnych, wzrost wydobywania surowców budowlanych czy powstawanie odpadów budowlanych.

W fazie budowy dojść może również do zanieczyszczenia środowiska glebowego substancjami niebezpiecznymi pochodzącymi z niewłaściwie prowadzonych prac budowlanych (np. wycieki płynów eksploatacyjnych z pojazdów i maszyn, niewłaściwe gromadzenie odpadów niebezpiecznych) lub zdarzeń drogowych z udziałem pojazdów przewożących materiały niebezpieczne. Nie mniej jednak powyższe zdarzenia występują losowo i są trudne do przewidzenia, zarówno w zakresie częstości występowania, jak i zakresu oraz nasilenia potencjalnego, negatywnego oddziaływania.

Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i nie spowoduje istotnych zmian w krajobrazie, powierzchni ziemi i glebach, a po zakończeniu robót i uporządkowaniu terenu – zniknie. Po zakończeniu prac teren robót należy uprzątnąć i przywrócić ład przestrzenny.

Inne niepożądane oddziaływania związane z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych to powstawanie odpadów budowlanych, wzrost wydobywania surowców budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych. Negatywne oddziaływanie na gleby powoduje również infiltracja różnego rodzaju zanieczyszczeń na etapie budowy. Odpady powstające podczas budowy (masy ziemne, gruz, asfalt, beton) w miarę możliwości wykorzystywane powinny być na terenie inwestycji, pozostałe przekazywane innym posiadaczom, uprawnionym do ich przyjęcia i zagospodarowania (zezwoleń na zbieranie, transport, odzysk lub unieszkodliwianie). Gruz betonowy, ceglany i ceramiczny po przetworzeniu może stanowić cenny surowiec wtórny w postaci pełnowartościowego kruszywa budowlanego mogącego znaleźć zastosowanie podczas budowy obiektów i dróg, zmniejszając tym samym ingerencję człowieka w środowisko

naturalne. W związku z powyższym należy podczas prac zapewnić odpowiednią zbiórkę i selekcję odpadów. Opakowania po materiałach budowlanych mogą być wykorzystywane wielokrotnie lub przekazywane dostawcy towaru (tektura, palety, beczki metalowe), natomiast tworzywa sztuczne przekazywane do zagospodarowania przez odbiorcę ww. odpadu.

W projekcie GPR nie zaplanowano przedsięwzięć, które wiązałyby się z wytwarzaniem i wprowadzaniem szkodliwych substancji i ścieków do gleby, mogących wpłynąć na jakość gruntu. Jedynie podczas prac budowlanych mogą zdarzyć się niekontrolowane wycieki substancji szkodliwych, w związku z czym należy zachować szczególne środki ostrożności. Niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu na placu budowy jest związane głównie z sytuacjami awaryjnymi lub złym stanem technicznym maszyn i pojazdów. Aby je zminimalizować zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym i odwadnianym, albo – w razie niemożności znalezienia takiego terenu – na terenie nieutwardzonym, lecz zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną. Przy właściwie zaprojektowanych zabezpieczeniach zagrożenia bezpośrednie dla gruntu będą zminimalizowane.

Na charakter krajobrazu składa się wiele elementów, wynikających zarówno z ukształtowania rzeźby terenu, stosunków wodnych, wartości przyrodniczych i innych. Wśród czynników kształtujących krajobraz coraz większą rolę odgrywają elementy antropogeniczne, infrastruktura liniowa, osadnictwo. Realizacja założeń ocenianego dokumentu nie będzie negatywnie wpływać na krajobraz. Inwestycje prowadzone w ramach wdrażania GPR realizowane będą głównie na terenach już zurbanizowanych i dotyczyć będą głównie infrastruktury technicznej, nieingerującej w krajobraz. Obiekty budowlane powinny być dostosowywane do warunków zabudowy, zgodnie z zasadami planowania przestrzennego i nie będą stanowić dominantów w krajobrazie.

Planowane działania rewitalizacyjne nie wprowadzą żadnych zmian układu urbanistycznego, ani zmian w charakterze zabudowy. Zagospodarowanie obszaru zdegradowanego pozwoli na włączenie powierzchni do funkcjonowania i przywrócenie odpowiednich funkcji, w tym m.in. rekreacyjnych.

Celem rewitalizacji jest poprawa estetyki obiektów oraz przywrócenie im odpowiednich funkcji. Zachowana przy tym zostanie również funkcja terenów zieleni. Zostaną one urządzone w sposób zharmonizowany z otoczeniem. Niekorzystne zmiany w krajobrazie będą miały miejsce na etapie realizacji i będą związane z organizacją placów budów, miejscami gromadzenia materiałów z rozbiórki, ziemi z wykopów, wyrudowanych drzew. Będą to zmiany krótkotrwałe, odwracalne.

Ocenia się, że wyznaczone w projekcie GPR zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi i krajobraz.

Zabytki oraz dobra materialne

Na terenie gminy jak i obszaru rewitalizacji znajduje się szereg obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. Obiekty tego typu są wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu. Zanieczyszczenia powietrza wspomagane niekorzystnymi warunkami klimatycznymi odgrywają decydującą rolę w procesie przyspieszenia niszczenia kamiennych zabytków. Mają one wpływ na stan obiektów budowlanych, również tych o charakterze zabytkowym, co wymusza częste zabiegi renowacyjne i konserwatorskie. Wykonane działania rewitalizacyjne wpłyną na poprawę estetyki oraz stanu technicznego obiektów obszaru rewitalizacji. Prowadzone prace nie spowodują naruszenia zabytków.

Działania wyznaczone w projekcie GPR mają w większości neutralne lub pozytywne oddziaływanie na dobra materialne i zabytki.

Prowadzenie działań infrastrukturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych (zabytków nieruchomych, stanowisk archeologicznych) będzie wymagało od inwestora uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków postępowania i właściwego zabezpieczenia na etapie wykonywania robót budowlanych.

Negatywne, bezpośrednie i chwilowe oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych lub wówczas, gdy działanie dotyczyć będzie obiektów objętych ochroną kulturową lub historyczną. Negatywne oddziaływania na zabytki mogą ewentualnie wystąpić na etapie realizacji przedsięwzięć, co jednak nie wynika z samej natury działań, lecz może być konsekwencją znaczących błędów projektowych lub zaniedbań na placu budowy wynikających np. z braku właściwego nadzoru (budowlanego lub archeologicznego) lub np. z błędnego doboru rozwiązań estetycznych dla modernizacji. Zakłada się, że modernizacja objętych ochroną kulturową lub historyczną odbędzie się zgodnie z zasadami ochrony konserwatorskiej, wszelkie działania inwestycyjne zostaną podporządkowane zasadzie maksymalnego poszanowania pierwotnej substancji oraz oryginalnych elementów wystroju i wyposażenia budynku historycznego.

Konsekwencją realizacji zadań inwestycyjnych będzie dbałość o walory historyczno-kulturowe poprzez zastosowanie takich rozwiązań projektowych, aby środowisko kulturowe nie zostało zdegradowane.

Wszelkie prace inwestycyjne w obrębie obiektów zabytkowych, w zakresie zmiany w jego bryle i układzie przestrzennym, wymagają uzgodnienia z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, zgodnie z przepisami prawa tj. art. 39 ust. 3 ustawy Prawo budowlane tekst jednolity z dnia 12 listopada 2010 roku (Dz. U. Nr 243, poz. 1623) oraz ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.).

Ocenia się, że wyznaczone w projekcie GPR zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na zabytki i dobra materialne.

6. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań transgranicznych

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 r., poz. 1235 ze zm.) w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Gmina Zębowice i jej najbliższe otoczenie nie sąsiaduje bezpośrednio z terytoriami państw ościennych. Zaproponowane w GPR działania charakteryzują się lokalnym zasięgiem oddziaływań ukierunkowanych na wyodrębniony w przestrzeni gminy obszar rewitalizacji obejmujący tereny mieszkaniowe i nie mają znaczenia transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

W związku z powyższym i z uwagi na charakter ocenianego dokumentu **nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania** jego ustaleń na środowisko w krajach sąsiednich oraz ze względu na skalę i rodzaj zaplanowanych działań **nie przewiduje się oddziaływania skumulowanego**.

7. Proponowane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów natura 2000

Analiza oddziaływań przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne komponenty środowiska nie wykazała, aby jakikolwiek przedsięwzięcie oddziaływało na jakikolwiek komponent znacząco negatywnie. Jak wynika z przeprowadzonej w prognozie oceny oddziaływania na środowisko, negatywne oddziaływanie na środowisko mogą mieć jedynie działania inwestycyjne, szczególnie te związane modernizacją lub przebudową istniejących obiektów, jednak negatywne oddziaływanie planowanych przedsięwzięć ogranicza się jedynie do momentu prowadzenia prac budowlanych i to na tym etapie najważniejsze jest, żeby oddziaływanie w możliwie najwyższym stopniu zminimalizować. Wszystkie prace budowlane w ramach planowanych inwestycji powinny być prowadzone w sposób efektywny tak, aby ich ewentualne negatywne oddziaływanie było możliwie krótkotrwałe.

Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań

ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie zalicza się:

- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest również m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych gminy.

Dodatkowo dla przedsięwzięć, zaliczanych do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę istnieje obowiązek uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. W przedmiotowej decyzji organ właściwy do jej wydania określi działania mające na celu zapobieganie bądź minimalizację negatywnego wpływu na środowisko w fazie budowy jak i eksploatacji.

Poniżej zebrano propozycje działań mających na celu zapobieganie i/lub łagodzenie negatywnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska.

Ochrona różnorodności biologicznej, w tym rośliny, zwierzęta, obszary chronione, siedliska cenne przyrodniczo oraz korytarze ekologiczne:

- W miejscach, gdzie prace budowlane będą prowadzone w pobliżu drzew i krzewów, zostaną one odpowiednio zabezpieczone, a prace prowadzone w obrębie ich systemu korzeniowego będą prowadzone z najwyższą starannością (w razie potrzeby przy użyciu sprzętu manualnego), aby wyeliminować możliwość uszkodzeń, będących przyczyną obumarcia roślin.
- Wszystkie prace, które będą zlokalizowane w pobliżu siedlisk ptaków, powinny być prowadzone w terminach ustalonych w taki sposób, aby nie pokrywały się z ich sezonem lęgowym.
- Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej w celu wykazania obecności ptaków siedlisk nietoperzy na terenie objętym inwestycją. Inwentaryzacja przyrodnicza poprzedzi również inwestycje polegające na termomodernizacjach i modernizacjach budynków. Podczas inwentaryzacji szczegółowej kontroli powinny zostać poddane miejsca najczęściej wykorzystywane przez zwierzęta – szczeliny, otwory i puste przestrzenie wewnątrz budynku i w elewacji. W przypadku potwierdzenia występowania zwierząt, ich kryjówki należy zabezpieczyć w sposób umożliwiający ich opuszczenie i uniemożliwiający ponowne zasiedlenie (np. poprzez wykorzystanie odpowiednio zamontowanych siatek). Po zakończeniu prac należy odtworzyć schronienia tych zwierząt w postaci szczelin i otworów, bądź też zainstalować skrzynki dobrane odpowiednio do gatunku zwierząt.
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych.
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk. Ewentualna konieczna do przeprowadzenia wycinka drzew czy krzewów powinna zostać uzgodniona z właściwym organem ochrony przyrody.
- Stosowanie nasadzeń gatunków rodzimych, bez wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych.

Jeżeli planowane przedsięwzięcia będą zlokalizowane w obszarach chronionych, przy prowadzeniu prac budowlanych należy wdrożyć szczególne środki ostrożności, jednak niezależnie od lokalizacji danego przedsięwzięcia (nawet jeśli będzie to obszar inny niż Natura 2000) zaleca się wykorzystanie wszystkich dostępnych narzędzi, które pozwolą na maksymalne ograniczanie i zapobieganie negatywnemu oddziaływaniu na środowisko. Ponadto wszelkie przedsięwzięcia wynikające z Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice powinny być przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody w celu

zachowanie zgodności z przyjętymi dla tych form ochrony dokumentów planistycznych (m.in. planów ochrony, planów zadań ochronnych).

Ochrona powietrza atmosferycznego:

- W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na powietrze atmosferyczne w miejscach pylenia będzie stosowane okresowe zraszanie fragmentów gruntów i dróg, po których będą poruszały się pojazdy i maszyny budowlane.
- Obszary, na których będą prowadzone roboty budowlane, zostaną odgrodzone od pozostałej części obszaru, żeby ograniczyć obszar oddziaływania do niezbędnego minimum.
- W celu zmniejszenia emisji spalin, jak również w celu ograniczenia poziomu hałasu, sprzęt, pojazdy i maszyny budowlane będą sprawne technicznie i będą spełniały wszelkie normy dla środowiska.
- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu. Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych.
- Na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza. Ochrona powierzchni ziemi i wód
- W celu niedopuszczenia do skażenia środowiska gruntowego i wodnego, tankowanie maszyn i urządzeń oraz ich serwisowanie i bieżące naprawy będą odbywać się na zabezpieczonym terenie.
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów.
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.
- Prowadzenie prac budowlanych w sposób zorganizowany z zachowaniem porządku w szczególności, jeśli chodzi o miejsca magazynowania odpadów, zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi.

- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną.
- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni.
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację.

Ochrona ludzi, zabytków i dobra materialnego

W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływanie na dane komponenty środowiska w trakcie realizacji działań przedstawionych w Strategii należy skupić się na podjęciu działań dążących do ograniczenia hałasu i drgań, które mogą wystać w szczególności podczas realizacji działań inwestycyjnych. Należy jednak wspomnieć, iż oddziaływania te będą miały charakter krótkoterminowy i lokalny. Jako działania graniczące hałas i drgania proponuje się:

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 7:00 a 20:00.
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia.
- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych.
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu.
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas.
- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni.

- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko.
- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów.
- Sprawne przeprowadzenie prac.
- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją.
- Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochronną dostosowanych do wymogów siedliska.

8. Propozycje rozwiązań alternatywnych

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.1094), prognoza powinna przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030 jest uporządkowanym zbiorem działań zmierzających do zrównoważonego i trwałego rozwoju gminy, opracowanym pod kątem osiągnięcia zakładanych celów. Przedstawiony w projekcie GPR pakiet działań stanowi spójną koncepcję opartą o szczegółową diagnozę potrzeb i problemów.

Warianty alternatywne mogą być związane z:

- wyborem innego sposobu prowadzenia inwestycji (warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne),
- brakiem realizacji GPR (tzw. wariant „0”).

Należy jednak pamiętać, że wybór wariantu „0” będzie wiązać się z pewnymi konsekwencjami, ponieważ brak realizacji zadań przedstawionych w GPR spowoduje, że osiągnięcie harmonii pomiędzy rozwojem gospodarczym, społecznym i przestrzennośrodowiskowym będzie praktycznie niemożliwe. Ponadto zaniechanie realizacji tychże celów może powodować niesprawność całego systemu lokalnej polityki ekologicznej. Krótko mówiąc stan środowiska może ulec pogorszeniu.

Rozważając pozostałe możliwe warianty alternatywne oraz biorąc pod uwagę strategiczny charakter, zarówno projektu GPR, jak i samej prognozy oraz fakt, że projekt GPR przedstawia wyłącznie poszczególne cele i kierunki działań bez szczegółowych informacji co do wyznaczonych w nim zadań, na tym etapie nie można jeszcze precyzyjnie określić rozwiązań alternatywnych dla poszczególnych działań zaproponowanych w GPR.

Projekt GPR jest dokumentem o średnim stopniu szczegółowości. Należy jednak zauważyć, że o oddziaływaniu na środowisko decyduje nie tylko lokalizacja, ale również rozwiązania techniczne, organizacyjne i skala przedsięwzięcia. Przedmiotowy dokument nie określa rozwiązań technicznych, które pozwoliłyby na przeprowadzenie skutecznej analizy wariantów alternatywnych w odniesieniu do planowanych przedsięwzięć. Do tego należy uwzględnić zmieniające się uwarunkowania finansowe, jak i postęp techniczny, który może spowodować radykalną zmianę podejścia do określonego zagadnienia. Z powyższych względów rozwiązania alternatywne będą pojawiały się sukcesywnie w miarę zmieniających się uwarunkowań finansowych, koncepcyjnych i prawnych. Ze względu na duży poziom ogólności, szczegółowe rozwiązania w tym zakresie będą wprowadzane na etapie realizacji działań inwestycyjnych wynikających z dokumentu. Precyzyjne rozwiązania alternatywne powinny być wskazane na etapie procedury oddziaływania na środowisko poszczególnych projektów, w szczególności dla działań o najwyższym potencjalnym oddziaływaniu na środowisko.

Ponadto, proces wdrażania GPR wymaga kontroli, której najważniejszym elementem jest ocena realizacji działań z punktu widzenia osiągania założonych celów. Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030 będzie podlegało regularnej ocenie. Rada Gminy przyjmuje uchwałą Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębówice i zgodnie z jej zapisami prowadzony będzie monitoring realizacji GPR. Jeśli do tego dodać konieczny etap procedur planistyczno-lokalizacyjnych z przypisanymi im procedurami oceny oddziaływania na środowisko, to można być przekonanym, że zostaną przedstawione wszystkie istotne okoliczności pozwalające na wybór optymalnych rozwiązań łączących aspekty rozwojowe, ekologiczne i dotyczące jakości życia mieszkańców.

9. Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Jako podstawową trudność przy ocenie oddziaływania ustaleń Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030 uznaje się charakter dokumentu, który co zrozumiale, opisuje działania w sposób ogólny. W ramach działań przewidzianych do realizacji znajdują się zadania mogące posiadać charakter inwestycyjno-budowlany. Na obecnym etapie nie są znane rozwiązania techniczne planowane do zastosowania w ramach tych działań/przedsięwzięć, w związku z tym trudno oceniać w sposób jednoznaczny jakie oddziaływania na środowisko, zwłaszcza na etapie realizacji, mogą wywołać. Jednak z uwagi na cel w jakim sporządzane są GPR, zakłada się, że

oddziaływanie planowanych działań/przedsięwzięć na środowisko będzie pozytywne, długookresowe i stałe na poszczególne elementy środowiska oraz na środowisko jako całość.

Ponadto należy podkreślić, że prognozę zgodnie z art. 52 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.1094) sporządzono stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowano do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

10. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu

W procesie wdrażania kluczowym elementem jest proces realizacji założeń, a w związku z tym konieczne są czynności związane z monitorowaniem przebiegu oraz ewaluacją. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń GPR. Takie podejście pozwala wyeliminować ewentualne nieprawidłowości oraz w przypadku ich wystąpienia zapobiegać negatywnym skutkom. Proces ten polegać będzie na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji ilościowych oraz jakościowych na temat stanu realizacji w aspekcie rzeczowym, a także finansowym. Poprzez monitoring możliwe będzie uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej GPR oraz dokonanie oceny zgodności realizacji projektów z założonymi wcześniej celami.

Zespół ds. Rewitalizacji we współpracy z Urzędem Gminy w Zębowicach będzie corocznie przygotowywał raport monitorujący, a raport za dany rok będzie gotowy do 30 kwietnia następnego roku kalendarzowego. Wnioski z analiz będą wykorzystywane w bieżącej pracy Urzędu Gminy w Zębowicach oraz w procesie aktualizacji GPR.

Finalna ocena wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zębowice na lata 2024-2030 będzie miała miejsce w momencie rzeczowego zakończenia realizacji wdrożenia. Za przeprowadzenie finalnej oceny wdrożenia odpowiadać będzie Komitet Rewitalizacji działający wraz z Wójtem Gminy. W tym celu opracowano zestaw wskaźników, sposobów pomiaru oraz oczekiwanych wartości mających na celu ocenę stopnia wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zębowice na lata 2024-2030.

Tabela 28. Wskaźniki oceny wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zębówice na lata 2024- 2030.

Lp.	Nazwa	Wartość	Sposób pomiaru
1	Liczba zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych	2 ciągi komunikacyjne	Dokumentacja techniczna
2	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	4 obiekty	Dokumentacja techniczna
3	Liczba zrealizowanych projektów miękkich	1 projekt	Dokumentacja z wydarzeń / realizacji projektu
4	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych	1 obiekt	Dokumentacja techniczna
5	Liczba stworzonych przestrzeni integracyjnych	1 obiekt	Dokumentacja techniczna
6	Liczba obiektów publicznych o zwiększonym poziomie dostępności	1 obiekt	Dokumentacja techniczna

11. Podsumowanie i wnioski

- Informacje zawarte w niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 52 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.1094), zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane są do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu, a także etapu przyjęcia tego dokumentu.
- Prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o realizacji zamierzeń inwestycyjnych mogących wynikać z ustaleń projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki, jakie może nieść za sobą realizacja zapisów dokumentu, dla poszczególnych komponentów środowiska oraz środowiska jako całości.
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębówice jest zgodny ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym.
- GPR umożliwia realizację kompleksowych, zintegrowanych i skoncentrowanych terytorialnie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na rzecz lokalnej społeczności, gospodarki, ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju.
- Przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy analizy zgodności celów Programu z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz

podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na znaczną ich spójność oraz zharmonizowanie.

- Projektowany GPR określa obszary problemowe i wyzwania w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz ochrony środowiska na terenie rewitalizowanym gminy Zębówice oraz wyznacza cele i kierunki interwencji mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz środowiska.
- działania rewitalizacyjne gminy powodować będą stosunkowo niewielkie oddziaływania, i to zarówno w aspekcie pozytywnym, jak i negatywnym. W zdecydowanej większości oceniono, iż realizacja zamierzonych celów wpłynie pozytywnie na analizowane komponenty środowiska.
- Niektóre z zadań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko. Oddziaływanie to może być chwilowe, na etapie prac budowlanych i modernizacyjnych.
- W niniejszej prognozie zaproponowano szereg działań ograniczających negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko oraz przykłady kompensacji przyrodniczej.
- W odniesieniu do obszarów prawnie chronionych nie zidentyfikowano znacząco negatywnych oddziaływań, które naruszałby cel czy przedmiot ochrony ww. obszarów, bądź też spójność czy integralność i tym samym wykluczyły możliwość realizacji celów.
- Zidentyfikowane potencjalne negatywne oddziaływania powinny być ograniczane lub eliminowane poprzez prowadzenie działań minimalizujących zarówno na etapie projektowania inwestycji, jak i jej realizacji.
- Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów.
- Brak ryzyka transmisji zanieczyszczeń poza granice kraju.
- Brak realizacji projektu GPR stanowi dla gminy scenariusz niekorzystny środowiskowo, ekonomicznie i społecznie, sprzyjający m.in. pogłębianiu problemów w obszarze ochrony środowiska.

12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zębowice na lata 2024-2030”. Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.1094).

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu GPR nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza ponadto określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko.

Przy sporządzaniu Prognozy zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Zespół autorski oraz Kierownik Zespołu Autorskiego kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej.

W projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030 wyznaczono cele rewitalizacji, które określą konkretne kierunki działań. Trzy główne cele strategiczne obejmują sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, środowiskową oraz techniczną.

W rozdziale 3 Prognozy opisano teren gminy Zębówice z podaniem portretu gminy, charakterystyki struktury demograficznej, przyrodniczej i gospodarczej. W miarę możliwości scharakteryzowano obszar, który zostanie poddany rewitalizacji.

W ramach tworzenia dokumentu prowadzona była szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym. Zadania inwestycyjne nie mają określonego sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu GPR Gminy Zębówice na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie pośrednie, wtórne, skumulowane, stałe, długoterminowe, chwilowe, krótkoterminowe, pozytywne, negatywne i neutralne na następujące komponenty środowiska wykorzystując metodę macierzy interakcji:

– Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000;	– Powietrze;
– Różnorodność Biologiczna;	– Klimat;
– Cenne przyrodniczo siedliska	– Klimat akustyczny;
– Korytarze ekologiczne	– Wody (w tym JCW);
– Ludzie;	– Powierzchnia ziemi;
– Rośliny;	– Krajobraz;
– Zwierzęta;	– Zasoby naturalne.

W analizie oddziaływania poszczególnych celów na komponenty środowiska wykazano nieznaczne oddziaływania niekorzystne, związane głównie z fazą realizacji inwestycji. Przedsięwzięcia infrastrukturalne uwzględnione w GPR mogą powodować krótkotrwałe

negatywne oddziaływania w trakcie prowadzonych prac, jednak całkowicie odwracalne po ich zakończeniu. Dotyczy to takich niedogodności, jak wzmożony hałas oraz emisja zanieczyszczeń do powietrza związana ze zwiększonym ruchem kołowym pojazdów obsługujących budowy, pracami budowlano-remontowymi oraz pracami ziemnymi. Te oddziaływania mogą chwilowo niekorzystnie wpływać na takie komponenty środowiska jak rośliny, drobne zwierzęta, lokalny klimat, powietrze, krajobraz, powierzchnię ziemi czy ludzi.

Prognoza wymienia szereg rozwiązań mających na celu ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Wskazuje także skutki braku podjęcia realizacji GPR i szacuje zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji proponowanych projektów. Jak pokazuje praktyka często bardzo mylnie przyjmuje się, że niepodejmowanie działań ma charakter prośrodowiskowy. Tymczasem częste są sytuacje, gdy planowane działania pozwalają na porządkowanie niepoprawnie działającej, przestarzałej infrastruktury, co skutkuje długofalowym efektem ekologicznym i finalnie pozytywnym oddziaływaniem na środowisko. Brak realizacji GPR w proponowanym zakresie może prowadzić do szeregu negatywnych zjawisk, zarówno w sferze środowiskowej, jak i społecznej.

Brak realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do społeczności obszaru rewitalizacji, a tym samym miasta może pośrednio doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. Społeczeństwo uboższe, niemające możliwości aktywności kulturalnej i sportowej, o ograniczonych możliwościach zarówno rekreacyjnych, jak i organizacji czasu wolnego, przejawia często postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania. Zaniechanie realizacji celów związanych z ugruntowaniem tożsamości mieszkańców, celów dążących do wykreowania silnego, emocjonalnego związku z miejscem, w którym żyją, będzie się objawiało zahamowaniem estetyzacji obszaru rewitalizacji i miasta oraz brakiem zainteresowania uczestnictwem we wspólnym decydowaniu o otaczającym środowisku.

Z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i mieszkańców miasta korzystny jest wariant zrealizowania celów i zadań zapisanych w GPR. Realizacja celów wraz z uwzględnieniem uwag zapisanych w niniejszej Prognozie doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego i samopoczucia mieszkańców gminy Zębówice. Należy przyjąć, że kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, dokonano wyboru takich założeń, które umożliwią efektywne wdrażanie GPR z zachowaniem zasad ochrony środowiska, a zaproponowane działania zostały wybrane jako rozwiązania optymalne.

Załącznik nr 1 do Prognozy- oświadczenie kierownika zespołu autorskiego o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2023, poz.1094)

**OŚWIADCZENIE KIEROWNIKA ZESPOŁU AUTORSKIEGO
PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74a UST. 2**

Niniejszym oświadczam, iż jako Kierownik zespołu opracowującego Prognozę oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zębówice na lata 2024-2030, spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w zakresie niezbędnego wykształcenia w opracowywaniu prognoz oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Beata Apala

Pozostali członkowie zespołu autorskiego:

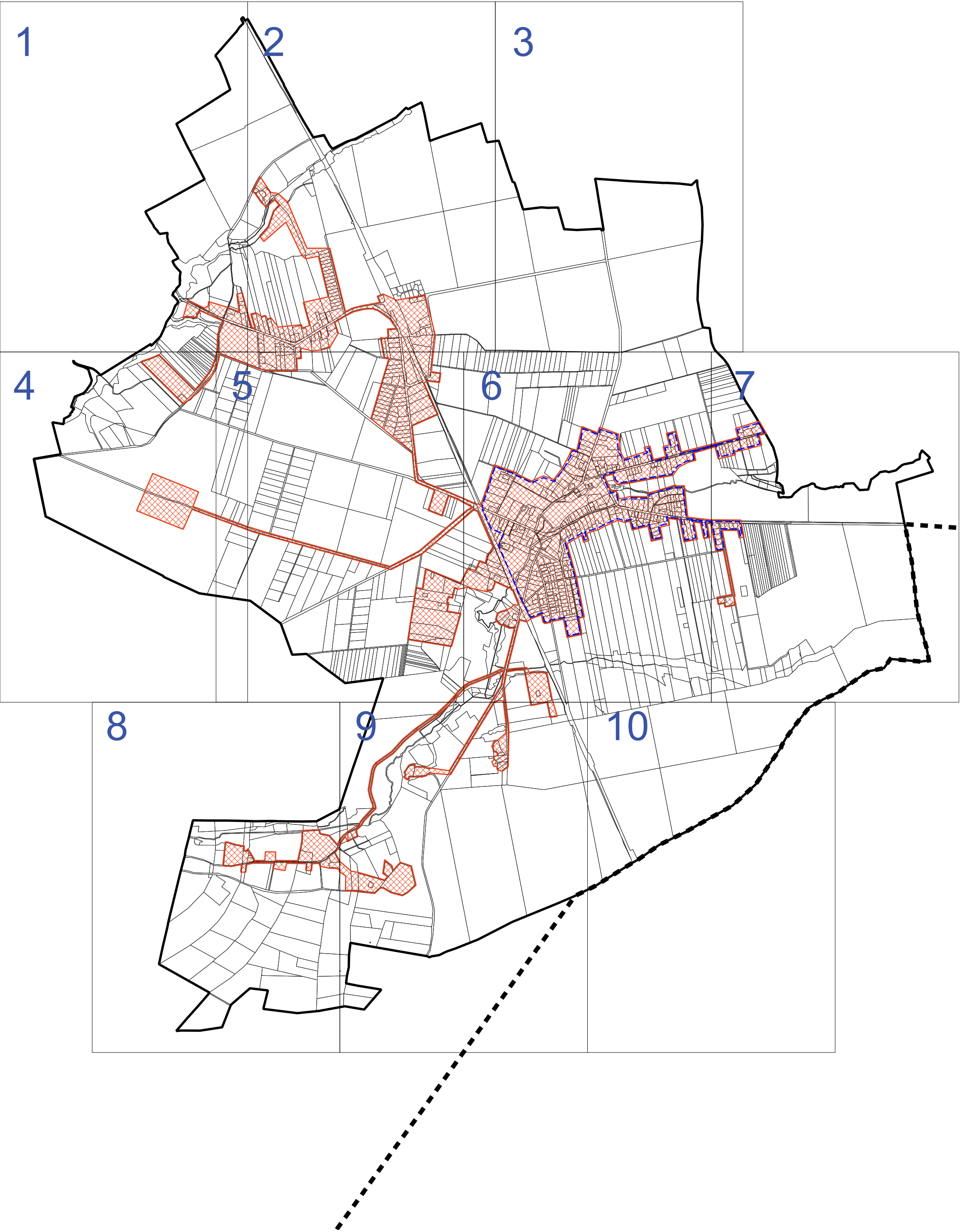
Glenc

mgr Artur Glenc

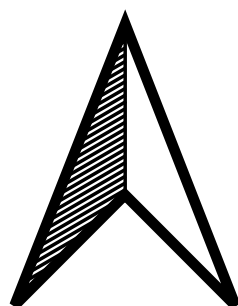
L. Dymek

dr inż. Łukasz Dymek

Załącznik 3. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zebowice

1

1:5 000

Legenda

- Obszar rewitalizacji
- Obszar zdegradowany
- Granice soł. Zębowice
- Granice gminy Zębowice

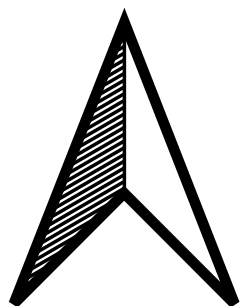
0 0,4

0,8

2

1:5 000

Legenda

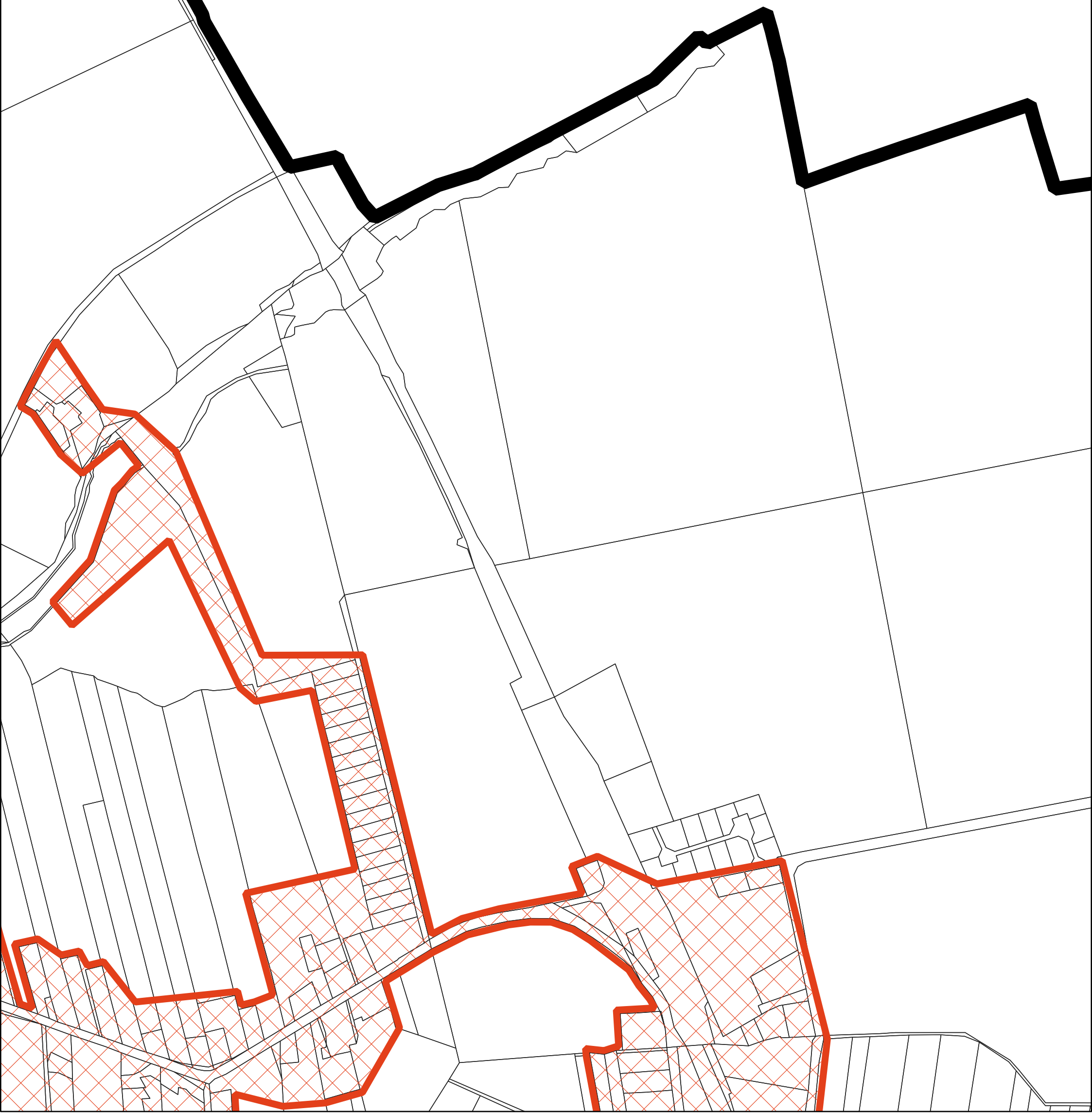
Obszar rewitalizacji

Obszar zdegradowany

0

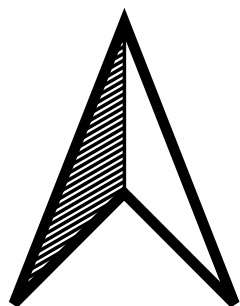
0,4

0,8

3

1:5 000

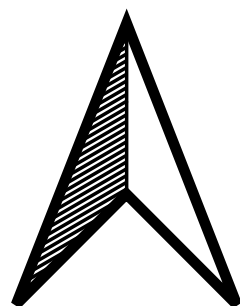
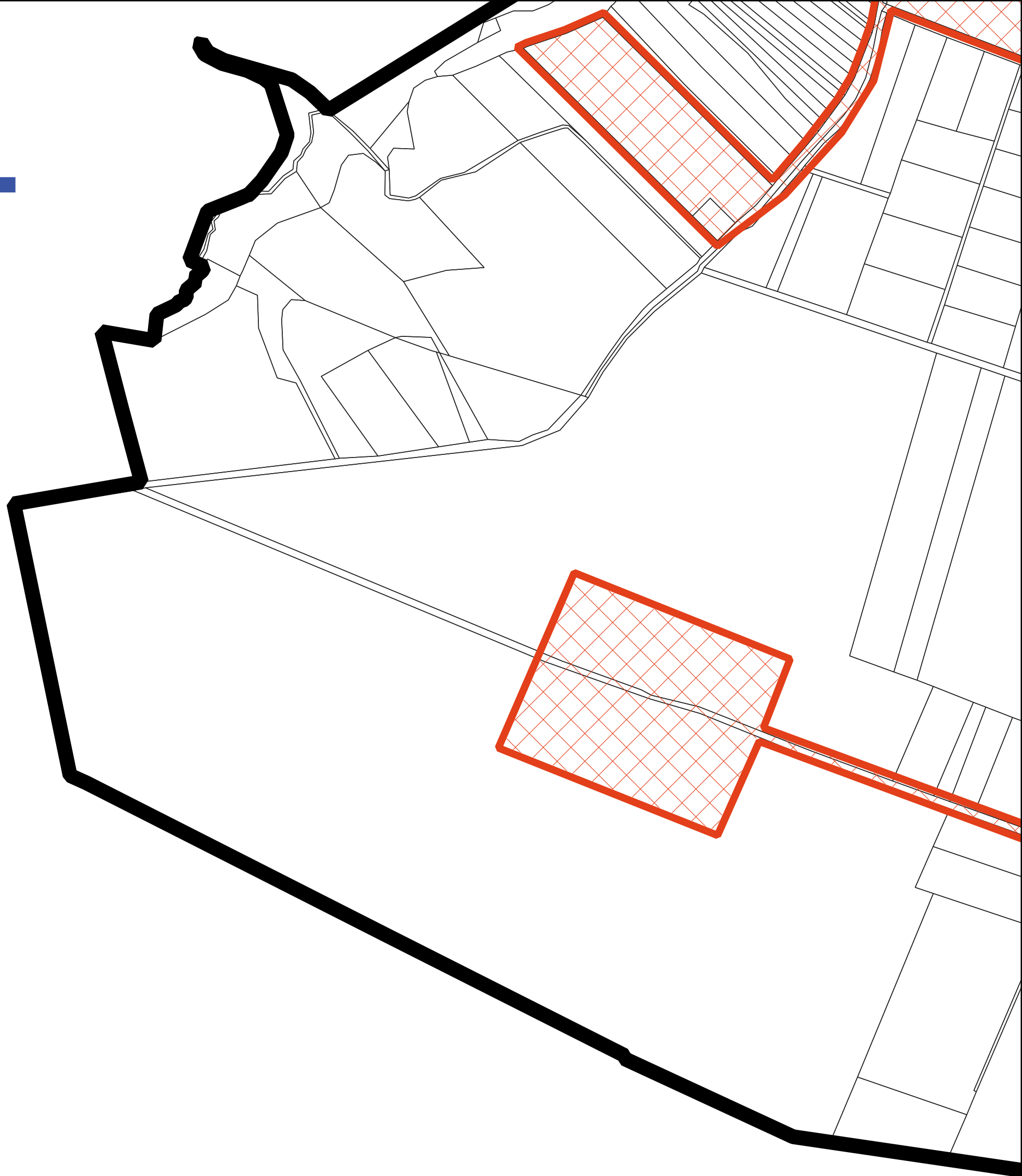

Legenda

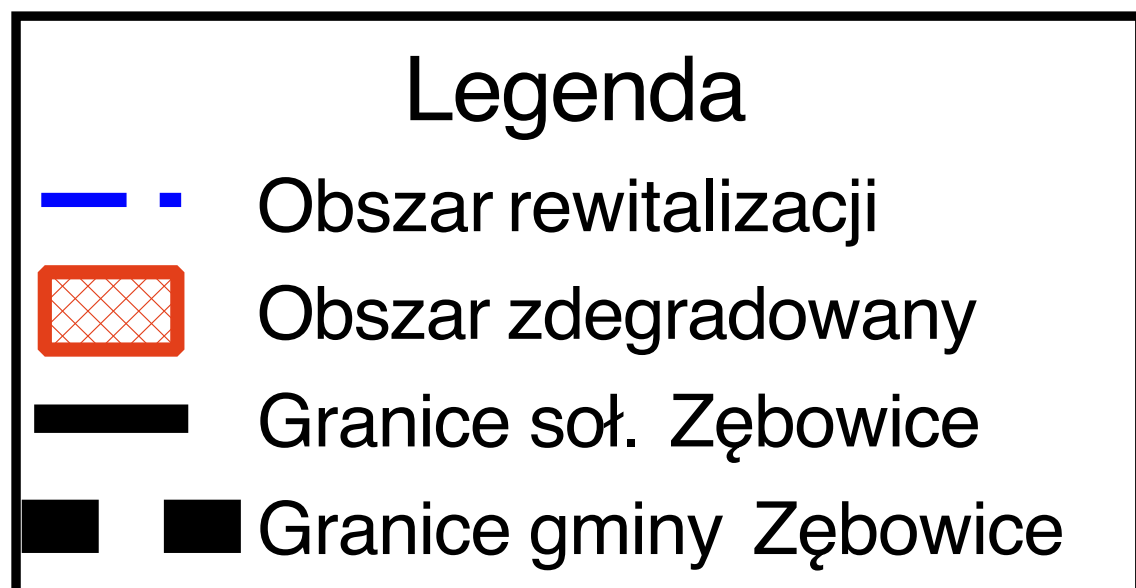
Obszar rewitalizacji

Obszar zdegradowany

4

1:5 000

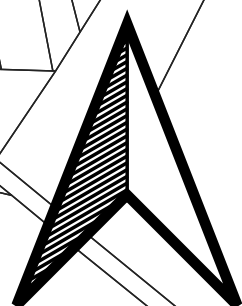
0

0,4

0,8

5

1:5 000

Legenda

- Obszar rewitalizacji
- Obszar zdegradowany
- Granice soł. Zębówice
- Granice gminy Zębówice

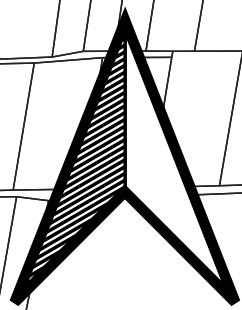
0

0,4

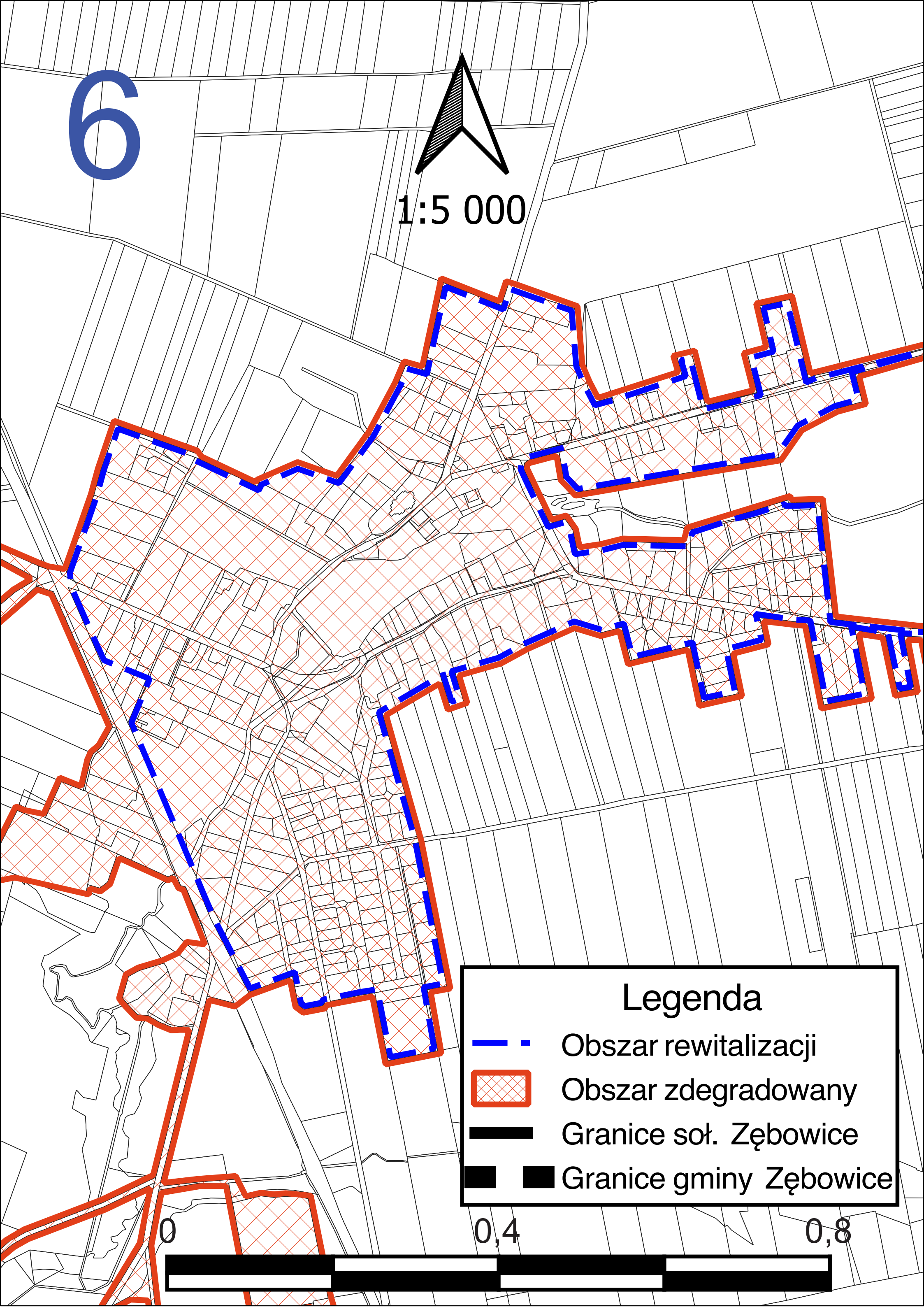
0,8

6

1:5 000

Legenda

Obszar rewitalizacji

Obszar zdegradowany

Granice soł. Zębówice

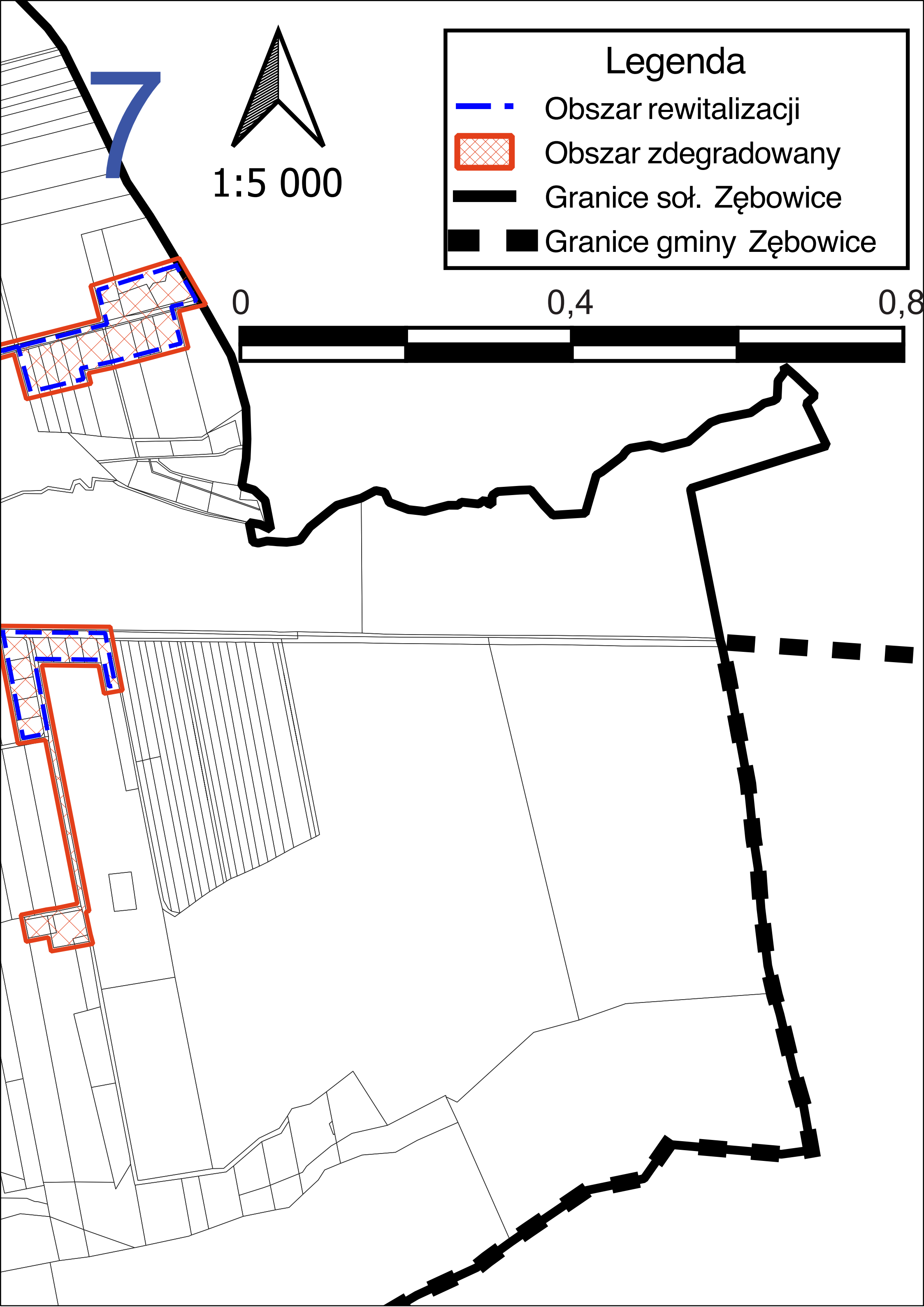
Granice gminy Zębówice

0

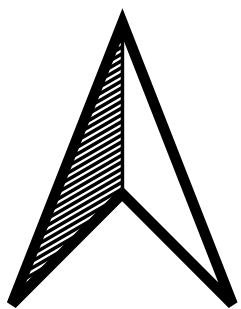
0,4

0,8

8

1:5 000

Legenda

Obszar rewitalizacji

Obszar zdegradowany

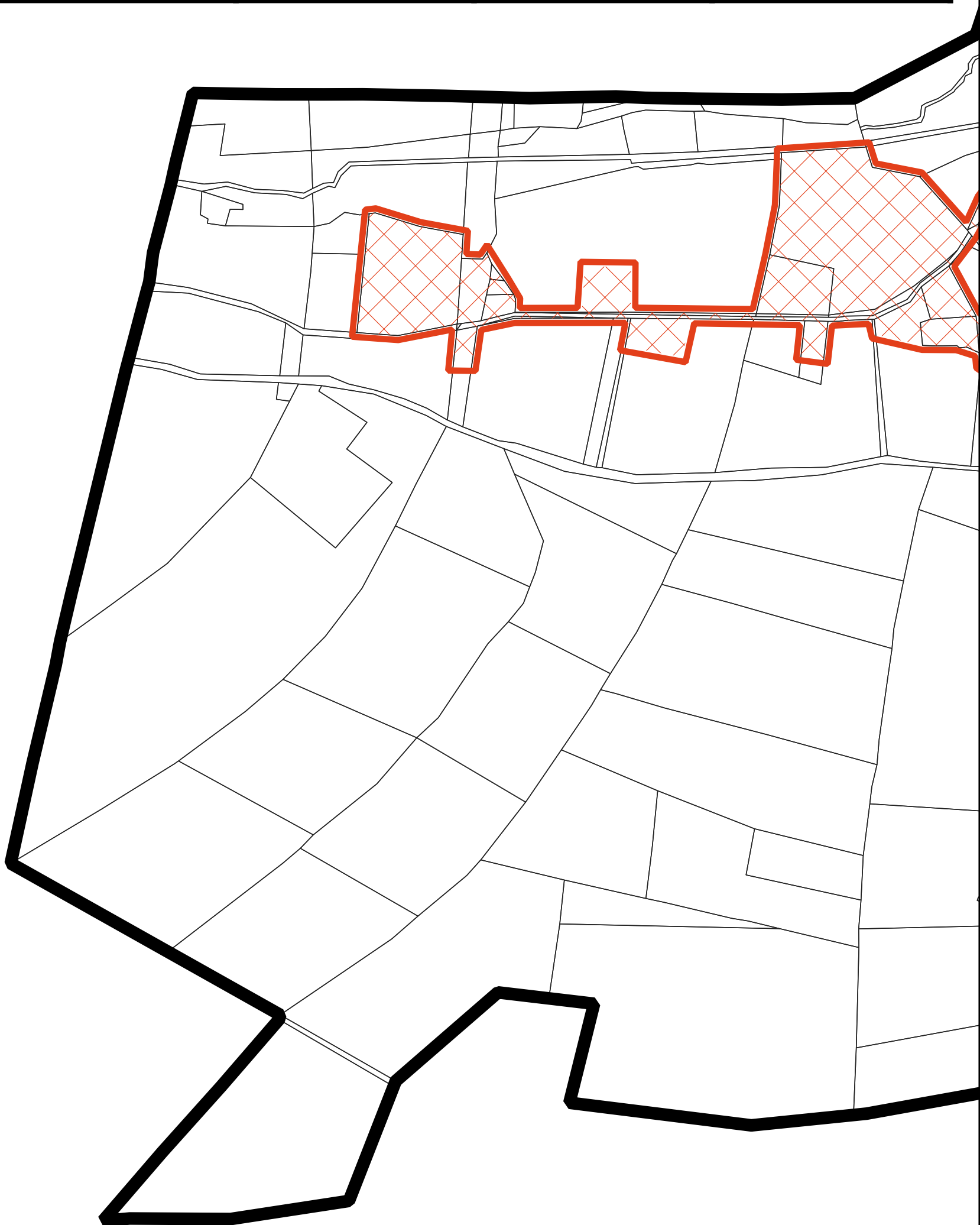
Granice soł. Zębowice

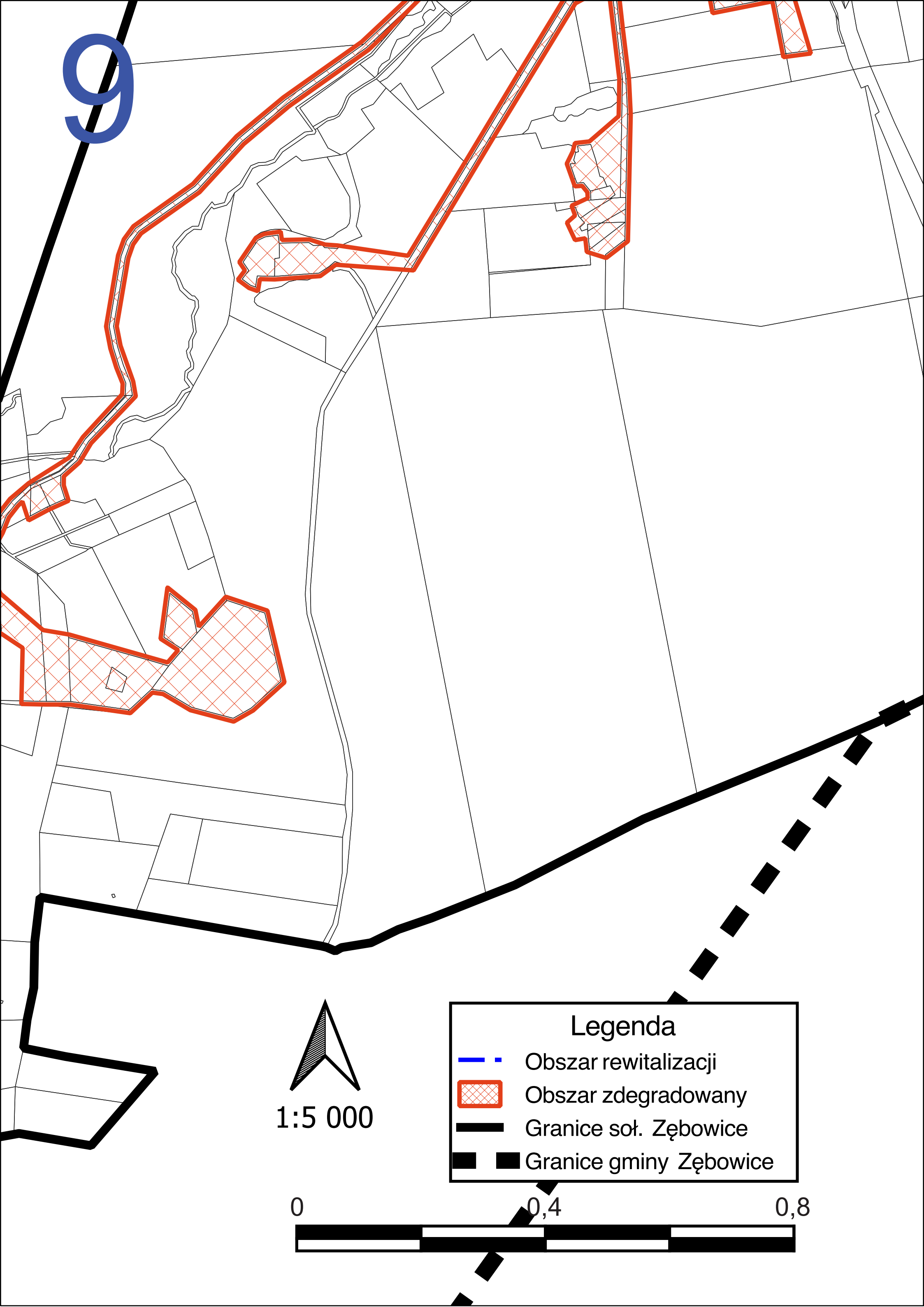
Granice gminy Zębowice

0

0,4

0,8

9

1:5 000

Legenda

Obszar rewitalizacji

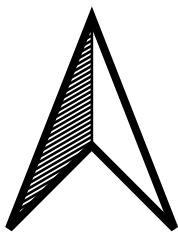
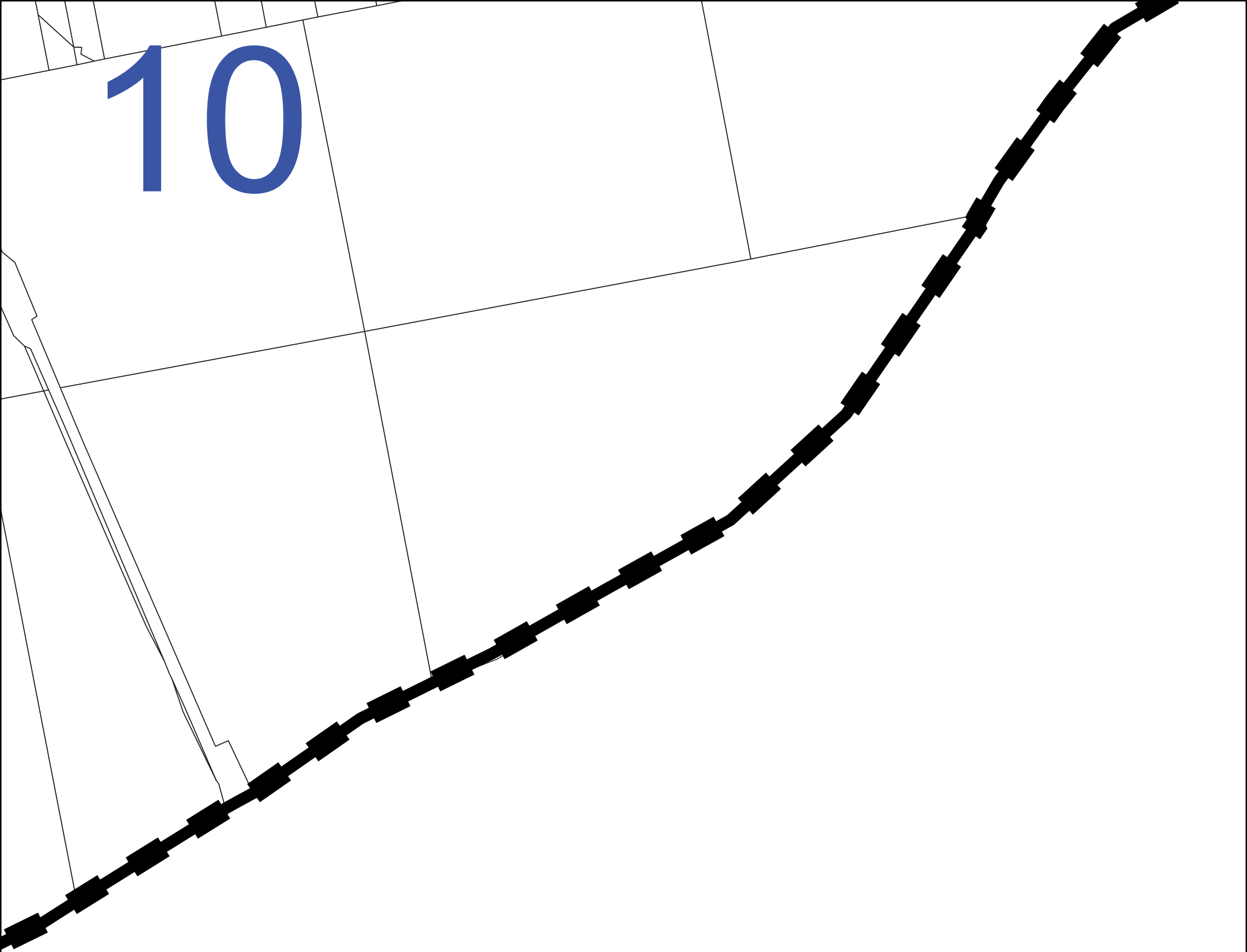
Obszar zdegradowany

Granice soł. Zębówice

Granice gminy Zębówice

10

1:5 000

Legenda

Obszar rewitalizacji

Obszar zdegradowany

0

0,4

0,8

